

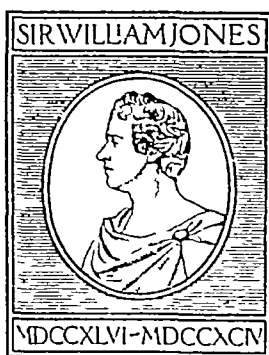
BIBLIOTHECA INDICA
A COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR
OF
BĀYAZĪD, BIYĀT

A HISTORY OF THE EMPEROR HUMĀYŪN FROM A H 949
(A D 1542) AND OF HIS SUCCESSOR THE EMPEROR
AKBAR UP TO A H 999 (A D 1590)

EDITED BY
M HIDAYAT HOSAIN

Work Number
264

Issue Number
1546
New Series

(Complete Work)

CALCUTTA
Printed at the Baptist Mission Press
Published by the Royal Asiatic Society of Bengal,
1 Park Street
1941

Price Rs 6/4

NOTICE

BIBLIOTHECA INDICA

PUBLISHED BY

THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

THE Bibliotheca Indica is a collection of works belonging to or treating of Oriental literatures and contains original text editions as well as translations into English, and also bibliographies, dictionaries, grammars, and studies

The publication was started in 1849, and consists of an Old and a New Series. The New Series was begun in 1860, and is still running

The issues in the series consisted originally of fascicles of 96 or 100 pages print, though occasionally numbers were issued of double, triple or larger bulk, and in a few cases even entire works were published under a single issue number. Of late years the single issues are made as much as possible to constitute complete volumes. Several different works are always simultaneously in progress. Each issue bears a consecutive issue number. The Old Series consists of 265 issues, in the New Series, till January 1st, 1941, inclusive, 1,542 issues have been published. These 1,807 issues represent 263 different works, these works again represent the following literatures —

Sanskrit, Prakrit
Rājasthānī, Kāshmirī, Hindī
Tibetan, Lushai
Arabic, Persian

Several works published are partly or wholly sold out, others are still incomplete and in progress. A few works, though incomplete, have been discontinued.

Two price lists concerning the Bibliotheca Indica are available and may be had on application. One describes the Indian and the other the Islamic works published in the series. These lists are periodically revised.

The standard sizes of the Bibliotheca Indica are —

Demy (or small) octavo
Royal (or large) octavo
Quarto

BIBLIOTHECA INDICA

Work No 264

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR

(PERSIAN TEXT WITH NOTES AND PREFACE)

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR
OI
BĀYAZĪD BIYĀT

A HISTORY OF THE EMPEROR HUMĀYŪN FROM A.H. 949
(A.D. 1542) AND OF HIS SUCCESSOR THE EMPEROR
AKBAR II TO A.H. 999 (A.D. 1590)

EDITED BY
M. HIDAYAT HOSAIN

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA

1941

PREFACE

There are very few contemporary accounts¹ of the reign of Emperor Humāyūn (A H 937-963, A D 1530-1556), and the number of manuscripts of these works regarding which information is available is very limited. With the exception of Jauhar Āftābchī's *Tadhkirat-al-Wāqī'āt*, of which a few manuscripts are listed in the catalogues of Indian Libraries, none of the other works are available, so far as I have been able to ascertain, in any library or MSS collection in the country. Research on Indian Mediaeval History has been greatly handicapped in the absence of these original sources of information. The late Mrs A S Beveridge did a real service to the cause of historical studies when she published the text and English translation of Gulbadan Begam's *Humāyūn-nāma* in 1902 (reprinted 1927). The text of Khwandamīr's *Humāyūn-nāma* or as it should more correctly be styled *Qānūn-i-Humāyūnī* based on a rare manuscript in the Library of the British Museum, London, edited by the undersigned, and an English translation of it by Dr Banī Prashad were published by the Royal Asiatic Society of Bengal in 1940. I have now the satisfaction of being able, through the courtesy of the authorities of the India Office Library, and the kindness of the Council of the Royal Asiatic Society of Bengal, to be able to publish the text of the unique manuscript (No 216) of Bāyazīd Bayāt's *Tārīkh-i-Humāyūn*. The only contemporary work dealing with Humāyūn's reign, the text of which has not been published so far, therefore, is Jauhar's work² mentioned above, and I hope that the Council of the Society will arrange for its publication at an early date.

Bāyazīd Bayāt's work is a history of Emperor Humāyūn from A H 949, A D 1542 and his successor the Emperor Akbar (A H 963-1014, A D 1556-1605) up to A H 999, A D 1590. Bāyazīd, as he states in the introduction, dictated this work to a clerk of Abul Fadl at Lāhūr in A H 999 (A D 1591). It contains much valuable information

¹ For details of the works, etc., see Storey, C A — *Persian Literature—A Bio Bibliographical Survey*, Section II, fasc 3, pp 536-539 (London, 1939).

² An abridged English translation of Jauhar's work was published by Major Charles Stewart in 1832 for the Oriental Translation Fund, but no edition of the text has, as noted above, been printed so far.

The work is divided into four parts or chapters —

The first deals with the period A H 949 (A D 1542) to A H 953 (A D 1546)

The second deals with the period A H 953 (A D 1546) to A H 959 (A D 1551)

The third deals with the period A H 959 (A D 1551) to A H 961 (A D 1553)

The fourth deals with the period A H 961 (A D 1553) to A H 999 (A D 1590)

Beveridge in his paper cited above gave an account of the author and briefly referred to the contents of the work. Regarding the style of the work he remarked (p. 297), 'The facts that he was old and frail and that he had to dictate his recollections from memory account for their rambling character and for the inconsecutive style of the sentences. The Memoirs contain much valuable information and in particular they give elaborate lists of Humayun's followers.'

Prof. Banarsi Prasad Saxena of the Allahabad University who also published an account of the author and the book¹ remarked (p. 43), 'The value of information furnished by this writer excels both in volume and quality. Of course the language used by him is rather shākṣ and rustic, and his sentences are often incomplete. But this is, in the first place, due to the fact that he did not himself write out this Memoirs, but dictated them to another man, secondly, he was not master of the style then in vogue and was but too poorly educated to be able to write or speak polished language, and thirdly, he was suffering from a stroke of paralysis when he did this work.'

Prof. Saxena also began an English translation of the Memoirs². In this part of the translation several pages were, however, omitted. In the same *Journal* he published in 1939 (History Section, pp. 1-82) the translation of another part of the Memoirs. The translation of about one-third of the work still remains to be published.

The work has been edited in the following pages from the unique MS. (No. 216) in the India Office Library. I take this opportunity of expressing my thanks to Dr. B. S. Guha, the Honorary General Secretary of the Royal Asiatic Society of Bengal, to Dr. Bani Prasad, the Honorary Treasurer of the Society, to Dr. Muhammad Zubayr

¹ *Vide Journal of Indian History*, IV, Parts 1-3, Madras, 1926, pp. 43-60.

² *Vide Allahabad University Studies*, IV, Part 1 (Arts, Law and Commerce), Allahabad, 1930, pp. 71-148.

Siddiqi, Sir Asutosh Professor of Islamic Culture, Calcutta University, for the help I received from them, and to Prof Sukumar Ray, M A, of the Midnapore College, who very kindly placed at my disposal the transcript copy of the India Office Persian MS which had been prepared for his personal use. The difficulty in editing a work on the basis of a single manuscript, especially when the language and style are so faulty and archaic, need not be emphasized. All the same, I crave the indulgence of my readers in reference to the unavoidable defects which are but natural in a work of this nature.

بہوش اگر محطانی رسی و طعمہ مرں
کہ نفس ہیچ شر حالی ار خطا بود

CALCUTTA,
November 17, 1941

M HIDAYAT HOSAIN

(۲۲۹)

صواب	خطا	سطر	صفحہ
عم	عمو	۱۷	۲۵۳
دوست محمد گرماتی	دوست محمد کرماہی	۱۸	۲۷۴
حواہ حہاں محمود	حواہ حان محمود	۱۵	۲۷۷
حس پتی	حس تی	۱۷	۲۹۲
پل طاللی	پول طاللی	۱۲	۳۲۷
اتک	کتک	۶	۳۲۳
”	”	۷	۳۲۶
تسکر قلی	تسکری قلی	۱۱	۳۳۷

(۴۴۶)

۲۱۲، ۲۱۱، ۲۰۹، ۲۰۵۰ یارک ۲۰۹، ۲۰۶، ۲۰۳، ۲۰۲۰
 ۲۲۰، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۱۷، یرم ۱۴۳
 ۲۲۳، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۱، یرد ۱۷۳
 ۲۵۵، ۲۵۳، ۲۲۲، ۲۲۲، یساول دیہ علامان ۲۶۰، ۲۵۷
 ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۵۹، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۶۲
 ۲۷۷، ۲۷۵، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۵۷، ۲۶۲
 ۳۵۸، ۳۳۸، ۳۰۸، ۳۰۷، یسل ۵۷
 ۳۶۵، ۳۶۲، ۳۶۱، ۳۵۹، یم ۱۷۷
 ۱۲۲، ۱۳۱، ۱۲۳۰، ۶۵، ۵۲، ۵۵، ۵۷ یورت شیخ علی
 ۳۶۶ یونان ۱۶۸
 ۲۸۲ هودل
 ۱۳۰، ۳۶، ۳۲ ییلاق سلق
 ۱۳۰، ۳۶، ۳۲ ییلاق سلق

غلطنامه

صواب	خطا	سطر	صفحه
صواب	سه ۹۲۲	۱	۲
سه ۹۵۲	بغاهی	۲	۲
تغائی	میر	۵	۶
مهر	شاهراه	۶	۸
شاهراه	استورات	۱۳	۱۲
استورات	بغائی	۲	۳۵
تغائی	"	۱۲	"
"	نوری حیق	۳	۲۳
نوری حیق	تولک قوچی	۱۲	۵۲
تولک قوچی	بایرید کونان	۲	۵۳
بایرید کونان	سرتاهی	۱۵	"
سرتاهی	کامل	۵	۶۷
کامل	سلطان قلی حسین مهردار	۱۵	۷۶
حسین قلی سلطان مهردار	لعلی	۱۵	۷۷
لعل	ملا مت	۱۲	۹۲
ملا مت	تاقچی بیگ	۸	۹۷
تاقچی بیگ	قودق	۶	۹۹
قودق	قوچی	۱۵	۹۹
قوچی			

(۴۴۶)

۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۶، ۲۰۹ یارک ۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۱۲،
۱۴۳ یرم ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰،
۱۷۳ یرد ۲۲۱، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۳،
۲۳۴، ۲۳۴، ۲۵۳، ۲۵۵،
۲۵۷، ۲۶۰ علاماں ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۶۴،
۲۶۴، ۲۵۷ ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۵، ۲۷۷،
۵۷ یسل ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۳۸، ۳۵۸،
۱۷۷ یس ۳۵۹، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۵
۵۴، ۵۵، ۵۷ یورت شیخ علی ۶۵، ۱۲۳، ۱۳۱، ۱۴۴، ۱۴۴،
۱۶۸ یوناں ۳۶۶
۲۸۲ ھودل
۳۶ ییلاق سداق
۳۲، ۳۶ ییلاق سلق ۱۴۰ یاوی نور قرعری بولاق

بیول (قصہ) ۳۷۷

میو ۳۰۲، ۲۹۶

مارن ۱۰۷، ۱۰۳، ۱۰۲، ۷۰، ودق ۱۵۲

ورسک ۷۱ ۱۳۳

ماربول ۲۸۲، ۲۸۱، ۲۷۷، ۳۶۰ ورفار

ماگور ۲۷۸ ویسی ۶

محاس ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۳

مدرات (یا) مری ۱۱، ۱۰، ۷، ۳، بدربار ۳۳۳

۱۰۱، ۳۱، ۲۹، ۲۶، ۱۹، ۱۲، بدوخی ۳۱۳

۱۱۵، ۱۱۳، ۱۰۷، بدرالطریق ۱۱۵

مربالا ۲۷۸ رایں پور ۲۸۹

مراہ لاعری ۱۵۲ رمی ۲۵۱، ۳۱۶، ۳۱۳، ۲۹۵

ملمد ۳۸ نمر ۱۷۱، ۱۶۷، ۱۵۰، ۵۴

مدال پور ۲۲۱، ۲۲۰، ۱۴۵، نور ۱۷۵

مدوستان (یا) مد ۷۳، ۱۰۰، ۵۰، ۱۰۹، ۷۶، ۶۴، ۵۹، ۵۳

۱۵۴، ۱۵۲، ۱۴۹، ۱۳۶، ۱۳۰، ۳۱، ۳۸، ۳۲، ۲۱۹، ۲۱۳، ۲۱۱

۱۶۰، ۱۶۱، ۱۷۰، ۱۷۶، ۱۸۲، ۱۸، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۵۳، ۱۶۰ (دریای سند)

۱۸۱، ۱۸۰، ۱۹، ۱۹۱، ۲۲۱، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۰

۱۸۴، ۱۹۲، ۱۹۷، ۲۰۲، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۳

۹	۹۳	۹۶	۱۲	مکتہ معظمہ	۱۷۴	مالستان
۱۰۳	۱۳۱	۱۳۶	۱۵۷		۲۷۷	مالیر
۱۵۹	۱۶	۱۷۹	۱۸۳		۲۸۱	مامکان
۲۲۸	۲۳۳	۲۶۸	۲۶۹		۲۳۹	مانکپور
۲۷۳	۲۷۷	۲۸۱	۳۰۸		۲۶	ماوراء النہر
۳۱۸	۳۲	۳۵۸	۳۶		۱۳۲	ماہی پڑ
		۳۶۲	۳۶۵	۳۷۲	۱۳۳	ماہی پروژہ
				۱۶	۲۳۲	متہرہ
				مارہ کو	۲۸۹	محمد آباد
				۱۵۳	۲۹۵	۳۰۲
۲۱۸	۲۲	۲۲۱	۲۲۲	مدراول	۲۴۳	محلہ آوا
				منقط	۲۲۲	محلہ چرم گیراں
				۲۳	۳۱	محولات
				مگیر	۳۳۰	مدینہ شریہ
				۳۲	۳۵۷	مشاشان
				میگر	۷۰	
				۱۶۶		
				موضع دوری	۳۲	مشہد
				۵۶	۳۱	
				میدان	۱۰	
				۴۴	۱۸	
				میدان رستم	۳۷	مغلہ
				۱۵۲		
				میدان بخت	۱۳۲	معمورہ
				۸۳	۱۳۳	
				میمہ	۳۵۶	مقام ابراہیم
				۱۰۷		

کولات ۱۲۵ ، ۱۰۷ ، ۱۰۴ ، ۹۲ گسند سروار ۱۷۳	
۱۳۲ ، ۱۳۱ گنگ ۲۸۶ ، ۳۱۰ ، ۳۱۴ ، ۳۳۵	
کوملیر ۳۳۹ گوالیر ۲۵۵	
کوه دامن ۲۲۶ گورک پور ۳۱۶ ، ۳۱۵ ، ۳۱۴	
کوه سوالک ۲۲۶	
کوه عقابین ۱۳۱ ، ۸۳ ، ۸۳ ، ۸۰ لاهور ۱۹۲ ، ۱۹۱ ، ۱۹۰ ، ۶۷ ، ۲	
۱۹۷	۲۲۷ ، ۲۲۶ ، ۲۲۵ ، ۱۹۴ ، ۲۵۳ ، ۲۴۶ ، ۲۵۱ ، ۲۴۵ ، ۲۴۷ ، ۲۸۳ ، ۲۷۰ ، ۲۷۴ ، ۲۶۷ ، ۲۶۸ ، ۳۷۰ ، ۳۷۱ ، ۳۷۴
کوه بچی ۱۲۹	
کوی شادی ۱۷۲	
کهل گام ۳۳۱ ، ۳۳۰	
که مرد ۷۹	
لعلو ۲۱۰	
لعمان ۲۱۲ ، ۲۱۱	
لکھو ۳۱۴ ، ۳۰۷ ، ۲۸۶	گجرات ۲۳۳ ، ۳۱۸ ، ۲۸۹ ، ۱۸۳ ، ۲
لگر ۳۶۷ ، ۳۶۶	۳۷۴ ، ۳۵۸ ، ۳۷۴
لودیانہ ۲۷۷	گدر روپر ۲۲۸
لہر ۲۸۸	گردير ۱۳۸ ، ۵۴ ، ۵۰ ، ۴۹ ، ۴۷
	۱۶۷ ، ۱۵۲ ، ۱۴۷
ماچھی وارہ ۲۲۸ ، ۲۲۶	گرگاہ ۱۷۴
مارکوه ۳۶۸	گرھی ۳۳۲ ، ۳۳۰
ماشور ۴۰	گریو ۴۹

کرہ سو ۲۶۴، ۱۴۵	کوتل چار چشمہ ۱۱۸
کرہی ۲۹۸	کوتل دریتی ۲۵۸
کشتی محمدی ۳۵۴	کوتل سارو اولسگ ۸۷
کشم ۹۶، ۸۹، ۸۸، ۷۲، ۷۱	کوتل سخاوند ۸۲
۱۳۷، ۱۳۶، ۱۰۷، ۱۰۷	کوتل سارہ ۲۵۵
کشم شاح داں ۷۲	کوتل سہ پنج ۱۲۳
کشمیر ۳۷۰، ۳۶۹، ۱۵۴، ۱۵۳	کوتل سیاہ ۲۲۱
کلال کو ۱۶۸	کوتل قنچاق ۱۲۷
کلانور ۲۷۷، ۱۹۵	کوتل کون ۲۱۸
کلاوکان ۱۴۳، ۱۳۷، ۷۱	کوتل گردیر ۱۵۰
کلکھ ۱۹۹، ۱۹۷	کوتل مار ۴۹
کلکی ۱۲۰	کوتل بو ۱۴۳
کسایت ۳۶۱	کوتل ہدوکش ۱۴۴، ۱۳۸
کدا ۲۸۶	کوتل ہدو کوہ ۲۰۵، ۱۲۶
کدلاں ۳۲۰	کوت متہ رحمی ۱۵۲
کدہ ۲۹۵، ۲۹۱، ۲۹۰	کوتہ گہات ۳۳۷، ۳۳۱
ککھر ۲۴۹	کوسو ۳۱
کوتل نادیک ۱۳۴	کوکسلیر ۳۵۳
کوتل پنچر ۱۳۹، ۱۲۷، ۸۹، ۸۷	کول ۲۸۳، ۸۴، ۶۲
کوتل تنگ گاو ۲۲۲، ۲۱۸	کول حلالی ۲۸۵

قلعہ چشمہ ۱۷۳	قلعہ لاہور ۳۷۶
قلعہ چلوپارہ ۲۹۶	قلعہ مانیکپور ۲۹۸، ۲۸۶
قلعہ چار ۲۹۴، ۲۵۰، ۱۸۴	قلعہ مانکوت ۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۴
۳۱۰، ۳۲۲	قلعہ مدن سارس ۲۹۷
قلعہ حصار ۳۷۹	قلعہ نارول ۲۷۸
قلعہ رھتاس ۳۳۳، ۲۸۶، ۲۶۹	قلعہ نیم کار ۲۸۶، ۲۸۵
۳۷۰، ۳۶۸، ۳۳۵	قلعہ قلات ۱۷۴
قلعہ رمایہ ۳۱۸	قندور ۱۰۷، ۱۰۵، ۸۹، ۷۸
قلعہ سرسی ۳۲۲	۲۰۴، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۲۶، ۱۲۰
قلعہ سروھی ۳۳۳	قندھار ۳۹، ۳۷، ۹، ۸، ۷، ۳، ۲
قلعہ سرھد ۱۹۳	۵۰۰، ۴۹۰، ۴۷۰، ۴۲۰، ۴۱۰، ۴۰۰
قلعہ سفیدگاو ۱۵۲	۶۰۰، ۵۹۰، ۵۵۰، ۵۲۰، ۵۱۰
قلعہ سگین ۱۷۱، ۱۶۹	۸۳، ۸۲، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۶۲
قلعہ سورت ۳۳۲، ۳۱۸، ۲۱۶	۱۶۵، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۴۹
قلعہ طھر ۷۷، ۷۵، ۷۴، ۷۲، ۶۵	۱۷۰، ۱۶۹، ۱۶۷، ۱۶۶
۱۴۱، ۱۴۰، ۱۳۹، ۷۸، ۷۷	۱۷۵، ۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۱
قلعہ کابل ۲۵۳، ۲۱۷	۲۱۸
قلعہ کافران ۲۳۲، ۲۳۰، ۲۲۹، ۲۲۸	قوج ۲۸۵
قلعہ گوالیر ۲۵۲	قور ۴۹
قلعہ گورک پور ۳۱۷، ۳۱۷	قورسہ ۱۳۰، ۱۲۴، ۸۸، ۷۶

فتح پور ۲۵۲، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۰۶ قلعاچ ۱۶۸

۲۶۳، ۲۶۲، ۲۵۴، ۲۵۳ قلعه انک ۲۶۹، ۲۶۵، ۲۶۴

۲۷۲، ۲۷۳ قلعه اوک ۱۱

فتوحه (نام قبلی) ۲۳۰ قلعه ایک ۱۱۰، ۱۰۸

فرح ۲۵ قلعه بابا حاجی ۹

فرحار ۱۲۳، ۱۳۷، ۷۱ قلعه روح ۲۶۲

فره ۳۵ قلعه ست ۲۹، ۱۰۰

دوشح ۳۱ قلعه نکران ۲۶۵، ۲۶۶، ۱۶۱۰

دیروور پور ۲۸۳ قلعه نکسر ۲۹۳، ۲۸۹

قلعه نارس ۲۹۶

قاشغر ۱۵۴ قلعه ندان ۲۱۰، ۲۰۸، ۱۹۶، ۱۶۲۰

قچاق ۱۲۳ ۲۶۷، ۲۶۶

قبیلہ حرار میشی ۲۱۸ قلعه بیست ۳۹

قرا باغ ۱۰۶، ۸۸، ۸۷، ۶۵ قلعه پریان ۱۵، ۱۸

۱۶۹، ۱۲۳ قلعه تالپان ۱۲، ۴۲، ۴۱، ۳۰

قرو باغ سید قرا باغ قلم حلال آباد ۲۵۵، ۲۵۵، ۲۱۰

قره ۵ قلعه سو شمش ۲۱۴، ۲۱۰، ۱۰۰

قرویں ۶۲، ۳۲۰ قلعه سو سو ۳

قصہ لور ۲۳۸ قلعه سار ۲۲۲

ولات ۱۴۳ قلعه حدود ۳

عراق ۶۸، ۶۲، ۳۱، ۱۰، ۸، ۶، ۳	سسلہ ۱۵۱، ۱۵۰
۱۸۰، ۳۶۱	مسجد درہ ۸۴
عدن ۳۵۵	سجھولی ۳۱۲
عقاین ۸۱	سند ۱۶۰
علی مسجد ۲۶۶	سیالکوٹ ۲۸۴، ۱۵۳
عمر کوٹ ۴۶	سیاہ آب ۳۲۸، ۳۲۵، ۳۲۱
عسقد ۳۲۲	سیاہ آب گندمک ۱۴۵
	سیاہ سگ ۲۱۷، ۴
عاری پور ۲۸۹، ۲۸۷، ۲۳۹، ۲۲۳	سید پور ۳۲۱، ۳۱۹، ۳۰۱
۳۱۳، ۳۱۲، ۲۹۵، ۲۹۴	سیستان ۳۱، ۱۱، ۹، ۸
۳۲۲، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹	سیلاب ۱۶۰
۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۷، ۳۲۴	
عربین یا عربی ۵۵، ۵۰، ۴۳، ۴	شال ۷
۵۸، ۱۴۷، ۱۳۸، ۸۲، ۷۷	شال مشانک ۷
۱۶۷، ۱۶۵، ۱۶۳، ۱۴۹	شام ۱۳۶
۱۷۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱	شاہ پور ۲۷۰، ۲۴۴
۲۱۱، ۱۷۵	شیر ۱۶۵، ۴۴
عوربد ۲۶۷، ۱۹۶، ۵۵	شیراراد ۳۶۵
عوری ۸۴، ۳۱	شیرتو ۷۹
فتح آباد ۲۸۳	صحاک ۱۲۶، ۷۷، ۷۶

سار باغ ۱۰۷	سروخی ۲۷۷
سارنگپور ۳۵۳، ۳۶۱	سرمند ۲۲۷، ۱۹۳، ۱۹۲
سارو اولنگ ۱۲۶	سیرام ۳۳۸، ۳۱۲
سال رمنان ۷	سید کوه ۱۲۵
سال و مستان ۷	سیدوں ۲۸۳
ساق یلاق ۳۲	سلطان پور ۳۰۰، ۲۸۸، ۲۶۹، ۲۲۶
سایہ عجبہ ۱۱۸	۳۲۳
سروار ۳۲	سلطانیہ ۳
سپہدہ ۳۱۸	سرقند ۱۶۳، ۱۳۷، ۱۰۹، ۱۰۲
سرآب ۱۰۵	۲۶۶، ۲۳۵، ۱۸۹، ۱۸۸
سرام ۳۰۷	سمان ۳۲
سرای تردی گاو ۱۹۸	سوات ۱۵۳، ۱۵۲
سرای کراکت ۳۰۳	سواد ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۶
سردیہ ۱۶۹	سوح بلاق ۳۳
سرکار اتاوہ ۲۳۳	سورت ۲۵۶، ۲۵۵، ۳۲۵، ۳۲۳
سرکار چار ۲۵۰	۳۷۲، ۳۶۳، ۳۷۲
سرکار حصار ۲۵۳، ۲۵۰، ۲۳۹	سوق اللیل ۳۰۸
سرکار کالی ۲۳۳	سارگام ۳۳۱
سرکار مندوں ۲۳۳	سام ۳۷۳، ۳۷۲، ۳۶۳، ۳۷۷
سروار ۳۳۵، ۲۹۷، ۲۹۶	۳۷۳

(۲۳۵)

دره علتکار ۱۳۳

دره علی سنگ ۱۳۳

دره غوربد (قوربد) ۱۳۳، ۱۲۶

دره قچاق ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۲۵

دره قوربد ۱۳۳، ۱۲۶

دره که مرد ۱۲۳، ۱۲۲

دره گر ۱۱۳

دره نمک آب ۱۳۳

دروازه دهلی ۲۷۹

دریاداد ۳۰۲

دریای حون ۲۳۱

دریای سند ۱۶۰

دریای شور ۳۳۵

دک ۱۵۰

دمعان ۳۲

دمکوت ۲۷۳، ۱۵۳، ۱۵۱

دمیک ۳۳

دور ۱۵۱، ۱۵۰

دوشین ۱۲۰

دهر پور ۳۲۳، ۱۵۹

حواجه ریواس ۶۳، ۶۳۰

حواجه سیاران ۱۲۳، ۷۹، ۶۰۰

حواجه شو ۸۳

خواجه ۲۶۱

خوربد دمن ۳۵۵

خوست ۱۰۵، ۷۱

خوست لورسک ۱۳۷

خیبر ۲۵۷

خیرآباد ۲۹۳، ۲۷۰

دامنه سفید کوه ۲۶۳

دروازه آب ۲۳۶

دروازه تالیقان ۹۶

دروازه دهلی ۲۲۳

دروازه کافران ۲۲۹

دروازه ناگور ۲۸۰

دره ارناب ۱۵۲

دره سرخاب ۳۶۶

دره سم ۱۵۱، ۱۵۰

دره صوف ۱۱۳

چهار ۲۲۲، ۳۱۳، ۳۱۲، ۲۱۶، حصار فیروزه ۲۲۸، ۲۳۲، ۲۲۳

۲۲۲، ۳۲۱، ۳۲، ۳۳۲، ۲۲۹، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹،

۲۸۱، ۲۸۸، ۲۹۹

۳۳۸، ۳۳۹، ۳۵۱، ۳۵۲

حصار موت ۳۶۰

چهار سوخته ۱۲۲، ۱۲۷

حلق لاق ۹۲، ۹۱، ۸۹

چوچک پور ۲۳۳، ۲۳۲

ام تردی گاو ۲۲۲، ۷۹، ۷۷

جوسا ۲۹۱، ۲۸۹، ۵

حوص سلیمان ۳۳

چهار کد ۳۳۰

چیریار ۱۳۵

حاف ۳۱

حراسان ۳۱، ۱۲، ۱۱، ۸، ۳

حاجی پور ۳۱۲، ۳۱۳، ۲۸۶، ۷، ۱، ۶۸

۳۳۵، ۳۳۲، ۳۱۶، ۳۱۵، حرم ۱۰۷

۳۳۲، ۳۲۱، ۳۳۸، ۳۳۷، حروار ۱۶۵

۳۶۸، ۳۳۸، حلم ۱۱۰، ۱۰۹

حجر ۱۳۶، حم لگان ۱۳۰، ۱۲۹، ۷۵

حرمین شریعت ۲۳۳، ۱۸۶، ۱۷۷، ححان ۱۳۳

۳۵۰، ۳۶۸، ۳، حواحه سته ۵۶

۲۶۳، ۲۵۰، ۲۰، ۱۱۱، حواحه بد کشا ۱۳۳

۲۰، ۲۰، ۲۰، ۲۰، حواحه حصر ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۱

۲۰، ۲۰، ۲۰، ۲۰، حواحه ربک روان ۶۰

حوی موری ۸۷	حلکة ۸۱
حکوه و حکوه ۲۷۸	حلکة حلمی ۲۱۹
حیت ۳۱۹، ۳۱۴، ۳۰۱	حلکة حواحه ریواس ۸۵
	حلکة مصاحف بیگ ۸۴
چار ناع ۶۰، ۴۴، ۲۸	حلدرد ۲۷۷، ۲۷۰
چار ناع صفا ۲۵۹، ۲۵۸	حنگل حصار ۲۳۸
چار ناع علیقلی اندرانی ۱۴۳، ۶۴	حورون ۱۳۹، ۱۳۸
چار پا ۱۶۸	حون ۲۸۶
چار چشمه ۱۲۲	حوپور ۲۵۰، ۲۴۴، ۲۳۹، ۱۴۸
چار یک کار ۱۴۴، ۸۲، ۷۹	۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۵
چاپه بیر ۳۶۱، ۳۵۹	۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱، ۲۸۹
چرخ ۱۶۵	۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵، ۲۹۴
چشمه دست رود ۱۲۲	۳۰۲، ۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۸
چشمه بد کشا ۱۰۲	۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴
چلکة سیاه سگ ۲۲۲، ۲۰۰، ۱۷۶	۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۸
چلکة یساول ۲۶۵	۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۷، ۳۱۴
چلوپاره ۲۹۶	۳۲۸، ۳۲۰، ۳۳۷، ۳۲۱
چمپایر ۶۱	۳۵۱، ۳۵۲
چاب ۲۶۰، ۲۵۵	حوی حواحه رستم ۲۶۲، ۲۵۹
	حوی شاهی ۱۴۷

تالہ ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱، ۳۴۰، تلوارہ ۲۲۶	
۳۵۲، ۳۴۸، ۳۴۷	تمان الکار ۲۱۸
تاوہ ۸۸	تمان اوکر ۱۴۹
تست ۱۵۴	تمان مدراول ۲۵۸، ۲۱۹
تبریر ۱۸۷، ۱۴۴، ۳۷، ۳۶، ۳، ۳	تمان یک ہار ۱۸۷، ۱۶۳، ۱۵۱
۲۴۴	۲۲۲، ۲۲۱، ۲۰۰
تس کیلکی ۱۰	تمعاجی توحہ ۲۲۷
تہربدہ ۲۳۷، ۲۲۵	تگی گاو ۲۱۸
تیچاق ۲۱۴	توپچاق ۱۷
تتہ ۱۶۰	تیرگراں ۷۰
تحت سلیمان ۷۵، ۳۶، ۳۴، ۳۳	تیرہ ۱۵۱
۱۷۹	تیری ۵۰
تحت شاہ ۸۳	
تحتمل ۳۱۷، ۲۲۶	حالہ ۷۸
تحتہ پل ۱۱۲	حام فرہاد ۳۱
تردی گاو ۲۲۲	حچکتو ۱۰۷
ترشیر ۳۱	حدہ ۳۵۵
ترکستان ۵۴، ۶۰	حلال آباد ۱۶۳، ۱۶۱، ۱۴۵
ترہت ۳۴۱	۲۶۶، ۲۶۱، ۲۵۷، ۲۵۶
تسرالاطرین (نام اسپ) ۱۱۴	۳۶۸

پرگنه بخواره ۲۲۶	بل حوپور ۱۶۱
پرگنه پویا ۲۷۸	بل سیر ۷۳
پرگنه پویاله ۲۷۸	بل طاللی ۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳
پرگنه توهانه ۲۸۳	۳۲۷
پرگنه حنوبخپون ۲۸۲، ۲۷۸	بل غورید ۲۲۳، ۸۷
پرگنه چلوپاره ۲۹۶	بل کشم ۱۳۱
پرگنه رورو ۲۲۷	بل ککچه ۷۵
پرگنه سرام ۳۰۷	بل مستان ۲۰۰
پرگنه سکری ۳۱۶	پحات ۳۶۳، ۲۷۰، ۲۳۵
پرگنه سکیت ۲۹۹	پنجر ۱۰۵، ۸۸
پرگنه سام ۳۷۲	پویا ۲۷۸
پرگنه سحمولی ۳۱۲	پویاله ۲۷۸
پرواله ۲۷۷	پیرحاله ۳۷۰، ۳۶۸
پرخاله ۱۵۳	پیره ۳۵۳
پشته سیاه سگ ۷۹	
پشور ۲۶۰، ۲۵۷، ۲۵۵	تاج پور ۳۵۱
۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۱	تاری ۱۷۲، ۱۷۰
۳۶۸، ۲۶۳، ۲۶۹	تاسان ۱۶۸
پیمان ۵۳	تلیقان ۸۹، ۷۶، ۷۵، ۷۰
بل آب چکان ۲۰۲	۱۶۶، ۱۶۰

۳۳۹، ۳۳۷، ۳۳۴، ۳۱۵، ٹھوچور ۲۱۹	
۳۳۷، ۳۳۵، ۳۳۲، ۳۳۰، ٹھیکہ ۳۱۹	
۳۶۹، ۳۵۰، ۳۳۹، ۳۳۸، بیاک ۲۱۲	
سگش ۱۵۱، ۱۵۰، ۱۴۵، ۱۴۳، نی نی ماہ روی ۲۷۱، ۱۹۰، ۷۹	
۱۵۲، ۱۸۷، بیر مستورہ ۳۵۷	
ٹونگ ری ۱۵۲، بیکایر ۲۲۵	
ٹوری حیق (نام اسپ) ۴۷، ۴۳، بیلاق سورلیق ۳	
ٹونو فیل ۱۵۰، سی حصار ۵۸	
ٹار ۳۳۷، ۳۳۲، ۳۱۴، ۳۱۳، ۷، پاقعاد شخہ ۱۴۹	
۳۶۸، ۳۳۸، پای دولت حان ۲۲۶، ۲۲۵	
ٹھا گلپور ۳۰۴، پای مارہ ۲۲۳، ۲۱۱، ۴۹، ۴۸	
ٹھتیر ۲۲۵، پٹ ۲۳۴	
ٹھٹوہاہ ۲۷۷، پٹہ ۳۱۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۹۸	
ٹرایج ۳۱۸، ۳۳۴، ۳۳۲، ۳۱۵، ۳۱۴	
ٹروح ۳۳۴، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵	
ٹرہ ۲۷۰، ۲۶۰، ۱۵۳، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۲، ۳۳۹	
ٹرادی ۱۳۰، پٹارہ ۲۲۶، ۲۲۵	
ٹھسودی ۲۲۰، پراہ رمیں دار ۱۵۳	
ٹھکر ۲، پرگٹہ اول ۳۷۲	

بحور ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۶، ۱۵۴، بلح ۱۰۲، ۱۰۱، ۸۴، ۸۲، ۶۷

بحارا ۲۲۵، ۱۶۴، ۱۱۳، ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۱۰، ۱۰۹، ۱۰۸، ۱۰۷

بداؤن ۶۴، ۱۲۷، ۱۲۶، ۱۱۹، ۱۱۳، ۱۱۲

بدحشان ۶۳، ۶۱، ۵۱، ۴۸، ۵، ۲۱۸، ۱۶۳، ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۱

۲۲۷

بلد حیل ۱۵۰

بلیه ۳۱۹، ۳۱۴، ۳۰۱

بارس ۲۴۴، ۲۳۹، ۲۱۷، ۱۴۸

۲۹۵، ۲۹۴، ۲۶۷، ۲۵۰

۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۱، ۳۰۳

۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۶، ۳۰۴

۳۲۴، ۳۲۲، ۳۲۱

بدر دس ۳۵۸، ۳۵۵

بدر سورت ۳۷۱، ۳۶۲، ۳۵۴

بدر گووه ۳۶۱

بدر مکلا ۳۵۸

بدر ورفار ۳۵۸

بگاله ۲۳۹، ۱۴۸، ۱۴۴، ۷۰

۲۵۶، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۴۰

۳۰۰، ۲۹۸، ۲۸۶، ۲۷۴

۳۱۴، ۳۱۳، ۳۰۵، ۳۰۳

۷، ۶۳، ۶۱، ۵۱، ۴۸، ۵

۷۸، ۷۳، ۷۰، ۶۷، ۶۵

۸۸، ۸۶، ۸۵، ۸۴، ۸۰، ۷۹

۱۰۴، ۱۰۲، ۹۲، ۹۱، ۸۹

۱۲۸، ۱۳۵، ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۰۷

۲۰۵، ۱۹۶، ۱۴۴، ۱۴۲، ۱۳۹

۲۲۳، ۲۱۱، ۲۰۹، ۲۰۷، ۲۰۶

۲۸۵، ۲۸۴، ۲۵۹، ۲۲۷

برج قاسم برلاس ۱۸۷، ۱۵۲

۲۴۲، ۲۲۳، ۱۹۰

بردوان ۳۴۱

برکس ۱۰۳

روح ۳۶۸، ۳۵۹

روده ۳۶۸، ۳۵۹، ۳۵۸، ۳۴۴

نکر ۷۷، ۶۲، ۵۸، ۴۷، ۴۰، ۲

۲۷۳، ۱۲۶، ۸۰، ۷۸

نکسر ۲۹۲، ۲۹۱

اشکمش ۱۰۲، ۷۰۱	نانا شیر ۷۹
الکار ۲۱۹	ناریک آب ۲۲۱، ۲۱۸، ۲۱۷، ۱۳۵
الهاماس (الهاماد) ۲۹۸، ۲۱۲	نارار نانا لولی ۷۹
آلہ پاچہ (نام اسپ) ۲۲۳	نارار گوسمند ۲۰۲
اندراب ۱۰۵، ۸۹، ۷۳، ۷۰، ۶۵	ناع نانا حس اندال ۱۷۰
۱۳۳، ۱۳۷، ۱۳۱	ناع ت ۲۱۳
انکہ در فاصلہ چہل کروہ ار پتہ	ناع حواحہ معین ولد حواحہ محمود حان
۳۳۵	۱۳۸
اودہ ۳۱۸، ۲۸۶، ۲۳۹	ناع داین ۸۳
اوریک کلتکی ۴۴	ناع دیہ افغانان ۲۱۱
ایک ۱۱۸	ناع شہر آرا ۲۰۱، ۱۶۲، ۸۰، ۴۷
ایلاحق ۱۱۸	۳۷۰، ۲۲۴، ۲۲۳
ایلاق (نیلاق) سورتق ۳	ناع صورت حانہ ۱۳۴
ایلاچقان ۱۲۱	ناع علیچک ۱۷۰
ایمان ۷۶	ناع میر تولک ۹۴
	ناع وفا ۱۶۳
نانا حاجی (قلعہ) ۹	ناعچہ شامی ۲۹
نانا حس اندال ۳۷۰	نامیان ۱۲۶، ۷۶، ۵۵
نانا دشتی ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۱۰	تہاک ۱۱۷، ۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷
نانا شش پر ۷۹	۲۲۲

آدریحاں ۳ ادیسہ ۳۳۵، ۳۳۲، ۳۳۱

آق ریارت ۳۶ ارتہہ باع ۸۸، ۸۶، ۶۲، ۶۰، ۵۹

آگرہ ۱۹۳، ۱۶۱، ۱۵۳، ۶، ۵، ۱۶۲، ۱۳۹، ۱۳۵، ۱۲۵

۱۶۳، ۱۷۵ ۲۲۵، ۲۳۰، ۲۳۲، ۲۳۳،

ارعداب ۳۱ ۲۳۳، ۲۳۶، ۲۵۱، ۲۵۳،

ارقندی ۵۶، ۵۴ ۲۵۳، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳،

ارک ۲۰۶، ۱۶۲، ۶۲، ۵۹ ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۲،

ارک عری ۱۶۹ ۲۸۳، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹،

اسپ آلہ حاہہ راد ۱۷۷ ۳۱۶، ۳۲۶، ۳۳۳، ۳۳۵،

اسپ نور ۳۷۲، ۲۶۳، ۲۳۹ ۳۳۸

اسپ نور کدا ارعوں ۱۷۵، ۱۶۲ ۳ اہر

اسپ شرعہ ۲۸۸ ۱۰۹ اتالیق

اسپ طرق حاہہ راد ۲۲۳ ۱۵۰، ۲۲۱، ۲۵۳، ۲۷۰ اتاوہ

اسپ قراطاق ۱۱۷ ۳۳۲، ۳۳۴، ۳۳۶، ۳۳۷ اتک

استالف ۱۳۰، ۶۵ ۳۶۶، ۳۶۹

اسکدرہ ۲۵۳ ۱۷۷ احورستان

اشترگرام ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۳۲، ۶ ۲۵۳ احیں

۱۳۵، ۱۹۸ ۳۱۹ اچہ

اشترگردن ۲۱۰، ۲۰۹، ۱۹۸ ۲۸۱، ۳۳۳، ۳۳۳ ۳۵۳ احمدآباد

اشترگیران ۱۳۲ ۳۵۹، ۳۶۱، ۳۸۵

اسماء مواضع و آبہا وغیرہ

آب ارعداب ۴۱	آب سیاہ ۳۲۷
آب اندراب ۱۲۷	آب شیرگڑہ ۲۸۵
آب ماراں ۲۸۴، ۱۳۳، ۱۳۲	آب عمو ۱۱۳
آب بگی ۹۶	آب قروح ۲۸۵
آب بہت ۲۷۹، ۲۷۷	آب قوربد ۶۵
آب پپن ۳۳۸، ۳۳۷	آب کشم ۱۳۸
آب پھیر ۱۰۶	آب ککچہ ۱۲۶، ۷۷، ۷۵، ۶۷
آب تالیقاں ۸۹	۱۳۹، ۱۳۰
آب حمحمہ ۹۰	آب گنگ ۳۱۵، ۲۹۱، ۲۱۷، ۵
آب حوں ۳۳۳، ۳۲۱، ۵	۳۱۹، ۳۲۱، ۳۳۳
آب چاب ۳۵۳	آب ماچھی وارہ ۲۲۶، ۱۹۱
آب دھرپور ۳۳۴، ۳۳۲	آب ماراں ۶۵
آب راہری ۳۱۷، ۳۱۷	آب بکی ۹۶
آب سروار ۳۳۳	آب بیلاب ۱۵۳
آب سلوار ۲۸۶، ۲۹۰	آب ہلمد ۳۹، ۳۷، ۹، ۸
آب سورج گڑہ ۳۳۹	آب ہیرمد ۸
آب سوں ۳۱۳، ۳۰۰، ۲۸۶، ۲۳۹	آدبہ پور ۱۶۳، ۱۶۳
۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۳۱	

یادگار ناصر میرزا ۵۱، ۴۹، ۴۷	یعقوب ولد یوسف خان ۳۷۰، ۳۶۹
۸۲، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰	یعقوب ہمدانی ۱۸۷
۲۶۷	یوسف ۱۵۹
یار حاجی برادر محمد قاسم ۱۸۶	یوسف تسورہ (استاد) ۱۸۶
یار محمد برادر خان محمد ۱۸۲	یوسف چولی (شیخ) ۱۸۰، ۶
یاری ۲۷۵	یوسف خان رمین دار کشمیر ۳۶۹
یاری تواچی ناشی ۲۶۶، ۲۶۰	یوسف خان مرزا ۳۳۸
۲۶۸، ۲۶۷	یوسف خان مشہدی (نواب مرزا)
یاری توشک تواچی ناشی میرزا ۳۶۹	
کامران ۱۸۲	یوسف حریہ دار (مہتر) ۴۲، ۶
یاری سلطان تواچی ناشی ۲۶۹	یوسف علام ترکی ۳۱۵
۲۷۴	یوسف محمد ۳۲۰، ۳۰۶
یحیی (حواہ) ار فرریدان	یوسف محمد سلطان پسر سلیمان
حصرت حواہ احرار ۳۵۶	سلطان اورنگ ۳۱۹
یسل خان ۱۷۲	یوسف محمد قرععی ۱۵۸
یعقوب حواہ رشیدی	یوسف محمد کوکہ خان ۱۸۳
یعقوب میرزا تعائی سلطان محمد	یوسف محمد ولد سلیمان اورنگ ۳۱۵
حداندہ ۳۵	یوسف (مولانا) ۶۹

ولد نیک قورچی ۶۵، ۶۳۰ هجری قمری سید علی ن عثمان
ولی انکه ۱۲۳ الحلات

ولی نیک دولقدر ۱۹۳، ۱۸۶ هریه (هریا) آندار (مہتر) ۵۳
۱۹۵ ۲۲۶ ۱۱۷، ۱۸۲

ولی حان ۲۶۳ همام گیلانی (نواب - حکیم) ۳۷۶
ویس ررکش (استاد) ۶۹ همایون بادشاہ (حت آشیانی) ۱۰۲

۱۳، ۱، ۷، ۶، ۵، ۴،
۱۳۸، ۱۱۹، ۶۴، ۵۷، ۳۷،
۲۲، ۱۶۷، ۱۳۸، ۱۳۹،
۲۶۱، ۳۰۲، ۲۵۲، ۲۲۹،
۱۸

۳۷۷
۳۱۲ ۳۲۳ ۳۲۳ حاشم حان
۳۳۰

۵، ۷۱، ۵۲، ۵۷،
۸۹، ۸۴، ۸۱، ۷۸، ۷۳،
۱۵، ۱۰، ۹۹، ۹۷،
۱۲۶، ۱۱۲، ۱۱۲، ۱۰۷،
۱۲۶، ۱۲۸، ۱۲۳، ۱۲۲،
۱۷۲، ۱۶۵، ۱۶۱، ۱۷۷،
۱۹۳

۳۱۵ حاشم حان بشاروری قرات
۲۲۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۷۴
۱۷۴
۳۱۳
۲۱۲ ۲۱۳
۲۱۴، ۲۱۷

۱۸۱۰ ۲۱۲ ۲۱۳
۲۱۴، ۲۱۷

نصیر حان ۱۹۰	نور الدین محمد مرزا حواہررادیۃ
نظام الدین احمد بخشہ سرکار	قاسم بٹیاپوری ۳۵۵، ۳۵۹
گجرات ۳۷۶	۳۶۲
نظام الدین اولیاء ۲۳۳	نور الدین محمد بختانی دیوان
نظام سور (شیخ) ۳۳۶	میرزا کامران ۱۷۹
نظام (قاضی) ۲۰۵	نور محمد حواہ حصری ۱۹۸
نظر ہادر ۳۲۱، ۳۲۲	۱۹۹
نظر ترکستانی ۶	نور سلطان اورنگ حسرپورۃ
نظر چولی ترکستانی (میر عدل)	عاس سلطان قرادیانی ۳۲۳
۵۲، ۱۷۹	نورنگ حان ۲۶۳، ۳۶۲
نظر ملا بخشہ بیگئی معجم حان	نورنگ محمد ولد میر قطب الدین
۲۱۸	محمد عربی ۱۸۳
نعمت لع لقب بیرم حان ۱۸۸	نوروزی قویچی ۱۱۰، ۱۰۸
۲۳۳	نور نوکر ہادر ۲۹۳
نقیب حان قروی (نواب) ۳۷۶	نواب میرزا ولد میرزا سلیمان ۸۸
نوح ولد مہتر ہریہ آندار ۱۸۲	نور اللہ مشنی ۱۷۹
نور چنگی ۷۲	نور الدین محمد حان ترخان
۱۸۹، ۲۸۳	۱۸۲، ۷۶، ۷۵

میرک مارستان ۲۲	میر رنگ ریر ۱۹۷
میرک میررا انکھ ملیہ سلطان بیکم	میررادہ قرہ قوت ۲۷۸
۲۱۸۰ ۲۵۲	میر شاہ ۱۹۷
میرکی حکمک ۱۸	میر قالی ۸۰ ۱۲
میرکی حان ۳ ۹۰ ۳۱	میر ولی ولد استاد یوسف تدورد
میرم بیک ادحان ۱۷ ۵۶	۱۸۶
میرم شتاول بیک ۱۸۱	میر فلح رادر التون قلیح ۱۸
میرم طوعالی ۱۹۳	میر کلان آخوند (ملا) ۱۸۵
میرم قلیح رادر قلیح حان ۱۹۳	میر محمد منشی ۹۷
۲۸۴ ۲۷۱	میر محمد موحی ۱۱۱
	میر بغاش ۱۳۱
ناصر (حافظ) رادر حافظ مہری	میر حرار (متر -) ۲۱۱
۱۸۳	میرک بیک ۱۰۵
۱۶۲ ۱۳۷	میرک بیک - - - - -
۱۹۳	۶۷۰
میر میررا ۱۶۸ ۶۲	میرک حکمک ۱۷
۳۷۲	میرک - - - - -
سلطان حاگردار پرگنہ	میرک - - - - -
۳۱۳	میرک - - - - -
۵۵	میرک - - - - -

ملک محمد (حواحه) ۳۶۲	موسی آهنگر ۳۷۴
ملک محمد مندراولی ۱۳۳	موید بیگ دولدی ۵۹، ۵۲، ۴۱
معتم حان (ولد میرم بیگ اندحانی)	مهر ثانی هروی ۱۸۳
۹۲، ۹۱، ۸۶، ۶۲، ۵۱، ۶	مهر دوست ولد مهر کیسه ۱۷۶
۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۲۶، ۹۷	مهر سهاکه ۱۳۵
۱۵۴، ۱۵۳، ۱۵۲، ۱۵۱	مهر سکای توشکچی ۱۲۹
۱۵۹، ۱۵۸، ۱۵۷، ۱۵۷	مهر سسل میر هزار ۲۰۱
۱۷۲، ۱۷۰، ۱۶۵، ۱۶۱	مهر لام پیغمبر ۲۱۸
۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۶	مهر واصل ۱۸۲، ۶
۱۹۷، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۰	مهر وکیل ۱۸۲
۲۰۲، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۹۸	مهدی خان ۲۳۷، ۲۳۳، ۲۳۲
۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۵، ۲۰۳	مهر شاه ۲۰۷
۲۱۲، ۲۱۱، ۲۱۰، ۲۰۹، ۲۰۸	مهر محمد قراکور ۵۳
۲۱۶، ۲۱۵، ۲۱۴، ۲۱۳	مهری (حافظ) نکاول ۱۳۸، ۱۰۰
۲۲۲، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۱۷	میر برکه ۱۳۱
۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳	میر توقای کلانتر توقائیان ۱۸۱
۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۱، ۲۲۹	میر حان پیودی حایران ملقب
۲۵۳، ۲۳۵	
میر حان علام سلطان محمد قفق	بصره دن ۱۸۳، ۱۰۰
۲۹۱، ۲۷۲، ۲۳۷، ۲۳۱، ۲۳۰	میر حاوند کاتب حصرت ۱۸۰
موجی یا موجی بسید محمد قاسم ۶۲	میرداد ۱۳۱

معر الدین حسین مکال ۲۹	پسر رین الدین سلطان ۳۱، ۳۶
معر الملک (میر) ۲۹۳	۹۹، ۵۲، ۴۲
معظم حواحه تعائی میررا حلال الدین	مقصود دمه داروعه دارالصر
محمد اکبر ۶۳، ۵۲، ۳۲، ۸، ۴	۱۸۵
۲۵۶، ۱۷۶، ۷۸، ۷۴، ۶۵	مقصود علی دیوان میررا کامراں
۲۵۳	۱۷۸
معین (حواحه) قرات حواحه	مقصود قورچی* همايون بادشاه ۱۸۱
نظام الملک دیوان مررا	مقیم قره پیر محمد عرب ۱۹۸، ۱۹۷
سلطان حسین بی قره ۱۸۳، ۴۴	۲۱۷، ۲۱۶، ۲۰۹، ۲۰۷، ۲۰۲
۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۱	۲۵۱، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۲۳، ۲۲۰
معین الدین چشتی حواحه رضى الله عنه	مکمل بیگ ۱۸۷
۳۳۹	ملا راده پسر ملا حسام الدین ۱۳۷
معل حواحیاں ۱۵۱	ملا میر کلان آخوند ۱۸۵
معل قاجی ۱۵۱	ملک امیر ولد میر سر علی کلکاری
مجلس مررا ۳۰۸، ۳۰۷	۲۲۵
مقبول حان ۳۳۸، ۲۳۹، ۲۳۱	ملک سد علی ۱۶۸
مقبول ملا ۴۴	ملک حسین (حواحه) دیوان
مقدم کوکه ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۷	نواب قلیچ حان ۳۶۲
مقصود سگالی ۲۱۳، ۱۸۵، ۸، ۷	ملک علی پدر ملک کوچک علی
مقصود بیگ آخته بیگی شاملو	۱۶۸
	ملک محمد اتکه ۸۸

مخدوم الملک (عبدالله سلطان پوری) مرثیہ کتابدار ۱۸۰

۳۰۸، ۳۰۷، ۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۷ مست علی قورچی علام شیخ

مخصوص برادر محمد سعید ۱۸۵ حواحه حصری ۱۲۶ ۱۲۷

مخلص قصی ۱۸۳، ۹۹ ۱۲۳ ۱۳۰۰

مراد بیگ قروبی (حواحه) ۲۱۰ مستور بیگ نکاول ۱۸۳

مراد حوی ۱۱ مستور ۷

مراد س شاہ طہماسپ ۵۰، ۳۵، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

مراد میرا ۱۶۸ مستی (کلانتر) ۱۶۸

مررا بیگ ۲۹۳، ۱۹۳ مصاحب بیگ ولد حواحه کلان بیگ

مررا حان ولد نواب بیرم حان ادحای ۸۲، ۸۱، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

مخاطب حان حانان ۳۵۹، ۳۵۸، ۳۵۷، ۳۵۶، ۳۵۵، ۳۵۴، ۳۵۳، ۳۵۲، ۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۹، ۳۴۸، ۳۴۷، ۳۴۶، ۳۴۵، ۳۴۴، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱، ۳۴۰، ۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۳۴، ۳۳۳، ۳۳۲، ۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۹، ۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۶، ۳۲۵، ۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۲، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۱۴، ۳۱۳، ۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۹، ۳۰۸، ۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵، ۲۹۴، ۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۵، ۲۸۴، ۲۸۳، ۲۸۲، ۲۸۱، ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۸، ۲۷۷، ۲۷۶، ۲۷۵، ۲۷۴، ۲۷۳، ۲۷۲، ۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۹، ۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۶۰، ۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۵، ۲۵۴، ۲۵۳، ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۴۹، ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۴۶، ۲۴۵، ۲۴۴، ۲۴۳، ۲۴۲، ۲۴۱، ۲۴۰، ۲۳۹، ۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۶، ۲۳۵، ۲۳۴، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۹، ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳، ۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۱۷، ۲۱۶، ۲۱۵، ۲۱۴، ۲۱۳، ۲۱۲، ۲۱۱، ۲۱۰، ۲۰۹، ۲۰۸، ۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۵، ۲۰۴، ۲۰۳، ۲۰۲، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۳، ۱۹۲، ۱۹۱، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۸۶، ۱۸۵، ۱۸۴، ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۱، ۱۸۰، ۱۷۹، ۱۷۸، ۱۷۷، ۱۷۶، ۱۷۵، ۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۷۰، ۱۶۹، ۱۶۸، ۱۶۷، ۱۶۶، ۱۶۵، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۶۲، ۱۶۱، ۱۶۰، ۱۵۹، ۱۵۸، ۱۵۷، ۱۵۶، ۱۵۵، ۱۵۴، ۱۵۳، ۱۵۲، ۱۵۱، ۱۵۰، ۱۴۹، ۱۴۸، ۱۴۷، ۱۴۶، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۴۳، ۱۴۲، ۱۴۱، ۱۴۰، ۱۳۹، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۴، ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۳۱، ۱۳۰، ۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷، ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۲۴، ۱۲۳، ۱۲۲، ۱۲۱، ۱۲۰، ۱۱۹، ۱۱۸، ۱۱۷، ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۳، ۱۱۲، ۱۱۱، ۱۱۰، ۱۰۹، ۱۰۸، ۱۰۷، ۱۰۶، ۱۰۵، ۱۰۴، ۱۰۳، ۱۰۲، ۱۰۱، ۱۰۰، ۹۹، ۹۸، ۹۷، ۹۶، ۹۵، ۹۴، ۹۳، ۹۲، ۹۱، ۹۰، ۸۹، ۸۸، ۸۷، ۸۶، ۸۵، ۸۴، ۸۳، ۸۲، ۸۱، ۸۰، ۷۹، ۷۸، ۷۷، ۷۶، ۷۵، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۷۱، ۷۰، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

۱۱۵ ۱۲۰۰ ۱۲۷ ۳۷۰

مظفر حان ۳۲۸، ۳۳۸، ۳۸۷ مررا حان مراره ۲۰۸

مظفر صدیقی ۳۶۳ مررا شاه ولد حصرت حست آشای

مظفر علی تربتی ۲۳۸، ۲۳۷ ۲۷۸

مظفر علی دیوان (حواحه) ۱۸۶ مررا قلی چولی ۱۲۸، ۵۲

۲۵۰، ۲۴۰، ۲۲۶ مروارید عطاان (حواحه مررا)

مظفر کورکة میرا عسکر ۶۱ ۱۷۸

مظفر گجراتی ۳۵۹، ۳۵۸، ۳۵۷، ۳۵۶، ۳۵۵، ۳۵۴، ۳۵۳، ۳۵۲، ۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۹، ۳۴۸، ۳۴۷، ۳۴۶، ۳۴۵، ۳۴۴، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱، ۳۴۰، ۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۳۴، ۳۳۳، ۳۳۲، ۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۹، ۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۶، ۳۲۵، ۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۲، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۱۴، ۳۱۳، ۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۹، ۳۰۸، ۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵، ۲۹۴، ۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۵، ۲۸۴، ۲۸۳، ۲۸۲، ۲۸۱، ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۸، ۲۷۷، ۲۷۶، ۲۷۵، ۲۷۴، ۲۷۳، ۲۷۲، ۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۹، ۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۶۰، ۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۵، ۲۵۴، ۲۵۳، ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۴۹، ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۴۶، ۲۴۵، ۲۴۴، ۲۴۳، ۲۴۲، ۲۴۱، ۲۴۰، ۲۳۹، ۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۶، ۲۳۵، ۲۳۴، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۹، ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳، ۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۱۷، ۲۱۶، ۲۱۵، ۲۱۴، ۲۱۳، ۲۱۲، ۲۱۱، ۲۱۰، ۲۰۹، ۲۰۸، ۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۵، ۲۰۴، ۲۰۳، ۲۰۲، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۳، ۱۹۲، ۱۹۱، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۸۶، ۱۸۵، ۱۸۴، ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۱، ۱۸۰، ۱۷۹، ۱۷۸، ۱۷۷، ۱۷۶، ۱۷۵، ۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۷۰، ۱۶۹، ۱۶۸، ۱۶۷، ۱۶۶، ۱۶۵، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۶۲، ۱۶۱، ۱۶۰، ۱۵۹، ۱۵۸، ۱۵۷، ۱۵۶، ۱۵۵، ۱۵۴، ۱۵۳، ۱۵۲، ۱۵۱، ۱۵۰، ۱۴۹، ۱۴۸، ۱۴۷، ۱۴۶، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۴۳، ۱۴۲، ۱۴۱، ۱۴۰، ۱۳۹، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۴، ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۳۱، ۱۳۰، ۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷، ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۲۴، ۱۲۳، ۱۲۲، ۱۲۱، ۱۲۰، ۱۱۹، ۱۱۸، ۱۱۷، ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۳، ۱۱۲، ۱۱۱، ۱۱۰، ۱۰۹، ۱۰۸، ۱۰۷، ۱۰۶، ۱۰۵، ۱۰۴، ۱۰۳، ۱۰۲، ۱۰۱، ۱۰۰، ۹۹، ۹۸، ۹۷، ۹۶، ۹۵، ۹۴، ۹۳، ۹۲، ۹۱، ۹۰، ۸۹، ۸۸، ۸۷، ۸۶، ۸۵، ۸۴، ۸۳، ۸۲، ۸۱، ۸۰، ۷۹، ۷۸، ۷۷، ۷۶، ۷۵، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۷۱، ۷۰، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

۳۶۲، ۳۶۱، ۳۶۰، ۳۵۹ ۲۱۵، ۲۱۰، ۲۰۷، ۱۳۷

محمد نوبیاں برادر محمد مراد ولد	۲۲۲، ۲۲۳، ۲۵۵، ۳۱۶، ۳۱۷،
امیر بیگ ۱۷۸	۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۳۰،
محمد وفا علام بیرم حان ۱۸۶	۳۳۱
محمد یار سلطان برادر اسکندر	محمد قلی شعالی ۲۰۴، ۱۹۷،
سلطان قراق ۱۷۶	محمد قلی شیخ کاک ۱۵۶، ۱۰۲، ۹۶،
محمد یار سلطان حواہرراده اسکندر	۱۸۲، ۱۹۳
۲۹۳	محمد قلیچ حان رلاس (نواب) ۲۱۵
محمدی ۳۱۰	۲۵۴، ۳۷۱
محمدی میرا سیرہ جہاں شاہ بادشاہ	محمد کوکہ (حاجی) ۳۴، ۴،
۳۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳	محمد کوکی ۱۳۲، ۸۹، ۶۵،
محمود حان یوحانی برادر کاسو، ۳۱۳	محمد مالکی قاصی ۳۶۰
۳۲۲	محمد مراد ولد امیر بیگ سیرہ بیگ
محمود (حواہ حان) ۶۳، ۵۷،	میرک معل ۱۷۸
محمود شیروانی ۶۶	محمد مستوفی مشہدی ۳۷۱
محمود عاری سلطان ۱۶۶، ۴۳،	محمد معصوم ۲۵۶
محمود کرکراق ولد سلطان محمد کرکراق	محمد مشی میر ۹۹
۱۸۳	محمد موجی (میر) ۱۸۱
محمود گیسودرار (میرسید) ۲۷۷	محمد مومن خوش میر مرل ۱۸۱
محمود مشی (میر) ۱۷۸	محمد مومن فرخودی ۱۵۷
محمود بشارپوری (حافظ) ۳۰۵	محمد میرا ۴۳
۳۳۸	

- محمد صادق ولد محمد حواجه ناقر محمد قاسم حان ۱۸۶
 محمد قاسم حان حواهراده پهلوان
 محمد صالح حواجه برادر حواجه دوست میر بر ۲۰۹، ۲۰۲، ۸۱
 عد الله مروارید ۱۸۱ ۳۶۹، ۲۳۸، ۲۲۵
 محمد طاهر بخشی (خواجہ) ۱۷۹ محمد قاسم کوه بر ۱۹۳، ۱۷۸، ۸۷
 محمد طاهر میرک ملازم میرا همدال ۲۸۳
 محمد قاسم مستوفی ۳۷۰
 محمد طاهر ولد میر ردی بیگ ار محمد قاسم مشهدی ۳۷۵، ۳۷۴
 امراء نار بادشاه ۱۷۸ محمد قاسم حان بیشانوری حاجیدار
 محمد عد الحی شی ۳۵۶ حصار ۲۸۱، ۱۸۵، ۲۸۱
 محمد عرب ۳۷ محمد قاسم موجی بخشی بیگی حصرت
 محمد علی برلاس داماد قاسم برلاس ۸۷، ۸۳، ۷۸، ۶۲، ۷۲، ۷۱
 محمد علی تعائی ۱۷۲، ۷۷، ۶۲ ۱۷۵، ۱۷۸
 محمد علی رکابدار فردوس مکانی کابلی محمد قاسم مهردار سرواری ۲۷۶
 حوجه سته ۱۸۰ محمد قاسم ولد حواجه محب علی
 محمد علی المحتسب ۶ تمناچی ۱۸۶
 محمد علی میر خاک ۱۸۰ محمد قره سلطان ۱۸۵
 محمد علی میر خاک بخش ۷۲ محمد قره کور (میر) ۷۴
 محمد عرنوی (میر) برادر کلان محمد قلی حان برلاس (نواب) ۷۰
 نواب شمس الدین محمد حان اتکه ۲۱۱، ۱۳۳، ۱۰۹، ۱۰۸، ۸۶
 ۲۲۱، ۲۱۸، ۲۱۵، ۲۱۳، ۲۱۲، ۳۳۳، ۱۷۸

محمد حیدر آخته بیگی ۵	محمد حان کوکی (حاجی) ۱۲۶
محمد حان شرف الدین اوعلی ۱۲۰	محمد حان ولد ولی حان ۳۱۸
محمد حدادنده (پسر زرگ طهباسپ)	محمد حلیج حان برلاس ۲۰۰
۱۲	محمد حسین ۲۰۲
محمد دلال تاتوخلایان (سید) ۲۰۱	محمد حسین ناعی ۳۷۱
محمد رکریا ولد حواحه دوست حاوند	محمد حسین (حواحگی) ۲۵۸
۱۷۷، ۲۵۱	محمد حسین حواهراده پهلوان دوست
محمد سعید ولد یعقوب بیگ رادر	میرر ۲۲۵، ۲۰۹
حباگیر قلی بیگ ۱۸۵	محمد حسین سمطی ۱۷۸
محمد سلطان بانا قشقه ۸۱، ۷۰، ۵۶	محمد حسین گنگ یکۀ وردوس مکانی
محمد سلطان (حاجی) ۱۱۲، ۸۹	نار بادشاه ۱۸۰
۱۱۳، ۱۲۲، ۱۳۸	محمد حسین مررا ۳۳۳، ۳۳۲
محمد سلطان کوکی ۱۱۲	محمد حسین میرر ۲۰۵
محمد سلطان مستوفی (حواحه) مخاطب	محمد حسین ناظر مخاطب لشکر حان
به مصف حانی ۱۸۵	۱۶۳، ۱۶۲، ۱۵۵، ۱۲۰
محمد سیستانی (حاجی) ۱۸۶	۲۲۹، ۱۷۹
محمد شریف قرات نایرید ۲۵۱	محمد حکیم میررا نواب ۲۲۳، ۱۷۶
۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۲، ۲۶۱	۲۵۷، ۲۵۴، ۲۵۳، ۲۲۵
۲۹۷، ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۴	۲۶۸، ۲۶۷، ۲۵۸
محمد شیروانی (ملا) ۶۵	۳۶۵، ۳۶۴، ۲۸۳، ۲۷۵

(۴۱۵)

محمد (حاجی) ۱۶۷

محمد امین ۱۴۲

محمد امین (ملا) رادر ملا میر کلاں

آخوند ۱۸۵

محمد حالہاں (میر) ۵

محمد حان ترکاں ۱۱۱، ۱۱۰، ۹۹

۱۹۳، ۱۸۲، ۱۱۲

محمد امین دیوانہ ولد حائق ردی ۲۵۱

محمد حان قانونی ۱۸۳، ۱۰۰

۱۹۳، ۱۸۶

محمد حان آختہ بیگی ۳۳۱، ۲۶۹

محمد امین شیراری ۱۴۲

محمد حان اوعلی (شرف الدین)

محمد امین یشانوری قرات مهر قریش ۲۲۵

للہ سلطان محمد میرا حاکم ہرات

۱۱۳

محمد حان نانا قشقہ (حاجی) ۱۳۹، ۱۰۰

محمد باقی کوکہ حان ۱۸۳

محمد بخشی ۲۴۹

محمد حان ترکاں ۱۱۱

محمد بیگ ۱۹۳

محمد حان حاجی ۱۳۸

محمد حان (میر) ۳۳۳، ۳۳۲

محمد بیگ پسر نانا بیگ حلایر ۹۹

محمد حان (میر) حاکم بلخ ۲۲۸

محمد بیگ ترکاں ۳۲۵

محمد حان حواریادہ ولد کوچک

محمد بیگ قچاق ملازم مررا کامران

علی حان ۳۴۳

حسرنانا سعید قچاق ۱۸۰

محمد حان سیستانی (حاجی) ۲۲۹

محمد بیگ قرات بیرم حان ۱۸۶

۳۳۸، ۳۳۱، ۳۳۲، ۲۳۱

محمد پککہ (سید) ۹۵، ۴۲، ۴۱

محمد حان شرف الدین اوعلی ۱۱

۱۹۳، ۱۵۶، ۱۱۰

لح (معجم حان) ۲۲۲

مح سرباهی ۱۸۲، ۵۳

لودی ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۰۱، ۳۰۰ مح علی ۱۹۳، ۱۷۷، ۱۶۲، ۱۳۷

۳۲۳، ۳۲۱، ۳۱۹، ۳۱۸ مح علی بخشی رادر حواحه امیا

۳۳۵، ۳۳۳، ۳۳۱، ۳۲۲ بخشی بیگی. حلال الدین محمد اکبر

مررا ۱۷۸

۳۳۳، ۳۳۷، ۳۳۶

لودی کرانی وکیل سلیمان ۳۱۳ مح علی بیگ ولد میر حلیفه اندحانی

وکیل فردوس مکانی نار بادشاه

مااوس سلطان ۷۰

۱۷۷

ماه حکک یا چوچک بیگم والدہ

مح علی حان ۳۰۲

مررا محمد حکیم ۲۱۰، ۱۷۶

مح علی حان قوشچی حاکم قلعه

۲۸۴

رہتاس ۳۷۰

ماه حکک حلیفه ۲۱۶

مح علی (حواحه) ۲۰۹، ۲۰۱

ماسگه کور ۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۵

مح علی قوشچی ۱۸۵

مام بیگہ ۲۳۲، ۸۶، ۴۶، ۴۵

مح کلانتر قاقشال ۲۹۳، ۱۸۵

۲۳۲، ۲۳۹، ۲۳۸، ۲۳۳

محنت حان عربوی ۱۹۳، ۱۹۲

۲۵۲، ۲۳۸، ۲۳۶، ۲۳۳

محنت حان قروبی ۲۲۵

مارر بیگ ولد حواحه کلان بیگ

محرم کوکہ ۵

۹۲، ۸۱، ۶۲، ۴۵

محس حان ۳۳۷، ۳۱۲، ۳۰۵

مارک ملا ۲۸۲

۳۳۸

محون حان قاقشال ۱۹۳، ۱۸۰

محس (میر) حویش شهاب حان

۳۲۳، ۳۲۱، ۲۹۳، ۲۹۰، ۲۸۹

۲۵۸، ۲۵۶

۳۳۷، ۳۳۱، ۳۳۷

- کمال الدین شاه قلی بیگ حاجی گدا علی ملک ۲۲۵
 طغایلو ۱۲
 کمال میر ۱۹۹
 کوحر وکیل نایرید ۳۱۳
 گلدن بیگم نواب فرید حصرت
 ۲۱۰، ۳۵۵، ۳۷۷
 کوچک علمدار ۵۳، ۸۱، ۸۲
 ۲۱۰
 گلدن بیگم دختر نواب مرزا کامران
 ۲۵۶
 کوچک علیخان پسر اوئیس بیگ
 ۳۵۶
 گولانی ۲۹۲، ۳۱۷
 گوحر وکیل نایرید ۳۱۳
 کوچک فتح (مهر) ۷
 گوحر ولد قطب الدین محمد ۱۸۳
 کوچک فتح وادار ولد کوچک
 ۳۱۲، ۳۱۵، ۳۳۶، ۳۴۲،
 ۳۴۳
 ۱۸۲
 کوچک ولد محمد علی رکندار ۱۸۰
 گیسو (میر) ۲۸۲، ۲۸۳
 کورک خلاد ۲۲۸، ۲۲۷
 لام پیغمبر (مهر) ۲۱۸
 کوکلتاش ۳۲۵
 لشکر خان ۲۳۲، ۲۳۰، ۱۵۵
 کوکی حاجی ۹
 ۲۶۹، ۲۴۸، ۲۳۷، ۲۳۳
 کولی وکیل سلطان آدم ککر ۲۶۹
 ۳۳۶، ۲۸۶، ۲۸۳، ۲۸۲
 کومش ووقطار ۵۳، ۷
 ۳۳۸، ۳۳۱
 کیست قرا ۱۰۷
 لطفی سرهدی ۱۸۲ ۹۹، ۹۶، ۹۳
 کیفیت لغ (معم خان) ۱۸۸، ۲۹۱
 لعل خان بدحشی (بیگ) ۱۸۰
 ۳۲۳، ۳۰۲، ۱۹۳، ۱۹۱
 گچتی ۳۲۰

۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸،	قوبور ہادر ۱۰۱
۵۹، ۶۶، ۷۵، ۷۷، ۷۸،	قیا بیگ حواں قرات ماہم بیگہ ۱۸۲
۷۹، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۵،	قیا حان ۳۳۷، ۳۲۹، ۳۲۳، ۳۲۱
۸۸، ۸۹، ۹۱، ۹۳، ۹۶، ۹۹،	۳۳۱، ۳۳۳
۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴،	قیای گنگ ۱۷۷
۱۰۷، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۲۵،	قی تمش حلیل اللہ دولدی ۱۸۲
۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۴،	
۱۴۱، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۴۹،	کابلی برادر محمد قاسم موچی ۱۱۰
۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۶۲،	۱۱۱
۱۸۲، ۲۶۰، ۲۶۹	کابلی حوہ ستہ ۱۸۰
کٹاندار مولانا ۱۸۲	کاتیانی ۳۶۲
کرچہ حسین ولد مرداں بیگ ۷۴	کاسو ۳۱۳
کست قرہ چچکتو ۱۰۸، ۱۰۱،	کا کر علی ۱۹۳، ۱۵۰،
کست قرہ سلطان ۱۰۷	کا کر علی بیگ ولد سید علی بیگ
کشمش (مہتر) ۱۸۲	۹۹، ۱۸۱
کلی ۴۵	کا کر علی حان ۳۳۹، ۳۳۷
کلی سلطان ۲۶۲، ۲۶۰، ۴۴	کا کو (شیخ) ۳۷۴
کل کافر ۲۲۷	کالا پھاڑ ۲۹۲
کال حس ۱۹۹	کامران قلی ۱۲۱
کال الدین حسین (حافظ) ۱۰۰	کامران مرزا ۴۳، ۷، ۵، ۴
۱۸۳	۵۱، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۴،

- قره آخته بیگی (حاجی) ۱۸۶، ۱۷۳ قلی (مرزا) برادر حیدر محمد آخته
 قره بهادر میرزا قرابت میرزا بیگی ۲۰۷، ۱۸۰
 حیدر کشمیری ۱۷۷ قلی چولی (مرزا) ۱۸۰، ۱۲۸، ۵۲
 قره طاق علام ابراهیم ۱۸۶ قلی حیدر (مرزا) ۳۳۱
 قره قوت میرزاده ۲۷۸ قلی سلطان مرزا حاگردار پرگنه
 قره مدی ۲۰۳ بدوهی ۳۱۳
 قراق حان ۱۱ قلی قورچی (امام) ۶۰
 قراق سلطان ۲۳، ۱۶ قلیح حان نواب ۳۳۳، ۳۰۷، ۲۵۲
 قطب الدین مختیار کاکي حواجه ۳۶۲، ۳۵۳
 (رعی الله عه) ۲۳۳ قسر بیگ ایشک آغا ناربیگی فاشعری
 قطب الدین پدر قاصی علی بخشی ۸۷، ۱۷۸
 ۶۵ قسر دیوانه ۶۳
 قطب الدین تربتی (میر) صاحب قسر علی بیگ ولد سلطان اویس
 توحیه ۱۸۱ کولانی ۲۰۳، ۱۸۵، ۱۸۰، ۱۶۳
 قطب الدین حان ۳۳۳، ۲۷۰ قسر علی سهاری ۱۹۳
 ۳۶۲، ۳۵۸، ۳۵۳ قوح بیگ ۱۶۸
 قطب الدین محمد انکه عربوی برادر قوچقار ۲۶۳
 شمس الدین محمد انکه ۲۰۹، ۱۸۳ قورچی، بی ۱۸۳
 قل محمد اعولق ۲۶۵، ۲۲۰ قورق سای ۲۱۳
 قلندر (میر) ۱۸۶ قودک سلطان برادر بیرم اعلی
 ۱۳۳، ۱۳۳۰، ۱۱۸، ۹۹
 ۱۷۷، ۱۳۵

قاسم حسین حان شیانی رادر قاصی حواہگی قاصی گردیر ۲۶۶
حیدر سلطان ۸۷ ۲۶۷

قاسم حسین حان شیانی حاکم قلات قالی (مہتر) ۱۸۵، ۷
۸۳، ۵۱ قول پرواچی رادر میر بخشیء

قاسم حسین سلطان شیانی ۵۲ میرا کامران ۱۹۳، ۱۸۵
۹۹، ۹۷ قتلو قدم کابی حادم چار آستانی

قاسم حان حواہر رادۂ پہلوان ۱۸۴
دوست ۳۰۹ قدش اوعلان ۱۱۰

قاسم دیوانہ (میر) ۱۸۵ قراہ محمد حان شرف الدین اوعلی
۱۷۸ قاسم علی رادر مقصود علی ۱۷۸
تکلو حاکم ہری ۳۵

قاسم علی حان ۲۱۶، ۱۳۸ قرا سلطان ۲۳، ۱۲
قاسم قاصی حوربوں ۱۳۰ قراکور بیگم ۱۳۸

قاسم قانونی ۲۵ قربان قراول ۱۵۱، ۹۵، ۵۶
۱۹۳، ۱۵۳

قاسم کاهی (ملا) ۱۸۵ قرحہ (یا) قراہہ حان ۶۲، ۴۵
۸۵، ۸۳، ۸۲، ۸۱، ۸۰، ۷۳

قاسم مخلص تربتی میر آتش مررا کامران ۱۸۰، ۵۶، ۵۴، ۴۷
۹۳، ۹۰، ۸۹، ۸۸، ۸۷، ۸۶، ۹۳، ۹۵، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۲۷

قاسم موشکی حاگیردار قلعۂ رمایہ ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۲۹
۳۱۸، ۳۰۰ قراول - قراول شاہی بیگ

قاسم حبان وکیل شاہ ۱۹۰ حان ۱۸۱

(۳۰۹)

فخر محلد (ملا) ۶۹، ۶۷، ۶۵، فورچی بی ۱۸۳
فرحت خان سید مہتر سکائی ویرور شاہ ۲۸۳
توشکچی

فرح سلطان پور قلع ۳۱۳
فرح محمد رادر فاصل محمد ۱۸۳
فرح مولانا ۳۶۰

قاسم آب باری فورچی ہمایوں
نادر شاہ ۱۸۱

قاسم اول ۲۲۲

فردوس مکانی نار نادر شاہ ۵۵، ۴
قاسم ارسلان ۱۶۱

قاسم انوار شاہ ۲۳۵، ۵۵
۲۹۰، ۲۵۹، ۱۳۷، ۱۰۲
۳۴۹، ۳۵۵

قاسم رلاس ۱۳۱، ۸۱، ۵۹، ۵۴

فرہاد حانی ۱۹۲

۲۱۶، ۲۱۳، ۱۸۷، ۱۷۷

قاسم بیگ تدری ۳۷۶

فرید بخشی (شیخ) ۳۶۷، ۲۵۷

فریدوں ۲۰۹

قاسم بیوتات (حواہ) دیوان

فریدوں تعانی نواب حکیم میرا

مرزا کامران ۱۱۹، ۸۵، ۷۴

۲۳۸، ۲۳۱، ۲۲۵، ۱۲۸

۱۳۰، ۱۷۹

۳۶۵، ۲۷۸، ۲۷۶

قاسم تعانی ۶۱

فریدوں (سید مشہدی) ۱۸۷

قاسم چگی علام حسرو نادر شاہ

فریدوں (میر) صدر خان حاکمان ۳۰۹

۱۸۳، ۱۰۰، ۷۲

۳۳۸، ۳۱۰

قاسم حسین خان ۱۲۹

فصائل بیگ رادر نواب مع بیگ

قاسم حسین خان گرگ انداز ۱۱۶
۷۸، ۷۶، ۷۲، ۴۹
۲۵۳

۱۱۷

- علیقلی میر سامان ۳۹ عی بیگ ولد معجم خان حانان ۱۶۱
علیقلی نوکر خان حانان ۳۳۵ ۲۵۶، ۲۵۳، ۲۲۲، ۲۱۵،
علیقلی یعلعچی ۲۶۵ ۲۶۱، ۲۷۵
علی محمد ۲۵۶ ۲۲۳ عوعانی گوینده ۱۸۶
علی محمد قدوری ۱۸۱ ۱۲۰، ۶، عیث بیگ حواجه دیوان خان حانان
۳۶۱ ۳۲۳، ۳۲۹، ۳۳۰ ۳۳۸
علی مراد پسر توغلان ۳۲۲ عیث الدین علی مرا ۲۹۱، ۲۹
علی (مرا) ۲۶۷ عیب الله چگنی همایون نادشاء ۱۸۳
علی مرا برادر علم شاه ۱۸۲ فاضل محمد پسر محمد عربوی ۱۸۳
علی موسی رضا سبید علی الرضا فاطمه بی بی ۱۳۱، ۱۳۷، ۷۳،
ان موسی الکاظم علیهما السلام ۲۵۲، ۱۲۳، ۱۳۲۰
عماد الدین حسین برادر قاسم ۱۸۲ فتح الله (میر) ۳۷۱، ۳۷۰، ۳۶۳،
عمر (باطر حواجه) ۵۳، ۸، ۳۷۲
۲۲۰، ۲۱۳، ۱۶۵ فتح الله بیگ برادر روش کوکه ۹۱
فتح خان ۲۸۶
عاری شیراری (حواجه) ۱۷۹ فتح شاه ۱۵۲، ۱۵۱
علام توقطار ملقب باشر ۷۷ فتحی (ملا) ۳۰۳
علام سایره ۳۳۸ خرد الدین والد شمس الدین رئیس ۱۶۶
علام علی شش انگشت ۱۵۶، ۵۳، ۳۰۲، ۲۰۴
۱۹۵

(۴۰۷)

علی بن ابی طالب علیه السلام ۱۰۰ علی سلطان سرواری (شمس الدین)
علی (ملک) پدر ملک کوچک علی ۳۲
ملک گردیر ۱۶۸

علی سلطان قورچی ناشی نکلو
۱۱، ۳۵

علی حان ۱۷۴

علی حان مرزا ۳۶۹

علیشیر میر ۳۹

علی بن عثمان الحلانی الهجویری ۱۶۶
علیقلی ۲۳۲، ۲۱۲، ۱۵۰، ۹۹

علی دوست ایشک آغا ۱۵۶
۱۶۷، ۱۸۰

۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۱،
۲۹۵، ۲۹۳، ۲۹۳، ۲۹۲،

علی دوست تواچی برادر حیدر
مخشی ۱۸۲

۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۷،
۳۱۰، ۳۳۱

علی دوست یساول ولد حسن علی کرد
۱۰۶، ۹۸، ۹۵، ۵۲، ۶،
۱۸۹، ۱۳۱

علیقلی آب نارانی ۲۶۷

علی دودار مرزا ۲۷۴

علیقلی اندرانی حاکم کابل ۱۶۷

علی دیوان مرزا کامران ۱۸۵

علیقلی اوعلی ۷۷

علی الرضا بن موسی الکاظم
علیهما السلام ۳

علیقلی پسر حیدر سلطان شیبانی ۳۶
۸۷، ۵۷، ۵۲، ۴۲، ۴۱،

علی سلطان ناسی بیوک نکلو ۳۵

۱۵۶، ۱۵۰، ۹۷، ۹۲،
۱۹۰، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۷،

علی سلطان ناشی بیوک ۳۹

۲۱۷، ۱۹۳، ۱۹۳

علی سلطان مخشی (قاصی) ۳۶۶

علیقلی حوان ۱۹۷

علی سلطان نکلو کدول اوعلی ۳۵
علیقلی لعل ۱۵۲، ۷۷

عرب زرگر (میرا) ۸۶	عد العظیم میر ۳۹
عرب (میرا) ملارم علیقلی	عد القادر آخوند هروی (ملا) ۱۸۳
حان رماں ۲۸۸، ۲۳۹	عد الکریم حصری ۶۷
عرش آشیانی سید اکبر حلال الدین	عد اللطیف عربوی (میر) ۱۹۰
عریر نکاول ۱۸۱	عد المجید مستوفی محاطب ۵
عریر کوکه ۳۳۳	آصف حان ۲۸۷، ۱۷۹
عسکری (میرا) ۹، ۸، ۷، ۶، ۳	عد المجید مشرف ناورچیجانہ ۵۳
۷۳، ۷۲، ۵۰، ۴۰، ۳۹	عد المعجم قراق ملقب بحواحه
۱۰۷، ۱۰۴، ۹۹، ۹۷	پادشاه (عد المعجم حواحه)
۱۳۶، ۱۳۵، ۱۲۶، ۱۲۵	۳۲۳، ۳۱۹، ۲۲۳، ۱۷۷
۲۳۲، ۱۷۰، ۱۳۸	عد الوهاب ۱۳۶، ۱۰۶، ۹۸، ۹۵
عطاء الله محستانی مشرف ناورچیجانہ	عدی ۲۵۸
۱۷۹	عدی سرمست ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶
عطاء الله یردی دیوان حاک	عید الله حان ۱۰۰
(حواحه) ۱۷۹	عید حواحه ۱۸۷
عطا بیگ برادر تولک قورچی ۵۲	عثمان مرہ نادى (حواحه) ۱۶۶
۱۹۳، ۱۸۱، ۹۹	عدلی ۲۱۲
علاء الدین لاری (ملا) ۱۸۸، ۱۷۷	عرب نی ۱۸۳، ۱۰۹، ۱۰۸
علم شاه ولد میر پہلوان ۱۸۲	عرب حواہر رادۃ محمد قاسم کوہ پر
علی برادر مولانا عد الناقی صدر	۲۸۳
ترکستانی ۱۶۰	

(۲۰۵)

عد الله پسر حواحه محمد رکریا ۱۷۷ عد الله (میر) ۱۵۹

عد الله تعلقچی ۵۶

عد الناق صدر ترکستانی ۶۲، ۵۳، ۲۲۵، ۲۲۲، ۱۸۹، ۱۷۷، ۶۳، ۷۳

عد الله حان استخلو داماد شاه اسمعیل ۳۳

عد الحق (حواحه) ۵۷

عد الله حان چوگان (سید) ۳۶۹

عد الحی میر ۱۷۷، ۱۵۹، ۷۲، ۷۳

عد الله حان قراق داماد قاسم رلاس ۱۵۰

عد الخالق آخوند مرزا کامران ۲۸

۲۰۶، ۲۰۱

عد الله حانه راد حمیل بیگ ۵۵

عد الله سلطان پسر اسکندر سلطان ۱۱۲

عد الرحمن پسر موید بیگ ۱۷۸

عد الرحمن قصاب ۷۷

عد الرحمان ۳۶۵

عد الرحیم برادر محمد سعید ۱۸۵

عد الله سلطان قراق داماد قاسم رلاس ۲۳۳، ۱۹۳، ۱۹۰، ۸۶

عد الرحیم بهاری ۳۳۱

عد الله صدر فریکی (میر) ۱۸۳

عد الرحیم پسر حسن علی ریارتگاهی ۳۷۴

عد الله مرزا داماد مقیم قره پیر محمد عرب ۲۵۱، ۱۲۶

عد الصمد شیرین قلم مصور ۶۵

عد الله مروارید (حواحه) ۱۸۱

۱۷۷، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶

عد الله معل داماد مع بیگ ۸۹

عد الصمد کابی ۴۵

۲۳۲، ۲۲۵، ۱۷۷، ۱۶۳

عد العزیر حان ۱۱۳

۲۳۳

صاحب قران (تیمور) ۱۰۵، ۸۸،	طاہر قصی حانہ راد اتاع بیگ ۱۸۶
۳۰۷، ۲۱۳، ۱۹۶،	طاہر محمد (حواہ) دیوان ۱۸۶
صادق حان نواب ۳۶۸	طوطی میرزا ۱۱۰، ۱۰۸،
صالح سلطان قراکولی ۱۹۸	طوفان ربانی ۱۸۲، ۱۰۰،
صالح مشرف اصطبل ۱۸۷	طوفان عسس قندور ۲۰۵، ۲۰۴،
صالح مولانا ۳۶۰	طوفان نائی ۱۸۳، ۱۰۰،
صالح ولد ملا کتانداز ۱۸۰	طہاس یا طہاسپ ولد شاہ اسمعیل
	۷۲، ۴۳، ۳۷، ۱۲۰، ۳،
صرنی اعولق یاوس ۸۳	۷۵، ۱۷۳
طالی ۳۳۹، ۳۳۸، ۲۷۴، ۲۰۳،	عادل حان ولد شاہ محمد قلاتی ۲۵۲
طالی برادر خادم لہجانی ۱۹۸	عارف بیگ ۱۸۰، ۱۵۹، ۷۴،
طالی لہج آئی ۲۷۱	عارف توشکچی (سید) ۱۸۲، ۵۳،
طالی سلطان جاگیردار عاری پور	عارف (حاجی) ۱۸۶
۳۳۷، ۳۲۰، ۳۱۴، ۳۱۲،	عارف (میر) ۱۷۹
طاوول اورنگ ۱۲۶	عاشق سمرقندی (میر) ۲۷۶، ۲۶۶،
طاہر آخوند بہادر حان ۳۳۸	عادل سلطان ۱۷۷، ۵۲، ۷۷،
طاہر بخاری (ملا) صدر بہادر	عاس سید ۵۶، ۴۵،
سلطان شیبانی ۱۸۳	عد اللہ بخشی احس ۱۳۶، ۷۴،
طاہر شاہ ۲۰۰، ۱۹۷،	عد اللہ بخشی برادر میر عدالحی
	۱۷۷

شرف الدین حسین ولد حواحه معین شہاب الدین حان نواب ۳۵۳ ۳۳۸

سیرۂ حصرت حواحه حہان شہاب یسانوری میر ساماں ۱۷۸

محمود ۲۷۷، ۲۲۳ شہار حان ۳۶۹، ۱۹۰

شرف الدین محمد حان اوعلی للہ شرح (مررا) ولد مررا حان

سلطان محمد میررا حاکم ہرات اندہ حوئی ۳۶۲، ۳۶۰

۱۱۳ شہریار ملارم حان رماں ۲۹۰

شریف حان ۳۶۲، ۲۷۰ شہریار ملارم معم حان ۲۹۱

شریف سیستانی (میر) بخشئی شیخ شاہی ۴۳

وحوش میرماں ۱۷۹ شیخ حواحه حصریان ۹۰

شریف غروی رادر شمس الدین شیر افگی پسر قوچ بیگ ۵۲، ۴۹

محمد انکہ ۱۸۳ ۸۰، ۷۹، ۷۶

شعانی (ملا) ۱۳۲ شیر بیگ تواچی ناشی ۳۵۳

شمال حان ۳۳۹، ۳۳۸، ۲۳۱ شیر حان (شاہ) ۷

شمس حان ۲۹۹، ۲۶۹ شیر علی ۸۲

شمس الدین علی سلطان سرواری ۳۲ شیر محمد پکہ ۱۰۷

شمس الدین محمد انکہ ۱۸۳، ۱۳۸ شیر محمد دیوانہ ملارم بیرم حان

۲۳۶، ۲۳۵، ۲۲۶، ۲۰۸ ۲۲۵

شہاب ۱۳۳ شیروہ ولد شیرافگی میرۂ قوچ

شہاب حان ۳۵۸، ۲۳۸، ۲۳۷ بیگ اندحانی ۱۷۸

شہاب حواحه سرائی ماہ چوچک

بیگم ۲۰۳، ۲۰۲ صار قاق حائط ۳۱، ۲۵۰

شاه قلی سلطان افشار ۳۵	شاه منصور حواجه ۳۲۷، ۳۲۶
شاه قلی سلطان حاکم مشهد ۳۲	۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۹
شاه قلی سلطان قرات بیرم حان ۸۳	شاه هاشم ۲۷۶، ۲۷۴
شاه قلی سلطان مهرداد ۳۳	شاه ولی آنکه ۲۵۸، ۱۵۶، ۱۲۳
شاه قلی سلطان ولد قارق هادر	شاه ولی نکاول ۵۳، ۶
استحلو ۳۱	شاه هاشم برادر اوالعالی ۱۹۶
شاه قلی محرم ۲۱۳، ۱۸۶، ۱۷۳	شاهزاده حامد دختر میرزا سلیمان
شاه قلی ملارم مرزا عسکری ۵۳	۱۳۷
۱۸۲	شاهم بیگ پسر نانا بیگ حلایر ۵۲
شاه محمد ۱۳۹	۱۹۳، ۱۸۱
شاه محمد (میر) برادر شاه	شاهم بیگ حلایر پسر شیخ علی بیگ
شمس الدین محمد آنکه ۲۰۹	۱۱۵، ۹۹
شاه محمد حان قلاتی ۲۸۳	شاهم پسر حیدر بیگ ساربان ۱۶۶
شاه محمد سلطان ولد بروندق سلطان	شاهم حان حلایر ۳۳۱، ۲۹۲
حصاری ۱۱۱، ۱۱۰	۳۳۳
شاه محمد عربوی برادر شمس الدین	شاهی شیخ ۴۳
محمد آنکه ۱۸۳	شاهین قورچی همایون نادرشاه ۱۸۱
شاه محمود (حواجه) مشرف دیوان	شجاعت حان (نواب) ۲۸۲، ۲۰۲
۲۹۷، ۲۳۹، ۲۰۰	۲۸۳، ۳۳۲
شاه مرزا برادر الع میرزا ۸۰	شرف الدین حسین ۲۲۶

سید برکه (میر) ۵۲	شاه بداع ۱۳۵
سید خان توغایانی ۳۳۱	شاه بردی ۳۳۵
سید علی بیگ ۱۹۳	شاه بردی بیات ۵۶، ۵۴
سید علی سزواری ۱۳۱	شاه بردی بیگ قرات بیرم خان
سید علی عچکی میر ۱۸۲	۱۸۶، ۱۷۳، ۱۷۲
سید علی قورچی ۷۹	شاه بیگ پسر سلطان اويس
سید علی میر ۶۸، ۶۷، ۶۷، ۶۵	کولانی ۳۱۷
۶۹	شاه بیگ پسر کوچک علی خان
سید محمد پکه ۱۸۲، ۱۱۱	کولانی ۳۱۶
سید محمد (میر) منشئی دارالعدالة	شاه بیگ خان ۱۵۳
۱۷۹	شاه حسین خان بکدری ۲۹۲، ۲۳۸
سیف کوکه ۱۸۳	شاه حسین دیه افغان ۱۹۹، ۱۹۸
سیساده چند (راجہ) ۳۱۶	۲۰۳
سیور آغا حرم خان حانان ۳۳۹	شاه حسین مرزا ۶۲
شادمان برادر پاینده محمد معل ۱۸۱	شاه سلیم شاهراده ۱۸۲
شاه ابوالمعالی برادر کلان ابوالمعالی	شاه علی ایشک آغا ۱۸۵
ملقب شاه لوندان ۱۷۷	شاه قاسم تعائی ۶۱
شاه اولیا ۱۱۰	شاه قربان ملارم حاجانان ۲۷۸
شاه نانا تولکچی ۱۹۳، ۱۱۸	شاه قلی ۲۶۷، ۲۳۱
	شاه قلی بیگ قرات نارنجی سلطان
	۲۵۳، ۱۸۰، ۱۱۳، ۵۲، ۳۱

۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۲۳،	سلیم حان ولد شیر حان ۱۳۹
۲۶۶، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۵	۲۶۹، ۱۹۳، ۱۵۴، ۱۵۳
سلیمان منگلی ۳۲۲، ۲۹۲	سلیمان الع میرزا ۱۸۲
سلیمه سلطان بیگم دختر نورالدین محمد	سلیمان اورنگ ۳۱۶، ۳۰۴، ۲۹۸
مرزا سیرة سلطان حسین مرزا	سلیمان پیغمبر علیه السلام ۳۴
نی قره ۳۵۵، ۲۱۷	سلیمان سلطان اورنگ ۲۹۲
سماحین محل قراست حاجی محمد بابا	سلیمان قلی بیگ برادر انوسعید
قشقه ۱۸۵	ترتی ۱۸۱
سمندر ۷۶، ۵۳	سلیمان قلی پسر شیخ علی حلایر
سسل میر هزار ملقب به صدر حان	۱۹۳، ۵۲
۵۳، ۱۸۲، ۱۹۴، ۲۱۲	سلیمان کرانی ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۸۶
سحاب سلطان افشار حاکم قره ۳۵	۳۳۵، ۳۱۷، ۳۱۳، ۳۰۲
سحر پسر سلطان حیدر لاس ۸۱	سلیمان مرزا نواب ۴۸، ۴۷، ۴۳
سحر مرزا ۱۷۵	۷۳، ۶۵، ۶۳، ۶۱، ۴۹
سحاو سلطان افشار حاکم فرح ۳۵	۹۸، ۹۷، ۸۹، ۸۴، ۷۸، ۷۵
سوگون پسر قرحه حان ۲۲۵	۱۰۷، ۱۰۵، ۱۰۳، ۱۰۱
سودق اعلی برادر بیرم اعلی ۱۷۷	۱۲۵، ۱۱۷، ۱۱۳، ۱۱۲
سودک سلطان قورچی ۳۴	۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۲، ۱۲۶
سودک یرعلق ۲۵۶	۱۳۱، ۱۳۰، ۱۳۹، ۱۳۸
سید نالتو ۱۱۹	۱۹۶، ۱۹۵، ۱۸۰، ۱۴۴
	۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۰، ۱۹۷

سلطان علی دیوان محاطب به	سعید خان نواب ۲۷۴
افصل خان ۱۸۸، ۱۷۵، ۱۷۵	سقا ۲۳، ۲۳۶، ۵۴
۱۹۵، ۲۲۷	سکاین توشکچی ۱۲۹
سلطان قلی دلال ۲۱۵، ۲۰۳	سکدر افغان ۲۱۲، ۱۹۵
سلطان محمد آخته (حافظ) ۱۸۳، ۱۰۰	سکدر بیگ ولد شادی بیگ ۱۸۶
سلطان محمد خان کان لعل داروغه	سکدر خان ۳۲۲
کان لعل ۱۹۳، ۱۸۱، ۵۳	سکدر خان اورنگ ۳۳۰
سلطان محمد قراول ملقب به قق	سکھائی (مہتر) محاطب به فرهاد خان
۲۱۹، ۱۹۳، ۵۳	۲۵۱، ۱۹۲، ۵۳
سلطان محمد مرزا پسر برک شاه	سلطان آدم ککر ۲۶۹، ۱۵۴
طہاسپ ۱۲	۲۷۶، ۲۷۰
سلطان محمد میر آب ۱۱۰، ۱۰۸	سلطان چعتی (یا) چعتای سلطان
۲۹۱	۶۱، ۶۰
سلطان مراد (شاهزادہ) ۳۶۶	سلطان حسن روملو ۳۶
سلطان مراد برادر مقیم خان قره	سلطان حسین بیگ ولد سلطان بایرید
پیر محمد عرب ۲۷۸	بیگ ار امرای فردوس مکانی
سلطان مراد پسر شاه طہاسپ ۳	۲۲۹، ۱۹۳، ۱۸۱، ۹۹
۳۸	سلطان حسین مرزا بی قره ۳۵۵
سلطان بو حسن علی خان چاری	سلطان علی برادر حواحه روح الله
۳۲۲	مستوفی ۱۷۹

- رمری هزاره ۴۴ ساقی درار ۱۸۳
 رنگریر (میر) ۲۰۰ ساقی شیخ کمال ۱۹۳
 روح الله مستوفی (حواحه) ۱۷۹ ساقی طوقی بیگی ۱۸۱، ۵۲۰
 روش کوکه ۳۳، ۴ ساقی لگ برادر ناتی بیگ ۱۸۰
 رومی حان ۲۶۱ سام میرزا ۷۴، ۳۳
 راهد بیگ ۷۷ سایی طوق بیگی ۶
 راهد علام بیرم حان ۱۸۶ سساکه رکابدار (مہتر) ۱۳۵، ۵۳
 راهد قلی ۲۷۴، ۲۶۷ ۱۸۲
 رکریا (میر) ۳۶۱ سپہری (مولانا) پسر سی حواحه
 رلوحان کلانتر ایماق ایلاچقان محب علی بخشی ۱۸۳
 ۱۲۳، ۱۲۱ سردار بیگ ولد قرحه ۹۵، ۸۳
 ربل (حکیم) ۱۸۰ ۱۳۰
 ریں حان کوکه برادر سیف کوکه سرو قد (آغا) ۲۹۰
 ۳۶۸، ۲۶۷، ۳۶۵، ۱۸۴ سعادت یار پسر نابیرید بیات ۱۲۵
 ریں الدین حواحه ۲۹۷، ۲۹۲ ۳۳۹، ۳۳۷، ۳۱۲، ۳۰۶
 ریں الدین محمود کانگر بدایی ۱۶۹ ۳۷۲، ۳۶۳، ۲۵۵، ۳۵۱
 ریں العادین (میر) ۱۹۷، ۱۳۰ ۳۷۳
 ۲۰۶ سعادت یار کوکه ۱۸۴
 سعد بن شاه ۱۵۰
 ساقی برادر تردی بیگ اتاوه ۱۸۰ سعید (نانا) قچاق ۱۷۸

(۳۹۷)

دویدار ترکان ۲۶۷

دویدی ۲۵۰

دیدار بیگ ۱۳۳

دیوان شفقدار ۵۳

(حضرت) رسالت پناهی صلی الله علیه

و علی آله و سلم ۳۰۸، ۱۷۰۰

رستم ۱۸۳

رستم شاه ۶۳

رستم علی ی ت ماه روی ۱۹۸

۲۷۱، ۲۷۴

دوالفقار پسر بایرید ۳۵۶، ۲۵۵، ۲۵۷

رستم علی کره کراع ۱۸۲

رستم لگ ۶۳

رسول الله صلی الله علیه و سلم ۱۷۰

۳۰۸

رشید حان نادر شاه کاشغر ۶۷

رشیدی حواحه ۵۲، ۳۵، ۷۸، ۷۷

رضا امام علیه السلام ۳۷

رصوان ۱۶۳

رفیع کوکه ۳۲، ۳۱

رفیق توشکچی ۱۸۲

رفیق طوسکی ۵۳

رفیق نوکر حواریه بیگم ملقب

بهار مصب ۲۵۱، ۱۸۲

راجه ادیسه ۳۳۷

راجه سیسار چند ۳۱۶

راجه کچی راجه ولایت اچه

۳۳۱، ۳۲۶، ۳۲۵، ۳۱۹

راجه کوچ ۳۳۷

راجه گیس ۲۲۶

راجه مستو ۲۵۳، ۲۵۴

رای داودی (دوید) ۲۵۰

رئیس پیر محمد استالی ۱۳۰

رئیس خیر الدین والد رئیس

شمس الدین ۴۳

رحمان قلی خوش بیگی ۱۸۳

- حصر حواحه سلطان ۹۷، ۵۵ حواحه حان محمود ۱۸۲، ۱۳۸، ۶۳
 ۱۹۳، ۱۹۲، ۱۱۷، ۹۹ حواحه دوست حاوند ۴۴
 حصر سلطان معل حواحه ۱۷۶ حواحه رشیدی دیوان ۵۲
 حلیفه الخلفا ۳۶ حواحه شاه برادر عبد المعصم قراق
 حلیفه عارف ار اولاد خالد س ولید ۱۷۷
 ۱۸۳ حواحه عاری ۸۵، ۸۳
 ححر بیگ قرات تردی بیگ اتاوه حواحه کلان ملارم معصم حان ۸۲
 ۱۸۰، ۱۵۹، ۷۴ حواهی اندال ۳۳۲
 ۲۶۶، ۲۷۳ حواهی (قاصی گردیر) حواحه محمد سلطان ترتی برادر
 ۲۷۶ حواحه سلطان علی دیوان ۱۸۱
 حواحه احرار ۳۵۶ حواحه معصم ۴
 حواحه ناع اتالع که اتالع پیر محمد حواحه میرکی دیوان نواب مریم مکانی
 حان بود ۱۰۹، ۱۰۸
 حواحه حبان ۲۳۰، ۲۲۹، ۸۶ حواحه میر ۲۶
 ۲۳۷، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱ حواراده بیگم همشیره فردوس مکانی
 ۲۳۶، ۲۳۳، ۲۳۹، ۲۳۸ حوازه نادر شاه ۵۰، ۴۷، ۴۵
 ۲۹۳، ۲۹۲، ۲۸۸، ۲۸۷ حوازه ۲۵۱، ۲۲۳
 ۲۹۷، ۲۹۳ حواحه حافظ شیرازی ۳۰۶، ۲۵۷ حواراده محمد بیگ پسر سلطان
 ۳۵۹ اویس کولانی ۳۱۷

۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۶، ۲۳۴	حان رماں ۲۹۰، ۲۳۴، ۲۳۹، ۸۶
۲۵۵، ۲۵۴، ۲۵۰، ۲۴۹	۲۹۲، ۲۹۱
۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶	حان عالم (چلمہ کوکہ) ۳۳۸، ۱۵۹
۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱	۳۳۳، ۳۳۱
۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۵	حان محمد ۱۷۴
۲۷۲، ۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۹	حان محمد توغپای قورچی میرا
۲۷۶، ۲۷۵، ۲۷۴، ۲۷۳	ہمدال ۱۸۵
۲۸۵، ۲۸۴، ۲۸۳، ۲۸۰	حان میرا ۱۱۰، ۱۰۸
۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷	حدا بخشی لولخی ۱۱۸
۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱	حدا بردی اعلیٰ ۱۰۸
۲۹۹، ۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵	حدا بندہ (سلطان) ۱۱
۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰	حدیجہ کری (رضی اللہ تعالیٰ عنہا)
۳۰۹، ۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵	۳۰۹
۳۱۵، ۳۱۴، ۳۱۳، ۳۱۰	حسرو پادشاہ ۷۲
۳۲۱، ۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۶	حسرو سلطان پسر اسکندر سلطان
۳۲۵، ۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۲	۱۱۲
۳۳۰، ۳۲۹، ۳۲۷، ۳۲۶	حسرو شاہ میر ۷۸
۳۳۵، ۳۳۴، ۳۳۳، ۳۳۱	حسرو نامی ۷۲
۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶	حشم ملارم ادہم حان کوکہ ۲۵۱
۳۴۰، ۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷	حصر حان ہرارہ ۸۲، ۸۰، ۵۵
۳۴۷، ۳۴۶، ۳۴۵، ۳۴۴	۱۹۰، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱
۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۹، ۳۴۸	۱۹۳، ۱۹۲، ۱۹۱
۳۵۲، ۳۵۱	

حیدر قلی برلاس ۹۲	حمید سسلی (شیخ) ۱۸۲
حیدر قلی بی ۱۰۸، ۱۰۹	حمیل ۴۵
حیدر گاو میش ۱۸۷	حیدر ۹۹
حیدر محمد آحتہ بیگی ۵۲، ۵۳، ۵۴	حیدر (حصرت امیر المومنین علی علیہ السلام) ۱۳۴
۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۲، ۱۲۴،	حیدر محشی میرزا کامران ۱۷۷
۱۳۵، ۱۷۸، ۱۹۱، ۱۹۳،	حیدر بیگ محل قاضی ۹۵
۲۲۳، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۵۹،	حیدر تدریری ملارم حیدر سلطان شیشانی ۴۲
۲۶۳، ۲۶۵، ۲۷۱، ۲۹۲	حیدر دوست محل قاضی یا حیدر دوست چمقلاچی ۱۳۴، ۸۵،
حیدر محمد خان ۲۶۸، ۲۶۷، ۲۷۶،	حیدر سلطان شیشانی ۴۲، ۴۱، ۳۶،
۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳	۵۲، ۵۷
حیرتی ملا ۳۸	حیدر سلطان محل قاضی ۴۵
حارجی ۱۰۰	حیدر علی ۱۴۱، ۱۴۰،
حاک علی اچلاوق ۱۸۱	حیدر علی آببارانی تواچی ناشی
حاک علی کلانتر ایماق اولاحتی ۱۸۱	حاکمان ۲۶۷
حالد س ناریگی طوعپای ۱۸۵	حیدر علی تعائی مرزا ابراهیم پسر سلطان اویس قپچاق ۱۳۷
حالق ردی ۱۹۳، ۱۹۱، ۱۸۰، ۴۵،	حیدر علی تواچی ۲۶۰
حان مانا بسید حان حانان معم حان	حیدر قاسم ۸۷
حان حان ۲۴۹	
حاکمان (معم حان) ۲۳۸، ۲۳۷،	
۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۳،	

حس دولہ سلطان ملقب باق سلطان حسین قلی سلطان مہر دار ۶۵، ۶۳،
۵۵، ۷۵، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۷۱،

حس علی ایشک آغا ۹۸، ۵۳، ۶، ۸۶، ۸۱، ۸۰، ۷۷، ۷۶،
۹۹، ۹۷، ۹۶، ۹۵، ۹۲،

حس علی حان ۳۱۰، ۱۰۳، ۱۰۲، ۱۰۱، ۱۰۰،

حس علی کولانی ۲۹۶، ۱۱۲، ۱۱۱، ۱۰۷، ۱۰۴،

حس علی مشی حکیم مرا ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۳،
۱۲۱، ۱۲۰، ۱۱۹، ۱۱۷،

رادر رادہ شریف سیستانی ۱۷۹، ۱۲۸، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۲۲،

حس علی موحی ۱۸۱، ۱۸۸، ۱۳۰، ۱۲۹،

حس بیگ ۷۲، ۶۴، حسین قلی میرا ۹

حس بیگ ولد محمد علی رکیب دار حسین قلی میرا شاملو پسر رین الدین

مردوس مکانی ۱۸۶، سلطان ۵۱

حس حان بکدري ۲۵۴، حسین مروی (حواہ) ۱۵۹، ۷۴،

حس قلی افشار ۱۹۳، ۱۸۲، ۱۷۷

حس قلی بیگ ولد ولی بیگ دوالقدر حسین میرر (حواہ) ۲۲۲

۱۸۶، ۱۷۳، حکیم مرا ۲۷۰

حس قلی سلطان رادر احمد سلطان حمزہ (سید) پسر میر رکریا ملتانی

شاملو ۵۲، ۳۶۰

حس قلی سلطان شاملو رادر احمد حمزہ بیگ ۷۴

سلطان حاکم سیستان ۳۶، حمزہ عرب ۲۵۶، ۲۵۵

حلال الدین محمود، ۶۳، ۵۲، ۹، ۶،	حباگیر قلی بیگ ۷
۱۳۱، ۱۲۶، ۷۴، ۶۶، ۶۵،	حیقوں حلایر ۱۹۳، ۱۸۱،
۱۳۲، ۱۳۰، ۱۳۶، ۱۳۵،	حیجی انکہ کوچ میر شمس الدین
۱۶۲، ۱۵۲، ۱۵۰، ۱۴۵،	محمد عربی ۴۶
۱۶۸، ۱۶۷، ۱۶۷، ۱۶۴،	حیوں کوکہ ۱۸۳
۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۱، ۱۶۹،	
۲۶۷، ۲۱۵، ۲۱۱،	چاکر علی حان حاکم کولاب ۱۰۳
حلال الدین مسعود دیوان ۱۸۳	۱۳۳، ۱۳۱، ۱۰۴،
حلال الدین ولد مرزا حس برکہ	چاکر علیحان ولد سلطان اویس
۱۷۸	۱۲۵، ۹۲،
حمال علام بیرم حان ۱۸۶	چای ارک ۷
حمسید قورچی* ہمایوں بادشاہ ۱۸۱	چپقوں حلایر ۱۳۳
حملة الملكى سید محمد قلیح حان	چپی بہادر ارک ۷
حمیل بیگ رادر نابوس بیگ ۴۵	چراع کشاں ۱۵۱
۸۰، ۵۶، ۵۵۰	چعتای سلطان یا سلطان چعتی ۴۴
حت آشیانی سید ہمایوں بادشاہ	۶۱، ۶۰،
حید افغان ۳۴۸، ۳۴۷،	چلمہ ہرادی دار ۲۲۲
حوہر آفتابی (مہتر) ۱۸۲، ۵۳،	چلمہ حصارى ۲۶۲، ۲۶۱،
حوہر نکاول بیرم حان ۲۴۲	چلمہ کوکہ محاطب عطات حان عالم
حہان حان حاکم کتک ۳۴۳، ۳۴۲،	۲۴۳، ۳۳۱، ۳۳۸، ۱۵۹،

تودرمل راحہ ۳۳۷، ۳۳۵، ۳۱۰،	حان محمد ارلات ۱۸۲
۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۶، ۳۶۳،	حان محمد ہسودی ۱۸۱، ۱۳۳،
۳۷۱	۳۲۰، ۳۱۹، ۳۱۷،
توری ۳۶۵	۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۶، ۳۲۱
توعان بیگ ۷۰، ۶۳،	حان محمد بیگ ولد شیخ علی بیگ
توعلان ۳۲۲	حلایر ۱۸۱
تولک تواچی ناشی ۱۳۰	حان محمد حلایر ۱۹۳
تولک چند ۳۵۲	حان محمد کتانداز ۱۸۰
تولک حان ۳۶۲	حانہ قربانی ۱۹۳
تولک قورچی ۹۹، ۷۲، ۷۱	حانی بیگ اورک ۷۹
۱۹۳، ۱۸۱، ۱۲۳، ۱۱۹،	حار ردی بیگ ۲۵۹
۲۰۷، ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۵،	حتی ۱۶۷
۲۰۹	جعفر بیگ ۷۲، ۶۳،
تولک میر ۹۵	جعفر حان پسر قراق حان ۱۱
تہمتن مررا برادر دیو سلطان ۳۶	جعفر سلطان ۱۶
تیمور شرتی ۱۸۲	حلال دفتردار (سید) ۱۸۵
تیمور یکہ ۱۷۳	حلال الدین بیگ ۳۷
حان باقی اعولق حصر حان ۱۸۲	حلال الدین حواہ ۱۵۰
حان قلیح برادر التون قلیح ۱۸۰	حلال الدین محمد اکبر بادشاہ نسید
۱۹۳، ۳۷۱	اکبر حلال الدین بادشاہ

تاجک ۱۳۷	ترسون برلاس ۵۳
تاجچی بیگ قاشعری ۹۷، ۸۶	ترسون علی قراول برادر ساقی درار ۱۸۳
۱۳۰، ۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷	
تاش بکرک پسر یوسف تعائی مرا	ترسون محمد حان ۲۳۳
یادگار ناصر ۸۲	ترسون محمد خواهر رادۂ سیف الملوک
تاش بیگ معل ۲۰۲، ۱۹۸، ۱۹۷	ترمتی حان قرات نیرم حان ۱۹۳
۲۰۴، ۲۰۵	تمرتاش باطر بیوتات - داماد حواحه
تجپال چودھری سدر سورٹ ۳۵۵	معین ۲۳۷
تردی بیگ حان ترکستان حاکم اتاوہ	تمر حان یگہ ۲۵۷، ۲۵۴، ۱۸۶
۱۵۹، ۱۲۷، ۹۷، ۹۴، ۸۶	۲۹۲، ۲۶۷، ۲۶۰، ۲۵۹
۱۹۳، ۱۷۷، ۱۷۱	۳۳۱
۲۱۸، ۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۴	تمر قلی شعالی ۸۸
۲۲۸، ۲۲۱، ۲۲۰	تسکر قلی سلطان ملازم حان حانان
تردی گاو ۱۹۹	و داماد نابیرید بیات ۲۶۳
تردی محمد پسر بیگ محمد آختہ بیگی	۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۱۴
۱۸۴	۳۳۳، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹
تردی محمد پسر نواب قیا حان ۳۲۱	۳۳۷، ۳۳۵
تردی محمد حسر پورہ نواب قلیح حان	توالسی قاصیۂ اردو ۱۷۸
۳۶۲	توختہ برادر سان کوکلداش ۳۳۱
تردی محمد میدان ۲۱۰، ۲۰۱	توختہ چولاق ۳۲۵
۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۵	توختہ مادر دستم ۲۲۳

پهلوان محب خف عسس قندهار ۵۳	نیکی مولانا ۲۰۸ ۱۷۷۰
پیر بداع ولد حانثناء ادمشاه	بیگ بیگم نواب ۲۲۵، ۲۱۷، ۲۱۰
۱۳۳۰ ۱۳۳	بیگ برلاس حاکم غوری ۷۰
پیر علی آقا ۳۰۲ ۱۳۳۰ ۱۳۲	بیگ محمد آخته بیگی ۱۹۰
پیر علی خواجه سرا ۱۳۱	بیگ محمد آخنچی تحویلدار محمد قلی
پیر محمد آخته ۱۲۸ ۱۲۳۰ ۱۱۲۰	آخنچی ۵۳
پیر محمد استالی ۱۳۰	بیگ محمد جلایر ولد بابا جلایر
پیر محمد حان اتکه ۲۰۸	۱۸۱
پیر محمد حان حاکم بلخ ۹۳ ۸۳۰	بیگ ملوک ۱۶۰ ۱۵۷۰
۱۰۸۰ ۱۰۹۰ ۱۱۰۰ ۱۱۱۰	بیگ میرک ۲۷۹
۱۱۲۰ ۱۱۳ ۱۲۶۰ ۱۲۸۰	پاسای قاقشال ۱۸۵
۱۳۶۰ ۱۶۳ ۲۲۷ ۲۲۸۰ ۲۷۰	پایده محمد پسر قره خان ۲۲۵
پیر محمد حان شیروای ۲۳۹	۲۳۸ ۲۳۱
پیر محمد (ملا) شیروای ۱۸۶	پایده محمد سلطان سگ کش حاگردار
۲۳۳	گورک پور ۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۳
پیر محمد علمدار منعم خان ۲۰۳	۳۳۱
تاتار حان حاکم دهلی ۲۸۳ ۲۳۷	پایده محمد مغل قرابت حاجی محمد خان
تاتار خان کاکلی ۱۹۱	قشقه ۱۸۱
تاتار سلطان ۱۶	پلاس (بابا) ۱۶۷
تاح خان ۲۳۹	پهلوان دوست میربر ۱۰۵ ۸۳۰
	۲۰۲ ۱۷۸۰ ۱۶۱۰

نوری دیوان بیگی ۱۱۰، ۱۰۸	ہرام عچکی ۱۸۲
ہوستان قلی ۳۴۳	ہرام میرا ۳۶، ۳۲
بولک پسر بی بی فاطمہ اردو بیگی	ہگوانداس (راہ) ۳۶۹
۱۸۰، ۲۵۲	ہلول چولی ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۲
ہادر ۲۹۶، ۲۹۳، ۲۹۳، ۹۹	۳۳۱، ۳۱۵، ۲۰۹، ۲۰۷
۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷	ہیرل (راہ) ۳۶۶، ۳۶۵
ہادر برادر حان رمان ۲۶۷، ۲۳۰	ہیرم اعلیٰ ۱۰۸، ۱۰۷، ۱۰۱
۲۸۶، ۲۳۰	۱۱۹
ہادر پسر حدر سلطان شیبانی	ہیرم حان ہارلو ۱۸، ۴، ۳، ۲
۵۷، ۵۲، ۴۲، ۴۱، ۳۶	۴۴، ۴۲، ۴۱، ۴، ۳۲
۹۷، ۸۷	۵۲، ۵۱، ۷۷، ۴۶، ۴۵
ہادر حان شیبانی ۲۴۴	۱۶۵، ۱۶۳، ۱۶۳، ۱۶۹، ۱۳۹، ۶۶
ہادر سلطان پسر حیدر سلطان	۱۷۲، ۱۷۱، ۱۷۰، ۱۷۹
شیبانی ۱۶۳، ۱۳۳، ۱۲۳	۱۸۵، ۱۷۷، ۱۷۶، ۱۷۳
۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱	۱۹۲، ۱۹۰، ۱۸۸، ۱۸۷
۲۴۳	۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۳
ہادر سلطان مہردار برادر علیقلی	۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۸، ۲۱۳
سلطان سمرچی ۱۷۷	۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۶، ۲۲۵
ہادر ملارم سعادت یار ولد یارید	۲۳۲، ۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۹
۳۵۷	۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۴، ۲۳۳
ہرام سقا ۲۳۴، ۵۵، ۴۷	۲۵۴، ۲۴۹، ۲۴۲
۲۴۳، ۲۴۲، ۲۳۵	

بحشی بحشی ؟ قرات محمد بحشی	۲۶۲،	۲۶۳،	۲۶۴،	۲۶۵،
حصرت فردوس مکانی ۱۸۱	۲۶۶،	۲۶۷،	۲۶۸،	۲۶۹،
بداع حان قح (قاچار) ۳۵	۲۷۰،	۲۷۱،	۲۷۲،	۲۷۳،
بداع شاه ۶۳	۲۷۴،	۲۷۵،	۲۷۶،	۲۷۷،
بدر حان استجلو ۳۴	۲۷۸،	۲۷۹،	۲۸۰،	۲۸۱،
بدیع الرمان ترکان سیرۃ رین الدین	۲۸۲،	۲۸۳،	۲۸۴،	۲۸۵،
سلطان شاملو ۲۷۱	۲۸۶،	۲۸۷،	۲۸۸،	۲۸۹،
رح علی (ملا) ۶۷	۲۹۰،	۲۹۱،	۲۹۲،	۲۹۳،
رکۃ میر ۶۳، ۶۲، ۵۶	۲۹۴،	۲۹۵،	۲۹۶،	۲۹۷،
رلاس ۲۱۵	۲۹۸،	۲۹۹،	۳۰۰،	۳۰۱،
رہاں تواچی پسر مہتر سسل ۲۰۱	۳۰۲،	۳۰۳،	۳۰۴،	۳۰۵،
رمی حان قرات بیرم حان ۱۸۵	۳۰۶،	۳۰۷،	۳۰۸،	۳۰۹،
رمی شاعر (ملا) مصاحب	۳۱۰،	۳۱۱،	۳۱۲،	۳۱۳،
ملا سپہری ۱۸۳	۳۱۴،	۳۱۵،	۳۱۶،	۳۱۷،
رقلان ۸۴	۳۱۸،	۳۱۹،	۳۲۰،	۳۲۱،
نکاول شاہی ۱۸۶	۳۲۲،	۳۲۳،	۳۲۴،	۳۲۵،
لیل آفتابی ۵۸	۳۲۶،	۳۲۷،	۳۲۸،	۳۲۹،
سدعلی ملک ۱۶۸	۳۳۰،	۳۳۱،	۳۳۲،	۳۳۳،
سدعلی میدانی ۲۵۶	۳۳۴،	۳۳۵،	۳۳۶،	۳۳۷،
نوتراہ ۱۲۵	۳۳۸،	۳۳۹،	۳۴۰،	۳۴۱،
	۳۴۲،	۳۴۳،	۳۴۴،	۳۴۵،
	۳۴۶،	۳۴۷،	۳۴۸،	۳۴۹،
	۳۵۰،	۳۵۱،	۳۵۲،	۳۵۳،
	۳۵۴،	۳۵۵،	۳۵۶،	۳۵۷،
	۳۵۸،	۳۵۹،	۳۶۰،	۳۶۱،
	۳۶۲،	۳۶۳،	۳۶۴،	۳۶۵،
	۳۶۶،	۳۶۷،	۳۶۸،	۳۶۹،
	۳۷۰،	۳۷۱،	۳۷۲،	۳۷۳،
	۳۷۴،	۳۷۵،	۳۷۶،	۳۷۷،
	۳۷۸،	۳۷۹،	۳۸۰،	۳۸۱،
	۳۸۲،	۳۸۳،	۳۸۴،	۳۸۵،
	۳۸۶،	۳۸۷،	۳۸۸،	۳۸۹،
	۳۹۰،	۳۹۱،	۳۹۲،	۳۹۳،
	۳۹۴،	۳۹۵،	۳۹۶،	۳۹۷،
	۳۹۸،	۳۹۹،	۴۰۰،	۴۰۱،
	۴۰۲،	۴۰۳،	۴۰۴،	۴۰۵،
	۴۰۶،	۴۰۷،	۴۰۸،	۴۰۹،
	۴۱۰،	۴۱۱،	۴۱۲،	۴۱۳،
	۴۱۴،	۴۱۵،	۴۱۶،	۴۱۷،
	۴۱۸،	۴۱۹،	۴۲۰،	۴۲۱،
	۴۲۲،	۴۲۳،	۴۲۴،	۴۲۵،
	۴۲۶،	۴۲۷،	۴۲۸،	۴۲۹،
	۴۳۰،	۴۳۱،	۴۳۲،	۴۳۳،
	۴۳۴،	۴۳۵،	۴۳۶،	۴۳۷،
	۴۳۸،	۴۳۹،	۴۴۰،	۴۴۱،
	۴۴۲،	۴۴۳،	۴۴۴،	۴۴۵،
	۴۴۶،	۴۴۷،	۴۴۸،	۴۴۹،
	۴۵۰،	۴۵۱،	۴۵۲،	۴۵۳،
	۴۵۴،	۴۵۵،	۴۵۶،	۴۵۷،
	۴۵۸،	۴۵۹،	۴۶۰،	۴۶۱،
	۴۶۲،	۴۶۳،	۴۶۴،	۴۶۵،
	۴۶۶،	۴۶۷،	۴۶۸،	۴۶۹،
	۴۷۰،	۴۷۱،	۴۷۲،	۴۷۳،
	۴۷۴،	۴۷۵،	۴۷۶،	۴۷۷،
	۴۷۸،	۴۷۹،	۴۸۰،	۴۸۱،
	۴۸۲،	۴۸۳،	۴۸۴،	۴۸۵،
	۴۸۶،	۴۸۷،	۴۸۸،	۴۸۹،
	۴۹۰،	۴۹۱،	۴۹۲،	۴۹۳،
	۴۹۴،	۴۹۵،	۴۹۶،	۴۹۷،
	۴۹۸،	۴۹۹،	۵۰۰،	۵۰۱،
	۵۰۲،	۵۰۳،	۵۰۴،	۵۰۵،
	۵۰۶،	۵۰۷،	۵۰۸،	۵۰۹،
	۵۱۰،	۵۱۱،	۵۱۲،	۵۱۳،
	۵۱۴،	۵۱۵،	۵۱۶،	۵۱۷،
	۵۱۸،	۵۱۹،	۵۲۰،	۵۲۱،
	۵۲۲،	۵۲۳،	۵۲۴،	۵۲۵،
	۵۲۶،	۵۲۷،	۵۲۸،	۵۲۹،
	۵۳۰،	۵۳۱،	۵۳۲،	۵۳۳،
	۵۳۴،	۵۳۵،	۵۳۶،	۵۳۷،
	۵۳۸،	۵۳۹،	۵۴۰،	۵۴۱،
	۵۴۲،	۵۴۳،	۵۴۴،	۵۴۵،
	۵۴۶،	۵۴۷،	۵۴۸،	۵۴۹،
	۵۵۰،	۵۵۱،	۵۵۲،	۵۵۳،
	۵۵۴،	۵۵۵،	۵۵۶،	۵۵۷،
	۵۵۸،	۵۵۹،	۵۶۰،	۵۶۱،
	۵۶۲،	۵۶۳،	۵۶۴،	۵۶۵،
	۵۶۶،	۵۶۷،	۵۶۸،	۵۶۹،
	۵۷۰،	۵۷۱،	۵۷۲،	۵۷۳،
	۵۷۴،	۵۷۵،	۵۷۶،	۵۷۷،
	۵۷۸،	۵۷۹،	۵۸۰،	۵۸۱،
	۵۸۲،	۵۸۳،	۵۸۴،	۵۸۵،
	۵۸۶،	۵۸۷،	۵۸۸،	۵۸۹،
	۵۹۰،	۵۹۱،	۵۹۲،	۵۹۳،
	۵۹۴،	۵۹۵،	۵۹۶،	۵۹۷،
	۵۹۸،	۵۹۹،	۶۰۰،	۶۰۱،
	۶۰۲،	۶۰۳،	۶۰۴،	۶۰۵،
	۶۰۶،	۶۰۷،	۶۰۸،	۶۰۹،
	۶۱۰،	۶۱۱،	۶۱۲،	۶۱۳،
	۶۱۴،	۶۱۵،	۶۱۶،	۶۱۷،
	۶۱۸،	۶۱۹،	۶۲۰،	۶۲۱،
	۶۲۲،	۶۲۳،	۶۲۴،	۶۲۵،
	۶۲۶،	۶۲۷،	۶۲۸،	۶۲۹،
	۶۳۰،	۶۳۱،	۶۳۲،	۶۳۳،
	۶۳۴،	۶۳۵،	۶۳۶،	۶۳۷،
	۶۳۸،	۶۳۹،	۶۴۰،	۶۴۱،
	۶۴۲،	۶۴۳،	۶۴۴،	۶۴۵،
	۶۴۶،	۶۴۷،	۶۴۸،	۶۴۹،
	۶۵۰،	۶۵۱،	۶۵۲،	۶۵۳،
	۶۵۴،	۶۵۵،	۶۵۶،	۶۵۷،
	۶۵۸،	۶۵۹،	۶۶۰،	۶۶۱،
	۶۶۲،	۶۶۳،	۶۶۴،	۶۶۵،
	۶۶۶،	۶۶۷،	۶۶۸،	۶۶۹،
	۶۷۰،	۶۷۱،	۶۷۲،	۶۷۳،
	۶۷۴،	۶۷۵،	۶۷۶،	۶۷۷،
	۶۷۸،	۶۷۹،	۶۸۰،	۶۸۱،
	۶۸۲،	۶۸۳،	۶۸۴،	۶۸۵،
	۶۸۶،	۶۸۷،	۶۸۸،	۶۸۹،
	۶۹۰،	۶۹۱،	۶۹۲،	۶۹۳،
	۶۹۴،	۶۹۵،	۶۹۶،	۶۹۷،
	۶۹۸،	۶۹۹،	۷۰۰،	۷۰۱،
	۷۰۲،	۷۰۳،	۷۰۴،	۷۰۵،
	۷۰۶،	۷۰۷،	۷۰۸،	۷۰۹،
	۷۱۰،	۷۱۱،	۷۱۲،	۷۱۳،
	۷۱۴،	۷۱۵،	۷۱۶،	۷۱۷،
	۷۱۸،	۷۱۹،	۷۲۰،	۷۲۱،
	۷۲۲،	۷۲۳،	۷۲۴،	۷۲۵،
	۷۲۶،	۷۲۷،	۷۲۸،	۷۲۹،
	۷۳۰،	۷۳۱،	۷۳۲،	۷۳۳،
	۷۳۴،	۷۳۵،	۷۳۶،	۷۳۷،
	۷۳۸،	۷۳۹،	۷۴۰،	۷۴۱،
	۷۴۲،	۷۴۳،	۷۴۴،	۷۴۵،
	۷۴۶،	۷۴۷،	۷۴۸،	۷۴۹،
	۷۵۰،	۷۵۱،	۷۵۲،	۷۵۳،
	۷۵۴،	۷۵۵،	۷۵۶،	۷۵۷،
	۷۵۸،	۷۵۹،	۷۶۰،	۷۶۱،
	۷۶۲،	۷۶۳،	۷۶۴،	۷۶۵،
	۷۶۶،	۷۶۷،	۷۶۸،	۷۶۹،
	۷۷۰،	۷۷۱،	۷۷۲،	۷۷۳،
	۷۷۴،	۷۷۵،	۷۷۶،	۷۷۷،
	۷۷۸،	۷۷۹،	۷۸۰،	۷۸۱،
	۷۸۲،	۷۸۳،	۷۸۴،	۷۸۵،
	۷۸۶،	۷۸۷،	۷۸۸،	۷۸۹،
	۷۹۰،	۷۹۱،	۷۹۲،	۷۹۳،
	۷۹۴،	۷۹۵،	۷۹۶،	۷۹۷،
	۷۹۸،	۷۹۹،	۸۰۰،	۸۰۱،
	۸۰۲،	۸۰۳،	۸۰۴،	۸۰۵،
	۸۰۶،	۸۰۷،	۸۰۸،	۸۰۹،
	۸۱۰،	۸۱۱،	۸۱۲،	۸۱۳،
	۸۱۴،	۸۱۵،	۸۱۶،	۸۱۷،
	۸۱۸،	۸۱۹،	۸۲۰،	۸۲۱،
	۸۲۲،	۸۲۳،	۸۲۴،	۸۲۵،
	۸۲۶،	۸۲۷،	۸۲۸،	۸۲۹،
	۸۳۰،	۸۳۱،	۸۳۲،	۸۳۳،
	۸۳۴،	۸۳۵،	۸۳۶،	۸۳۷،
	۸۳۸،	۸۳۹،	۸۴۰،	۸۴۱،
	۸۴۲،	۸۴۳،	۸۴۴،	۸۴۵،
	۸۴۶،	۸۴۷،	۸۴۸،	۸۴۹،
	۸۵۰،	۸۵۱،	۸۵۲،	۸۵۳،
	۸۵۴،	۸۵۵،	۸۵۶،	۸۵۷،
	۸۵۸،	۸۵۹،	۸۶۰،	۸۶۱،
	۸۶۲،	۸۶۳،	۸۶۴،	۸۶۵،
	۸۶۶،	۸۶۷،	۸۶۸،	۸۶۹،
	۸۷۰،	۸۷۱،	۸۷۲،	۸۷۳،
	۸۷۴،	۸۷۵،	۸۷۶،	۸۷۷،
	۸۷۸،	۸۷۹،	۸۸۰،	۸۸۱،
	۸۸۲،	۸۸۳،	۸۸۴،	۸۸۵،
	۸۸۶،	۸۸۷،	۸۸۸،	۸۸۹،
	۸۹۰،	۸۹۱،	۸۹۲،	۸۹۳،
	۸۹۴،	۸۹۵،	۸۹۶،	۸۹۷،
	۸۹۸،	۸۹۹،	۹۰۰،	۹۰۱،
	۹۰۲،	۹۰۳،	۹۰۴،	۹۰۵،
	۹۰۶،	۹۰۷،	۹۰۸،	۹۰۹،
	۹۱۰،	۹۱۱،	۹۱۲،	۹۱۳،
	۹۱۴،	۹۱۵،	۹۱۶،	۹۱۷،
	۹۱۸،	۹۱۹،	۹۲۰،	۹۲۱،
	۹۲۲،	۹۲۳،	۹۲۴،	۹۲۵،
	۹۲۶،	۹۲۷،	۹۲۸،	۹۲۹،
	۹۳۰،	۹۳۱،	۹۳۲،	۹۳۳،
	۹۳۴،	۹۳۵،	۹۳۶،	۹۳۷،
	۹۳۸،	۹۳۹،	۹۴۰،	۹۴۱،
	۹۴۲،	۹۴۳،	۹۴۴،	۹۴۵،
	۹۴۶،	۹۴۷،	۹۴۸،	۹۴۹،
	۹۵۰،	۹۵۱،	۹۵۲،	۹۵۳،
	۹۵۴،	۹۵۵،	۹۵۶،	۹۵۷،
	۹۵۸،	۹۵۹،	۹۶۰،	۹۶۱،
	۹۶۲،	۹۶۳،	۹۶۴،	۹۶۵،
	۹۶۶،	۹۶۷،	۹۶۸،	۹۶۹،
	۹۷۰،	۹۷۱،	۹۷۲،	۹۷۳،
	۹۷۴،	۹۷۵،	۹۷۶،	۹۷۷،
	۹۷۸،	۹۷۹،	۹۸۰،	۹۸۱،
	۹۸۲،	۹۸۳،	۹۸۴،	۹۸۵،
	۹۸۶،	۹۸۷،	۹۸۸،	۹۸۹،
	۹۹۰،	۹۹۱،	۹۹۲،	۹۹۳،
	۹۹۴،	۹۹۵،	۹۹۶،	۹۹۷،
	۹۹۸،	۹۹۹،	۱۰۰۰،	۱۰۰۱،

نایرید طیب ملا ۷۳

نایرید کرمانی ۱۸۳، ۵۳

۷۰، ۷۱، ۷۶، ۷۷، ۸۱،	نادر محمد ولد محمد قاسم موحی ۱۸۱
۸۶، ۹۱، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۶،	نادر محمد ۲۳۹
۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵،	نادر محمد ولد میر شریف محمد ۱۸۳
۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹،	ناقر (حواہ) ولد محمد صادق حان
۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳،	۱۸۶
۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۸، ۱۳۰،	ناقی علانی ۱۸۰
۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۳۹،	ناقی بیگ پرواچی مرزا ہمدان
۱۴۰، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۰،	۱۹۳، ۱۸۰، ۱۴۷
۱۵۱، ۱۵۲، ۱۶۲، ۱۶۳،	ناقی قاقشال ۲۵۶
۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۱، ۱۷۲،	نالتو بیگ (قرات تردی بیگ حان)
۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۷،	۱۲۷، ۱۱۹، ۱۰۴، ۱۰۳، ۶۳،
۱۸۸، ۱۹۶، ۱۹۸، ۲۰۰،	۲۲۳، ۲۲۰، ۱۲۸
۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴،	نالتو بیگ اورنگ حسرپورہ عاس
۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۴،	سلطان قوادیاں ۲۷۴، ۲۷۷
۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸،	نالتو بیگ تواچی ماشی ۱۷۷، ۹۷
۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲،	۲۹۷، ۱۹۵
۲۲۳، ۲۲۴، ۲۳۰، ۲۳۱،	نایرید ۳۱۴
۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۸،	نایرید (ملا) آخوند حلال الدین
۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۴،	محمد اکبر شاہرادہ ۱۸۵
۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰،	نایرید بیات ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۲،
۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۷،	۶۷، ۵۶، ۴۷، ۴۲، ۳۹،
۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱،	

اویکی اعلان ۱۱۱	نانا دوست بخشی ۱۹۷، ۱۹۲، ۶
ایرج ترسون رلاس ۱۸۳، ۵۳	۲۰۹، ۲۰۶، ۲۰۳، ۱۹۸
ایقوب (یعقوب) حواجه رشیدی	۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۷
میرزا تعائی سلطان محمد حدا بده	نانا دوست نوبقطار ۱۸۲
ولد شاه طهماس ۳۵	نانا دوست چولی ۱۸۰
ایل مرزا ۱۱۰، ۱۰۸	نانا دوست قوریگی ۴۲، ۶
ایمن ۱۹۸	نانا رسور رادر شاه قلی محرم
ایوب حواجه ۷۴، ۶۳	۲۳۱، ۱۸۶، ۱۷۳
ایوب ملک کلانتر حلیل ۲۶۶	نانا سعید قنچاق ۱۲۸
۲۷۴	نانا شاهو ۱۱۰
	نانا شمو ۸۲
نانا ۱۹۳	نانا ملارم مقدم بیگ ۱۲۹
نانا بلجی (ملا) ۳۱۱	نار بادشاه ۱۶۳، ۱۵۴، ۹۳، ۱
نانا پرواجی ۱۸۰	۲۸۸
نانا پلاس ۱۶۷	نابوس بیگ ۵۴، ۴۸، ۴۵، ۴۴
نانا حان فراش مهتر ۵۳	۷۳، ۷۸، ۷۷، ۷۶، ۷۵
نانا چوچک ۱۳۲	۹۳، ۹۳، ۸۵، ۸۳، ۸۱
نانا حان قاقشال ۳۳۱، ۲۹۳	۱۹۷، ۱۵۹، ۱۵۱، ۱۵۰
نانا دوست ۲۰۲، ۱۹۸، ۱۳۰	۲۰۹، ۲۰۷، ۱۹۸
۲۰۴، ۲۰۷، ۳۵۱	نابوی مگلی ۳۴۷

ادهم مررا ولد دیو سلطان ۳۶	اسکندر سلطان ولد شادی بیگ
ارعشتی ۳۶۵	دوالقدر ملارم بیرم خان ۲۳۱
ارعون (مہتر) ولد عاشق ارعون	۲۸۲
حاکم قلعة ست ۱۸۵	اسکندر سور ۱۹۱
اسحق سلطان قرات حصر حواہ	اسمعیل بیگ ۵۲
سلطان ۷۶، ۷۵	اسمعیل بیگ احمد خان دولدی ۱۷۷
اسد الله خان تیریری حاکم رمایہ	اسمعیل بیگ دولدی ولد ابراہیم
۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۶	احمد خان ۸۵، ۸۲، ۸۱
اسد خان ملارم علی قلی ۲۹۷	۱۵۱، ۱۵۰، ۹۰
اسد مشرف (مولانا) ۷۳، ۷۴	اسمعیل حسین شاہ ۷۴
۱۸۰	اسمعیل (شاہ) ۳۳
اسکندر خان افغان ۱۹۳، ۱۹۲	اسمعیل قلی رادر حسین قلی بیگ ۱۸۶
۲۸۶، ۲۸۵، ۲۱۲، ۱۹۳	اسمعیل قلی خان ۳۶۸
۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۳، ۲۹۷	اشرف خان ۲۲۹، ۲۲۸، ۱۹۵
۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴، ۲۹۸	۳۳۸، ۳۳۹، ۲۳۳، ۲۳۰
۳۱۵، ۳۱۳، ۳۰۹، ۳۰۷	اشرف ملقچی ۵۳
اسکندر سلطان (خان) قراق ۹۷	اصغر مشی (میر) مخاطب ۹۷
۱۶۱، ۱۵۱، ۱۵۰، ۹۹	اشرف خان ۹۹، ۹۷، ۷۸
۱۹۳، ۱۹۱، ۱۸۶، ۱۷۶	۱۲۷، ۱۲۰، ۱۰۳، ۱۰۳
۱۹۳	۲۲۹، ۲۲۸، ۱۷۷، ۱۷۶

- اوالفتح ولد فصائل بیگ ۲۲۵
 احمد دهلوی کاتب ۳۷۷، ۱۷۹
 اوالقاسم استرانادی ۶۶، ۲۷۳
 احمد دیوان ۲۷۳، ۲۶۳
 اوالقاسم ایشک آغا ۱۸۰، ۱۵۱
 احمد سلطان ۲۷۸، ۳۱، ۱۱، ۱۰
 اوالقاسم حلقا ۳۶
 احمد سلطان برادر ولی سگ دوالقدر ۲۸۳
 مرزا پسر میرزا کامران ۱۹۵، ۱۷۶
 اوالقاسم مشهدی (حواحه) دیوان
 احمد سلطان شاملو ۸، ۹
 مرزا کامران ۱۷۸، ۷۴
 احمد سلطان شاملو حاکم سیستان ۳۵
 اوالمعالی ۱۶۶، ۱۵۱، ۱۵۰
 احمد سلطان ولد شادی بیگ دوالقدر ۲۶۲، ۱۹۵، ۱۹۰، ۱۷۱
 ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۸، ۲۷۷
 ۲۸۳، ۲۸۲، ۲۸۱
 اوالمعالی توپچی علام شاه نعمت الله
 داماد شاه اسمعیل یردی ۲۶۱
 ایاق دیوانه نوکر حان حانان ۲۲۳
 ۳۲۵
 اتکه حان ۲۵۱، ۲۲۰، ۲۱۳
 ۲۵۳
 احرار (حواحه) ۳۵۶
 احمد اعولج مرزا حصر حان ۱۷۲
 احمد حان ۳۳۸
 ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۵۳
 ادرن وکیل سلطان آدم ککر ۲۶۹
 ادم پسر مراد بیگ دیوان کابل ۸۰
 ادم حان ۲۲۶
 ادم کوکه ۲۳۹، ۱۸۳، ۱۳۷
 ادم حان ۲۵۲، ۲۵۱

فہرست الرجال

ابراہیم مرزا ۸۸، ۸۳، ۵۸، ۴۸،
 ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۰۷، ۹۶،
 ۱۳۱، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۲،
 ۲۰۲، ۲۰۰، ۱۹۷، ۱۹۶،
 ۲۱۱، ۲۰۶، ۲۰۳، ۲۰۳،
 ۲۶۶، ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۳،
 ۲۸۱

ابوالرکۃ ۷۴

ابونکر (اناکر) ۳۶۱، ۳۶۰،
 ابوالحسن دیوانہ قرات قرعہ حان
 ۱۸۵، ۱۳۳ -

ابوسعید ترقی ۱۸۱

ابوسعید کوری ۲۲۵

ابوالفتح ۲۵۳

ابوالفتح حکیم ۳۶۷، ۲۶۵، ۱۰۳،
 ۳۷۱، ۳۷۰، ۳۷۲

ابوالفضل ولد شیخ مبارک ۳۶۶، ۱،
 ۳۷۷، ۳۷۷

آتش (مہتر) ۵۳

آح کوچک نی درم ۱۰۹، ۱۰۸،
 آدم علیہ السلام ۳۶۶، ۲۶۰،

آدم (ادم) مرزا ولد دیو سلطان ۳۶
 آصف حان ۲۹۱، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷،
 ۲۹۲

آفاق ۳۱۰

آق سلطان ۱۲۸، ۵۵

آفہ حان میر شکار ۱۸۶

اناکر (سید) ۳۶۱، ۳۶۰،

اندال بلخی ۱۹۸

اندالی ۱۷۴

ابراہیم ایشک آغا ۱۳۰، ۵۲، ۶،

ابراہیم بدحشی (میر) ۱۸۳

ابراہیم حان ۳۰۲، ۲۹۳، ۲۹۲،

ابراہیم حان شیبانی ۳۲۷، ۳۲۴،

ابراہیم قاصی ۲۵۶

تَمَّ الْكِتَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ

مدۀ آلِ حصرتِ بسوی ار سرِ صدقِ احمدِ دهلوی

وله

رمای تا کجا ار حوں دل این قصهٔ محراں

بویسد چوں ر آبِ دیدۀ او هر ورقِ تر شد

اتمامِ یافتِ سحۂ تاریخِ وسطِ ماه

ماهِ صیامِ بادِ مبارکِ مالکَش

تواریخِ حصرتِ هما یوں بادشاهِ تاریخِ دہتمِ ماهِ شعانِ تمامِ شد

در قصهٔ یولِ تحریرِ یافت

تحریر فی الثانی شهرِ رمضان المبارک ۱۰۲۵ مقامِ قصهٔ یول

* بیت *

حیات نکام و فلک یار ناد جهان آفریت نگهدار ناد
 نکام تو نادا همه کار تو خداوید گیتی نگهدار تو
 و این مختصر به حلد نوشته شد - یک حلد در کتابخانه خاصه است -
 و سه حلد در کتابخانه های هر سه شهرادها - و یک حلد در کتابخانه
 گلدن بیگم که عمه سدگان حضرت است - و دو حلد دیگر در کتابخانه
 شیخ ابو الفصل درآمده - و یک حلد دیگر سابقا در کتابخانه خاصه
 درآمده بود - و آخر طاهر بشد که نکدام تحویلدار سپرده اند -
 و این چند حلد بآن تقریب بقلم درآمد - و اربین مختصر تا عایت
 سیار مردم نقل گرفته اند - و من بعد هم بلکه نقل نگیرد - و چون
 خلاف و دروع درین مختصر درج یافته - امید که مطور بطر
 مطالعه کسدها شود - و تاریخ این مختصر موافق تاریخ مسحد و سقاخانه
 شده - امید که در بنس احیر هم توفیق ایمان یافته باشیم - و درن روز
 یک شسه عره شهر رمضان این مختصر اتمام یافت -
 « تاریخ صقه حضرت ،

محمد الله که این عرش معلی
 مرین شد رمین ار روی و رایش
 رای ریت دیبا و عقی
 بدا ار عیب هر سال تاریخ
 اران سالی که شه ر تحت ششت
 شست شاه دین را درحور آمد
 سپهر چارمین را ریور آمد
 جلال الدین محمد اکبر آمد
 مسور صقه شاه اکبر آمد
 تمال حسم آگاهی را آمد

(۳۷۵)

سشید نکام دل یا رب تا بود بر فلک مه و حورشید
غیر ایں حانه های دیگر بیست دوستان گر خیال عیش کسید
سال تاریخ او دبیر قصا رد رقم رشک حت حاوید
و دران محل ناله بود که توفیق یافته سرچشمه پلّی سته - و حواجه
مشار الیه هم حقیط تاریخ یافته در سگ کده - الآن در دیوار حاب
قله پل استوارست - بیتاش این است -

* بیت *

در رمان شهبشه عادل خسرو تاج بخش اکبر شاه
آفتانی که بر فلک هر شب ماه از سر او رید حرگاه
خدمت نایرید سلطان ساحت این پل از خود یار لطف اله
شد ربانی پل رصا چو حقیط سال تاریخش از حقیط بخواه
و متصل به پل مسحدی بود - چوب پوش و مرور اوقات ویران
شده بود - آرا هم توفیق یافته گسندی سته - و ایوان چوب پوش
در پیش گسند راست نموده - و آرا بر حواجه محمد قاسم مشهدی
بعیص تاریخ یافته - و در سگ کده و در بالای پیش طاق مسحد
استوار است -

* قطعه *

حان نارته نایرید بیات سده حاص نارگاه آله
اینچین مسحدی که در نظر است داد اتمام حسه الله
چون بعیص آمده ست این مسحد سالش از مسحدی بعیص بخواه

و بود و شش) خود را از جمیع ماصب و حاگیر و ماهیاه گذرانده
 پا در دامن قناعت کشیده بدعای دولتِ بدگانِ حصرت و شهرادهای
 عالمیان و ارکانِ دولت مشغول شد - و الآن صد سر برآوردی
 و شصت سر حدیدی و چهل سر داخلی مرحومی سعادتیار متصرف
 شده‌اند - و پرگنهٔ سام هم تعبیر یافته - و در سه ۹۹۸ (به عدد و بود
 و هشت) - بار مجدداً بمصب ایشک آعانی سرافرار شد - و در سه ۹۹۹
 (به صد و بود و نه) بمصب دارووعگی و امینی جمیع حراهِ عامره
 بتار گردیده - دران باب فصول چهارده فصل دستورالعمل حراهِ
 عرصه داشت کرده بود - بحواب همه سرافرار نموده فرامین صادر شده
 مبر اشرف یرک و الله اکبر مرین گشته مفتخر شد - و این ماصب هم
 در بلدهٔ لاهور عایت و سه بیگه رمین بخت حویلی ردیک قلعه
 در محلهٔ شیخ کاکو متصل بمقرهٔ پر فتوح شیخ موسی آهگر مرحمت
 نمودید - و قریب هشت و نه هزار روپه خرچ عمارت عملحانه
 و چاهها و حاشا که دران رمین بنا نموده شد - و حواحه محمد قاسم
 مشهدی مستوفی بخت آن تاریخ که عبد الرحیم ولد حسن علی ریارتگاهی
 که ملارم صاحب این مختصر است رشک حت حاوید یافته -
 بیتها این است -

در رمانِ حلال الدین اکبر که کمینِ مطرش بود ناهید

خدمت نایرید سلطانِ ساحت ناع و این حانه را بصد امید

کرده‌اند - سارِ خاطرِ فرردانِ پرگنهٔ سام را قبول کرد - و همون
شب صد مهر برآوردی بایرید و صد مهر داعی فرردان را چهارده
و بیم لکه تسکه تسخواه شد - و هیژده هزار تسکهٔ فرردان در دیوان
باقی ماند که تا این تاریخ سه ۹۹۹ (به صد و بود و نه) که اتمام
این مختصر است آن هژده هزار تسکه را تن یافته‌اند - و تفاوت داع
صد مهر برآوردی بایرید هم تا عایت تن بداده‌اند - و در سه ۹۹۳
(به صد و بود و سه) بداروعگی کاناتِ ممالکِ محروسه و داروعگی
دارالصرب هم در فتحپور هم سرافرار شده بوده - و در آواخر
همین سال بداروعگی دفتر حابه عالی بیر سرافرار فرمودند -
و پنج سال آخدمت را تقدیم رسانید - یک دام از هیچ محل متصرف
نشد - و در سه ۹۹۲ (به صد و بود و چهار) بمصب دو صدی
سرافرار گشته - دو پستی از تائیان مرحومی فررد سعادتیار
داخل شد - و سه پستی دیگر را تائیان حدید بداع رسانید - و ملع
یک لکه تسکه کسری در محل داع باها مساعدت داده - و تا این تاریخ آن
شصت مهرم از دیوان چیری یافته‌اند - و در سه ۹۹۵ (به صد
و بود و پنج) بمصب نکاول بیگی و ایشک آعائی دربارِ حرم بیر
سرافرار گشت - و او را بیر نوعی که لوازم آن بود بجا آورد -
و در همین سال باد حوله یک حاب مشار الیه اثر یافته - چنانک
دست چپ تا عایت کم قوت و بیکار است - و در سه ۹۹۶ (به صد

خدمتگاری فراخور احوال هر يك كه آن بدر رسیده‌اند کرده‌اند -
 امید كه حق سبحانه و تعالی جمیع بدهای خود را در امر حیر توفیق
 رفیق گرداند بِمَنِّهِ وَ كَمَالِ كَرَمِهِ ۛ

دیگر در آواخر سه ۹۹۲ (نه صد و بود و دو) كه بایرید
 بیات در کمال نیصاعتی از سورت متوحه دارالخلافه فتح پور
 شده پاپوس بدگان حضرت سرافرار گشت - حکیم ابو الفتح بایرید
 گفت كه چون در وقت رفتن مكّه معظمه ماله سیار نموده رحلت
 گرفته بودی - درین مرتبه كه آمده هرچه بدگان حضرت فرماید
 رها در صدق جواب نشوی و قول کی - بعد از سه چهار روز
 بدگان حضرت فرمودند كه بایرید در چه حالی - تو هم میخواستی
 كه میل داری ملكی شوی - بایرید عرض كرد كه هرچه رضای بدگان
 حضرت - بعد از دو سه روز اسب نور از اسبان خاصه عایت
 كردند - و بعد از دو سه روز دیگر پرگه اول را كه از پرگات
 خوب فتحیور بود و متصل بقصه فتحیور تسلیم فرمودند -
 بن در عثمان شب میر فتح الله بایرید گفتند كه بدگان حضرت پرگه
 سه - بتو و فرزندان بچهارده و بیم لكه عایت فرمودند - بایرید
 میخواست كه در سه جواب شود - سعادت یار و افتخار فرزندان
 متر لیه استعانه بسیار ترشد كه دو سال است كه داع کرده‌ایم -
 و دیوایان عظام حاگیرتن بگردان - و در پرگه سام مایان را تو شریك

تاریخ فوت حکیم ابو الفتح و میر فتح الله گفته - و حواحه محمد مستوفی
 مشهدی بسته - و درین مختصر نوشته تاریخ فوت شاه فتح الله صدر -
 تاریخ میر فتح الله

بحر داسش شاه فتح الله صدر ار حهاں چوں رفت آن یکو سرشت
 ار پی تاریخ سال فوت او دال را کم کردم ار صدر هشت
 تاریخ حکیم ابو الفتح

مفتاح شفا حکیم ابو الفتح که بود بادر سحروری و ممتاز بجاه
 عاقل رقصا بعیش و عشرت مشغول کر تیغ اجل ر پا درآمد ناگاه
 چوں نافع حلق بود تاریخش را نوشت قصا که نافع حلق الله
 و راحه تودرمل هم در سه ۹۹۸ (نه صد و بود و هشت) در
 بلدة لاهور فوت کرد - و قل ارانکه فوت کد خدمت مشار الیه سواب
 محمد قلیح حان فرموده بودند - و تا اتمام این مختصر آن خدمات مقرر
 بود - و بخطاب حمله الملکی هم سرافرار گشت - و قریب نه بیست سال
 باشد که قلعه و بدر سورت را که ار مررا محمد حسین باعی گرفته بود
 بمشار الیه و التون قلیح که برادر کلاست و میرم قلیح و حان قلیح
 حاگیر کرده اند - و تا عایت تعیر یافته - تعیر یافتن را صاحب
 این مختصر چنین یافته - که چون سه سال دران بدر بوده دو سال
 در رفتن و یک سال درآمدن که بجهت خدمات حاجیاست که دران
 بدر آمد و شد کرده اند - و این چهار برادر و توابع آنچه توانستند

شهرادهای و حلقها سیر کشمیر بشیر رسید - و سه حار و سه شادی
 و عمران رار و گل و راجین تهرانی کسمیر و اهالی روان را دید -
 و درین اثنا و اب مرزا خان ولد و اب مرحوم حرم خان که مختلط
 حاجانان سرافراز شده به موت واد و رف خان کاه و نساه ساد و
 رساد - از آنجا متوجه سیر کالی شدند - و حد ماه بکر وایت
 و اقبال در کالی در باغ شیر آرا بشیر رسید - و از راه حد
 حضرت دهمی فرمود متوجه شد

در اوایل سه ۹۹۱ (۴ مرد و دو و هفت) از این راه
 منزل منزل دلاهور بشیر آوردند - و آیین رسی و دوری و دوری
 واقع شد - و بایرید بیات را آمدن حضرت را از کالی این تاریخ گفته
 و محمد قاسم مستوف مشهدی سه -

محمد الله که از گلزار کالی پیروری شه حر و بر آمد
 رشادی عالمی خوش دل که آگاه حلال الدین محمد اکبر آمد
 شهباشی که دات سالی او میان پادشاهان مطب آمد
 ر پیر عقل چون تاریخ حتم نگفتا میر از معرب آمد

و در سه ۹۹۲ (۴ صد و بود و دو) در سیر کشمیر
 میر فتح الله و حکیم ابو الفتح و عب علی خان قوشچی حاکم قلعه رهاش
 از دارالسا دارالقا رحلت فرمودند - و قبر حکیم ابو الفتح در
 بابا حسن امدال در بواخی ولایت پهر حاله واقع است - و بایرید بیات

(۳۶۹)

و رعایای سواد و محور حان مذکور را دیده مال‌گذاری کردند -
و در نورور سه ۹۹۸ (به صد و بود و هشت) شهر حان را
بگوانداس را چون از قلعه اتک نکشمیر تعین فرموده بودند مشار الیه
رفته فتح نموده یوسف حان رمین‌دار کشمیر که حاکم هم شده بود گرفته
آورده در اتک بپایوس رسانید - و یوسف حان مذکور را در سگاله
حاگیر عایت کردند - و کشمیر به محمد قاسم حان خواهرزاده پهلوان
دوست میر عایت فرمودند - و چندی از حواین و احدیان
و غیره را دران صوبه حاگیر کردند - و چون محمد قاسم حان و این
جماعت نکشمیر رسیدند یعقوب ولد یوسف حان مذکور چون حورد سال
بود از روی عقلی بعضی رمین‌داران را بخود همراه ساخته در صدد
حگ و جدل شد - چنانکه سید عبد الله حان چوگان نازل خود فوت
کرده - و مرا علیجان و چند دیگر از مردم اعیان که درین چند مرتبه
رمین‌داران کشمیر در جاهای مصبوط خود حگ کردند شهادت رسیدند -
و از حاین بسیار کسی کشته شد - آخر الامر کشمیر بمحمد قاسم حان
قرار یافت - و یکسال مشار الیه حاگیردار آن صوبه بود - و سال
دیگر خود عرصه داشت کرد که مرا اردوی ملارمت است - مشار الیه را
طلب داشته نواب مرا یوسف حان مشهدی را نکشمیر تعین فرمودند -
و در سه ۹۹۷ (به صد و بود و هفت) بدگان حضرت معه

نموده در ملارمت حصرت آید - و کور ماسگه در مارۀ کور
 بوده بمهمات یوسف رئی مشعول شود - و در همان چند رور چندی ار
 کلانتراں یوسف رئی و رعایا آمده کور ماسگه را دیدند - و دیهای حود
 را آبادان ساخته مال گذاری قبول نمودند - و راحه تودرمل و لشکری
 که تعیین شده بود مراجعت نموده در مارکوه که یکی ار کوههای ولایت
 پهرحاله است نه اردو طهر قرین مایق شدند - و یوسف رئی آن سال
 نه کور ماسگه مال گذاری کردد - و سال دیگر اسمعیل قلی حان را
 حاگیردار آن صوبه کردد - در همان قلعه که راحه راست کرده بود
 متوطن شد - و کور ماسگه را قلعه رھتاس که نه پرگه
 مشهور است و سهار و حاجی پور حاگیر کردد - و مدگان حصرت
 مراجعت نموده در نلده لاهور برول فرمودند - و چون یکسال دیگر
 اسمعیل قلی حان دران قلعه بوده صط و ربط نموده مال تحصیل کرد -
 سال دیگر نواب صادق حان حاگیر کردد - و اسمعیل قلی حان (را) روح
 و بروده و آن صوبه حاگیر نمودند - و در حیی که کور ماسگه را
 ار کابل طلبیده یوسف رئی حاگیر نموده تعیین کردد - نواب رین حان
 کوکه را بحای مشار الیه نکابل تعیین فرمودند - و مشار الیه چون
 چند وقت حکومت کابل را کرده حکم شد که لشکر کابل و حاگیرداران
 حلال آباد و پشور همه در ملارمت حان مدکور سواد و محور
 درآمده چند قلعه که صلاح دولت دیده راست کردد - و اکثری کلانتراں

و آخر الامر قرار یافت که شهراده و شیخ ابو الفصل در ملارمت باشد -
 و درین ردیکی کسی چنان مانده که بر سر آنها ناید رفت - در بواحی
 لگر در کنار آب که از درّه سرحاب می آید و از ته لگر رفته به
 بیابان همراه می شود قلعه محبت حاگردار طرح انداختند - و این قلعه
 معه چند برج دیگر مرچل راحه تودرمل شد - و درواره که محاب
 لگر و شمال قلعه بود قاصی علی سلطان محشی شده - و درواره که محاب
 انک بود معه ست گر دیوار قلعه که حاب حوب باشد مرچل
 کور ماسگه از کابل آمده مهم یوسف رئی را قبول کرد که این
 ولایت ها را بر عایت کید - من دایم و یوسف رئی - و دیگران هم
 عایت قلعه هم ناتمام رسیده بود - و حضرت فرمود که پس تو و حکیم
 ابو الفتح و رین حان و شیخ فرید محشی باتفاق پیش راحه تودرمل
 رفته آنچه قرار یابد بنا عرصه داشت خواهید کرد .

و رور دیگر جماعه که ذکر کرده شد همه بمیل راحه تودرمل
 آمدند و در کگش همچون قرار یافت که کور ماسگه نوعی که
 در ملارمت حضرت قبول کرده حط سپارد - و راحه و لشکر مراجعت

نکوهها و درّهای مصوط^(۱) کشیدند - و سرداران و لشکری ملاحظه
تسکینهای و کوههای ایشان درآمده - و از سرحد سواد و محور گرانده
بلک نکافران کتور که در هندو کوه متوطی بودند رسانیدند - دیگر
محل رفتن اسپ و شتر بود - و در محال متعلقه اشان حاکم و دارو عهدها
گذاشته - و راه و درّه که عمور سپاهی هرگز از رمان حصرت آدم
تا عایت آخاها رسیده بود لشکر آخاها رسید - و چون کار دیگر
نمانده از راه دیگر مراحت نمودند - و بعضی از دردان و اوناشان
آن حماعت بی عاقت اندیش در کوتلی که مصوط ترین کوههای هندو کوه
است آمده سر راه گرفتند - و نوعی جنگ شد که شرح آن
درین مختصر نگنجد - و در جنگ پای اسپ راحه بیریل سسگی
رسیده - مشار الیه همراه اسپ از کوهی پریده درّه افتاد - و جمعی
دیگران و دران درّه همپائی کردند - و از اسباب لشکر هم پاره بدست انداز
متمردان بردند - و این خبر چون باتک رسید شاهزاده سلطان
مراد را بجهت تسخیر آن متمردان تعیین فرمودند - و راحه تودرمل و جمعی
دیگر از حواین که همراهی* شهزاده نوشته بودند رحصت یافته متوجه
مرلها و کوهها شدند - و چون بلگر که یکی از مواضع یوسف رئ
بود رسیدند - و قرار یافته بود که شیخ ابوالصل در ملارمت
شهزاده باشند و بدگان حصرت یک مرل آمدند که شاهزاده
و این حماعت که در ملارمت شهزاده بودند رحصت فرمایند -

و نوکران مرزا هر یک بمأصب و حاگیر سرافرار شدند - و کابل را بدستور مرزا محمد حکیم بهرریدان مشار الیه عنایت فرمودند - چون فریدون تعائی مررایان مردی مفتی بود بحواستند که درگرد ایشان باشد - و سابقاً ارو تقصیرات سیار واقع شده بود که ار برای هر یک قابل سیاست بود - حصرت مرحمت فرموده رحصت مکنه معطمه فرمودند - چون مررایان حورد سال بودند کور ماسسگه را بخت احتیاط بادشاهی ار قبل ایشان تعین فرمودند - و حود بدولت و اقبال در قلعه اتک رول فرمودند - و کلانتران افغانان مهمد و حلیل و توری و حاجی و شیراراد و حصر حیل و گلیانی و عوره حیل و عد الرحانی و ارعشتی وعیره که مابین کابل و بیلاب هر یک حاهای مقرری دارند همه بهانوس سرافرار شده بعرض رساندند که افغانان یوسف رئی اکثر اوقات تاحت بر سر ما می آرند - و تحاری که ار هد نکابل می روند و یا ار کابل بهد می آید مابین بقلعه نکرام و بیلاب دست انداری می کسد - و ما بخت متمرّدی* ایشان دایم بدنام ایم - سار التماس ایشان جمعی را ار سرداران نامی^(۱) مثل بواب رین حان کوکه و حکیم ابوالفتح و راحه بیربل قریب سه هزار کس بخت تسیه متمرّدان تعین فرمودند - چون لشکر بصرت آیات ار آب بیلاب گذشته آن حماعت بی عاقبت اندیش حبر یافته سی و روانات حود را

(۱) در اصل سحه ، سرداران نامی مثل حکم و بواب رین حان کوکه ،

حاسبین شد میر فتح الله بایرید گفت که این پرگه صایع می شود کروری
 نام حاگردار شیده گذاشته رفته است - و تو کس می فرستی - من به بدگان
 حصرت عرص می کم - اگر اعتراض فرماید ارم بدانی - بایرید گفت
 که چاره و بیم لکه را هر کس فرماید سپارد - و ریاده برین
 قول ندارد - و چون میر فتح الله بعرص اقدس رساید حصرت
 فرمودد که آهائیکه ریاده خیال کرده اند حکم ردد ما دیده و داسته
 محمی که بالا گذشته به بایرید و فرردان عایت کرده ایم ۵

و در همین چند روز خبر فوتِ نواب محمد حکیم مرزا که در
 کابل بودند متحجور رسید - و بدگان حصرت از برای ملاحظه
 سپاهگری از فتحپور برآمده متوجه کابل شدند که مبادا اورنگان
 خیال حام نکشد - یا ملارماں مرزا حکیم از فرردان مشار الیه یکی را
 کلان ساخته خیال فساد نماید - پانزدهم رمضان سه ۹۹۳ (به صد و بود
 و سه) متوجه سرکار پنجاب شدند - و عید رمضان را در حصرت
 دهلی کرده کوچ ر کوچ متوجه شدند - چون قل اریں در یلاب کهه -
 شهری فرموده بودند که سا کسد - خبر رسید که قلعه اتک نام کرده اند -
 بودن لاهور مقید شده سیر آن قلعه متوجه شدند - دو سه مرل
 قلعه مذکور که مانده بود که امرای مرزا حکیم فرردان مشار الیه را
 گرفته بپاوس حصرت رساندد - و بدگان حصرت از روی شفقت
 و مهربانی در رنگ شهرادها بلکه بهتر عایت و شفقت طاهر فرمودد -

رحمت حق پیوست و نورنگ حال را بیر تعزیت رسانده - و از همه
رحمت حاصل کرده بار سورت آمده تا یکسال در سورت بود - بحمت
اینکه آب و هوای سورت خوش آمده بود - و قیدی هم نداشت -
چون سعادتیار و افتخار فریدان مشار الیه که در ملارمتِ حصرت
بودند از دریحانه چیری نوشتند که آمدن ترا سورت سدگانِ حصرت
شیده اند ریاده رین در سورت بودن لایق یست *

در آواخر سه ۹۹۲ (به صد و بود و دو) در فتحپور بپاوسِ
حصرتِ حم‌حاهی سرافرار گشت - و حصرت مرحمت سیار فرمودند - بعد از
دو روز اسپ نور از اسپان حاصه بمشار الیه عایت کردند - و بعد از
سه چهار روز دیگر پرگنهٔ سام را به بیست و نه لک دام بمشار الیه معه
فریدان عایت فرمودند - و بالمشافه فرمودند که اگر آن پرگنه آبادان
شده جمع ریاده شود ریادتی را هم بمشار الیه مرحمت فرمودیم - و راحه
تو درمل به بایرید گفت که مطهر صدیقی شاردده لکه قبول کرده است
تو هم شاردده (و یم) لکه نوشته بده تا فرمان عالی‌شان قلمی شود - بایرید
در جواب گفت که چون سدگانِ حصرت ربان در فشان بچهارده و یم
لکه عایت فرموده اند چه گویان شاردده و یم لکه قبول کم - و اگر
سیار مالعه دارید بچهارده و یم لک را مطهر صدیقی من دهد -
و یک و یم لکه را بحرانهٔ عامره رساند - و ازان حائی که راحه
نی التفات بودند باین هم راضی بشدند - چون چند روز مالعه از

که داشتند هور به برآورده بودند - آشنائی و مسلمان را بگوشت
مانده اسباب را عارت کردند - و بایرید و مررا نور الدین محمد
و حواجه ملک محمد برادر کلان حواجه ملک حسین دیوان نواب
قلیح حان و مررا شهرج ولد مررا حان انده جوئی و تردی محمد
حسرپوره نواب قلیح حان را به بدیخانه داده اسباب و اشیائی
که از مکه معظمه بجهت سوعات حصرت و مردم هند آورده بودند
گرفتند - آخر آنجماعت را که بدیخانه داده بودند بعد بایرید
یکه یکه را رحصت دادند - و از نگاه داشتن بایرید عرص این بود
که شهادت رساند - حدای تعالی چون بر جمیع امور بدهای
خود مطلع است و بایرید مذکور نیگاه بود در همون چند
رور مطهر را حدای تعالی از حگل برآورده بآن بدر آورد -
و بایرید خلاص شده از مشار الیه رحصت گرفته متوجه بدر سورت
شد - و در حیی که حسرپوره مطهر در قلعه روح بود و قلیح حان
و نورنگ حان و تولک حان و شریف حان مشار الیه را قل
داشتند سورت آمد - و قلیح حان خبر یافته به بایرید نوشتند که
چون میانه تو و مطهر ملاقات واقع شده - اگر ایحا بیائی احوال
مطهر و کاتیانی که همراه اوید معلوم شود - چون یک ماه بود که قلعه
روح را قل داشتند و ربوئی مردم قلعه هور طاهر بنده بود بایرید
بروح رسیده قلیح حان را ملاقات نمود - و چون نواب قطب الدین حان

و حلال الدین محمد اکبر بادشاه همد ملاقات واقع شده او را در ظلِ حمایت داریم - و این جماعت که در بالا ذکر کرده شده از سید انانکر نقل کرده اند - و ولد میر رکزیا را تاقیه پوشانده حلیفه خود ساختند و الله اعلم .

و اراک بدر که لشکر برداشتند دو ماه دیگر را به بدر گووه آمدند که آن بدر سابقاً هم بمطهر تعلق داشته - در بدر مذکور خبر یافتند که مطهر (را) سوعی که در احمدآباد زیر کسانده در ^(۱) چاپه پیر هم همون طور زیر کسانده - و اکثر مردم او متفرق شده اند - رور دیگر از امرای شکست خورده او پیدا شدند - مثل سید دولت که چند وقت حاکم کسایت بوده - و میر عابد سمرقندی که او را حاجانان نام کرده بود - و محمد صالح که نوکر شهاب خان بوده و در پرگه کاتیر در سرکار سارنگپور چند سال حکومت کرده - و پسر علی محمد قندوری که در سفر عراق بملازمت حصرت حت آشیان بوده و این را مطهر خطاب حانی داده بوده - و قریب صد و پنجاه کس مطهر را در جنگ گاه گم کرده - و چون ایشان سستی خود را تلاش کرده باین بدر آمده بودند - و بایرید هم دو رور در بدر مذکور فرود آمده بود - هور بعضی اسباب در فرصه مانده بود - چون اینها شلاق خورده و پریشان آمده بودند - و حیه حامه را

مطر کاری میتواند ساحت - درین هشت ماه که نایرید در چهار بود
 دو مرتبه بخت نماز عیدِ رمضا و عیدِ قربان برآمد - و بودن او در
 چهار این مقدار فایده کرد که اگر او نمی بود چهار را مردم شهر و رفار
 گرفته اسباب حایان را بدست انداز می بردند .

و در اوایل که کشتی را دران بندر لنگر کردند حمی ملارمت سید
 انانکر که عوٹِ رمان حود بود و در حصر موت^(۱) متوطن بود متوجه
 شدند - و نایرید بیات هم تکلیف کردند - مشار الیه گفت که آنچه شنیده ام
 ایشان همیشه بخدا مشغول اند - و صحت مایان باعث تصدیع می شود - اگر
 ملارمت برسید از من هم یارمندی خواهید کرد - سید حمزه ولد میر
 رکریا ملتانی که در مکه عوٹِ رمان حود بود (و) مولانا صالح و مولانا
 فرح که هر دو از حصار شادمان بودند و سالها در مکه محاور و مشکوٰۃ
 را در پیش قاضی محمد مالکی گذرانده - بودند - و مرا شرح پسر
 مرا حان انده حوثی که اکثر سلاطین ماوراءالهر مرید مررای
 مذکوراند - چون این جماعت سید انانکر را ملارمت کردند نایرید
 بیات که در چهار مانده بود بخاطر ایشان رسیده خواستند که سید
 اظهار یارمندی مشار الیه نکند - سید نآن جماعت فرموده است که
 شما می خواهید که دعای نایرید که در چهار مانده است برسانید - مدتها
 شد که ما بمشار الیه آشنایم - و فرموده اند که دی شب میانه ما

(۱) در اصل سحر ، حصر الموت ،

شده بود مطهر هم بعبه همون طور بحاج چاپه پیر که مابین بروده و روح
 است رفته محکم شده - و احمدآباد را بواب مررا حان متصرف شدد -
 و چون این عوعا در حبار و بدر شهر افتاد شقدار بدر شهر حواست که
 مردم حبار را رحصت نکند - بلکه حبار را متصرف شود - چون بایرید
 در هند بود و انواع خدمتگاریها شهرت داشت ستواستند که مردم
 حبار را نگاه دارند - بمار پیشین رحصت دادند - تبدیل و خلاصیان
 حبار قتل اریں نوکر مطهر بودند - و درین ولا که این خبر یافتند
 کلهچقا و شلوار و اسباب سپاهگری ر خود ترتیب دادند - و مررا
 نور الدین محمد حواهر راده قاسم بيشاپوری که الآن در ملارمت بواب
 حاکمان است و بایرید در دوسه^(۱) کشتی نشسته بیکدیگر صحت میداشتند -
 و دیوان حواجه حافظ در مجلس بود - و بایرید را بخاطر رسید که
 حسب حالی برای مطهر واکم که ایبائیکه می خواهد او را کلان کند
 حدای هم می خواهد حواسته یا نه - چون دیوان را واکردند این عزل
 آمد که بیتش این است -

دولت از مرغ همایون طلب و سایه او

رانکه نا راع و رعس شهرِ همت بود

و حواجه حافظ صریح کاری کرده که مردم حبار همه را یقین شد که

(۱) دوسه درون سوحه - نام مرلی از حبار و کشتی در در عرسه که در نا-دا

و حرم اهل حبار دران نشیند - فرهنگ اسدراج - جلد دوم صفحه ۲۳ -

تقدیر نوعی دیگر بود در سنه ۹۹ (۱۰۰۰ هجری) - حج باطله شد -
 حیر فرودان هم رسید و در ۱۰ در دهن مدت و مکان اقامه اند -
 چون از راد و راحله چری ماند و و از و امدان و حور -
 که در هند و هند و - در سن رفتن مکه معتقد ارشان و باغ هند و -
 در سنه مذکور متوجه هند شد - چون آخر موسم و - در سنه
 ورفار چهار ساهی ماند - مد از چهار ما موسم و چون شد
 باد ویریدن گرفت - از بدر مکه لنگر داشتند - را بنی -
 آورد. چهار را لنگر زدند که مردمی که از چهار راه و بود
 درآید - همون زمان تآوری از دور رس و حیر از گجرات
 رساید - این بود که مظفر گجراتی را رسانده - و مات سان را
 شکست داده احمدآباد را متصرف شد - و قتل الدین سان را
 در بروده قتل کرد - و سان مذکور را چون دولت یکشنبه
 با وجود در سیار که بدولت حضرت داشت دران وقت ساهیان (را)
 ارور و کال می داده - و سپاهیان بیک بار بیوفائی نموده از مشار الیه
 جدا شده بمظفر درآمدند - و چون سان مذکور بی علاج شده مظفر
 را دیده - امرای مظفر همه اتفاق کردند که مشار الیه را باید کشت - سان
 مذکور را با حواهر راده بقتل رسانیدند - و مررا سان ولد نواب بیرم سان
 را با جمعی از حواین و سلاطین سداگان - حضرت بر سر مظفر تعیین کرده
 بودند - نوعی که شهاب خان شکست حورده احمدآباد را مظفر متصرف

نثر مستوره که عربان چاه را نثر می گویند مابین مکه معظمه و مدینه
 شریفه است در عینِ مراحتِ محوارِ حق پیوست - و بطریقِ امانت
 گداشته در دهم ماه ربیع الاول سه ۹۸۹ (به صد و هشتاد و نه)
 مکه معظمه درآمد - و در دوازدهم ماه مذکور در حانه داخل شده -
 و والدۀ فرزندان مشارالیه در سیزدهم ماه داخل حانه شد - و در
 چهاردهم بیمار شد - و در بیست و یکم رحمت حق پیوست - در
 معلاً بخت گورحانه رمیی از شرفا گرفته بود - و سه هزار
 ابراهیمی که به هزار روپه باشد بطریقِ تحفه شرفا فرستاده بود - و از
 کمر ححر مرصع و اسباب نفیس هدیه که لایق بود قل اربین پیشکش
 نموده بود - و از جانب شرفاء و سایر اکابر مکه انواعِ عنایت سبایرد
 طاهر شده بود - والدۀ فرزندان را دران رمین گداشته رای دوالفقار
 هم قبر کنده ترتیب داده بهادر نام ملارم سعادت یار ولد نایرید که حالا
 پیش شیخ فرید است به نثر مستوره رفته استخوان دوالفقار را بیر آورده
 پهلوی مادرش گذاشت - و نایرید هم از رای خود پیش روحی والدۀ
 فرزندان قبر راست کرده یکدو گهژی هم در قبر بود که کوتاه و تنگ
 نشده باشد ملاحظه می کرد - الآن قبر مشارالیه در رمین معلاً است
 امید که حدای تعالی توفیق داده باشد که استخوانِ مشارالیه آسجا درآید .
 و در همان سال فرزندان را رحمتِ ملارمتِ حصرت کرده
 خود قرار داده بود که بقیۀ عمر در مکه معظمه متوطن باشد - و چون

مذکور در نواحی حورید دهن بوده - و عشور دیو را احاره داران بدر دهن طلب می داشتند - و تا به بالای چهار بیاید - و شکم کشتی به بید - عشور را قرار می تواند داد - پسر کلان بایرید که سعادت یار نام داشت طلب داشتند که گرو بمانا بدهید - تا مانالا بیائیم - بایرید گفت که زبان هدوی و فرنگی او میداند باز شما که مانالا بیائید مهم معطل خواهد ماند - اریں دو پسر دیگر من که یکی افتحار نام دارد و دیگری دو الفقار - هر کدام را که خواهید شما بدهم - آخر افتحار قرار یافت - و از صباح که در عراب فرنگی درآمد بود تا بام شام آنجا بود - چون ده هزار محمودی عشور دیو را که از اهل چهار طلب می داشتند - و هیچکس یک محمودی نداشت بایرید بخت ثواب که مسلمانان را از فرنگیان خلاص کند ده هزار محمودی را قرص حسه از قل مردم چهار فرنگیان داد که در حده بی فایده نگردد - بعد از بام شام افتحار را بالای چهار کشیدند - و ده هزار محمودی عشور را مع تذکره بحس چو ناحدای چهارات سورت بود به تپال که چودری بدر مذکور بود سپرده از چهار فرود آوردند - صباح عره شهر صفر لگر برداشته - و با آنکه آخر موسم بود در چهارده روز برزدند - و کوههای عدن معه قلعه نمایان شد - و بعد از یکپاس روز دو رقیه بطر ناحدا و معلم و مردم چهار درآمد که از حاب عدن می آید - چون بر دیک کشتی رسید معلوم شد که نواب گلدن بیگم فرزند حضرت فردوس مکانی باز نادر و سلیمه سلطان بیگم دختر نور الدین محمد مرا سیره سلطان

لشکر کوکسلیر واقع شد - مشار الیه در آن لشکر در خدمت بود -
و خدمتگاریها و تردها و تاحتها در ولایت روئنگپور بتقدیم
رساید - چون مدگانِ حصرت در پرگنه دیالپور که از سرکار
احین است برول فرمودند آن سرکار را بمشار الیه امر فرمودند - و بعد
اران حریب و جمع بدی و بسق آن سرکار هم باتمام رسیده بود عرصه
داشت کرد که دیگر خدمتی نماده - حکم صادر شد که بعایت امیدوار
بوده بدرگاه متوجه شود .

و در اثنای این شیر بیگ تواجی ناشی فرمان بمشار الیه رساید که
نواب شهاب الدین احمد حان را از سرکار سارنگپور تعین داد. به
احمداناد فرستادند - تو سرکار سارنگپور را بمیصل رسان - مشار الیه
در پانزدهم رمضان سه ۹۸۴ (به صد و هشتاد و چهار) که از
سرکار احین برآمده سرکار سارنگپور آمده مهماتِ آنحای قیام
و اقدام نمود - چون چند وقت آنجا بود بدرگاه عرصه داشت کرد
که این سرکار لایق حاله بیست - شجاعت حان حاگیر نمودند - مشار الیه
از سارنگپور برآمده متوجه درگاه شد - در حلی که حصرت از سره
مراحتت نموده بودند در لب آب چناب ملازمت نموده تا فتح پور
در ملازمت بود - و در محرم سه ۹۸۵ (به صد و هشتاد و پنج)
در فتح پور بداروعلگی حریبه سرافرار شده خدمت قیام می نمود - و در
محرم سه ۹۸۶ (به صد و هشتاد و شش) رحلت خانه مارک

که بالا گذشته و حواصا را هم از اسپ و فیل آنچه لایق بود مہمان گویا فرستاده - و بعد از چند روز در حواصا عرصہ داشت فرمان عالی شان صادر شد کہ سیادتمانی مرا میرک و تولک چند صاحب توحیہ را بہت تشحیص احوال حاکماناں بچار فرستادیم - تو ہم اہتمام کن کہ آنچه از آنہا می پرسیم از تو ہم حواصا پرسید - و آنکہ تحویلداران را رولاہ کردہ سیار حواصا واقع شدہ - بعد از چند روز میرا میرک و تولک چند آمدہ تحقیق کردہ مفضل کردند - بایرید بوکر قلعہ چار را میرا میرک سپردہ خود را از سپاہگری گذراند کہ بعد از حاکماناں ریدگی خیال نکند - سپاہی و قلعہ چار چون داشتہ باشد و قرار داد کہ تنادہ رفتہ بر سر قبر حاکماناں محاور باشد - حکم میرا میرک رسید کہ آنکہ قلعہ چار را از بایرید قبول کردہ بیک واقع شدہ و قلعہ چار را بدستور حاکماناں مقیص داشتہ ایم - بار قلعہ را بمشار الیہ سپارد - و بمہمات آن سرکار دحل نکند - و سرکار حوپور کہ بکروری آن مقرر است آنجا برود - و بایرید در سہ ۹۸۲ (بہ صد و ہشتاد و دو) قلعہ چار را بموجب حکم بار متصرف شد - و بدولتِ حصرتِ محکومتِ آن سرکار قیام نمود - بعد از آن فرمان طلب صادر شد - مشار الیہ مع فرریدان و برادران در سہ ۹۸۳ (بہ صد و ہشتاد و چار) در فتح پور بملازمتِ حصرتِ مشرف گردید - در ہمان چند روز

در کار باشد بگیریم - باز در را قفل کرده مهر کی - بایرید در حواب گفت که من از برای ناموس شما درها را مهر کرده و تحویلداران را رولانه انداخته‌ایم تا حواب عرصه داشت بیاید من چون توام در کارها را وا کردن یا رولانه از پای تحویلداران برداشتم - اگر برای خرج تعزیت است من که زری داشته باشم از تعزیت حاجانان چون درج میدارم - به برادر محمد شریف شش هزار روپه تحویل کرده‌ام و والدۀ فرزند سعادت یار پیش شما خواهد بود - هرچه درین چند روز در کار شود سامان آن می‌رسد - ایشان معی را قبول کردند - و بعد از سه روز تعزیت حان حانان مشغول شدند - و چند روز تعزیت حان حانان داشته آب و آشی که رسم می‌باشد داده از تعزیت برآمدند و

درین اثنا مرا عبد الله داماد مقیم قره پیر محمد عرب و دوست محمد بابا دوست و حواحه محمد امین صاحب توحیه که حضرت در آگره در کشتی در آورده به سگاله فرستاده بودند که حاجانان را حاگیر نمایند ایشانان همدین تعزیت رسیدند - و حواحه محمد رکریا ولد حوچه دوست حاوید مع فرزندان و حواحاتی که دران اوقات ایشان را بمشار الیه همراه کرده در پرگنه تاح پور که نگذر نرهن متصل است حاگیر کرده بودند می‌رفتند - و در حوپور این قصیه را شنیده بخت تعزیت پرسی بچار آمدند - و بعد از هژده روز آش کلان و سروپاهای این دُوحته از رن و مرد هر کس که لایق بود بایرید داد - و جماعه

فرموده دیوان ساختند - هر دو را سایرید فرستادند که سب مهر کردن کارحاهها و رولانه کردن تحویلداران چیست - بایرید گفت که بعضی از اسباب توشه حانه در سگاله که حاجانان طلبیده‌اند پیدا شده - تحویلداران گفتند که در چار مانده است - و تفصیل آن اسباب را حاجانان می فرستادند که تحقیق کی که در چار ماندن این اسباب را تحویلداران راست گفته‌اند یا دروغ است - و دیروز بیگه شده بود تقریب این در کارحاهها را مهر کرده - و تحویلداران را رولانه - اگر اسباب اینجا هم پیدا نشود تحویلداران از توهم محل دیگر بروند^(۱) - حواب را برید و رود بیایند که شما کار دارم - و دو پاس بود که این دو عورت که در بالا ذکر شده آمده‌اند - و بایرید خلوت ساخته بایشان گفت که تقریب در کارحاهها مهر (کردن) و تحویلداران را رولانه انداختن ایست که بواب مرحومی از دار الهاء مدار القاء رحلت فرموده‌اند میخواهد که این حیر ناحوش را یکدو روز پنهان داشته - بعضی از چودهریان سرکش را نقلعه آورده در باقی را تحصیل کند - شما هم به بیگه این حیر نگوئید که فکر تعزیت کسد - چون اسباب تعزیت مهیا شود آن رمان من آنجا من آمده خواهم شواند - بمار دیگر این دو صعیفه آوار گریه^(۲) و حرع و فرع محی کرده اند و پیغام آوردند که ما تعزیت چه نوع داریم که هیچ نداریم - نگذار که در توشه حانه را وا کنیم - و از نقد و حس آنچه

(۱) در اصل سعه دروید ، ، (۲) در اصل سعه د صعیفه بار و گریه ، ،

ساخته متوجه شده بودند - و آن جماعت را شکست داده اراک افغانان
 شخصی در بند طاللی بود - شی فرصت یافته در چادر او درآمد نوک
 شمشیر در شکمش گذاشته که به پشتش برآمده - همان رمان آن رحم ار
 دیا رحلت نمود - و سب کشته شدن طاللی این بود که رن افغان که در
 جنگ گاه بدست کسان طاللی افتاده بود باو گفتند که آن رن امشب
 در چادر طاللی است - و آن افغان ار عیرتی که داشت رنجیر در پا
 تحسین آمده بود - فرصت یافته کشت - چون این خبر ناحوش نواب
 حاکمان رسید سائرید - رور جمعۀ بود - در چار رسیده در رمان قصات
 را طلبد درهای کارگاههای که اسباب و حریره نواب حاکمان آنجا بود
 مهر کرده تحویل داران هر یک را در پیش کارگاههای ایشان رولانه کرده
 و کلیدهای هر خانه را در حلیته انداخته مهر کرده همان تحویلداران سپرده -
 و کیفیت را محصرت عرصه داشت کرده معه تذکره بدرگاه فرستاد - و رور
 دیگر حرم حاکمان سیور آغا که عورت معتبر بود که قل اریں در حرم
 فردوس مکانی و محصرت حت آشپزی می بود دران اوقات در سرکار
 حاکمان بوده سست تمام داشت - و والدۀ حواجه شاه
 مصور که در سگاله بخشی حاکمان بوده - و در ثانی الحال بدگان
 محصرت فرامین محاب حاکمان صادر فرموده مشارالیه را بدرگاه
 طلبد - و در سه ۹۸۳ (به صد و هشتاد و سه) مابین آستانه حواجه
 معین الدین چشتی و کوملیر سروپا داده بمصب پاصدی سرافرار

در لب آب پی‌پس که در برابر حید نشسته بود بیمار شده بر حمت حق پیوست -
 و اشرف حان و حواجه معین و حاجی محمد حان سیستانی و ملا طاهر
 آخوند هادر حان و حواجه عیث بیگ دیوان حاکمانان و هاشم حان
 و محسن حان قرائتان بواب شهاب الدین حان و احمد حان و علام سایره
 و حافظ محمود و جمعی دیگر از ملارمان حان‌ها از سپاهی و نویسنده
 و ندیم مجلس از عالم رفتند - و این بنا در اسپان هم تاثیر کرد -
 و در اندک زمانی اسپان حوِ حاکمانان سیار تلف شد - و سگاله
 آبادان شده تناده آمدند - که به بهار بخت رفع و دفع حید روند -
 حان‌ها را هم بقدر تشویش شد - و در اندک روز به تشویش
 ارها^(۱) از عالم رفتند در شب دوشبه هژدهم ربیع‌الثانی ۹۸۲ (به صد
 و هشتاد و دو) - و همون شب گجراتی مطهر را که بایرید از چار
 موح حکم به سگاله فرستاده بوده رسیده بود - و فرصت ملاقات
 نشد - و پیش از فوت حان‌ها میر فریدون که همیشه ندیم مجلس
 ایشان بود از عالم رفت - و طالی که بکاری پور بکاگیر خود می‌رفت
 در پته مطهر حان پیش آمده - جماعتی از افعالان جمعیت نموده بودند -
 و حوید و سسران در آن وقت بکاگیر مشار الیه بود - قصد محالان که
 در سرکار حاجی پور بهم رسیده بودند کرد - طالی را هم بخود ملحق

(۱) در اصل سحه ، ارها^ل ، مرفوم است شاید لفظ ، اسهال ، باشد بمعنی جاری

متوجه شد - و حاکمان با جمیع حواین و لشکر بحاص
تایده مراجعت نمودند *

چون نزدیک تایده رسیدند خبر آمد که بانوی مگلی و جمیع
سرداران افعانان که راحه ادیسه پناه برده بودند محو حان و قاقشقالان
از آب گذشته تایده که حواحه معین را مانده بودند محواحه ملحق
شدند - حاکمان با وجود لشکر اتک کشیده و رحما حورده
تایده در یامدند - از آب گذشته متوجه افعانان شدند - افعانان
خبر یافته بار بحاص راحه کوچ فرار نمودند - چون هر دو فتح
رو نمود تایده درآمدند - طالی سلطان که حاگردار عاری پور بود
مع حاگرداران رحصت کردند - حید افعان هم در هار سر برداشته بود -
محس حان که حاکم پتسه بود علاج آن نمی توانست کرد - تسکری قلی
سلطان را در سرکار هار حاگردار کرده بر سر حید فرستادند - و
تایده را ویران کرده - چون از افعانان که بحاص کوره گات جمعیت نموده
بودند ددعه بود از آب گذشته سگاله را سپاهیان قسمت کردند که قلعه
کوره مرمت نموده بدستور ساق آبادان سارند - چون ویرانی تایده
لایق بود و آبادانی سگاله مارک یامد تشویش در میان لشکر پدید آمد -
و حاصیت آن ملک ایست که در هر قرن یک وبائی پیدا می شود -
و آن سال کیف متفق وبا شده بود - در اندک زمانی از حواین حصرت
و ملارمان نواب حاکمان جمع کنیری رحمت حق پیوستند - و تسکری قلی

که این شفقت و مرحمت که از شما دیدم مرا ادب ملارمت فرماید -
 و التماس نمود که در اردو می‌توانم دید - اگر از اردو یک گروه
 نکمار برآید ملارمت می‌کنم - حاکمان نوشته فرستادند که در محل
 شما را دعدعه نموده باشد ماسی بیست - ما شما را تکلیف نمی‌کنیم -
 رور دیگر بیم گروهی از اردو شامیانه چند و اسباب ملح فرستادند -
 و از حواین بادشاه یک دونی وار ردیکان پنج شش دمی در ته آن
 شامیانه رفتند - داؤد پانصد سردار و قایل خود را از قلعه کک
 برآمده - چون حاکمان شید که باندک کسی از اردو برآمده اند
 سی چهل پنجاهی از قایل خود همراه گرفته - حاکمان از ته شامیانه
 سوار شد - و بالای اسب یک دیگر را ملاقات کردند - و هر دو فرود
 آمده در ته شامیانه نشستند - داؤد گفت که این رحمهای شما بر سر
 و روی من نایستی - حاکمان گفتند که سپاه گریست - عیبی نمی‌باشد -
 بعد اراں داؤد از خود شمشیر وا کرده در میان مجلس ابداحت -
 و گفت که من علامِ حصرت شدم - دیگر از من شمشیر بستن
 لایق نیست - شمشیرِ مرصع که در عقبِ سرِ حاکمان قورچی گرفته
 ایستاده بود حاکمان مدکور گرفته در کمر داؤد بستند و گفتند که چون
 علام و دولت خواه شدید شمشیر از برای دولت‌خواهی حصرت برسد -
 بعد اراں مکیتات و طعام و شیر و شربت درآوردند - و تا دو پاس
 یکدیگر صحت داشتند - یک دیگر را وداع نمودند - و داؤد قلعه اتک

دو جانب دریای شور و یکجانب راحۃ ادیسہ و جانب دیگر حاحانان و لشکر معل - داؤد و افغانان را بعد این علاجی بنامد کہ رس و بچۃ خود را نکشد و خودہا برآمدہ بمعل حگ کسد تا خود ہمہ کشتہ شوند - این خبر چون بحاحانان رسید چون افغانان را نام مسلمانی بود بر ایشان رحم کرد و کس نداؤد فرستاد کہ چرا در حوں این ہمہ صعفا در می آئی - اگر ترک سلطنت کردہ اسباب بادشاہی را فرستی و من محصرت فرستم - ولایت ادیسہ و این حدود را تو دادم - و ولایت ہم از حصرت از برای تو می گیرم - داؤد مذکور و افغانان چون این شفقت را از حاحانان داستند ہمہ در صلح اتفاق کردند - پشکال^(۱) ہم بر دیک شدہ بود - و پشکال ہم دران ولایت شش ماہ می باشد - ولایت سگالہ بر ہم حورده و گیل و لای و آب ہم دران ولایت سیار است - آمد و شد بحارہ^(۲) بر طرف شدہ بود - بالضرورت حاحانان و داؤد صلح کردند - و عہد و شرطی کہ می باشد بمودہ ولایت ادیسہ را ناو دادند - رور دیگر کوچ کردہ بحاب تاندہ متوحہ شدند - و داؤد کس فرستاد

(۱) پشکال رورن دستمال - فصل ناران ہدوسان را گوید - مرہگ اندراج

جلد اول صفحہ ۵۸۳ ۵ -

(۲) بحارا - ہدی - اسم مذکر - اناح کی سوداگری کرے والا - ایک نوم کا

نام بھی ہے جو علہ کی سوداگری کرتی ہے - سوداگر - بیوہاری - مرہگ آصفہ جلد اول

درمیان گرفته شیه^(۱) تیر کردند - تیری از عیب ناو رسیده از بالای اسب سرنگون شده - یکی از لشکریان سرش را برید - لشکرِ افغان شکست خورده بحالِ اتکِ روان شدند - و لشکرِ طغرِ اثر از هر جانب جمعیت نمودند - داؤد که از عقب بحاطرِ جمع می آمد شکست یافته های افغانان همراه شده و از آب دهرپور گذشته همراه حان حاکم کتک - نارس در لب آب مدکور فرود آمده شاح بدی نمودند - حان حانان بعد از دوحن رحبای^(۲) خود - جمع سرداران را معه لشکرِ طغرِ قرین در پی افغانان تعین کردند - چون لشکرِ طغرِ اثر لب آب دهرپور رسیده شاح بدی افغانان را ملاحظه نموده کس بحانان فرستاد که تا شما بیاید ما نمی توانیم از آب گذشته بافغانان رو برو شد - حانانان در سگهاس^(۳) درآمده معه باقی لشکر در ساعت متوجه آب دهرپور شدند *

چون داؤد و افغانان از آمدنِ حان حانان خبر یافتند شاح بدی را گذاشته در قلعه کتک درآمدند - و لشکر در گردِ قلعه کتک فرود آمده - مردم و افغانان که در قلعه بودند قتل شدند -

(۱) شیه بمعنی نشان و رنگ اسب و حر آن - فرهنگ اسدراج جلد دوم صفحه ۶۰

(۲) در اصل سحه و بعد از دوحن رحبا بعد خود جمع سرداران معه لشکر طغرِ قرین،

(۳) در اصل سحه «سگهاس» اما لفظ صحیح سگهاس (نا) سگاس است مرکب

از سگه (معنی هادر) و آس (معنی حاکم) شاهی تحت - سرور - فرهنگ آصفیه جلد سوم

و اراں تاریخ که لودی را کشته بودند منصب لودی را افعانان نگوحر
تجویر نموده بودند - یک روز فیلهای خاصه داؤد را بی آنکه حان حانان
حیر شود رانده سر اردوی حان حانان آمد - و حان حانان را فرصت
راست کردن برانبار و حرانبار و هراول و التمش و عول بشد -
حان عالم و حواریاده محمد حان ولد کوچک علی حان که بحای التمش بودند -
اینها را فیلان ریر کرده شهادت رسیدند - و حگ برانبار و حرانبار
حان حانان رسید - افعانان متوحه عول حان حانان شدند - چون در عول
اندک کسی بودند و آنها هم مردمی بودند که حدل تواند کرد چنانکه چهار
پنج رحم خوردند - بعد از حگ - یک رحم بر گوش حان مدکور را
به بیج سورن دوختند - شکست یافته یک گروه از اردو برآمده متوحه
تاده شد - افعانان که ناردو آمده اند متوحه ألجه شده اند - و بخت
رحمهایی که حان حانان داشتند چند مرته حواستند که از بالای اسپ خود را
باندارند - بوستان قلی نام قورچیء داشتند - او در ته بعل حان مدکور
درآمده در بالای اسپ نگاه داشت - چون حان مدکور بخود آمدند
دیدند که قیا حان و شاه حان حلایر و جمعی دیگر گریخته میروند -
حان مدکور فریاد کرد که این ریشها^(۱) را گرفته نکاحوا هم رفت - برگردید
که هم ایضا کشته شویم - چون دولتِ حصرت قوی بود گریختها
بار برگشته بحان حانان جمع شده خود را نگوحر رسانیده - مشار الیه را

دروست در وجه حلدوی حانان عایت کردید - و حکم فرمودید
 که اگر اراں طرف گری حاکیر حواحد - سی و پنج کروور -
 و اگر اریں طرف گری که حای پور و پشه و بهار باشد حواحد -
 سی کروور - و جمیع حوایی و سلاطین و ملارمان نا حان نا تسلیم کسد -
 و هرکرا حطاب حانی و سلاطانی و علم حواحد - ندهد - بایں حکمها فرامین
 مهربرک مرین شد - و حواحد مشار الیه را سیروپا داده رحصت
 فرمودید - و مظفر گجراتی را بحواحد مشار الیه سپردید که در چار به نایرید
 سپرده به سگاله برود - حواحد مذکور بچار رسیده - چون سرکار
 چار را دروست معه علم و حطاب حانی نایرید از سگاله حانان فرساده
 بودید - و بحواحد مذکور نوشته بودید که فرمان چار را نایرید ندهد -
 و از سگاله ناو حصه حواحم فرستاد - مشار الیه حسب الحکم مظفر گجراتی
 را به نایرید مذکور مع فرمان سرکار چار سپرده متوجه سگاله شد -
 نایرید عرصه داشت کرد که بودن مظفر گجراتی در قلعه چار لایق نیست -
 از گرد اتک نوشته بودید - در همین چند رور بتانده که می آئیم او را
 حواحم طلید - در کشتی انداخته چند کس اعتمادی همراه نموده فرستی ه

داؤد و جهان حان از حاکیردار ادیسه و جمیع افعانان که از هر
 جانب نداؤد جمع شده بودند و این طرف آب دهرپور گذشته متوجه حگ
 حان حانان شدند - و هر دو لشکر در برابر یکدیگر فرود آمده دو سه رور
 ساختگی حگ نموده - گوحر که سابقاً در پشه از جانب نایرید شقدار بود

حوام داد - و خود بدولت و اقبال مراحت نموده محو پور برول احلال
 ارانی فرمودند - و حکم شد که هر کس را که حاحانان ار ملارمان
 درگاه حواهد نگاه دارند - و هرکرا حواهد در سگاله حاگیر کسد -
 و هرکرا حواهد بعد ار فتح نوشته ندهد که بدرگاه آید *

شکستگی پای نایرید چون قدری درستی یافته بود در حو پور بدگان
 حصرت را پانوس نموده - فتوحه نام فیل که ار سرکار سکدر حان اوربک
 بدو هزار روپیہ خریدہ بود پیشکش نموده التماس فرمان راه مکۀ معظمہ
 کردہ مدعا سرافرار شد - بعد ازان محرم حان حانان حکم شد که بچار
 رود - حرم حان مذکور نایرید را تکلیف ملارمت نمود. که سالها
 درین سلسلہ بودہ و نمک خوردہ تو ایحا ناشی ما تنها بچار رویم - این
 چون باشد - نایرید شکستگی پا و استعدادی نتواست عذر نمود - ساہمی
 حان حان را سرکردہ بچار رد - حان حانان چون ممگیر رسیدند حیر
 رسید کہ نایرید رحصت مکہ یافته متوحہ آن مکان شریف است - ار آنجا
 بہ بیزرل چیری نوشته بود کہ چند روز توقف کد کہ ما بیزرل مکہ
 و مدیہ دارم - در بیزرل نگاہ حد حبیب کند کشتی مستعد ساخته او را
 خوشتر فرستد - و خود متوجہ گرهی شد - چون کهل گام رسیدند
 خبر یافتہ کہ گرهی ر بعد از مصوٹ رحصہ - مقرر شد کہ براہ
 چہر کبندہ متوجہ نہ شود - بیزرل چون بعد رسیدند گرهی را
 میگذشتہ بجنب تنہ فرار نمودند - حرحرح - برگشتہ ار راه گرهی

چه می‌گوید - شمال خان بعرض رساید که تاسیان اشرف حان میر
 مشی بودند که بخت ماهیانه فریاد میکردند - یک یساول حان حانان
 رسید - دو کس را گرفته گوش برید - دیگران گریخته بمرچلهای خود
 رفتند - و این گوش بریدن بخت دولت خواهی بود - به این که خود
 را کلان طاهر سارد - و دیگر آن روری که کاکر علی حان در گرد پشه
 تاخته - چون اجل مشار الیه رسیده بود شهادت رسید - و سعادت یار
 ولد بایرید هم همپائی کرده بود که بلکه او را اراں ورطه برآرد - و قریب
 بده رحم شمشیر و تیر ناو رسیده بود - و در حماة که ناو همراه بودند
 همه همین حال داشتند - با وجود این حانانان سه روز او را کورنش
 ندادند که چرا بی‌رحمت ما رفته بودی *

بعد از سه روز نکشتی* داؤد برآمده فرار نمود و فتح پشه شد -
 فیل و اسباب و لشکر خود را در گرد قلعه پشه گذاشته - تمام بدست
 عساکر بصره مآثر درآمد - و بدگان حصرت تا آب سورج‌گزه
 رفته - حانانان و کومک که به پشه آمده بودند بر سر داؤد به
 سگاله تعین فرمودند - و از بردیکان و لشکری که در ملارمت
 بودند هر کدام را که لایق داشتند بخان مذکور همراه ساخته رحمت
 فرمودند - و حکم کردند که این مردم را بطریق نوکر حان نانا
 شما دادم - هر کس شما تسلیم (کند) نگاه دارید - و هر کس که تسلیم نکند
 رحمت کنید - خط شما را می‌شاسم - خط شما که بیاید ما حاکم

شهادت رسید - و حگ و قسل پته بدو ماه کشید - بعد ازان
 حان حانان به ندگانِ حصرت عرصه داشت کردند که فتح پته بر دیک
 رسیده - چون فتح تمام هندوستان بام نامی ایشان شده - میخواست که فتح
 پته هم بامِ حصرت شود - حریده در کشتی نشسته متوجه شود - که
 محمدر رسیدن فتح مبسر است انشاء الله - ندگانِ حصرت اردو را سواب
 مرا یوسف حان و و اب مظفر حان و حواینِ دیگر سپرده خود
 با بحرمان و ردیکان در آگوه مکشی درآمده متوجه پته شدند - در
 اندک زمانی در درون سراپرده حانان که در گردِ قلعه پته بود
 برول فرمودند - و حواین که در لشکر کومک بودند همه پاپوس مشرف
 شدند - و آن شب و اب حان عالم و جمعی دیگر بر سر حاجی پور رفتند
 و فتح شد - و در مابیکه ندگانِ حصرت سراپرده و اب حان حانان
 رون فرمودند بعد شش حان و مقبول حان و دجیله کسی دیگر را یارای
 آن شد که سراپرده حانان درآید - و حواین کومک همه بر در
 سرار جمع شدند - و هیچ یک - یاری آن نداشتند که در حصرت حان حانان
 حصرت - پاپوس نمیدادند - آخر حان حانان دستند که حواین بخت پاپوس
 حصرت آمد - - شکر حان - همیشه گشتند که حواین را پیش رور
 که نوشته و معمول صور و ترتیب بی - که حصرت را پاپوس نمایند -
 و بعد - - حتی چه - بیرون سر بزد - و اب دد حواینی چند ظاهر
 شد - حصرت شد حان - فرمودند که حان بی - که این داد حواینان

رفت - و روز دیگر خبر رسید که لودی آمده داؤد را در پتسه دیده -
و همان زمان لودی را گرفته بعقوت هرچه تمامتر بوده کشته‌اند -
و حاکمان نمار حقت بود که در کشتی نشسته در چادر بایرد درآمدند -
و فرمودند که بی دولتی افعانان رسید که این لودی که چند بار بیل
و اسب ننگاله معلان را فریفته ساخته مهم افعانان را بصلح قرار میداد -
شیده که او را کشته‌اند - بایرد بعرض رسانید که کمال دولتِ حصرت
نادرشاه است که این نوع مخالفت و بغاقت در میان افعانان پیدا شده - در
فتح ننگاله دیگر ترددی نماند - و تا سه چار گهزی بوده از بایرد بخی
طلبیدند - و بایرد از ایشان از سب حدائی از حاسین گریه
هم شد - و بایرد (را) بخوبیور رحمت فرمودند - علی الصاح از آب
سون عور نموده متوجه پتسه شدند - و بایرد بخوبیور آمده بمعالجه
پا مشغولی نموده - چون حاکمان نگرده پتسه رسیدند مورچلها قسمت
کردند - و عین پشکال بود - و هر روز معلان و افعانان بیکدیگر
چپقلش‌ها می‌کردند - چند مرتبه حگِ نواره هم مابین حاجی پور و پتسه
واقع شد - و راجه تودرمل و حویشان و تابیان حگهای مردانه کردند -
و یکبار دیگر حگ روز بر سر آبِ پن‌پن قیا حان و محون حان و حواین
دیگر با افعانان کردند - آنجا راجه تودرمل مردانه ایستاد - یک مرتبه دیگر
در همواری گرد پتسه میانه افعانان و کاکر علی حان مدکور حگ شد -
و سعادتیار پسر بایرد در آن حگ بود - کاکر علی حان در همین حگ

و بایرید را محبت مرل نآن طرف آب سون همراهی لشکر
 حان فرستادند - و آن طرف آب شیخ نظام سور و جمعی از افعان آمده
 قلعه راست کرده نشسته بودند - چون افعانان نواره و لشکر حانها را
 دیدند - همان شب قلعه گذاشته به پتسه رفتند - علی الصاح که اردو کوچ
 کرد لشکر حان آمده بعرض رساید که نواره را مرل قرار داد باین تر
 رفته - حانها را بایرید گفتند که همراه لشکر حان رفته در نواره
 نواره مرل نگیرید - بایرید مذکور بر دیک نگذر رسیده بود که از اسپ
 افتاد - پای چپ بایرید از سد برآمده استخوان غم شکست - چون
 اردو فرود آمد اعتماد حان حواجه سرا که در آن اوقات از امرای مقرب
 حصرت بود از شکسته ستن وقوف تمام داشت - پای بایرید را ست -
 و در اثنای پای ستن لشکر حان را فرستاده بودند - و بعد از آن که
 لشکر حان بایرید را دیده رفته بعرض رساید - چنان صلاح دیدند که
 چون چادر در میان اردوهای پر تعص^(۱) است اگر حکم شود از اردو
 بیم گروه دورتر بالای آب فرود آید - و نمار دیگری بود که لشکر حان
 پروانه رساید - و نمار شام همون روز کوچ کرده بالای آب فرود آمد
 روز دیگر عرصه داشت تکر قلی که نکومک لودی رفته بود آمد -
 مضمون آنکه گوهر از پیش داؤد آمده بلودی عهد و شرط کرده دلاسی
 مشار الیه شد - و مایان (را) رحصت کرده و خود به پتسه پیش داؤد

(۱) در اصل سحه تعص، تقدم ما بر عین مرقوم است .

رسیده بودند که راحه تودرمل نواره سیار سرکرده خود را بحال حانان
 رساند - لودی چون این خبر را در قلعه رهناس شید فرود آمده
 با مردم خود و کومک حانان متوجه پته شد - و انکه نام مقامی است
 که از پته چهل کوه باشد - و در دامنه رهناس واقع شده شکستگیها
 و حای محکمست آنجا آمده خود را استحکام داد - داؤد رسولان
 فرستاده بمشار الیه عهد و شرط نمود که تو بیحیت دعدعه نموده و ترا
 ترسانده اند - تو بحای سلیمان - ناموس افغانان نگردن تست - چادر افغانان
 را بدست معل مده - ناموس افغانان را نگاه دار - چون از مشار الیه
 چند مرتبه بدعهدی واقع شده بود و تحت او برگشته بود سخن
 داؤد باری حورده تسکر قلی و کومک حانانان را رحصت کرده خود
 متوجه پته شد - محلی که او نه پته رسید حانانان و نواره و کومک
 حصرت بآب سون رسیده بودند - لودی مذکور همان زمان که رسیده
 داؤد او را نکشگش افغانان دیگر گرفته بقتل رسانید - همان شب خبر
 بلب آب سون رسید - پیش رور آن میان نوارهای حصرت و نواره افغانان
 در قلش آب سون که نگسگ و سروار بالاتر از حاجی پور واقع شده
 حگ شد - یک کشتی حگی داؤد بدست افتاد - شاه بردی - که توپخانه
 بعده او بود و از نوکران حانانان علیقلی - و میرک قورچی وعیره
 جنگ و تردهای خوب کردند - و کشتی که بدست افتاد نگالی سیار
 درو بودند - کشتی را معه چند نگالهی خوب باآگره بملازمت
 حصرت فرستادند - و چندی دیگر را برای سیاست گردن زدند .

رساند - همان (رمان) مررای مدکور را بحاکدان دهر فرستادند -
 جمیع لشکر گجرات از حش و عیره در یکس علف شمشیر لشکریان
 شدند - و کسایکه پناه بدرگاه فلک اشتباه آوردند در ظل حمایت
 مانده بحاگیر و عایتهای پادشاهانه سرافرار گشتند - و احمدآباد بریر کوکه
 و پتن را بمیر محمد حان و هروح و بروده و سلطان پور و بدرار
 و آن صوبه را بنقط الدین محمد حان و فرردان مشار الیه عایت نمودند
 و سلسله انکها را تمام در صوبه گجرات حاگیردار نموده خود بدولت
 هتج پور تشریف آوردند - و بمصموم فتحنامه احمدآباد - حاکمان
 در چار سرافرار شدند *

و در همین سال همه کس کومک فرستادند و همه در عاری پور
 جمع شدند - خبر رسید که داؤد هم از سگاله برآمده به پتن آمده - لودی
 را ارو هراسی بحاطر رسید - لودی مدکور خود را در قلعه رهناس
 رساند - و آراحا حاکمان عرص داشت کرده کومک طلبید که من
 علام حصرتم و دولتخواه - و داؤد بیجهت بر سر من آمده - من کومک
 فرستید که از قلعه برآمده بر سر داؤد به پتن روم - حاکمان تسکر
 قلی داماد - بایرید را هرار حوا چیده کار آمدنی نکومک لودی فرستادند -
 و خود از چوچک پور کوچ کرده متوجه پتن شدند - و محصرت
 عرصداشت کردند که متوجه سگاله شدم - بواره و کومک دیگر امداد
 فرماید - چون برمهانی که قلش آب سروار و گنگ و حو است

و قلعه سورت را بواب قلیح حان و برادران عایت فرمودند -
و تا این تاریخ سه ۹۹۹ (نه صد و نود و نه) که این مختصر با تمام
رسیده حکومت سورت بایشان مقوص^(۱) است - و مهلت دریغانه هم
در سه ۹۹۷ (نه صد و نود و هفت) بحان مذکور مقرر شده - بعد ازان
سنگان حصرت در آگره رول فرمودند - بعد ازان میر محمد عربوی
برادر کلان بواب شمس الدین محمد حان آنکه را حصرت بر سر احمدآباد
که مرا حسین آغا بود تعیین کردند - و از حواین و سلاطین قریب
نده پانزده هزار کس بحان مذکور همراه نمودند - چون مشارالیه
و حواین در گرد قلعه سروهی رسیدند راحه محال مذکور عرض داشت
کرده یک کس خود را فرستاده - و آنکس در مجلس حان مذکور وقت
یافته حمدهری سیئه حان مذکور انداحت - چون اجل حان مذکور
نرسیده بود باوجودیکه سر حمدهر از پشت برآمده بود رحم برهم
و قتیله یک شده چند وقت دیگر در قید حیات بود - این خبر
در فتحپور بحصرت رسید - بالعار متوجه احمدآباد شدند - بعد
میر محمد حان که رحم مکر داشت بایشان همراهی نتوانست کرد - و مردم
و حواین دیگر تمام بایشان ملحق شده - رور یاردم که از فتحپور بدولت
برآمده بودند بمرا محمد حسین بی سعادت در احمدآباد حگ واقع شد -
یکی از لشکریان حصرت^(۲) مشارالیه را گریبان گرفته پای فیل حاصه

(۱) در اصل سحه «معین» .

(۲) در اصل سحه «ار لشکریان ورود مشارالیه» .

نار پیشین بود که حان‌حاناں - بایرید را طلبیدید و عرصه داشت لودی را خواندند - بایرید بعرض رسانید که رعایتِ آلهی و بدولتِ حصرت ریسپان در گردن لودی بسته شما سپرده‌ایم - حواه نگدارید حواه بحاس خود کشد - چنانکه این معنی را وکیلان لودی قبول کردند - آخر الامر بحسب صلاحِ مسلمانان حاسین صلح نمودند - و آن شب سوعی ناران شد که اکثر چادرها و اسباب و اسبان ایشان در لای و گِلِ سیاه‌آب ماند - بعد از صلح تا سه روز لشکر حاسین از اسب و حیه و نجیم که درکار داشتند بیکدیگر خرید و فروخت کردند - بعد از آن نکشتیا درآمده از آب گذشته متوجه حاجی پور و پته شدند - و حواین بحاس حوپور و حاگیرهای خود رفتند - آن صلح میانِ حان‌حاناں و افعاناں در سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) واقع شد .

در همین سال به بدگانِ حصرت فتح قلعه سورت^(۱) بود - و حواحگی اندال و حمی دیگر را که مرزا محمد حسین بد رورگار در قلعه سورت مانده بودند بدست آمدند - و قلعه سورت نواب شجاعت حان رعایت فرمودند - قبول سمود - بلکه التماسات دور از معامله در برابر نمود - و عائناة نواب حانحاناں هم سخاں بد در ماده حانحاناں مدکور در مجلس بدگان حصرت ارو طاهر شد - بحسب حرمتِ حان‌حاناں و تسبیح - شجاعت حان مدکور را نواب قاسم علی حان همراه کرده پیش حان‌حاناں فرستادند -

(۱) در اصل سحره صورت، هاد مهمله نوشته .

ردیک قلعهٔ افغانان بود رفته پیمایش کرده بخوابین و لشکریان دستک^(۱) کرده - هر یک شب بر سر مرچل خود حاضر شدند - و آن شب و آن روز تا آخر روز سیم روح و ناره و کنگره بدستور قلعهٔ شهرها نمایان شد - و افغانان را هراس سیار در خاطر پیدا شد - و سپاهیان در مرچلهای خود هر یک بدولتِ حصرت خواب نراعت میکردند - چون شکالِ ردیک بود یک شب چکر شد - و پل^(۲) که افغانان بر دریای گنگ بسته بودند شکست - و راحه گچتی در آن شب نکشتیهای ایشان دست بردی نمود - و یک کشتی توپخانه مع اسبابِ توپخانه بدست آورد - چون گاه و غله و غیره افغانان اراں طرف آب بود اراں رهگذر مایوس گشتند - و این طرف آب محل برآمدن بود - افغانان مضطرب الحال شده پیش لودی رفتند - و گفتند علاجی کن که اربین ورطه خلاص شویم - بار آن شیطانِ افغانان شیخ هلول و شیخ عد الرحیم هاری وکیل خود را فرستاده عرصه داشت حاجانان کرد که این مرتبه هم قلم غمو بر تقصیرات من کشد - و آب سون حد ولایت ما و شما باشد - و بوکیلان گفت که نایرید هم درین مجلس صلح باشد که او مردیست که در مزاجِ حاجانان راه دارد صلح را برهم خواهد زد -

(۱) دستک کردن معنی طلب کردن کسی و دوتر دسک معنی کاعد مهری که نامر حاکم

بویسد حاکم در هندوسان معروف است - فرهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۶۸ .

(۲) در اصل سح و پول .

یک روری حان‌حانان فرمودند که افعان غب مردمی‌اند که
 هرحا فرود آیند^(۱) فی الحال قلعه راست میکسد - و لشکر خود را
 استحکام میدهد - بایرید در برابر عرص کرد که اگر حکم شود
 ما بصد مصوطی^(۲) افعانان راست می‌توام کرد - حان‌حانان تمسخر کردند که
 ما برابر افعانان قلعه^(۳) می‌توام راست کرد - بایرید عرص کرد که بلی -
 ایشان رلکی^(۴) معلوم چند پیاده دارند - قلعه را بعد از فرمودن از آله
 راست می‌کشد - حان‌حانان بار ماله کردند که ما در برابر افعانان
 قلعه راست نمی‌توایم کرد - بایرید ماله نمود اگر فرمایند به از قلعه
 افعانان راست کنیم - نواب از روی ستیره گفتند که ما فرمودیم -
 و نواب محمد قلی حان رلاس در مجلس حاضر بودند - بایرید گفت
 فاتحه خوانید - فاتحه خواندند - و التماس کرد که حواجه شاه مصور
 و حان محمد هسودی و حواجه عیث بیگ دیوان را بدهید که هرکس که
 مرچل قسمت کنیم یکم و ریاده عدد نگویید - آن سه کس را طلبیده
 به بایرید سپردند که از صلاح مشارالیه بیرون بروند - سه چارگه‌زی شب
 گذشته بود که بایرید برآمد - از فراشخانه طاب طلبیده بر سر رمین که

(۱) در اصل سحه «فرود آمدند»، (۲) در اصل سحه «مربوق»،

(۳) شاید «می‌توام راست کرد»، باشد

(۴) لک و یک بمعی اسباب خانه از فرش - رحوت وعره - فرهنگ اسدراج

جلد سوم صفحه ۱۱۲ و در اصل سحه «ایشان رلکی معلوم حد پیاده دادند»،

رور دیگر بایرید را فرمودند که پیش رفته برار قلعهٔ افغانان
 حای ماسب را دیده چادر را برده فرود آر - و بدستور روزهای
 جنگ عول و التمش و هراول و رابعار و حرمعار را که از خوایش
 هر یک قرار یافته بحای خود فرود آرند - بایرید حسب المرموده
 حواحه شاه منصور بخشی و حواحه عیث بیگ دیوان را و چندی
 از تواحیاں گرفته متوجه قلعهٔ افغانان شد - و حای لایق دیده
 پیشخانهٔ حان‌حانان را فرود آورده برپا کرد - و معه بخشی
 و دیوان و تواحیاں چادر همه خوایش را بحاهای ایشان فرود
 آوردند - چون حان‌حانان و حوایش یکدیگر ملحق شدند یسل خوب
 راست کرده - رو قلعهٔ افغانان - متوجه اردو رمای بر سر اسب
 ایستادند - افغانان هر توپ و توپخانه که داشتند سر دادند - بعایتِ آلهی
 و بدولتِ حصرت آسیی بآدمی و حیوانات رسید - چون افغانان از
 قلعه بیرون آمدند حان‌حانان و حوایش در چادرهای خود فرود آمدند -
 و در بالای بلندی که بر قلعهٔ افغانان سرکوب بود قلعهٔ بایرید
 راست کرده دو دیگ ترتیب داده بود - و نواب قیا حان و نواب
 وریر حان حیل را بر سر دیگها دران قلعهٔ گذاشته بود - و چند رور
 بود که افغانان اریں رهگذر آشفته حال بودند - و سپاهیاں
 هم چند روری از چوکی آسودند - و هر رور از حاسین حماعهٔ رفته
 چپقلش میکردند *

ارو پرسیدند که بچوک بلدی - یعنی چه طور شد - او ترکی جواب گفت
 که اولع دولت ار نارش یعنی دولت کلان داشتید - اگر حواین
 کوچ می کردند - چون بافعانان ردیک بودند آن مرد را افعانان
 می گذاشتند - که نما ملحق شوند - و اگر فرود می آمدند شما را
 فرود آمدن سیاه آب کی می گذاشتند - پس بدو متوجه شده فرمود
 که این طرف آب مرلی پیدا کن که اردوی من فرود آید - بایرید
 پیش روان شد - این طرف سیاه آب مرلی سپاهیانه خوب یافته
 اردو را فرود آورد - یک رور آنجا مقام کرده - رور دیگر بایرید را
 طلبیده فرمودند که آمدن ما اینجا چه نوع شد - و عذر اعتراضات^(۱)
 گذشته کردند - بایرید بعرض رسانید که اینجا نشستن لایق نیست -
 و بحواین ملحق شدن مناسب نه - چون سردار لشکر آید پیش می باید
 رفت - و حواین هم کوچ کرده عول و التمش و هراول و رابعار
 و حریعار ترتیب داده فرود آید - اگر افعانان حگ کسد فها و الا
 ایک اینجا می نشیم رورو نشستن لایق است - و این کیفیت را
 به حواین پیش نوشتند - آنها چون چوکی سیار داشته و هوا گرم بوده
 است و درآمد رشکال^(۲) ردیک و آدم حراب شده بود این معنی را
 بهترین شقوق داسته متفق اللفظ نوشتند که لایق دولت آست که شما
 پیش آید - و مایان را هرحا که فرماید فرود آئیم *

(۲) در اصل سحه دشکال ، ه

(۱) در اصل سحه احتراوات ، ه

و نواب حانان و لشکر عقب بیر مسلح^(۱) شده خود را نحو این در لب آب سیاه ملحق شوند - اگر افغانان ریر کرده بیاید جنگ کسد و آلا همه یکجا فرود آید - و حقت بود که سوار شدند - حواین بدائرة های خود رفتند - و حان حانان باری پور آمدند - بایرید ار کندلان آمده کورش کرد - فرمودند که کسکش ناین نوع قرار یافته - بایرید عرص کرد که چون صلاح دولت درین است مارک حواهد بود - چون اکثر مهم بایرید تعلق داشت فرمودند که تواچیان بهرمائی که تمام سپاهیان حکم رسانند که اسپان را حکیم^(۲) انداخته خودها حیه پوش نمار نامدادار اردو بیرون آید - و اردو هم ار دسال کوچ کرده بیاید - صاحب بدستوری که فرموده بودند لشکر حیه پوش ار دسال حان حانان روان شدند - و اردو متعاقب *

چون ردیک پهل طالی رسیدند حواحه شاه مصور رسیده کورش کرد - گفتند که چه کار کردید - و حواین کو - عرص کرد که به سپاهی فرستادند که به اردوی افغانان تیر گذارند - و به کوچ کردند - حان حانان برآشت - و بایرید پیش می رفت طلب داشته فرمودند که این مردکان هیچ کدای را نکردند - عرص کرد که لایق دولت واقع شده - و ار آشفتگی که داشتند دیگر بایرید متوجه نشدند - ابراهیم حان شیبانی در حربار ایشان می رفت - ترکی

(۲) در اصل سحه «کیم» .

(۱) در اصل سحه «مصلح» .

کشد که از حاگیر چیری نه گرفته‌ایم - و همه توپ توپ عاگیرها روان شوند - و افعانان که این معی را داند راست کرده - سر دایره شما خواهد آمد - و شما بی‌نوکر یقین است که حگ بخواید کرد - و سرداران بیر هر کدام بخاگیر خود متوجه می‌شوند - و افعان که میدان را حالی یافته باشد مگر در آگره چند روری معطل شوند - حواین همه بیکار گفتند که تو راست می‌گویی اما ما حاطیر نواب را ملاحظه می‌کنیم - حان‌حانان نکجیتی و بایرد درشتی و احتراارات نمودند .

نمار شام بر دیک بود که کس وریر حان حمیل و حان محمد بهسودی و حمی دیگر که در چوکی بودند فرستادند که شما یان هم در کنگش ما حاضر شوید - چون بابشان معطل بودند بایرد نادای نمار از مجلس برآمد - چون نمار ادا کرد و حماعه که از چوکی طلبدیده بودند حاضر شدند - نمار نکگش نشستند - تواچیان هرچه قدر بایرد را فریاد کردند رفت - و خود را ظاهر ساحت که کحاست تا یافته شود و برید - آخر الامر کنگش باین نوع قرار یافت که در لشکر پیش از قاقشالان وعیره هرکه باشد امشب بلشکر افعانان شحوں کرده تیر گذارند - و حواجه شاه مصور که دران اوقات بخشی نواب حان‌حانان بود تعیین فرمودند که همراه این حماعه که امشب رفته تیر خواهد گذاشت باطر باشد - بعد از تیر گذاشتن حواین کوچ کرده از پل^(۱) طالی نگذرند -

بدحشی و راحه کجی و از نوکران حاکمان اباق دیوانه و محمدی بیگ
 ترکان و توحته چولاق برادران کوکلتاش و بایرید و چندی دیگر بودند
 که بایشان کنگش می‌رسید - اکثری ریس بودند که حواین کوچ کرده
 از پول طالی گذشته سیاه آب را پیش رو کرده بافعانان دار و مداری
 کنند - تا بحر فتح سورت برسد - بایرید بعرض رساید که این لایق
 دولت یست که نما از افعانان هم روری رسیده باشد برگشته فرود آئیم -
 حاکمانان از راحه کجی که ریس دار آتحدود بود این معی را پرسید -
 مشارالیه بعرض رساید که آخر بافعانان حگ خواهید کرد یا نه - حان
 مدکور را اریں سخن اعراض شد و فرمودند که این سخنان بمرموده
 بایرید است که او راصی یست نه برگشتن حواین - بایرید بعرض رساید
 که حواین همه حاضر اند حط نوشته مهر نماید که برگشتن لایق
 است - بایرید را چه مصایقه - حالا از ترس هیچ کدام می‌گویند - اگر
 یک روری حصرت اعراض^(۱) کسد همه تقصیر را بگردن شما خواهد ماند
 که سرکرده لشکرید - ایشان صلاح دیدند ما برگشتیم - و این را هم
 حواین گفت که حاکمانان از کلانی که دارند بایشان هیچ نمی‌گویند -
 اما شما یان را حصرت ریش خواهد تراشید که بی آنکه افعانان دست‌رزی
 بکرده باشد و روری شما نرسیده باشد از حای خود برگشته
 باشید - و بعد از آنکه عقب فرود آئید بتایان خود بگوئید که دادخواهی

(۱) در اصل سعه و احتزار، ه

یک پاس شب بود که این حر ناحوش در چوچک پور محان حانان رسید - حان مدکور از شیدن این حر مصطرب و متالم شدید - بایرید و سایر ملارمان ایشان رفع کدورت ایشان نموده - در همان شب حواحه عند المعمر و حواحه عیث بیگ دیوان خود را و بایرید را ملازمت حواین که پیش تعین کرده بودند فرستادند - و کنگش طلیدند که چه باید کرد - مرا بیر باید آمد یا چند رور اینجا صبر باید کرد - سه پاس همان شب بود که رسولان رسیدند - و همه در حانه محمد قلی حان برلاس جمع شدند - و صلاح دیدند که نواب هم آمده نما ملحق شوند - تا ما نافعانان توایم رورو شد - یکپاس رور را رسولان پیش نواب آمده حواب حواین آورده بعرض رسانیدند - و رور دیگر حان حانان مع لشکر از عقب رسیده بود - کوچ کرده شب درمیان عاری پور فرود آمدند - و حواین را حکم شده بود که از پل طاللی که بر سیاه آب عاری پور سته که یک کروه از عاری پور بود فرود آیند - حواین بفرموده عمل کردند - از پل گذشته اینجا بفرود آمده بودند *

و لودی چون از آمدن حان حانان عاری پور شنیده پسر حاجی سلطان و نورم سلطان را محان حانان فرستاده عذرخواهی نمودند - و هاشم حان را بخت صلح طلیدند - اردوی لودی و حواین پیش را حان حانان و مردمی که همراه بودند مشاهده می کردند - بعد از سه رور هاشم حان آمده معلوم شد که آنچه حان حانان گفته اند لودی قبول نکرده - و حان حانان درمیان دریا

این طرف آب که قلعه راست کرده‌اند - در آمده محکم خواهد کرد -
 از نزدیکی قلعهٔ افغانان برگشته آمدند - و افغانان خود همان زمان
 پارهٔ در کشتی در آمده و پارهٔ خود را در آب انداخته مرده‌اند -
 و پارهٔ که ریده مانده خود را بلودی رسانده - اردوی لودی هم همان
 شب برهم حورده کوچ کرده نوارهٔ خود را گرفته تا صباح از
 عازی‌پور گذشته پائین عاری‌پور یک گروه سیاه آست آنجا رفته قلعه
 راست کرده - این طرف آب گنگ و حون رو بروی سیاه آب فرود آمدند
 چو سرهای مخالفان بحوپور رسید حانخانان تعجیل سوار شده
 متوجه شدند - و از مردم کومک تردی محمد ولد نواب قیا حان آمده
 بود - و مرا حس حان و حان محمد هسودی و تسکر قلی و راحه
 گچتی مردم خود را نجاگیرهای خود رحصت نموده خودها بخت سیر
 حوپور مانده بودند - و بطر هادر را معه هزار نفر از حوپور
 رحصت دادند که از گذر سارس گذشته بدستور قراق در گرد اردوی
 افغانان می‌گشته باشد - و گاهی شحون می‌آورده باشد - و گاه کش
 و هیرم کش ایشان را تشویش میداده باشد - حان‌حانان کوچ نکوچ
 چون سیدپور رسید محمد قلی خان و محون حان و قیا حان و وریر حان
 و سایر کومک خود را نواب مدکور رساندند - و هر کس از عقب
 آمد پیش تعین کردند - و همه در عاری‌پور جمع شدند - و لودی آب
 گنگ و حون را پل ساخته نشسته خود و مردم کار آمدنی تمام گذشته
 میان سیاه آب و گنگ قلعه راست کردند - و هر روز جنگها می‌کردند *

تا افعانان سوار شده متوجه این مردم شدند - طاللی سلطان و حامیگیداران
 عاری پور چون افعانان را رور دیدند - و مردم خود را کم - حبله
 رحمت گرفته که مادا بر سر عاری پور رفته قلعه را بدست آورده سی
 ایشان را دست انداز کند - این مردم جدا شده بهاری پور جدا شدند -
 یوسف محمد با مردم خود جلو ویران کرده از دمال طاللی درآمد -
 حان محمد بهسودی و تنک قلی سلطان - را حسن خان را عول ساخته
 پرتل را مشار الیه سپرده خود با سپاهی چیده " در یک گوشه حاکل حبی
 کرده بودند - طاللی دید که یوسف محمد باو متوجه شده - فکر کرد
 که اگر گریان می شویم مردم خود را بگیریم - برگشته - و - شده -
 یک مرتبه چپقلش کرده - چون یوسف محمد و افعانان سیار ودد
 طاللی تاب نتواست آورد - و در وقت برگشتن فیل مشار الیه
 گرفته اند - درین صورت حان محمد و تنکری قلی و گچتی ار کندلان
 برآمده یوسف محمد و افعانان را ریر کرده فیل طاللی را اریها جدا
 کردند - و طاللی هم برگشته باینها همراه شد - یوسف محمد و افعانان را
 پیش انداخته - چند کس از معل و افعان را بصرب شمشیر فرود آورده
 سرها جدا کردند - چون نمار شام نزدیک بود و مثل ترکاست که ناعی
 باعتون یرق بالمس ترجمه این ترکی ایست که ناعی ناعی را یرقش می داند -
 افعانان اینها را مردم سیار خیال کردند - و اینها هم خیال کردند که

هوز چیری نگرفته بودند بیک فوطه معطل شدند - و دیرتر رسیدند -
و در حوپور حان محمد حان هسودی و تسکر قلی سلطان ملارم حاکمان
و مرزا حس حان برادر میر سید برکه و چندی دیگر که مردم خود را
بجاگیرها رخصت کرده بودند - و خودها در حوپور بملازمت
مانده بودند - حاکمان جمعی از نزدیکان خود همراه ایها کردند -
و بجاگیرداران عاری پور نوشتند که در سیدپور آمده بایها ملحق شوند -
و خواجه عبد المعین را سائرید فرستادند که ما ایتهای حوپور را همراه
می‌بریم - تو هم خود را از ائمه خیال کرده باشی - سرحال درین لشکر
همراهی باید کرد - بایرید چون همه وقت دولتخواهی کرده بود ایجا
خود بطریق اولی باوجود نی‌چاکرئی چند ساله همراهی نمود -
و درین لشکر هم بمصب میر مالی که سابقاً داشت مقرر شد -
و حکمی راجه کجیتی راجه ولایت اچه که دران اوقات حاکمِ هوجپور
و سیه جیت و بلیه که آنطرف و این طرف آب گسگ است نوشتند
که او نیز آمده باین مردم همراه شده بر سر افعانان بیاید - و حاکمان
در ساختگی لشکر انتظارِ کومک پادشاهی می‌رزدند *

و این ده هزار افعانان این طرف آب که بحالِ حوپور است
گذشته قلعه راست کرده بودند - که مردم که حاکمان تعیین کرده می‌آیند -
و یوسف محمد سلطان پسر سلیمان سلطان اورنگ که هراول افعانان
و سر کرده این دو هزار کس لودی بود با مغلان خود هراول شده

لشکر مشاهده کرد سوگند خورد که در وکالت و میر مالی دخل نکند -
و داشت که همه به اتفاق بحاکمان صحت میدارند - و چند مرتبه
رحمت مکه معظمه طلبیده بود میسر شده بود - آخر الامر خود را
بالکلیه بر درویشی قرار داد و خوبور آمد - و پای عرلت بدامن
قناعت کشید - و به مدگی حق تعالی و مدعا گوئی دوام دولت
حسرت و فرردان ایشان مشغول شد *

چون خبر بلودی رسید که حسرت بادشاه قلعه سورت^(۱) را
قل کرده اند و راع مررایان گجرات درجه اعلیٰ دارد عهد شکنی
کرده با مردم و نواره سیار بر سر قلعه رمایه آمدند - و قاسم
موشکی که حاکم دار قلعه مذکور (بود) در آن چند روز فوت
کرده بود - محمد خان ولد ولی خان که بحای پدر ناریگی
بود بحاکم او داده بودند - چون خورد سال بود آنقدر نتوانست
تحمل کرد که کومک ناو برسد - قلعه را صلح بلودی داد -
لودی حرام راده در همان دو سه روز قلعه را مع حمام و عمارات
که قاسم موشکی راست کرده بود هموار ساخت - ده هزار کس اطراف
این آب گدراوده که خود نوارها را گرفته بر سر خوبور آید -
و بحاکمان ناوده و کره و هرایج و سپهده که حاکم داران حسرت بودند
کس فرستاده - چون آنها درین چند روز رفته بودند و از حاکمها

راپری رفته رود گذراند - رور دیگر نایرید موح فرموده عمل نموده و خود در کنار آب بود که حان حانان بلب آب راپری آمده فرمودند که اردو را هم گذران - و چنداول هم باش که مردم اردو تمام رسانی - و ناین حکم بیر عمل نموده بمار شام شب عید قربان بود که آن طرف آب قلعه گورک پور ملارمت نمود - فرمودند که همین زمان از آب گذشته اهتمام نما که مردم که گرد قلعه اند مرچلهای خود را خوب استحکام داده - مادا که پسر سلیمان از قلعه برآمده فرار نماید که صاحب نامفاق نواب محمد قلی حان از آب گذشته بمحاصره قلعه متوجه حوالم شد - نایرید تا کشتی یافتن و از آب گذشتن پسر سلیمان دلیری نموده بمار حصن از دروازه قلعه برآمده متوجه تختمل که مرچل شاه بیگ و حوالماده محمد بیگ که پسران سلطان اویس بیگ کولانی قیچاق بودند بدر رفته نافعانان درآمد ه

و صاحب عید حاکمانان مع نواب محمد قلی حان رلاس تنأسف تمام در قلعه گورک پور در آمدند - و حان محمد حان مسودی و تمبر قلی سلطان ملارمت سرافرار شده بعایات ممتاز شدند - و نه پسران کوچک علی حان که از مرچل ایشان بدر رفته بود احترام و اهانت تمام رساندند - نایرید بحسگلی که حانه راجه آخا بود رفته راجا را دلاسا نموده اسب و سروپا داده و گورک پور بار سپایده محمد حان سگ کش داده - بحوپور مراجعت نمودند - نایرید چون این نوع صحتها درآمدن و رفتن

او را به مدیحه فرستاده بودند مشار الیه از مدیحه آکوه فرار نموده در
 جنگل گورک پور راحه سیسارچند ملحق شده - و قلعه گورک پور را از
 برادران پاینده محمد سگ کش گرفته - چون این خبر حاکمان رسید
 به نایب حکم شد که بگذر رهی رفته حان محمد حان هسودی و تنکر قلی
 و پاینده محمد سگ کش و حمانه که از لشکر حاجی پور رگشته بودند - سر
 قلعه گورک پور تعیین نماید - مشار الیه حسب الامر موده بگذر رهی رفته -
 آنجا همه را که حکم شده بود - سر قلعه گورک پور فرستاد - بعد از
 چند روز میان حاکمان و اودی صلح با تمام رسید - حاکمان مذکور
 مراجعت نموده خود نیز متوجه گورک پور شدند - و تا حان مذکور
 رسیدن تنکر قلی و حمانه که پیش رفته و به پسر سلیمان اورک و راحه
 سیسارچند از قلعه برآمده نیم گروهی جنگ کرده - چون دولت
 حضرت قوی بود مردم گورک پور شکست یافته - راحه مذکور رجمای
 مکر حورده جنگل خود رفت - و پسر سلیمان اورک رگشته قلعه
 گورک پور درآمده استحکام کرده - و این خبر حاکمان رسید - از
 برگه سگری العار کرده متوجه گورک پور شدند - و نواب محمد قلی حان
 رلاس دران العار همراه بودند - حمی دیگر را پیش از خود تعیین
 کردند - شاه بیگ و حواراده محمد بیگ پسران کوچک علی حان
 کولانی را با حمی دیگر بیشتر نکو مک حان محمد حان هسودی و تنکر قلی
 سلطان تعیین نمودند - و اینجا هم به نایب حکم شد که ایشان را از آب

افغانان گذارند که جمع هر دو سرکار آنچه باشد از حریه جواب گویم -
و سال دیگر که افغانان که اینجا چاکر دارند اگر خدمتی در سگاله کسد
آنها چاکر خواهند یافت - حاجانان را اربین معنی خوش آمده
قول نمودند - گورک پور را ناو دادند - و قرار یافت که سسی
او بیاید - و حاجی پور را به تسکر قلی سپرد - و در همین چند روز
وکیل لودی شیخ بهلول نام شیطان آمده و عرصه داشت آن شیطان کلان
را که لودی باشد آورد که بنده و پرورده و از خاک برداشته شمائیم -
و هاشم خان بيشاپوری قرات شهابان که از اول تا آخر باعث فتنه
و فساد و بفاق در میان محل و افغان مشار الیه بود و دیها هم از افغانان
حاکم و ماهیانه خود در حاجی پور گرفته بود - و از نقد و جس
هر ساله ملع ناو می فرستادند - و محص از برای اینکه در پیش
حاجانان بوده و حاسوسی میکرده باشد - و یوسف نام علام ترک
خود را در میان افغانان فرستاده بود که باز یافت ماهیانه او می کرده باشد
این مهم را برهم زدند - حاجی پور و پتنه را بلودی دادند - و گوهر
بالصورت رفته لودی را دید - چون هر دو کرانی بودند بیک دیگر
خصوصیت کردند - و رفع کدورات گذشته نمودند - و تسکر قلی
سلطان که در حاجی پور بود اسباب او را گرفتند - و مشار الیه حریده
از آب کسگ گذشته خود را بملارمت حاجانان رسانید .

و درین اثنا یوسف محمد پسر سلیمان اورنگ که حاجانان همراه
اسکندر خان بدرگاه رده بودند و بدگان حضرت محبت بعضی ملاحظه

و اسکندر حان هم که دران اوقات حاگیر یافتند و در لکھنؤ فوت کرده بود بوکراں او پیش حان حانان آمده بی حاگیر بودند - آنها دران طرف گنگ حاگیر یافتند - و تنگر قلی سلطان داماد خود را مع فرح سلطان پور قلع و پایده محمد سلطان سگ کش حاگیرداری گورک پور قریب هزار کس به تنگر قلی مدکور همراه کرد - از گذر رهن گذارند و بر سر حاجی پور فرستاده - و حان حانان در گذر حیت و بلیه فرود آمدند - و طالی سلطان حاگیرداری عاریپور و مرزا قلی سلطان حاگیرداری پرگه بدوهی و بدیم سلطان حاگیرداری پرگه دوست پور و سایر حاگیرداران سرکار حوپور را قریب بدو هزار کس بر سر پته فرستادند - و گوحر^(۱) نام برادر خود را مع تحفه و هدایا عرصداشت کرده بحانان فرستاد که من علام حصرتم - و این ولایتها را نگاه داشتم - که افعانان که بیاید متصرف خواهد شد - فکرم و ولایت نکسید - و التماس که گوحر کرده بود این بود که گورکپور را بی عایت کید تا سبی خود را آخا فرستم - و خود در خدمت باشم تا سگاله میسر شود و سرکار بهار را نامرای نادر شاه حاگیر نماید - و هرچه از حاگیر ایشان افعانان گرفته باشد من از حریبه بایرید جواب گویم - و حاجی پور را به تنگر قلی سلطان که آمده سپارم - و اگر این مرصعی خاطر ایشان باشد امسال سرکار حاجی پور و بهار را

حسرت بادشاه بطریق در ست در وحه خلدویی حاکمان مقرر فرمودند - و او را هم بایرید تکلیف فرمودند که بجاگیر خود متصرف شود - و مهم دریحانه هم بدو مقوص باشد - قبول سمود *

چون خبر فوت سلیمان افعان از سگاله رسید بایرید ولد او را افعانان بحای سلیمان بکلانتری برداشتند - چون لودی کرانی وکیل سلیمان همیشه در لب آب سون می بود و میانه او و بایرید همیشه راع و کلفت بود - هاسو نام پسر عماد که برادر سلیمان باشد او را باری داد که اگر تو بایرید را نکشی افعانان ترا بایرید بر میدارند - چون خورد سال و بیعتل و افعان بود این معنی را قبول (کرد) - بمرور بود که ناحمی در خلوتخانه بایرید رفته او را بقتل رسانید - و داؤد نام برادر خورد بایرید خبر یافت جمعیت نموده بر سر هاسو آمد - و او تاب مقاومت نیاورد - بخانه کاسو و محمود بوحان پنهان شده بود - آنها حمایت نتوانستند کرد - هاسو را هم بحدون بایرید بقصاص رسانیدند - و داؤد را افعانان بکلانی برداشتند - و مقصود لودی هم حاصل شد - بعد ازان لودی خاطر جمع کرده متوجه حاجی پور و بهار و پتسه شد - و کوحر نام وکیل بایرید که در جاجیر او مقرر بود لودی راع داشت - داست که لودی بیاید راع ریاده خواهد شد - عرصداشت بحاکمان کرد - و حاکمان از چار متوجه حاجی پور و بهار شد - بایرید چون میر مال بود این طرف آب سون بجاگیر داران حاکمان قسمت نموده -

و باعث این فتنه و فساد دوست محمد بخشی^۱ حاکمان بود که ایرید دایم او را نصیحت میکرد که از رعیت و سپاهی رشوت بگیرد که باعث بدنامی حاکمان می شود - و سپاهی و رعیت حرات ی گردید - و محسن حان و هاشم حان و طالی سلطان و - می دیگر از بردیکان حان مذکور در راجع ایرید ناو متفق بودند - چون بعد از سال واحد در حوپور چندی از رعایای نارس (را) جهت دادخواهی^(۱) فرموده بودند - بیحسبی به ایرید خاطر نشان نتوانستند نمود - همه شرمده و بدحال برخاستند - و ایرید هم طلاق قسم یاد کرد که دیگر به نارس نرود - حاکمان - مفتیان حوپور را طلبیده فتویٰ نوشتند که سوگند او مسموع نیست - باید فرستاد - و هرچه قدر ماله نمودند تا این تاریخ مختصر همراه حاکمان سیر نارس هم رفت - و بعد از آن هر چند عاری پور و رمایه و سسرام و چار را سیرید تکلیف کردند قبول نکرد - و چند سال درویش بود - و برگنه سحمولی از سرکار حوپور بخاگیر سعادت یار فرزد و برادر مشار الیه مقرر داشته بودند - بعد از چهار سال صد ماله میر مال ساخته مهم دریگاه مشار الیه فرمودند - او را نیز برای خاطر حان مذکور نکره قبول کرد - و چون چند سال دیگر آن منصب مشغول بود - بعد از آن سرکار چار را

(۱) در اصل سحه و دادخواهی نمودند و راحه در سر دیوان حاکمان و جماعه که ناو اتفاق کرده دادخواهی فرموده بودند بیحسبی به نارس، الخ ه

شده بود او را پاک ساخته مدرسهٔ ار برای طلب علم طرح انداخته
 باو مشغول بود - و در همان چند روز که راحه بخت عسل تشریف
 داشتند با تمام رسید - و دوازده گرمی در آن تنحاه برپا بود و تاریخ
 بخط هدوی نوشته بودند که تا این تاریخ هفصد سال شده که راحه
 برپا کرده بود - چون بایرید او را برآورده صف کرد و هر صبی را
 چهار پارچه کرده شش پارچه بستون و شش تیر مسحد (و) مدرسه
 صرف شد - و دو پارچه را حواجه (دوست) محمد بخشی حان حانان طلبیده
 گرفته در دروازهٔ مارگاه حوپور انداخته - و ملا بابا بلخی ار برای
 آن مدرسه تاریخ یافته که بهترین مدرسه در دیل تذکره ثبت یافته -
 و دیگری را بایرید بیات که صاحب این تصیف این مختصر است و بانی
 مدرسه مذکور هم است - حواست که تاریخی واقعی هم گفته شود -
 با آنکه سوادى نداشت تاریخ یافت که ار تنحاه برآمد میل گفتا - و ملا بابا
 این تاریخ را چند بیت گفته و هر دو تاریخ در شه تیرهای
 مسحد مدرسه استوارست - و الآن در مدرسه جماعهٔ ار طالب علما
 حاضرند - و بدگان حضرت دو ديه ار حویلی بارس در وحه و طیفه
 مدرسان آن مدرسه عنایت فرموده اند - چون بایرید و میر بر ملازمت
 راحه رسید و تعصب دبی هم مطور بود - و تنحاه هم مدرسه شده بود
 اراں تاریخ راحهٔ مذکور باو ناحوش شده بود - جمعی ار رعایای بارس
 را تاکید نمود که بحوپور رفته ار مشار الیه دادخواهی نمایند -

ریاده قول کرد - و چندی دیگر که میر فریدون از حصارِ مجلس (صحت) داشتند آنها میر میر التماس کردند که صد مثقال دیگر از برای خاطر ما هم باید حورد - و مثل محص حان قرانتِ شهاب حان و آفاق و محمدی و بایرید بیات و میرکی حان و علیقلی چهل مثقال دیگر اصابه کرد (بد) که مجموع یکصد و چهل مثقال شد - میر مدکور بواله بواله کرده تناول می کرد - و بحای آب گاه کاسه پر کوکار^(۱) می حورد تا به رش ماند و کوکار - و نمار دیگر یک کاسه کوکار دیگر حورد - و صلاح افیون راتنه خود را حورده بود تا سه چهار (گهژی) شب در مجلس بود - و از کتات (و) نوشتن و شعر خواندن و گفتن و آدابِ صحت همه را بحا آورد - و اصلاً تعیری در مشار الیه نشد - چون امر عربی بود و تعجب داشت درین مختصر این حکایت را درج نموده - حکایت خلایق بیست - و جمع کثیری درین امر گواهد *

بعد از چند روز راحه تودرمل از درگاه رحمت یافته بود که غسلِ سارس نموده بخوپور رفته سان واحب لشکرِ حان حانان بهبید - و سیاهه بدرگاه برد - کشتی چوکندی راحه مدکور بیکار حاب وار سر از گنگ برآورد - و حس علی حان حاکم قلعه چار چون سر راه بود راحه همراه آمده بود - و بایرید دران اوقات ست حابه که سابقاً معدِ هدوان بود بمروور اوقات - آب ویران کرده مبررِ مردم بارار

پیوست - و نایزد بیات بنار حارۃ او حاصر شد - و در معلی ردیک
نگسدِ حصرت حدیحه کبری (رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا) مدفون شد ۵

و حاجانان چون رحست یافته بودند بار در اندک زمانی بقلعۂ حوپور
تشریف آوردند - و در چل ستونی که بخت دیوانحاه در حوپور ترتیب
داده بودند یک روری صحت داشته - میرکی حان که یکی از قورچیان حاجانان
بود و میر فریدون صدرِ حاجانان را ناو حبت قلی بود - و علی قلی
که میر سامانِ حان مدکور بود - این هر دو کس متفق اللفظ بحاجانان عرص
کردند که در حیّی که اسکندر حان را بپاپوس حصرت رده بودید میر فریدون
در مرلِ قاسم حان حواهراده پهلوان دوست هشتاد مثقال رش^(۱)
حورد - حاجانان انواع تعجب کردند - و حاجانان میر فریدون گفت که
تو مدتها است که نما سب هم اطاقی داری - و هرگز این نوع مکیف در مجلس
ما محوردی - مهتر حاصر حرّیه دار را طلب داشته فرمودند که همان رش
که میر فریدون پیش اریں سه سال پخته در طرفهای چپی در حَوَ کور کرده
یار - اُچون طرف چپی رش بظر در آوردند سر طرف را وا کرده
در طبق چپی گذاشتند - حاجانان میر فریدون فرمودند که هشتاد
مثقال را بخت حاطرِ محمد قاسم حان حورده ار برای حاطر ما چند
مثقال ریاده می کی - بیست مثقال دیگر ار برای حاطر نواب حان مدکور

(۱) تَرَش - ایک مرک دوا کا نام ہے جس کا حر اعظم امون ہے - فرہنگ آصبہ

و مررا مفلس درین مجلس درمیان هر دو ملّایان گنجانده و شاگردانِ حوب ملّایان روم هم درین مجلس بودند - و چون مررا مفلس را تنها یافته بودند سحهای پر دقت و مسئلهای مشکل آرمودید - چنانکه محذوم ار مشار الیه مسئله سوال کرده بود - او را حواب ناگفته ار طرف دیگر شیخ عد الی صدر در سدد پرسیدن مسئله شد - دیگر مررا مفلس در حواب شیخ عد الی گفته که ای علام حورد تا آن قدر تحمّل کن که علام کلان ار من چیری پرسیده است - او را بیان کم - بعد اراں حواب تو گویم - و این سخاں مررا مفلس در همد و مکه معطمه شهرت کرد - چنانکه حاکمان این سخاں را سرکار حوبپور آوردند - و مررا مفلس بعد ار چند رور محصرت عرص کرد که من مفلس نام دارم - اما بدولت حصرت ریاده ار راد و راحله ار نقد و حس هم رسیده در ایام دولت شما ناں سعادت مشرف شوم - حصرت ار رر و تحمّاتی که مشار الیه را در مکه نکار آید ریاده ار وسع ناو مرحمت فرمودید - هم امسال بطوافِ حرمین مشرف شد - و بایرید بیات که در سه ۹۸۸ (به صد و هشتاد و هشت) بطوافِ حرمین رسیده بود مشار الیه را در مکه معطمه ملازمت نمود - و دراں اوقات در مدرسه که نام نامی حصرت که در محل سوق اللیل که متصل بمسجدی که حصرت رسالت پاهی صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ سَلَّمَ آنجا تولد کرده اند ساکی بود - و در سه ۹۸۹ (به صد و هشتاد و نه) بحوارِ رحمتِ حق

که نادرشاه این بدعت را در سلسله صاحب قرآن شما گذاشتید - هیچ نادرشاهی درین سلسله ناحق تعظیم نکرده است - حضرت چون در سددِ عایت و شفقت بودند - فرمودند که خان نانا شما قابلِ تعظیم هستید - و بعد ازان آمدنِ اسکندر خان را بعرض رسانید - و حضرت مشار الیه را طلبیدند - به پانوس سرافرار شد - و از عایت و شفقت نادرشاه آچه جهت تسلی مشار الیه درکار بود فرمودند - و در همان دو سه روز سرکار لکهنو که یکی از سرکارهای خوب هند است و در آب و هوا و فیض قریه ندارد مشار الیه حاگیر فرمودند - و ناسب و سروپا سرافرار ساخته رحمت نمودند - و حاجانان را نیز بعد از چند روز به اسب و سروپا سرافرار گردانیده برگشته سرام را که از برگات سرکار مانیکپور که متصل به برگات سرکار جوپور بود از تعبیر قلیح خان در وجه ریادتی حاگیر مقرر داشته رحمت فرمودند - درین چند روزی که حاجانان در درگاه بودند در هر مجلس سداگان حضرت عایت و شفقت بیحد بحال مذکور ساختند .

و دران اوقات مرزا مجلس که یکی از سلاطین معظّم بود - و علم مطلق را که از جمله علمها که ملایان را درکار است از علمهای دیگر بیشتر ورزیده بود - و از ملایان بر دست هند دران اوقات ملا عبد الله سلطان پوری که مخدوم الملک خطاب یافته بود - و دیگر شیخ عبد الله که بحث علم بسیار منصب صدارت یافته بود - و در مجلس همه جمع شده -

حان‌حانان بود در محلّ حواسدگی این عرلِ حواحه حافظ را در مجلس
حواند که این است -

ای دل اندر بدِ رلفش از پریشانی مال

مرعِ ریرک چون بدام افتد تحملِ بایش

و اسکندر حان را باوجود ترکی ارین بیت اضطراب سیار شد -
و حاکمانان نقاحتِ حافظ رسیده باسکندر حان در همان مجلس
سوعی آشنائی کردند که بالکلیه دعدعه که محاطر اسکندر حان
راه یافته بود رفع شد *

و بعد از چند روز دیگر حاکمانان باتفاق اسکندر حان

و یوسف محمد محاسب فتح‌پور العار فرمودند - در شش روز

پانوس سرافرار شدند - و پیش از آمدنِ اسکندر حان یکبار دیگر

بجهت پانوسِ حصرت - حاکمانان متوجه فتح‌پور شده بودند -

آن هم در شش روز واقع شده بود - و در مرتبه اول بایرید

در مارس بود - و در مرتبه دوم باوجود درویشی قلعه حوپور

را باو سپرده گذاشته بودند - و سعادت یار ولد بایرید دران العار

در ملازمت بود - به پدر خود حکایت کرد که درین طور هوای گرم

که درآمدِ پشکال بود - و اسکندر حان که باوجود آنکه از سلاطین

قرّاق بود از العار حاکمانان به تگ آمده بود - و حصرت انواع

تعظیم و عیایات حاکمانان ظاهر فرمودند - و حاکمانان عرص کرد

در را برآورده اند که دران حانه بمرد - و نوکراں او هر جانب متفرق شدند - و من هم امروز فردا این عمل خواهد کرد - و ندگان شده اند که ایها مغل اند - در ولایت سگاله که باشد در اندک زمانی بطریق رمیداران بر همه چیز ولایت مطلع خواهد شد - و آخر به نادرشاه خود التماس خواهد آورد - شما گناه مرا از حضرت طلبد - هر نوع که باشد از میان افعانان برآمده بملازمت می رسم - و همین کتابت اسکندر خان را معه عرصه داشت بحس بدرگاه فرستاده گناه او را التماس کردند - و فرمان عالی شان صادر شده که شما را پدر گفته ایم از محل و افعان هر کس گناهی کرده باشد و شما التماس کنید حواهم بخشید - چون این فرمان بحوپور رسید همان زمان نقل گرفته معه حواص کتابت به اسکندر خان فرستادند - بعد از چند روز اسکندر خان و یوسف محمد ولد سلیمان اورنگ و حاجی اعلی و حمی از ملازمان خان مذکور که درین مدت همراه او بودند بحوپور آمدند - و خانانان استقبال نمودند - و در محل یک فرود آوردند - و از مهمانی و اسباب لایق محال و یوسف محمد مذکور فرستادند - و چند مرتبه قلعه حوپور بمحل طلبدیده مهمانها کردند - و یک روز بحس خان داروخته حوپور التماس مهمانی اسکندر خان و خانانان بخود نمود - التماس مشار الیه را قبول نموده روز دیگر در خانه مشار الیه مهمان شدند - حافظ محمود یشاپوری که سابقاً پیش علی قلی خان می بود و درین وقت ملازم

شاعر تاریخ مرمت آن صفه را صفه عیش همایون بادشاه یافته بیتی
چند گفته - و اهتمام و مرمت که نایرد کرده ملای مدکور دران بتهای
تاریخ درج کرده برین نوع -

شاه دین پرور همایون بادشاه	حسرو فرحده بخت مه لقا
در نارس مجلس آرا شد که هست	آب او حوب و هوایش دلکشا
ساحت هر برم خود شه صفه	تا درو سارید هر عیش حا
حاجانان معیم عالی مکان	خواست تعمیر کد آن صفه را
نایب نواب سلطان نایرد	صفه را کرد از عمارت ناصفا
رمگاه حصرت نواب شد	این متحد صفه عالی سا
حای آن دارد که تاریخش بود	صفه عیش همایون بادشا

تاریخ را در سگی کده بدرخت پیپلی که بحاب آفتاب رامد
صفه واقع شده حای یک تاریخ کده دران درخت محکم کرده -
الآن آن سگ تاریخ دران درخت استوار ست - بعد ازان سرکار
نارس را بدستور سابق بنایرد عایت کردد - نارسپ و سروپای
لایق سرقرار فرموده رحصت کردد - و خود متوجه حوپور شدد *

و در همین تاریخ کتابت اسکندر حان که در میان افعانان بود
در حوپور محانان رسید - مضمون این که نافعان اعتماد چندان نماده -
سلیمان اورنگ را که بر دیک بهاگلپور جاگیر او بود در^(۱) حاه کرده

(۱) در اصل سحه دران حاه کرده، *

دولتخواهی* حضرت این التماس ایشان را قبول نموده و کیلان ایشان را سروپا داده حواب عرصه داشت ایشان را نوشته میعاد قرار دادند که در چه تاریخ سلیمان به پتسه بیاید - و خود اریحا برود - بعد اراں ملارماں او بیگچها و حاگیرداران خود چیری نوشتند که در فلان تاریخ مقرر شد که در پتسه ملاقات سلیمان افعان برویم - شمایان دران میعاد همه در گذر حیت و بلیه جمع شوید - و بایرید که در نارس بود عرصه داشت کرد که از حکم چاره بیست - اما درین وقت که حضرت قلعه چتور قل کرده باشد شما را بحانه افعانان به پتسه رفتن لایق نمی نماید - باز حکم نوشتند که تو در رسید پور (سید پور؟) در فلان تاریخ پیشتر از همه ملحق خواهی شد که لودی آخا آمده مرا خواهد دید - و عهد و شرط که لودی کند تو دران مجلس خواهی بود - بعد اراں به پتسه حواهم رفت - باو خود تشویش و محوردن چوب چپی بایرید مردم خود را از خشکی فرستاده خود نکشتی در آمده خود متوجه ملارمت حان حانان شد - چون بیست و چهارم حمادی الثانی سه ۹۷۰ (به صد و هفتاد) قرار داده بود و در بیست و ششم در نواحی حیت و بلیه ملارمت حان حانان رسید - چون حماعه بمشار الیه ناحوش بودند محل یافته معرض رسانیدند که محاکم نارس که هر باز چیری می نویسد حواب می نویسد - و میعاد حاضر می شود - سرحد است و افعان که این معی

درآید - همان رمان کسانِ اعتدایِ ماسد الله حان فرستادند که اطمینان
 مشار الیه شود - و رمایه را نگماشتهای حانهاان سپرده خود ملارمت آید -
 و ناو نوشتها که اطمینانِ خاطر او شود فرستادند - چون کسانِ حانهاان
 رمایه رسیدند اسد الله حان را اطمینان خاطر شد - قلعه را نکسانِ
 حانهاان سپرده خود متوجه ملارمتِ حان مدکور شد - و بواره و کومک
 افغانان که آمده بود مایوس گشته مراجعت نمودند - بآب سون که لودی
 آخا ناسی هرا رکس فرود آمده بود که سرحدِ ولایتِ خود را از آسیبِ
 محل نگاه دارد - چون اسد الله حان ملارمت رسید رمایه را تقاسم
 موشکی داده سلطان پور و بعضی از پرگاتِ حس حان محکوتی را بعرص
 رمایه بمشار الیه مقرر داشتند - و از مقام دیگر ریادتی هم ناو عایت
 کردند - و سلیمان افغان که حاکم ولایت سگاله بود - و لودی که وکیل
 او بود داستند که حانهاان مرد سپاهیست و تدیرش ریاده بر شمشر
 است از راه ملایمت صلح درآمدند - و تحفه و هدایا و وکیل فرستاده
 عرصه داشت کردند که چون شما را حصرت پدر می گوید میانه ما
 و نادشاه صلح دهید که ما در ولایت خود باشیم - و معلان در ولایت
 و حاگیرهای خود باشد - و هر رور از حاسین حگ و حدل واقع بشود -
 و التماس بفرموده بود که من از سگاله به پته بیایم - و شما از حوپور
 در پته - ملاقات نموده عهد و شرطی که می باشد در حضور مشخص شده
 حظه نام نامی، حصرت نادشاه بخواسد و خوانده شود - حانهاان بخت

اندک روری به پانوسی سرافرار شدند - و افغانان سگاله که این سست را
داسته اطاعت علی قلی را برطرف کردند بلکه ناو در سددِ راع شدند .»

سال دیگر علی قلی بختِ دفعِ ایشان جمعیت کرده متوجه سگاله
شد - و افغانان هم از سگاله برآمده نزدیک به پتسه بیکدیگر روبرو
شده نشستند - علی قلی چون لشکرها کشیده و بی سامان بود و افغانان
در کمال جمعیت و سامان - از محل در اردوی علی قلی اندک کسی ماند -
و توحه حصرت برین بود که علی قلی معدوم گردد - و افغانان چون
ربونی او را داستند رور آوردند که حس پتی دشمن ما ست - بما بده
تا تو صلح کرده این جانب کاهی را تو بدهیم - چون (در) محل بیچارگی
علی قلی علاچی نتوانست کرد حس پتی را سته بایشان داد -
و خوبور مراجعت کرد - چون نار مکرر سیادِ نمک بحرایی کرده بود
دران مدت هرچه خیال کرد راست یامد نار بر سر قلعه مانکپور
و کره لشکر گرد کرد - و این خبر به ندگان حصرت رسید - از آگره
بالعار متوجه آن حرام حواریان شدند - در ماین کره و آلهاناس رسیده
قدری جنگ^(۱) شد - هادر بدست افتاده - همان زمان قتل رسانیدند -
و علی قلی را تیری از عیب رسیده سر او را بر پایه سریر خلافت مصیر
رسانیدند - و اسکندر و سلیمان اورنگ بحاب افغانان التها بردند -
و ساهی و اسباب ایشان آنچه در خوبور و نارس بود بدست لشکر طهر

حصرت بطریق العار متوجه اردو شدند - سحری بود که ناردو رسیدند -
 و اراں بدبختان خبر یافتند که خود را قلعهٔ حوپور رسانده‌اند -
 مادر علیقلی را و میر اصغر مشی و حواجه شاه محمود مشرف دیوان
 خانانان و حواجه رین الدین ملارمان خانانان که در قلعهٔ حوپور
 محافظت میکردند مقید ساختند - و والدۀ خود را برآورده متوجه قلعهٔ
 نارس شدند - چون به نارس رسیدند محمد شریف قرات بایرید را
 معه اسباب ریادتی که در محلی که بالعار بر سر علی قلی می‌رفتند
 در نارس گذاشته بودند گرفته متوجه قلعهٔ مدنِ نارس که اسد خان
 ملارم علی‌قلی می‌بود شدند - چون ندگانِ حصرت بدولت و اقبال
 نر بحوپور رول فرمودند خانانان و حواجه حهان نر التماس
 گماهان علی‌قلی و هادر و اسکندر موده - نر فرمان عالیشان صادر شده
 که بدستور سابق حاگیرهای ایشان را بایشان ارانی داشته خود بدولت
 بالعار متوجه آگره شدند - و اردو آنجا بحانانان سپردند که مهمسارمی
 این جماعت نی‌عاقبت اندیش موده بآگره بیایند *

چون اردو و خانانان بکره رسیدند خبر رسید که هادر و اسکندر
 اراں روی آب متوجه آگره شده‌اند - خانانان بآنها چیری نوشته -
 بالتو حان تواحی ناشی را فرستادند - ایشان از راه برگشته بحوپور آمده
 همه بیکجا جمع شدند - و علی‌قلی هم از سروار برگشته بحوپور آمد - ندگان
 حصرت در آگره رول فرمودند - خانانان و اردوی طغر قرین بیر در

رسیده بودند در کشتیها درآمده بحاب پرگنه چلوپاره روان شدند - و بعضی اسباب و ساهی که از مردم او می‌توانستند همراه گرفته و پاره دیگر کشتیها را شکسته - و اسد الله خان تریری را در قلعه سارس که رمایه شهرت کرده علیقلی گذاشته بود - بعضی از ساهی و کشتیهای خود را آنجا کشیدند - و خود همراه حس پتی و حمی از ملارمان قلعه چلوپاره رفته فرود آمد - رور دیگر سدگان حصرت چون کشتی یافتند اریں روی آب در براری قلعه چلوپاره رول فرمودند - و اردویی علیقلی فرود آمده بود - خود در درون قلعه در چری فرود آمده بود چنانکه بعضی بنیان؟ (لشکریان) او اریں روی آب طاهر می‌شدند - و سدگان حصرت چند تمگ آن چری که او می‌بود انداختند - و او هم تمگ چندی سر داد - حس علی کولانی که در ملارمت حصرت ایستاده حرف می‌زد یک علوله آمده برداش قلماقی او خورد - حاجانان دست سدگان حصرت گرفته این حاب برآورد که لایق باشد که شما در براری این نوع حرام حوار قراق حوون گرفته وا ایستید :

بقاره نوت مار دیگر را علیقلی نواخته از آنجا کوچ کرده بحاب سروار متوجه شد - و از افغانان حس پتی همراه مشار الیه بودند - سدگان حصرت کوچ کرده لب آب را گرفته قریب مؤ رول فرمودند - مار دیگر بود که خبر رسید که هادر و اسکندر قصد ساهی و اردو نموده بحاب حوپور متوجه شده - در همان مار دیگر سدگان

(۴) حاجان عایت کردند - و حاجان سیکار سارس - برید و رحمت فرمودد - و اسباب زیارتی را در قلعه سارس گذاشته - بنا دیگری بود که طریق المعار در ملازمت حضرت متوجه عقیلی شدند - و از آب حوبور ردیک تمیض گنگ گذشتند - و بنا حش بود که عاری پور رسیدند - و کسان عقیلی که شقداران عاری پور بودند خبر یافته او کوکی برآمده عقیلی در محمدآباد که چار کوهی عاری پور است رسیده خبر رسانیدند که حضرت بدولت و اقبال تشریف آوردند - و حضرت و لشکریان همه اولچین شده میخواستند که همان زمان بر سر آب حرام حوار متوجه شود - درین اثنا حاجان رسید و عریض رسانید که نادرشاه عالم لایق بیست که مثل شما پادشاهی بر سر این حرا حوار قزاق در شب بروید - ملازم شما است - ایشان فرمودند که پس آن حرام حوار خبر یافته حواهد گریخت - حاجان عریض کرد که حکم یک نوکر از پیش شما گریخته باشد - هر جا گیرد آخر دست می آید - در رفتن و گرفتن او اضطراب نبرماید - حضرت چون حاجان را پدر گفته بودند و کلایتر الس و - التماس او را قبول فرمودند - و علی الصلاح متوجه شدند - چون او خبر یافت مقاومت نتوانست کرد - قرار برقرار داده محاسب رییس رسیده بدر رفت - بعضی از لشکریان حضرت تعاقب کردند - و لایق آمدند - رییس رسیده اندک رست - و هم نمودند - چون سامی و اسباب او که در کوه کوچ کرده و

من و شمایان گذشته التفاتها کرده اند - شما چون این نوع بی ادبی کرده اید و آن هم من رسیده که لشکر حصرت را حلوی کرده بر سر شمایان آمده بودند شما را ضرور شد - و چند رنجبر فیل حاصه که همراه بود بدست شمایان درآمده - حالا تلافی آن این است که فیلهای حصرت را بدست هرکه درآمده باشد گرفته مفصل کرده بدرگاه فرستند - و به یار نام نوکر بهادر که پیش علیقلی می بود - سپرده فرستادند - و آنجا رسیده فیلان را جمع ساخته بدرگاه معلی فرستادند .

رور دیگر مادر علیقلی همراهی* حاکمان و حواحه حهان متوجه ملارمت شدند - مع فیلهای خوب و پیشکشهای لایق هر دو در حوپور بپاوس مشرف شدند - نوعی که حاکمان و حواحه حهان به علیقلی قرارداد داده بودند حصرت التماس ایشان را مدول داشته فرمان حهان مطاع صادر شد که حاجی علیقلی و بهادر و اسکندر بدستور سابق بایشان متعلق باشد - بعد ازان بدگان حصرت باندک کسی سر قلعه چار رسیدند - چند رور آنجا بوده شکار فیل بر فرمودند - و از آنجا مراجعت نموده در بارس باردویی طمر قرین ملحق شدند - بعضی ارباب بفاق این التفات که نظر علیقلی و آجماعه کردند خواستند که بطور بیاید بعرص رسایند که او بیحر است اریحا ابلاغ کرده او را بدست می آریم - سرکار حوپور و بارس و عاری پور و بعضی محال دیگر که حاجی علیقلی و آجماعه تعلق داشت

جهان گرفته بتلازم حضرت ببرد - تا حضرت از گاهان علی قلی
و بهادر و اسکندر بگذرد - و جاگیرهای ایشان را بر ایشان مسلم دارد -
و این هم قرار یافت که صاحب در قلعه بکسر که خانه ابراهیم حان است
جمع شوند - و ابراهیم خان مذکور مهابت خانخانان و خوانین نمود -
روز دیگر متوجه ملازمت حضرت شوی - و بعد از فراغ صحت
هر یک بیزلهای خود رفتند - و صاحب این جماعت همین دستور در
قلعه بکسر در خانه ابراهیم حان حاضر شدند - چون از محو حان
فائقشال بقدر اتفاق ظاهر شده بود خاخانان اتماس حواجه حان
گاه بچو و اما حان و مرزا بگ و محب کلایتران فائقشال را از
علیقلی اتماس نموده - آنها را بتر همراه قلعه بکسر رده و دد که ربع
کلمتی که میان علیقلی و ایشان شده بود شود =

در این اثنا این خبر از حویبور رسید که لشکری که سردار
آن میر معزالملک بود که بر سر بهادر و اسکندر تعیین کرده بود -
در نواحی حیرآباد جنگ کرد - چند حلقه بیل حاضر که در آن لشکر
بوده بدست آن تنک بحرامان افتاده - و محمد یار سلطان که حواهر راده
'اسکندر و دود حگ بدست لشکریان حضرت کشته شده - من
رمان خاخانان به سادر و 'اسکندر چیری و شت که اضطراب کرده
جگ ر بکرده اند - در ساعت که نوشته شد فیلهای حضرت جمع
کرده فرستد - و علیقلی هم چیری و شت که حضرت ایضا از سرگاه

علی قلی از شمشیرها و خدمتگاری‌ها که سابق کرده بود میگفت -
 بایرید بطریق مطایبه که سابقاً درحوردی بمشار الیه داشت گفت
 که از سر تراشیده و دستار کلان شما دولت‌خواهیها ظاهر است -
 بعد از آن قرار یافت که آصف خان بملازمت حصرت رود - و صورت
 مجلس را بعرص رساند - و حواحه جهان را از آنجا فرستد که آمده
 علی قلی را باتفاق حاجانان دلاسا نماید - و بنده حیدر این درگاه عالیشان
 سارید - هر یک جدا شده باردویی خود رفتند ه

بعد از سه روز حواحه جهان از حوپور آمدند - و حاجانان
 قرار دادند که ابراهیم خان را این جانب در اردویی شما فرستد -
 تا ما باردوی علی قلی برویم - همون زمان این معی را بحان زمان
 نوشتند - مشار الیه ابراهیم خان را در کشتی انداخته این جانب
 فرستادند - و حاجانان و حواحه جهان مذکور و میر اصغر مشی
 و حیدر محمد آخته‌یگی و شام خان حلایر و کوچک علیجان پسر او پس
 یگ کولانی و شاه حسین خان نکدری و تمرخان یگه و بایرید
 و حواحه رین الدین از ملازمان حاجانان نکشتی درآمده آن روی آب در
 نکسر بحانه علیقلی مذکور رفتند - و مشار الیه مجلسی که لایق این
 جماعه بود آراسته - و حس تنی و کالا بهار و سلیمان مگلی و سلیمان
 سلطان اورنگ و حمی دیگر که باو اتفاق داشتند بمجلس حاضر شدند -
 بعد از مهمانی قرار یافت که ابراهیم خان و والده علی قلی را حاجانان و حواحه

حط بمشار الیه رسید سائی خود را در کسده گذاشته با لشکری
 که همراه داشت و کومک افغانان که باو ملحق شده بود مع
 یوارهای خود متوجه گدر چوسا شدند - بعد از دو سه روز
 به نکسر که آن طرف آب بود (و) روی روی حاکمانان بود رسید -
 نمار پیشین روز دیگر نکستی درآمده همراه یک قورچی و شهریار نام
 ملاری و سلطان محمد میرآب متوجه ملاقات حاکمانان شد -
 و حاکمانان هم در کشتی درآمده - مرا عیث الدین علی که در آخر
 او را آصف حاکم ساختند و از حوپور از ملارمت حصرت آمده بود
 که در محل ملاقات علی قلی در مجلس حاضر باشد - و نایب ملارم حاکمانان
 و میر حاکم ملارم سلطان قق که پیش حاکمانان می بود این سه نفر در
 کشتی حاکمانان درآمده متوجه شدند - چون هر دو کشتی میانه
 آب گنگ ^(۱) بیکدیگر نزدیک رسیدند - و هور اندک فاصله مانده
 که حاکم رمان از کشتی خود قد راست کرد و گفت کیفیت
 لع - سلام علیکم - و حسته در کشتی حاکمانان در آمد - و بیکدیگر را در
 نعل گرفته محبت تعریض حصرت حست آشیانی که تا آن عایت بیکدیگر را
 ندیده بودند گریه سیار کردند - و عهد و شرط محبت دولت خواهی
 حصرت از حاکمین نمودند - کلام الله که نایب در نعل گذاشته بوده بود -
 هر دو نوعی که در بالا گذشت سوگند خوردند - در اثنا حکایت

(۱) در اصل سحہ آب گنگ و حون بیکدیگر، ۰

محسرت نگدراں - و رین لیموئی مع رین پوش حمل در بالای اسپ رده و پوشیده از حویلی دولتخانه که درآمد شیئه آوار خوش کشید - چنانکه حسرت از آوار شیئه اسپ حاصر شدند - و ترک سپر دوری نموده توحه فرمودند - و اران ایوان فرود آمده بدولت سوار شدند - و تعریف اسپ را بخواهین که حاصر بودند فرمودند و درین اثنا بایرید هم تعریف کرد - حسرت فرمودند که تو بعمری این اسپ از کجا می دانی - بایرید عرض رسانید که بنده در حصار حریده بود - و درین راه پیشکشِ حاجانان نموده - حسرت فرمودند که مگر بحصار اسپ می آرید - عرض کرد که اران راه نگهرات سیار می برد - فرمودند که فرمان نویسد که نگهرات دیگر اسپ نبرد - و راه حصار بعهده و اتمام بایرید باشد .

چون حاجانان بلشکر پیش ملحق شدند و آصف خان بجهت ملاحظه علیقلی و مردم او از عاری پور دو گروه پائین تر قلعه راست کرده لشکر را آنجا در آورده بود - تا آن روز که حاجانان رسید آنجا بودند - پس فرمود که آن مردم کوچ کرده متوحه گذر چوسا شوند - چون بموضع براین پور که از پرگنه محمد آباد و محمد آباد از پرگات حوپور است در برابر قلعه نکسر که آن طرف آب است رسیدند - و مردم حاجانان و خواهین فرود آمدند - وزیر خان را اسپ و سروپا داده مع قور حاصه رحصت نمودند - و بخون خان قاقشال را با جمعی از ملارمان

گفته - و بعد ازان فرمودند که حان بابا شما لشکر پیش میروید با ما -
 حان بابان عرص کرد که شما نادرشاه آید باین نوع کارهای حروی متوجه
 شدن لایق نیست - بنده برود - و همون زمان ناسپ و سروپا سرافرار
 کرده رحمت فرمودند - و حکم فرمودند که چون آنجا رسید وزیر
 را معه قور رحمت کید - چون آصفهان مردی کم رتبه بود قور را
 فرستاده بودیم - حالا احتیاج بقور نیست - مردم شما تسلیم خواهند
 کرد - و مشار الیه در سپاه خوینور که مرل میرا عرب نوکر علیقلی
 بود فرود آمده بودند که بدگان حضرت متعاقب حواحه حان را
 بمخدوم الملک همراه کرده بخت عذرخواهی سخنان بالا فرستادند -
 و چون بدگان حضرت فرموده بودند و مخدوم در میان بود رفع
 کلمت سخنان گذشته شده باز تارگی عقد احوت ستند .

و بعد ازان اسپ شرعاً که بایرید در حصار فیروزه از افعان
 مامکان حریده بود و در بواجی سلطانپور بلهر روز عید قربان پیشکش
 کرده بود - و حضرت بارها بحاکمانان فرموده بودند که حضرت
 بابر نادرشاه را اسپ شرعاً بوده است که باو میل داشته - دایم در طویله
 نگاه می داشتند - اگر اسپ شرعاً خوب هم رسد ما هم میل داریم
 که نگاه داریم - و همون روز که بایرید این اسپ را بحاکمانان پیشکش
 کرده بود حاکمانان بدر حضرت کرده بودند - و بایرید گفتند که چون
 لشکر می رویم این حانور حاندار نیست مادامی واقع شود - تو برده

بدگانِ حصرت در حوپور رول احلال اررانی فرمودند حواحه عبد المجید
 را که خطابِ آصفحانی داده بودند با جمعی از حواین بر سرِ علیقلی تعین
 فرمودند - و او در مابین عاری پور رفته نشست - و از جهت رور
 برشگال از آنها نتوانست گذشت - بعد از چند رور باو خبر رسید
 که مطهر حان را (با) حریه رانی که بدست او افتاده بود می طلبد -
 چون تاحک و بی حوصله بود اریں عمر هراس در خاطرش پیدا شده
 با چندی از بردیکان شی از اردو برآمده نکره که حاگیر مشار الیه بود
 رفت - رور دیگر این خبر بعرض اشرف رسید - بواب معمر حان حانحانان
 را طلب داشته در مجلسی که مخدوم الملک و حواحه حهان و مطهر حان
 در ملارمت بودند فرمودند که حان نانا دیدید که این مردک تاحک
 چه عمل کرد - حان حانان بعرض رسایید که نویسنده را چه حوصله باشد
 که شما این مقدار تربیت کردید - فرمودند که حان نانا - حواحه حهان او را
 ترتیب کرده بود ما از ترتیب او چه خبر داریم - حانحانان عرض کرد که سخی
 حواحه حهان در وقت تربیت این نوع مردم چه اعتبار دارد - و حواحه
 حهان در محل تربیت او گفته بود که یک مویی آصف حان به از تمام الس
 چعته است - و حواحه این را هم مشخص نگفته بودند که کدام
 موی آصف حان از الس چعته بهتر است - در وقتِ عرض کردن این سخنان
 حانحانان گریه کردند - حصرت التفات و عنایت سیار طاهر کردند و فرمودند
 که بد کرده و جهک رده که این نوع سخنان در مجلسی که شما بوده اید

رور دیگر بدگانِ حصرت ساں واحب دیدد مخصوص
 مردم سرکار حصار - چون جمعیت و پُریراق آمده بودند بطرِ مرحمت
 متوحه شدند - و عایت و شفقت سیار فرمودند - و لشکرِ جانِ هم پیش
 اریں رور تعریف کرده بود که لشکرِ حصار سیار پُریراق اند -
 و اسکندر حان حرام‌حوار حیرِ تشریف آوردن حصرت یافته
 قلعهٔ یمکار را گذاشته راه لکھو متوحه اوده شد - و امیر حان حمیل
 که حاگردار قلعهٔ یمکار بود با مردم خود و حاگرداران آن نواحی آمده
 ناردوی طغر قرین ملحق شدند - و علی قلی و بهادر که آمده قلعهٔ مانکپور
 را قل داشتند آنها بیر باامیدی قلعه را گذاشته حوپور مراجعت
 نمودند - و جمعی از حواین و سلاطین در دبال اسکندر حان بالعار
 متوحه شدند - و اردوی طغر قرین همراهی* بدگانِ حصرت از آب
 لکھو عبور نموده متوحه حوپور شدند - علیقلی - بهادر حان را خدا کرده
 ناسکندر حرام‌حوار فرستاد که در اوده یا هر محل که لایق داند
 باشد - و علیقلی साथی* خود را گرفته نکدا نام موضعیت آن طرف آنها
 بالاتر از حاجی پور و ردیک آب سون و پائین تر از آب سلوار - و گنگ
 و حون که همراه می‌شوند که مابین حوپور و حاجی پور دران لبِ آب
 مصوط‌ترین حای بود نگاه داشت - و سلیمان کرانی و افغانان که ولایت
 سگاله را داشتند کمک علیقلی شدند - و فتح حان و حس حان پتی
 که در قلعهٔ رهناس بودند آنها بیر کس علیقلی فرستاده باو اتفاق کردند - چون

داشتند - نواب مرزا سلیمان و حرم بیگم مراجعت نموده به مدحشان رفتند *

و در سه ۹۷۳ (به صد و هفتاد و سه هجری) بود که فرمان عالی شان بایرید صادر شد - و پروانه نواب جان حاکمان که ساا واجبِ حاکمیداران سرکارِ حصار را و یراق ایشان را یک ملاحظه کرده همراه گرفته متوجه لشکرِ حوپور شوبد - موجبِ حکم همین دستور عمل نموده - قریب هفتصد و هشتصد کس همراه گرفته متوجه آن صوب شد - در راه خبر رسید که حاکمان را با جمعی از حواین پیشتر رحصت فرموده اند - و در حصرت دهلی خطِ حاکمان رسید که حاکمیدارانِ حصار سرعتِ خود را بلبِ آبِ قنوج رساند - دو مرل را یکی ساحته در اندک فرصتی از راه کولِ حلالی متوجه قنوج شدند - و همان روری که اسکندر جان باعی قراردادده بود که از آب گذشته شب حوای سرِ حاکمان بیارد - این جماعت بعایتِ الهی دران شب رسیدند - و آن حرام نمک خبر یافته نتواست از آب نگردد - و از کنارِ آب برگشته نقلعه بیم کار رفت - بعد از سه چار رور سدگانِ حصرت بدولت و اقال با لشکر گران بلبِ آب شیرگژه رسیده بر دیک بقنوج شده بدولت فیل سوار از آب عبور فرمودند - و اکثری از حواین فیل سوار بودند - و اردوی حاکمان که پیش اران بلبِ آب آمده بودند آن شب نکشتیا سوار شده از آب گذشتند *

اعتراض خواهد کرد بلکه عصب - میر مذکور متعهد آن دو کس 'د' را
 بایرید خلاص کرد - و جهت کوفت دو روری - ر - حصار بود -
 و اسباب که بایرید مهابانی نموده بود متوجه درگاه نمود - و در حضرت
 دہلی بیابوس بدکان حضرت - افراد گشت - بدکان حضرت -
 محضرت دہلی رسیده اند ناتار خان حاکم - دہلی و ثناء محمد خان دہلی
 و نور الدین محمد خان ترخان حاکم دار - میدان و ابوالمعالیج و میرم و
 برادران قلیج خان و جمعی دیگر که حاکم - دہلی و دہلی -
 ابوالمعالی تعیین فرمودند - و آنها را دہلی - کف توپخانه گذاشته - در
 فیروز پور حیر ابوالمعالی را یافته اند که بپرگه سیالکوٹ رفته ک شب
 بوده از آنجا بنگران جنگ کرده متوجه کابل شد

و در اوایل که نکابل درآمد ملازم - مرا محمد حکیم را خود
 قرار داده - بعد از چند روز آنجا بم دعد مخالفت نمود - ما چون حکیم
 والدہ میررای مذکور را مع محمد قاسم کوہر و عرب خواہر رادہ مشار الہ
 را بی جهت قتل رسانده - مرا را تصرف خود در آورده - و این حیر
 چون بہ بدحشان رسید نواب میرزا سلیمان مع کوچ خود حرم حکیم متوجه
 کابل بجهت دفع و رفع ابوالمعالی شدند - در لب آب ناران بیکدیگر روبرو
 شده - فتح مرا سلیمان روداد - و ابوالمعالی مذکور را رده دست
 آورده نواب محمد حکیم مرا سپردند کہ بخون والدہ خود و امرای خود
 نقصان رسانید - نار نواب محمد حکیم مرا بدستور سابق در کابل تشریف

تمام بمائی - و عرصه داشت را بحاجان که در آگره محبت اعتماد گذاشته بودند فرستادند - و سرعت تمام متوجه شدند - و روری که حط شجاعت حان و لشکر حان محصار رسید چار رور بود که ابوالمعالی ارگرد حصار کوچ کرده رفته بود - ابوالمعالی که در کول فرود آمده بود آن شب بایرید و سپاهیان و توپچیان کمال احتیاط نجا آوردند - و دران شب بوکران بایرید ماله نمودند که باردوی ابوالمعالی شحون بریم - سلطان مدکور را آن قدر جمعیت بود که حماه را سگاه داشت قلعہ حدا کرده حماه را شحون فرستد - و گفت مادا مردم کاری بتواند کرد - و ار نگاه داشتن عاخر شویم - و دیگر آنکه دران چند رور بوکران احمد سلطان حرامی کرده ابوالمعالی درآمده بودند - و در اکثر تواریخ هم شیده بود که بوکر اعتماد تمام بتوان کرد - شحون بردن را قرار بتواست داد - صاح ابوالمعالی داست که قلعہ استحکام یافت نمی توان گرفت - و رفتن حصرت دهلی را هم ار سدگان حصرت ملاحظه نموده لایق بدید - کوچ کرده متوجه لاهور شد - چون دو گروه محکلی که در فتح آباد بود درآمد بعد یک گهڑی به بایرید که در برج متصل بحای فیروز شاهی بود سیاهی طاهر شد - و میر گیسو را سوگند داده رحصت کرده اند - که چون به بایرید برسد دو کس ابوالمعالی را که گرفته اند خلاص کند - چون میر مدکور سلطان مدکور رسید اراده قرار داده نمودند - بایرید گفت اگر سدگان حصرت بشود

ما دولتخواهِ حصرتیم می‌بایست که پیشوار ما می‌آمدی - و آنچه قاعدهٔ
 مهمانداری است بحا می‌آوردی - و دروارها را سته مردم ما حگ
 کردی - و ما اگر در صددِ بدی می‌بودیم قصه را می‌تواستیم دست انداز
 کرد - و آن دو بوکر ما را که گرفته نرسست - مُلاً مارک مذکور
 نقله آمده سخما ابوالمعالی سائید گفت - مشارالیه را نار فرستادند
 که اگر شما بطریقِ مهمان می‌آمدید مهمانداری میکردم - اما شما ناربول
 درآمده و بحرائهٔ شریعه دست انداز کرده میر گیسو را مقید ساخته
 همراه آوردید - هر محل شما میر گیسو را رحصت کید - من هم آن رمان
 (مردمان) شما را حوام گذاشت - و آرا شما با احمد سلطان و اسکندر سلطان
 ولد شادی بیگ دوالقدر حگ کرده قتل رسایده‌اید - و ارا حا
 شقدارِ پرگهٔ جهویمون را قتل رسایده‌اید - من چه نوع شما را مهمان
 خیال کم - در همان رمان حقیقت آمدنِ ابوالمعالی و حگِ سر تحتَه پل
 را بواب حانمان عرصداشت کرد *

و حبرِ آمدنِ ابوالمعالی ناربول سدگانِ حصرت در آگره رسیده
 بود - ایشان بدولت و اقبال سوار شده متوجه حصرت دهلّی شده بودند -
 و عرصه داشت بایرید در دودل پایهٔ سریرِ اعلیٰ رسید - و شجاعت حان
 و لشکر حان که همراه بودند حکم شد که سائید بویسد که مردانه
 باشد که ما هم رسیدیم - و مهر همراه بود که فرمان سرافرار شوی -
 و نوشتهٔ لشکر حان و شجاعت حان حکم ما داسته در خدمتگاری اتمام

که در قلعه) محکم کرده اند - ما نتوانستیم در آمد - ابوالعالی گفته که او مردی سردار است - و شنیدم که در وقتی که مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم قلعه کابل را قبل کرده بودند قلعه داری و ترددات خوب بها آورده - بلکه مدار قلعه بدانی به او بوده - بالفعل که او حردار شد ما نمی توانیم قلعه را گرفت - حلو گردانده از عقب بنارگاه سرکول مامکان که محمد قاسم خان بشارپوری که قبل ازین حاجیگدار حصار بود صقه ترتیب داده بود آنجا فرود آمده - و صقه مذکور از قلعه حصار یک دیگ انداز داشت - و هور مشخص نشده بود که چه کس است - از دو سپاهی ابوالعالی که بر سر تحته پل گرفته بودند بایرید پرسید که این چه کس است - ایها گفتند که ابوالعالی است که از مکه آمده - و بابل و غیره که آنجا (اراکان) نالا ذکر کرده شد تقریر نمودند - بایرید را گمان این بود که او این قدر جمعیت هم رسانیده باشد - و محصرت حلال الدین محمد اکبر بادشاه مخالفت کند - درین اثنا ملا مارک حصار که مشرف دارالصرب حصار بود گفت که ابوالعالی که مکه می رفت در احمد آباد مشارالیه را دیده ام و می شناسم اگر گوید رفته حر بیارم - او را فرستادند - ابوالعالی چون او را از دور دیده - دایسته که این شخص تحسین آمده - او را پرسید - مشارالیه بخواست که دروغی بگوید - گفت آری مرا فرستاده اند که تحقیق شود که چه کس است که این ها فرود آمده - ابوالعالی گفت برو و بایرید سلطان بگو که

بیشتر شد - قصّات را گفت که مبرلها رسیده و تحدید وصو کرده
 بدرواره ناگور جمع شوید - و خود اسپ طلیده باضطراب چنانکه
 بالاتنگ اسپ را هم نکشیده بودند سوار شده - یک علام بغیرچی
 ایستاده بود سپر و شمشیر طلیده خود را بدرواره ناگور رساند -
 رسیدن مشارالیه و دویت کس بدرواره مذکور اوالمعالی تعین
 نموده بود سراسر رسیدند - و ادهم پسر مراد بیگ دیوانِ کابل در
 مدوی بوده سواران حدل کرده بالای تحتّه پل رسیده بود که مردم
 درواره بایرید را دیده دلیر شدند - تیر و تفنگ مردم اوالمعالی
 گذاشته - پسر مراد بیگ را از دست سواران خلاص کرده - دو کس
 دیگر از کسان اوالمعالی را از سرِ تحتّه پل گرفته آوردند - باعیان
 را رده برگردانیدند - و سیصد کس که بدرواره دهلی تعین کرده بود
 آنها بیر بآن درواره رسیده - محمد شریف مذکور تحتّه پل را کشیده
 بقاره رده - بایرید را معلوم شد که بآن درواره هم حماه رفته اند - اوالمعالی
 چون سوی قصه رسیده از بقالان تحقیق نموده که در قلعه کیست -
 آنها گفتند که بایرید است - قبول نکرده و گفته که شیده ام
 که حاکمان او را طلیده اند و رفته - آنها گفتند که قل اربین
 بچد رور حاکمان مردم خود را طلیده نموده اند آنها رفتند - بایرید
 مع سپاهیان خود ایجا است - درین اثنا مردم که سر تحتّه پل رسیده
 بودند حماه از آنها مراجعت نموده - (به) اوالمعالی رسیده (گفتند

فیروزه است - و کارکن مذکور را فرصت آن نشده که نام ابوالعالی
 را یک تحقیق نموده نویسد - سه چار گهزی شب بود که آن حط سائید
 که در قلعه حصار بود رسید - مشارالیه را از روی سپاهگری دعدعه
 محاطر رسیده - همان رمان سوار شده برج و ناره قلعه را ملاحظه نموده -
 هر جا شکست و ریختی بود در همان شب در صدد مرمت شد - و از
 سپاهیان و توپچیان اعتمادی در همه جای قلعه تعیین کرده - و خود بدرواره
 دهلی آمده محمد شریف نام برادر خود را در درواره دهلی گذاشته
 مشارالیه گفت هر محل حائیه پیدا شود تحت پل را برداشته استحکام
 در دهد - چون بقاره خانه هم در بالای درواره مذکور است - گفت بقاره
 هم برید که من هر جا باشم حردار شوم و دایم که حائیه آمده اند -
 و از آنجا بدرواره مذکور رفته از قدیمان و معتمدان خود را در درواره
 مذکور تعیین کرده - همان رمان حاسوسان سواره و پیاده هر جانب تعیین
 نمود - و خود بمحل آمده در بالا حائیه مرحومی بیگ مرک که سابقاً
 حاکم حصار فیروزه بود آن محل را راست کرده بود - و پشت نام او
 بر جمیع بلده مشرف بود برآمده نایاران بیدار بوده از برج و ناره از
 دروازه ها خبر می گرفت - بمار نامداد گذارده بحائیه مذکور فرود آمده -
 قاصی و مفتی هر روزه در مجلس حاضر می شدند - تا مهم بدهای خدا
 موافق شرع کرده تفضیل می رسید - محل بمار اشراق بود که از مابین
 مدوی و نارار شهر آوار و عوای ظاهر شد - نایید مذکور را دعدعه

در وقتِ این سخنان که در بالا گذشت و گریه و گریان پاره کردن در مجلس حاضر بودند ،

و درین مرتبه نکاولان آتش می کشیدند - تا وقتِ دسترخوان در آوردن به بایرید گفتند که تو مرا باین فرمانی که یاری آورده است می خواهی تا آگره ری در رنگ حانور چشم دوخته - بار مرا بی حوائی دهد - بایرید عرض رسانید که این مرتبه دران رنگ بخواهد بود - و آن زمان کابل ار شما بود - و عی حان با جمعی کثیر مرا محمد حکیم را محافظت می کرد - و این اندیشه داشتند که مادا شما بی رحمت یاد کابل کنید - و حالا که کابل ار شما رفته باشد - و عی حان همد آمده - و بوکران ملارم مرا شده باشد - و مرا و ملارمان سرِ خود ار شما دگر چه ملاحظه کند که آن نوع نگاه دارید - من صامی که این مرتبه شما را به پرگهای جاگیر رحمت سیر و شکار خواهد کرد - فرمودند که من آن مقدار ار حراسایی که در دریخانه دحل یافته اند ایدا کشیده ام که باین سخنان تو گول می شوم - و تا آگره بخواهم رفت - بایرید در جواب گفت که آخر تا آگره بخواهید رفت - چه علاج دارید - اگر بروید شما بد است - گفتند که ندی کدام است - بایرید گفت که اریں بدتر چه باشد که ناعی می شوید - حاجانان درین مرتبه بایرید بطریق دشام پیش آمدند - اما دشام ایشان بایرید و اهل مجلس ظاهر شد که چه گفتند - و چون آتش طیار شده بود بطعام خوردن مشغول

آخر کفش خود را اربین در چادر برداشت و آن در چادر برد
 که ایضا را هم تو گذاشتم - و درین چادر هم می‌ناشتم - و نایرید هم گریه
 کرده بچادر خود روان شد - و چادر مشار الیه یک سرعه بود
 که ملک ایوب کلانتر حلیل محاکمان در پشور داده بود - و در حیثی که
 این چادر رمین دور را محاکمان از لاهور آوردند - آن چادر را
 مشار الیه داده بودند - و از صد کس شکست خورده بعد محاکمان و حیدر
 محمد خان و نایرید کسی دیگر چادر نداشت - و همور نایرید در چادر
 خود قرار نگرفته و گریه محاکمان هم تسکین یافته و پیشواری که گریبان
 پاره کرده بودند - دیگری پوشیده بودند - راهد قلی نام از بردیکانی که
 داشتند - که حالا در سگاله در ملازمت نواب سعید خان ست فرستادند
 که (نایرید) بیاید - نایرید گفت که سخنان مرا نمی‌شنوید و مرا که می‌طلبید چه
 می‌کند - خود را در آب انداخته^(۱) می‌میرم - حواحه قاسم ایل
 و حواحه شیخ احمد دیوان و قاصی حواحگی و رستم علی و محمد شریف
 ایها به نایرید نصیحت کردند که مردی کلانی است - و بجهت تسخیر فلکی
 چند روری دولت اربو برگشته است - چون طلب می‌دارد بروید -
 و چون نایرید مکرراً ملازمت رسید تا آن چندی را هم بمجلس طلسمیده
 بودند - مثل یاری سلطان که فرمان آورده بود و طالی و مرا علی دونداد
 و نالتو اورنگ و دوست محمد کرماهی و حواحه حسن و شاه هاشم -

(۱) در اصل نسخه «آب انداخته مردار می‌میرم».

و حان‌خانان چون میر حان علام سلطان محمد قق را فرستاده بودند که رفته بطریق حاسوسی به بین که آنها به بایرید چه میگویند - و او ایشان چه قبول می‌کند - و میر حان رفته سخنان گذشته این جماعه را بحان‌خانان گفته بود - بایرید چون بچادر خود می‌رفت از پیش چادر حان‌خانان نایست گذشت - راه دیگر بود - و در وقتی که حانه حیدر محمد حان می‌رفت در چادر را پیش کرده بودند - و حان‌خانان و حواجه حس که بیکدیگر که حرف می‌زدند می‌مودند - بایرید را بخاطر رسید که سلام ناکرده چون نگذرد - و چون متوجه کورش شد - حان‌خانان را بخاطر رسید که آن سخنانی که در چادر حیدر محمد حان ناو گفته اند حواحد گشت - پیش از آنکه مشار الیه سخنی بعرض رساند - حان‌خانان در سدد اعراض و اعتراض مشار الیه شدید و گفتند تو میخواهی که مرا ناآگه بری که ارکان دولت ریش مرا در رنگ بر افش بگیرد - و من مع می‌کرده اشم - و بایرید قسم یاد کرد که عرض من کورش بود - سخنان مردم کدام رور من بی‌رضای شما بعرض رسانیده ام - و عرض حان‌خانان ازین مقدمه و اعراض این بود که داسته بود که اگر دو رور دیگر مهم باین هیچ باشد پاره از نوکر که مانده آنها بپیشان شود و مهم دیرتر صورت می‌یابد - و درین باب داسته بود که بایرید حرف ردن خوب است که بلکه حساب گم شده بدست آید - درین اثنا بایرید گفت که نمی‌دایم شما در چه خیال آید - مهات شما صایع شده رفت -

وداع حان حان آمده بود - و این پانصد کس را حان حانان
رحصت کرده بودند که هر جا خواهید رفته نوکر شوید که من ترک
سپاهگری کرده ام - و تواچیان این مردم را کوچانده از آب
می گذرانند - و حیدر محمد آخته بیگی را چشم درد میکرد - و بایرید بخت
پرسش بچادر مشار الیه رفته بود - و سرداران آن پانصد کس ندیع الزمان
ترکان سیره رین الدین سلطان شاملو و طالی بلخ آبی و دوست محمد
گرماتی و قاسم ایل؟ و رستم علی؟ بی ماه روی و حمی دیگر در چادر
حیدر محمد حان به بایرید گفت و گو کردند که تو همه وقت در مجلس
می باشی - و ترا برادر می گوید و می نویسد - و تو یک کلبه از حاب
ما می گوئی - و ما را و پدران را ست سی ساله و چهل ساله هست -
ما درین وقت ایشان را گذاشته کجا رویم - و بایرید - حیدر محمد حان
و چندی دیگر را گواه گذراند که بارها بطریق نصیحت گفته ام و محدل هم
پیش آمده ام چه کم قول می کسد - ما آنکه کنگش سپاهگری را هیچ کس
درین الس چعتی به اریشان میداند - و همه الس سخنان و کلانی ایشان را
قول دارند - می یام که چند روری بی دولتی پیش آمده است که
هرچه می گوید و می کسد همه غلط است - خوب چون حالا فرموده
اند شما از آب نگذرید - بلکه درین اثنا وقت یام بعرض می رسام -
ما هم ضرورتست فرزدان من در کابل ناسیری مانده اند - و سخنان
ما که دایم گوش می کردند حالا هرچه می گویم آن در می آید -
هر حال تلاش حواهم کرد - بلکه یکبار دیگر ناگه توام مرد

بودند - مضمون آنکه در سپاهگری شکست عیب می باشد - و شما نکسِ
 خورد هم حگ نکرده اید - و شما که التماس لاهور کرده اید حاگیرهای
 که شما داده ایم تا عایت تعثیر یافتند - بداسته بودیم که آن حاگیرها
 ار لاهور کمی داشته - و الا لاهور در اوایل در عوص آن شما
 می دادم - درین ولا بعضی حکایت ار سلطان آدم و باقی ککراں عرص
 ما رسیده - بابران پیر محمد حان و قطب الدین حان و شریف حان
 و باقی فرربدان و برادران انکها را که در صوئه پنجاب حاگیر دارند -
 و بخت دفع و رفع ککراں تعین کرده ایم - و آن جماعت را مدتیست
 که رحصت فرموده ایم ار لاهور گذشته باشد - و سب تاحیر در دادن
 لاهور همین شده - و الا شما حان ناام مائید - لاهور که ار ما التماس کرده
 باشید - چون بدهیم - در رور بلکه در ساعت متوجه ملارمت شوید که
 دستور سابق مصبِ وکالت ار شما است - و حاگیرهای سابق مع ریادتی
 بحال خود خواهد بود - و اگر خواهید که نار نکابل رفته اراں جماعت
 انتقام نگیرید ار لشکر و حریره کمی بیست - و یا جمعی دیگر را بخدمت
 کابل تعین کنید - هیچ کس را ار سخی و مصلحت شما چاره بیست -
 و قریب به پانصد کس ار حاگیرداران شاهپور و حیرآباد و اتاوه و حلدرد
 وعیره که بحاحبان ملحق شده بودند در همین مرل آمده ملحق شدند -
 و حواحه حس نقشسندی که در آخر یرئه مررا حکیم شده بود و اعتماد
 تمام در دریحانه مررا داشت و اسباب او به بهره رفته بود - بخت

رور دیگر کوچ کرده متوحه ییلاب شدند - و در دو سه رور
 از ییلاب عبور کرده براه سلطانی بده سلطان پور که حاهای سلطان آدم
 ککر بود متوحه شدند - چون سلطان پور چهار پنج گروهی مانده بود
 سلطان آدم و لشکری و محمد حان و شمس حان و باقی فریدان و سایر
 سلطان آدم مع کولی و ادرن و کیلان سلطان مذکور استقبال کرده ملازمت
 نمودند - و اظهار بدگی و دولتخواهی نموده بخت آشنائی که سابقاً بحان
 مذکور داشتند - و در جیبی که میرا کامران را از حانه سلطان آدم
 ملازمت حصرت حت آشنائی برده بودند و در همان اوقات مررای
 مذکور را کور کرده رحصت مکه معظمه فرموده بودند - که آن داستان
 در بالا در تذکره ذکر شده - سه گروه از سلطان پور پائین تر در لب آب
 هت فرود آوردند - و هر رور از بر و دانه و غیره اسباب مهمانی سرکار
 حاصه حان و توانعان که همراه بودند ریاده بران که درکار بود
 می فرستادند - و چند مرتبه بطریق سیر سلطان پور رفته - آنجا هم مهمانها
 خوب کرد - و چند وقتی که در حاکم سلطان ادم بودند همون مقدار
 حائی که چادر حاکمان و آن جماعت که همراه بوده فرود آمده بودند
 نامرروع یافتند - و یکبار سیر قلعه رهناس نموده و تپانه که در
 رمان سلیم حان حاکم هد سی هزار افغان گذاشته بود که دایم از لشکر
 کابل حردار باشد آنجا را بیز سیر کرده بار بار دو آمدند .

و بعد از چند رور یاری سلطان تواچی ناشی که از پشور عرصه
 داشت برده - در جواب عرصه داشت از مشار الیه فرمان صادر فرموده

داده بود - و حیدر محمد حان به برج که حایب شمال قلعه پشور واقع
 شده آمده بود - و این سخنان را سیرید گفت که حاکمان میگویند که
 تو بشان طلب مرا آمده - تا عایت برادری و فریدی همه وقت کرده
 مادا که درین وقت خدا شوی - و بایرید در جواب گفت که حان حانان
 حساب کنگش را گم کرده است من بعایت الهی نکرده ام - و سالها که
 پرورده نمک ایشان باشم - و در محالس مافع و فایده رده باشم -
 و این چه محل حدائی است که خیال کرده باشم - و پیش مرا که روم
 ایشان سست مرا میداند - از من چه اعتنا خواهد کرد - اگر خدا شوم
 در محلی که ایشان حصرت را یانوس کرده بار حرمت و سست قدیم
 یابد - بعد ازان مگر رحصت مکه معظمه حاصل کرده بطواف حرمین
 مشرف شوم - چون حیدر محمد این سخنان را بعرض حاکمان رسانید -
 همان رمان مشار الیه را طلبیده گریها کرد - و التفاتها نموده وعدها فرمودند -
 بایرید بعرض رسانید که تا یاری تواچی جواب عرصه داشت بیارد مدتی
 خواهد شد - و مرا محمد حکیم و ملارمان از تاراج اردو و مهمی که
 داشتند خاطر جمع کرده اند و خبر بودن شما در پشور هم بایشان رسیده باشد -
 اگر جمعی را شما تعیین کسب از سپاهگری دور می نماید - و بر افعانان که
 گرد پشورند اعتماد می توان کرد - و ایشان را برادر دولتخواهی کردن
 اولاتر می نماید - و بما هم اگر کومک تعیین فرماید دور است -
 هر صورت در قلعه پشور ما را ریاده برین بودن لایق نیست - و این
 سخنان بایرید - حان حانان را پسندیده افتاد .

موده عرصه داشت لاهور کرده بودند - و تا حواب آوردن یاری لایق
 دیدند که در قلعهٔ پشور باشد - کوچ کرده در قلعه درآمدند - و از
 جماعهٔ شکست خورده صد کس تا آن زمان همراه حان جمع شده بودند -
 و چندی از ملارمان حان حانان که نامی داشتند مثل التویگ اورنگ
 حسر پورهٔ عباس سلطان قوادیان و مرزا علی - شاه قلی - دودار ترکان
 و دوست محمد شیخ و شاه هاشم و محمد قاسم مهرداد سرواری که قل
 ارین مهرداد حلال الدین محمد اوبهی هم بود - و در رمین داور و نارس
 هم بوکر بهادر حان برادر حان زمان بود - و راهد قلی و امام قلی پسران
 عصر بوکر مرزا یادگار ناصر و قاصی حواگی و محمد شریف قراتان
 بایرید و سید حسین آخته یگی و علیقلی آب نارانی و از ملارمان
 حصرت - حیدر محمد و تریکه و حیدر علی آب نارانی تواچی ناشی حاکمانان
 امثال این مردم جمع شده بودند - در قلعه هر کس حای مناسب دادند *
 و یک روزی خبر یافتند که مرزا محمد حکیم به بایرید نشانی
 فرستاده بود که خاطر از فرزدان جمع دار - حاگیر از برای تو عورند
 را نگاه داشته ایم - چون ملارمت برسی از مصبهای بریک که حواهی
 تو عایت می کنم - و از خدمات سیار که در قلعه سدانی کابل وعیره کرده
 بودی چشم داشتیم که پیش از همه ملارمان حاکمان بیانی - و حالا هم
 چون فرمان برسد متوجه ملارمت شوی - و این نشان در بیرون قلعه به
 بایرید رسیده بود - چون بر مضمون اطلاع یافته پاره کرده سر تاب

می رفت - و عرصِ جانِ جانان می رساید - و تا محلِ نمار احوال این بود -
چون ادای نمار نموده سوار شدند بایرید و قاصی حواحگی که سابقاً قاصی
گردیر بود و از بایر سید عاشق سمرقندی که در رمان مرزا الع بیگ
محتسب سمرقند بوده - و مرزا را در ایام نادرشاهی سمرقند در مجلس
احتساب کرده - و محمد شریف بطریقِ عادت کورش کرده همراه شدند -
و نواب حاجانان به بایرید گفتند که از عمِ فرزندان تو خواب نکرديم -
و تو تا عایت از برای فرزندان خود آه نکشیدی غم نمی خورد -
بایرید عرص رساید که اگر دایم که آنها من همراه (به) می شوند گریه نم
می کنم - حصرت نادرشاه و شما سلامت باشید - تا کی محمد حکیم مرزا
فرزندان در کابل نگاه خواهد داشت - مرزا هم در قلعه سداق مرزا
سلیمان و مرزا ابراهیم خدمتها کرده ایم - فرزندان مرا صایع خواهد
گذاشت - چون می شود که رنده به هند رسیده ایم رحمت خواهد کرد -
یکپاس رور بود که علی مسجد رسیدند - شاه هاشم برادر
شاه ابوالعالی که از حگ گاه گریخته به حلال آباد رسیده یکی از رعایای
حلال آباد را رهبر ساخته نواب حاجانان رسید - و بعد از حگ آنچه
در حلال آباد شنیده بود عرص رساید - و سه پاس رور در گردِ قلعه
نکرام که او را حالا پشور میگویند قیللای افغانان حلیل فرود آمده
بودند - و کلانتران حلیل دران رمان حبیب و ایوب نام داشتند -
و جان سه چهار روری تقریب آنکه از یاری تواچی ناشی محصرت التماس

چون سه چار گروه رفته بودند که قل محمد اعولق و رن او که سی ساله ملارم ایشان بود گریه کردند که دختر من در جنگ گاه مانده است رحصت کسید که رفته پیدا کرده بخود ملحق سارم - و حاجانان در رحصت مشار الیه ملاحظه می کرد که هرگاه این خدا شود دیگر همراه من که می ماند - و بایرید معرض رساید که هرگاه که در هد بپایوس حصرت مشرف و سرافرار شوید - و دولت رفته شما نار آید - مثل قل محمد بهتر چندان پیدا شود - وقت آن بیست که شما ملاحظه کرده ردالت کشید - و بایها ملایمت کسید - آنچه تقدیر رفته است دیگر نخواهد شد - رحصت دادند و دریا حان مہمند یک کس خود را همراه کرد که آنها را ناردوی مررا رساند - و یم شب گذشته بود که در چلکه یساوول فرود آمدند - و آن رور بقدر ترددی کرده بودند - و رور و شب حواب نکرده بودند - و از کلفتی بیدولتی که رسیده بود باوجود حواب می آمد - و محبت آسایش اسپان که تا محائی رساند تا ادای نمار نامداد توقف را دران مرل ضرورت داستند - بایرید چون در محل افتادن ار اسپ - هر دو دست او درد می کرد - و حدائی فرریدان و رفتن بقدر و حس بسیار و در آمدن بی دولتی او را حواب می گذاشت - و حاجانان و حیدر محمد آخته بیگی و جمعی که در ملارمت بودند آنها را بیر همین تقریبات حواب می آمد - و علیقلی یعلعجی که دران وقت به یامت بایرید او را میرسامان کرده بودند هر رمان از احوال بایرید حری گرفته

مانده بود - محاطر رساند که ایها هم ار رای خاطر سائی اسپ و استر
 و شتر را گرفته مررا ملحق شوید - همه را پیش انداخته ار دنبال
 حاکمان روان شد - و همین مقدار حدائی حواحه شیخ احمد دیوان
 فرصت یافته حاکمان عرص کرده که بایرید هم پیش مررا رفت -
 و حان مذکور بشیدن این سخن کلفت یافته فرود آمده در بالای سگی
 نشسته بود - و مردمی که همراه بودند فرموده بودند که تحسّس بایرید
 کنید - آوار طلب آن حماعت چون نگوش بایرید رسید فریاد برآورد که
 ایک رسیدم - و حاکمان را ار آمدن بایرید خوشحالی تمام دست داد -
 سب عقب ماندن را پرسیدند - عرص رساند - فرمودند که نکدام حاب
 می رویم - بایرید عرص رسانید که چون سه چار گهزی شب گذشته بود -
 و عیم همور میداند که ما بحاب کره سو می رویم اگر بایلغار فرستد
 همین حاب خواهد فرستاد - و حالا لایق این است که ما راه را
 بحاب چپ داده بدیه علامان که آمده بودیم رویم - و ار قبیله های
 مهمد هم دور باشیم - و بدریا حان که کلانتر مهمد همراه است
 حالا اعتماد می توان کرد - چون به یساول برسیم راه هندوستان هم راست
 می شویم - دران صورت راهی که آمده ایم میدایم - احتیاج برهر
 هم نخواهد شد - و این کنگش و سخنان بایرید بحان حانان خوش آمد -
 دیگر اران رمان نکنگش حیدر محمد آخته بیگی عمل نکردند - و چون
 سوار شدند بحاب یساول که دیه علاماست متوجه شدند *

یکی آنکه شیده ایم که پسران تو در اردو سوار شده بودند آمده نما
ملحق شود - و یکی دیگر آنکه ولی حان و تسکر قلی و قوچتار
می گوید که اگر برگردیم مررا را ریر می کیم - چون معلوم بایرید شده
بود که این حماعه قرار داده اند که خاخانان را رده مررا سپارند -
بایرید گشت که نامعقول می گوید - در وقتی که یسل رورو بود
حگ بکرد - و حالا بکدام جمعیت برگشته مررا حگ می کیم - فرردان
من تصدق شما - شما خود را بحائی رسانید که جگ گاه ردیک ست -
ایستادن ایحا لایق نیست - ار تاراح که فارع می شود پی را گرفته
خود را بشما می رساند - و تمار شام بود که این سه کس که در نالا دکر
شد که مررا جگ می کردند ار خان خانان جدا شده رفته مررا همراه
شدند - و دریا حان کلا بتر مهند از اول تا آخر همراه خاخانان بود -
و تلاش او این بود که خان خانان را بقبیلۀ خود که در دامنه سفید
کوه بود برد - و آنچه مدعا داشته باشد بعمل آرد - و چون دو سه کروهی
از حگ گاه جدا شده میانه شام و خفتن شد - و ناندک آب روان
رسیدند - و خاخانان اسب را آب داده روان شدند - مردمی که همراه بودند
مقیّد نشدند - و دران لب آب بایرید بعضی ار خدمتگاران خود را دید
که از جگ گاه برآمده اند - و یک قطار مایه حالی و اسب نور که طیل نار
نقره داشت - و در محل جنگ فرصت نشد که آن اسب را سوار شود -
و اشترجلو برآمده بود - سائی این حماعه همراه سائی مشار الیه در اردو

عیم می‌رسید - و از همان تیر آتشباری یک تیری به اسپ چلمه
 حصاری رسید - و مشارالیه در پیادگی حگ می‌کرد که شهادت رسید -
 و محمد شریف را بیش از یک شمشیر فرصت شد که بر سر اسپ
 ابوالعالی انداخت - دیگر یسل مررا زیر کرده - حان حانان تاب مقاومت
 نیاورده - هر چند قدر نایرید فریاد کرد بلکه لعلی بی‌آدناه هم گشت که وقت
 گذشت حوی و زیر کردن عیم است - حانحانان در حواب گشتند
 که کار اراں گذشت مراجعت نموده - و نایرید هم موافقت نمود -
 و در محلی که از حوی حوچه رستم میگذشت تگ اسپ کده شد -
 و رین و کجیم از بالای اسپ گشت - و نایرید افتاد و اسپ از دنبال
 حانحانان می‌گریخت - و کلی سلطان از دنبال اسپ رفت که بلکه تواند
 گرفت - کردی یرو علی ملازم نایرید خود را رساند - و از اسپ فرود
 آمده اسپ خود را به نایرید داد - و نایرید او را زیر ساعری اسپ
 سوار کرد - هر دو از حگ‌گاه برآمدند - چون از نزدیک اردو
 می‌گذشتند مردم میرا تاراج متعول شدند - نایرین حان حانان و نایرید
 و اکثری شکست خورده باحلاص شدند - و پاره دیگر که میل ملازمت
 مررا داشتند و پیش‌رو عرصه داشت فرستاده بودند - و ساهی
 ایشانان در اردو بود مررا (را) ملازمت کرده بوکر شدند *

و از حگ‌گاه چون بیم گروه جدا شد حانحانان ایستاده بود -
 و نایرید که رسید سپ ایستادن پرسید - فرمودند که ندو وحه ایستاده‌ایم

و چندی دیگر رحمی خود را به یسل رساندند - و مردم لشکر را از کشته شدن آن سردارِ هراول و رحمیهایی که به یسل همراه شدند هراس در خاطر پیدا شد - و تا آن زمان حاکمان حیه پوشیده بودند پوستین داشتند و تسبیح کهرابا در دست - و نایرید هم که علما را بایشان رسانید میخواست که در رابعار بحای خود (باشد) فرصت آن نشد - و رورِ حگ درپیش علمها واقع شد - و مردم حرايعار^(۱) که قاقشالان بودند از حای خود محسیدند - و رابعار که مرا حس حان حویش شهاب حان بود او بیر از حای خود محسید - مگر حسیده و بعقبِ حابِ حلال آباد رفت - و محمد شریف قرات نایرید و چلمه حصاری و یک چندی دیگر که در حوحه (در) رابعار سائرید همراه بودند فیلان نایرید را گرفته به یسل مرا تاحسد - و چلمه حصاری شهادت رسید - و محمد شریف شمشیری به ابوالعالی توپچی که از علامان شاه نعمت الله داماد شاه اسماعیل یردی بود که بطریق سوداگری تکامل آمده بود و از آتش باری وقوفی تمام داشت - و حاکمان پیش ازان که همد بیآید او را تربیت کرده پیش عی حان گذاشته بود - و در محل امرای مرا حیا محالفت کرده بودند - او را خطاب رومی حانی داده بودند - او در گردِ اسپ خود را اسباب آتش باری ترتیب داده بود که در محل اسپ تاحت آتش داده لشکریان

(۱) در اکبرنامه جلد دوم صفحه ۱۸۸ «میرا حس (که در حرايعار بود) از حای

خود محسید - و قاقشالان و رحمی (که در رابعار بودند) بیر توفیق خدمت یافتند ، ،

علما بحای من می‌باشی - من پیشتر می‌روم که سیاهی* عیم را به بیم -
 و بایرید ماله کرد که از رمانِ حصرت آدم تا این رمان هرگز واقع
 شده که سردار بحای قراول برود که سیاهی* عیم به‌بید - نار تر یکه
 و حماه ماله کردند که آن قدر عیم بیست که شما این ملاحظه می‌کند -
 العرص که بایرید در چناب و بهره و یلاب و در پشور و یساول
 و همه‌ها گفت که تا آمدن کومک توقف کنید قبول نکردند - و اینجا
 هم ماله سیار کرد که قرار دادِ حگ فردا ست و امروز ستاره روبرو ست -
 و سردار هم قاعده می‌باشد که رفته سیاهی* عیم ببید - اراحائی که
 چند روز تحت برگشته بود اصلاً سحان بایرید مقید نشدند -
 و حاکمان همراهی* تر یکه رفته هراولان همراه شده و حیدر علی
 تواچی را فرستادند که بایرید علما و مردم یسل را گرفته بیايد که امروز
 حگ می‌کم - و کلی سلطان که سابقاً (ار) امرای مرا کامران بود
 و درین ولا نوکر حاکمان بود مشار الیه بایرید متعق بود که امروز
 وقت تگ شده و ستاره روبرو ست حگ کردن لایق بیست - و درین
 اثنا یاری تواچی باشی* حصرت که او را هم دران لشکر بطریق کومک
 فرستاده بودند آمده ماله نمود که حاکمان علما و لشکر را طلیده اند -
 و بایرید بی‌اختیار شده بموجب حکم علما و مردم یسل را گرفته
 روان شد - هور حاکمان رسیده بود که میانه هراولان حگ شد -
 و حواحه کلان که یکی از سرداران هراول حاکمان بود کشته شد -

و کوچ و عاحره و حویشاں از مدگر و مؤت همراه بودند - و ازان
 جماعت شرم کرد که بیدل نشوید - آن تقریب دست تصدوقها نکرد - و اردو
 کوچ کرده متوجه چار باغ صفا شد - چون به ردیک چار باغ بلدی بود آنجا
 ایستادند - و حنار ردی بیگی از ملارمان حصرت فردوس مکانی نابر
 بادشاه که مدتی درویش بود و در بدحشان ساکن بود - و در هند بخت
 تعزیت پرستی، حصرت حنت آشیانی آمده بود - و درین سفر بحاکمانان
 همراه بود - حاکمانان ممرای عرصه داشت کرده او را فرستاد که بلکه
 جماعه که باعث این فتنه شده اند مرا را بیارند - و حان حانان را
 به بيسد - و ستاره هم روبرو شده بود - و بیگه شده بود - بهر حال اگر
 حگ شود صاحب نکسید - و چون میر مدکور را ملارمت مرا
 رحصت کردند به نایرد حکم شد که ردیک به چار باغ حای مربوت
 پیدا کرده اردو را فرود آرد - نایرد رفته میانه حوی حوجه رستم
 که مراریست - و حوی چار باغ حای اردو دیده - مردم نرود آمدن
 مشعول شدند - و حیدر محمد آخته بیگی هم آمده دید - و رفته بحاکمانان
 نایرد را تحسینا نمود که اردو را بسیار حای مناسب فرود آوردند -
 و نایرد هم آمده به یسل همراه شد - و حای او در حوجه - رانگار
 بود - درین اثنا تریکه از هراولان جدا شده آمد که عیم اندکیست
 چرا حگ را هردا می اندازید - شب بلکه بیک حای بدر رود -
 صاحب کار بر ما ریاده شود - حاکمانان به نایرد گفت که تو در به

و روز دیگر که بر گرد قلعه حلال آباد رسیدند عدی حگ پیش آمد - و آن روز قلعه را محاصره کرده - چون وقت تنگ بود گفتند که شب اسباب قلعه گیری راست کرده صباح قلعه بچسبیم - و آن شب تا صباح گرد قلعه بودند - و صباح حیر آمد که بواب مررا محمد حکیم مع لشکر کابل دی روز مدراول فرود آمده بودند - و امروز متوجه قلعه حلال آباد شده اند - و ساعت دیگر حیر رسید که مررای مذکور نکوتل دریتی که از قلعه حلال آباد دو کروه باشد رسیده از آب میگذرد - حاجانان را فرصت این شد که قلعه حلال آباد بچسبند و سی را هم قلعه چهار باغ صفا فرستد - و قل اریں لشکر کابل را بطر در می آوردند - و درین زمان بغایت مضطرب شدند - و بایرید فرصت یافته عرص کرد که در محل کنگش تردی محمد و میر محسن و حواحگی محمد حسین و عدی و شاه ولی را حساب میکردند که اینها در برابر ما چون آمده حگ می کند - بواب مررا محمد حکیم که پسر حصرت حت آشیانی همایون نادر شاه است بحساب هرگز می آوردید - امروز فکر آن ناید کرد که کدام یکی در برابر او ایستاده حگ میکشد - آن مقدار وقت تنگ شد که مردمی که از نقد و حس همراه داشتند نکلاں تراں افعان و رعایای تمام مدراول نتوانستند سپرد - و گور کردن خود کجا فرصت شود - بایرید تا سی لک از نقد و حس همراه داشت - و در وقتی که میخواست که در چادر صدوق وا کرده ملارمان خود چیری سپارد - چون عورات مثل همشیره و همشیره رادها

کرد - مگر آهائیکه در دارند خلاص شوند - و این سخنان روری که از
پشور کوچ می کرده در مجلس حاکمان می گذشت - و در زمانی که از
تنگی حیر میگذشتند آن روز بایرید هراول بود - و حیدر محمد آخته
بیگی بمشار الیه رسیده پروانه حکومت کابل رسانید - و مشار الیه در
حوال گفت که از یتھانی که در خاطر گذرانیده اید عجب دایم که فتح
کابل شود - هرگاه که کابل میسر شود آنگاه پروانه حکومت می رسان
حوسست - چون به یساول که دیه علامان ست فرود آمدند حیر رسید
که بحای تردی محمد که نکابل رسیده بعدی سرمست را بحلال آباد تعین
کرده اند - دی روز درآمد - و اکثری کلاتران مهسد و حلیل در پشور
حاکمان را دیده و دوارده اسپ پیشکش کرده سوار بسیار سوکری
آمدند - و حاکمان اسپ را نگرفتند - و آن حواء را نگاه داشتند که مرا
که نکابل اربا بجهت خرید اسپ بیاید التماس ناح و حرج خواهد کرد -
و تمر یکه و خواجه کلان و جمعی را از دیه علامان بر سر قلعه حلان
آباد بعدی سرمست تعین کردند - چون بایرید در مرل خود بود
محمدی کثیر همین سخن کابل و مرا محمد حکیم در میان داشتند -
و دیوان خواجه حافظ در مجلس بود از برای مرای ماکور واکرد -
آن عرل آمد که مصرعش این بود -

ع

ستاره درخشید و ماه مجلس شد

رسیدند اینجا هم نگویم مقید شده تعجیل متوجه شدند - و آنهایی که
 در برآوردن عی حان سعی کرده بودند مثل قاصی ابراهیم و فریدون
 تعائی* مرا محمد حکیم و میر محسن حویش شهاب حان و تردی محمد
 و بدعلی میدانی و باقی قاقشال و شاه ولی اتکه که سابقاً نکاول حصرت حت
 اشیانی بود و علی محمد و عدی سرهست و سوندک یرعلق و محمد معصوم
 که در ثانی الحال همد آمده ناعی شد و هور تا این تاریخ در سرکار سگاله
 ار حمله ناعیاست - در تاریخی که کوچک عملدار که قبل اریں بوکر حواجه
 کلان بیگ بوده در حیی که حان حانان در کابل بود بوکر ایشان شده بود -
 دران محل که حان حانان پاپوس حصرت همد آمدند او را در کابل
 در خدمت فرزند خود عی حان مانده بودند - حرم حان حانان را
 باو همراه کرده ار کابل بدرقه شده ار حلال آباد گذرایده در نواحی*
 پشور که حمزه عرب ار قیل حان حانان حاکم پشور بود رسانده - در
 رمانی که حرم حان حانان کوچک سروپا داده رحصت کابل نمودند -
 همان زمان حمزه عرب رسید - معلوم شد که نکابل رحصت شده -
 ردیک به حم نکوچک رسیده - مشار الیه چون بحمره عرب روبرو شده
 حمزه عرب در مردانگی شهرت داشت تیردستی نموده نکوچک (شمشیر)
 انداخته قتل رسانید - و برگشته حرم حان حانان را ار یلاب گذراند -
 و مراجعت نموده به پشور که حاکم آخا بود رفت - و امثال این مردم
 را حیدر محمد حان وسوسه میکرد که چون کابل میسر شود سیاست یابد

(۲۵۵)

همیشه عرصه داشت خواهی کرد - و ناسپ و سروپا از همگان امتیاز یافت - و بدگانِ حصرت از مرلِ حاکمان همین روز متوحه سیر و شکار گوالیر شدند .

و حاکمان کوچ ر کوچ متوحه کابل (شدند) - و محمد قلی خان و سایر کومک بجاگیرها متوحه شدند که سوکر خود خرچی لشکر داده در بیلاب یا پشور حاکمان ملحق شوند - چون از آب چاب غور نمودند بایرید بعرض رساید که چند روری اگر بخت کومک توقف میکند همین حا حوب است - هور رمین هندوستان است - همه چیز ناسای بهم می رسد - حیدر محمد آخته بیگی چون شوق کابل مشار الیه از همه ریاده بود گفت درگذشتن بیلاب چند روری حایل می شود - و رای کومک در پشور توقف نماید - چون به بیلاب رسیدند حمزه عرب را که حاکمان در پشور مانده بودند و تا این روز در پشور بود در بیلاب ملازمت رسید - عرض کرد که تردی محمد میدانی قلعه حلال آباد را گذاشته نکابل رفت - بایرید بعرض رساید که چون حمزه عرب مدتها در پشور بوده حکم شود که پیش از ما رفته بقلعه حلال آباد درآید - ایجا هم حیدر محمد گفت که حمزه عرب سپاهی حوب است همراه باشد - چون ربان افغانی میداند در کوتل ساره و غیره که افغانان سر راه (۱) خواهد گرفت درکار ست - چون به پشور

(۱) در اصل سحه و سر راه بگیرد خواهد گرفت درکار ست .

کرده بوده اند - دولتخواهان که در ملارمت اند صلاح دولت همچون دیده اند که شما مراحت نموده ملارمت آئید و هرکرا صلاح داید بر سر راحه مذکور تعین نمائید - و شما بخت دمع و رفع ملارماں مررا محمد حکیم که بیاد فساد کرده بوده اند متوجه کابل شوید - چون این حکم حاکمان رسید در ساعت متوجه درگاه شدند - و شاه قلی خان نارنجی را با جمعی کثیر بر سرِ راحه مستو تعین فرمودند - و نواب حاکمان و نواب محمد قلیح خان برلاس و مررا حسین خان نکدری و تمرخان یکه که قل اریں نوکر نواب بیرم خان بود و جمعی دیگر از بیگچها و یکه خوانان را همراه حاکمان نکابل تعین نمودند - و حاکمان را اسب و سروپا داده و کومک را هم بایشان همراه کرده رحصت فرمودند - و قرار یافت که تا فتح شدن کابل حایکیرهای حاکمان که در هند است بحال خود باشد - و چون حاکمان از آگره کوچ کرده باسکسدره فرود آمدند بدگانِ حصرت و ارکانِ دولت بخت حرمت حاکمان آن مرل آمده وداع فرمودند - و مشار الیه مهمانی و پیشکشهای لایق بحصرت و ارکانِ دولت گذرایدند - و بدگانِ حصرت بمردم اعتنائی حاکمان هم عایتها کرده و وعدهای پادشاهانه فرمودند - مخصوص سائیرید که از قدیم بحصرت حست آشیانی و بدگانِ حصرت خدمتها کرده بود - از تاریخ سه ۹۵۰ (به صد و پنجاه) که در اردویی شاهی بپاوس سرافرار شده تا این تاریخ عثانه و حضور خدمتها تقدیم رساییده بود - فرمودند که از کابل

یک روری حصرت از معتم حان حانان پرسیدید که مردم در پادشاهی من چه می گویند - حاکمانان عرص رساید که نادرشاه صد و بیست ساله شوید - اریکه ادم را بخون انکه و معتم را بخون دحتر نی فاطمه کشتید مردم شما را خوب یاد میکند - و کمال عدالت همین باشد که کردید - حصرت حاکمانان گفتند که به اریس هم کار کرده ایم - عجب است که او را می گویند - اما شما می داید برای خاطرها نمی گویند - حاکمانان عرص کرد که چون همچون باشد که من چیری دادم و از برای خاطرها بحصرت عرص نکم - فرمودند به اریس کارها آست که حاکمانان انکه را از لاهور برآورده در رنگ سات العش پریشان کرده هر یک را هر گوشه هندوستان حاگیر فرموده ایم - عدالت و کاردانی این پادشاه عالی شان را اریس نوع سخنان می توان داست *

و در سه ۹۰۰ (به صد و هفتاد) حکم حاکمانان سایرید رسید که بر سر راجه مستو تعین فرموده اند لشکر سرکار حصار را گرفته رود متوجه شود - و در اندک روری در آگره ملارمت حاکمانان مع لشکر حصار رسیده کوچ بر کوچ بر سر راجه مذکور متوجه شدند - و چون ناناوه رسیدند فرمان عالی شان باسم حان حانان صادر شده بود که عی حان از قلعه کابل بطریق سیر برآمده بود که فصایل عمو مشار الیه و ابو الفتح ولد مشار الیه عمر را محمد حکیم و ملارمان اتفاق نموده او را در قلعه نموده رحصت هد نمودند - و ساهیء شما را بر از قلعه برآورده رحصت هندوستان

اما هور حیات داشت - بار حکم فرمودند که بالا بیارید و بیدارید -
 بار دیگر که بموجب حکم عمل کردند - کوکۀ مذکور را حیات نماند -
 و مردم در یخانه از توهم این امر هر یک نحاسی پریشان شدند - و حضرت
 بمحل مأموم بیگه رفته گفتند که ماما - ادهم را کشتند - آنکه از احلاصی
 که داشت اصلاً سست و رندمی ادهم بخاطر او برسد - عرص کرد که
 خوب کردند - من و دیگر فرزندان من تصدق شما - گاهی کرده بود
 عدالت نمودند - نقصاص رسید :

و بعد از چند روز دیگر حواحه معظم تعائی حضرت بود
 بی‌حمت حرم خود را که دختر بی بی فاطمه که اردوبیگی حرهای
 حضرت همایون نادرشاه بود و بولک نام پسری هم داشت که در گرد
 حضرت تحت آشیانی خدمت نزدیک میکرد گشت - و این خبر
 بحضرت رسید - همان زمان بی تحاشا بحاثة حواحه معظم مذکور تشریف
 آوردند - و از نزدیکان مثل قلیچ خان و عادل خان ولد شاه محمد قلاتی
 و چندی دیگر در ملازمت حضرت بودند - حواحه را در حوالی
 مشار الیه ایستاده طلب فرمودند - و سبب کشتن حرم از حواحه پرسیدند -
 و حواحه سخنان نادر برار عرص کرد - و یقین حضرت شد که عورت
 بی‌گناه کشته شده - و فرمودند که برید - آن مقدار چوب بر سر حواحه
 نازید که حواحه بیهوش گشتند - و فرمودند که قلعه گوالیر برده
 نگاه دارید - چون حواحه طالم بود بصر چوب در قلعه گوالیر از
 دارالما بدار القاء رحلت نمودند :

و در همین سال میانه آنکه حان و ادم حان کوکه محبت بفاق
 سخن چین برائی شد - و بخائی رسید که ادم حان و حشم و آله بر دی
 ملارمان کوکه مذکور آنکه را در سر دیوان در ته شمشیر کشیده
 شهادت رساندند - و بدگانِ حصرت در محل بودند - چون خبر
 بایشان رسید همون رمان شمشیر حمایل کرده بدولت لنگی رسته برآمدند -
 و مرده آنکه را دیده پرسیدند که این چه کس است - رفیق چار مصب
 که حابه راد نواب حواریاده بیگم که همشیره نواب فردوس مکانی نادر بادشاه
 بود بعرص رسانید که بادشاهم آنکه شما است - فرمودند که گشت -
 گفت - ادم حان - و ادم حان ریه پایه بود بحال حصرت که
 بر می آمدند روان شد - و حصرت برانی هندوستانی فرمودند که ای
 گاندو^(۱) چرا آنکه ما را کشتی - و او عرص کرد که با دولتخواه
 بود - حصرت دست انداخته موی ادم را گرفتند - و احتیاج
 شمشیر نشد - مشت مارک بر ما گوش او زدند - که دو ناره
 مقدور سخن کردن نشد - و حکم کردند که او را از ریه پایه بیدارند -
 مهتر سکھائی که در محل حکومت لاهور حصرت حت آشیانی همایون بادشاه
 بخطاب فرهاد حانی سرافراز کرده بودند بر دیک بود - چندی دیگر که
 بر دیک بودند او را از ریه پایه انداختند - چنانکه معر سر او قصوری کرد

(۱) گاندو - هندی - اسم مذکر - پشت ده - وه شخص حے فعل بد کرانے کا مره هو -

علاماتِ حضرت بود و عرض رسانید که باید را ساعیان حضرت -
 حصار داده اند - و رای داودی (دودی) حورمیری - سار در -
 است - باو سپرده سناش فرماید - حضرت در الا -
 طلب داشتند - و رای - اوی را مشار الیه سناش -
 عصار رفته شکار نمود و تیم این حورمیری -
 از احوال این حردار حوامی - و - حصار حور -
 سلطای عایت فرمودیم - و از حضرت -
 و در حصار و سارس و حوپور بایرید -
 و در حکومت قلعه چار خانانان از سگانه و حب -
 بخطاب حای و علم نای و سناگیر -
 پروانه بخط مرحومی میر اصغر مشی که خطاب اسرف حای -
 گشته بود صادر شد مع -
 بنار گشت - و حواحه مظفر علی که دران ایام دیوان حصار -
 و همراهی حواحه کلان حضرت دملی رسیده بود که حکم -
 که هر جا رسیده باشد بار همراهی بایرید -
 و حواحه مشار الیه باتفاق بایرید در اندک رمای حصار رسیده و -
 رعیت پروری آنچه بوده بخا آورده - رعایا عاظر جمع در -
 راعت و آبادانی شدند

دیگر فرستد تعشیر حصار بخواند بود - و صباح شب دیدان رنگ کردن
 حواجه شاه (محمود) که مشرف دیوان بود پروانه حکومت سرکار حصار به نایرید
 رسانید - و مشار الیه را کلفت بسیار دست داد - در جواب شاه محمود
 گفت که چه تقصیری کرده ام که از درگاه احراح میکشد و تسلیم نکرد - حواجه
 مشار الیه در سدد اعترار (اعتراض) شده محامیان حاضر برد - و حان حانان
 در جواب گفتند که رحمت ناو باد که احلاص او بمن این نوع است که
 خدمت مرا گذاشته یاد فراغت و حکومت حصار نمیکند - اما مشار الیه
 گو که اگر تو نمی روی ما کسی دیگر نداریم که قابل این خدمت باشد -
 و باین تقریب سرکار حصار تعشیر می یابد - تو شرط کردیم که یکسال
 بیشتر تا آروان نرسد - و حصرت برائی کو ما هم که در میان ملارمان
 گاندرم ترا اتکه ما را کشتی - و او عرص کرد که ما محمد رور
 اسپ و نصرت دست انداخته موی ادهم را گرفتند - اسپ نور
 که دران چند رور که بخارک بر ما گوش او زدند - نبودند سایرید
 دادند که برده از نظر نگدراں حکم کردند که او را از حصار محمد بخشی
 که ردیک نکسهر بود - و تقریب بود حصرت محمد این خدمت که
 مدون بود که ادهم حان کوکه و پیر محمد حان شیروانی - سوپا ی توکر
 بیرم حان بوده به ناربهار حگ کرده سرکار مدون را آرو گرفته
 بودند - و حصرت می رفتند که فیلاں حوب و پاتراں لایق را از آنها
 بگیرد - چون نایرید اسپ را از نظر گدراں مقول حان که یکی

را گرفت - و بایرید نگوشت قهچي اشارت کرد - اسپ بدولتِ حصرت حسرت
و دو پای پس نکسار کشتی حورده بد شد - بآب رسیده رورِ دولت
رور کرده خود را در بالای پل گرفت - و حصرت بران مارک فرمودند
که پادشاه سلامت - و سوار شدند - و از حوشمالی درپیش سراپرد -
که در باغ بود حلو کشیدند - و انتظار این حماه که در عقب می‌دویدند
می‌رزدند - چون رسیدند همه محرا شده - حصرت بدولت در سراپرد
در آمدند - و ردیکان در گردِ سراپرده بوده - مردم ریادتی برگشتند -
بعد ازان قدر نارانی شده - و حاکمان دران شب در حویلی "حرم‌سرای
صحت داشتند - افیون حورددند و گسحه ماحند - و هم‌باری فریدون (تعاثی)
محمد حکیم مرا و پاینده محمد ولد قرحه حان و بایرید و چندی
دیگر که در مجلس بودند مثل محمد قاسم حان حواهر راده پهلوان دوست
میر و شاه حسین نکدري و لشکر حان وعیره - در آخر
صحت دندان رنگ کردند - و بایرید چون همه وقت با ایشان
موافقت کرد - در دندان رنگ کردن هم موافقت کرد »

و قل اریں حاکمان پروانه رسیده بود که قصه حصار فیروره
را بخت حاله نما گذراند - و قصه الور را عوض نگیرد - و حاکمان
سب این را از ما هم بیگه پرسیده بودند - و بیگه مذکور بعرض رسانید -
و حصرت فرمودند که حواجه کلان که ملازم حاکمان است در حی
که بخت شکار محصار رفته بودیم ارو ریحیده ایم - اگر بحای او کسی

(۲۴۷)

در ملازمتِ حضرت چون کس کم است ایها حضرت را تا ناع رساند -
و حاجانان بطریق سرگوشی به نایبید گفت که این مردم را تو گرفته
حضرت را تا ناعی که محلها آحا است رسان - چون ندگان حضرت سر پل
رسیدند دیدند که یک کشتی کلاں جدا شده اسپ می تواند جست - حضرت
پیاده شده در فکر بودند که اسپ را چه نوع گذراند - و از لب پل
تا ناع راه سیار - و اسپ بود - تاتار حان و لشکر حان و تمرتاش باطر
بیوتات داماد حواحه معین و نایبید و غیره همه در فکر بودند که اسپ
حضرت را چون گذراند - نایبید بعرض رسانید که این اسپ نوریست
که من از برای حاجانان در حضرت دهلی خریده ام - و حاجانان بحضرت
پیشکش کرده اند - و هر این اسپ میدام - اگر حلو گرفته نکشد یمن
ایضا را بحد - و حضرت فرمودند چنین کنید - لشکر حان و تاتار حان
و تمرتاش و حمی دیگر که سست ردیکی داشتند همه سبایبید در سدد
اعتراض شدند که سوعی که تو میگوئی این اسپ نخواهد جست -
و در آب افتاده صایع خواهد شد - و نایبید در سدد جواب شد که
پادشاه عالیشان را که این مقدار توحه باشد که این اسپ اریضا نگردد
اگر نگردد - اقبال پادشاهی - و اگر در آب افتد هایتش رین تر شود -
آب (اسپ) را چه ضرر رسد - هر حاج آب ناری کرده بدر می آید -
و حضرت را سخن نایبید پسندیده افتاد و فرمودند که اسپ را نکشد - میر حان
علام سلطان محمد قق که در ملازمت حان حانان بود حلو اسپ پادشاهی

باشد بیارید که حروس من در لاهور شهرت تمام داشته - من
حروس پادشاهی را آورده گذاشتند آنکه حروس خود را گذاشته -
ماکیان ظاهر شد - ماکیان و حروس بیکدیگر چون حک کسد - مدکان
حسرت را سیار خوش آمد - و ایام حروس ناری در اوائل مه ۶۶۸
(به صد هم شصت و هشت) بود .

و در اواخر هم امسال یکووری در آگره حک^(۱) شد - بلی
که بر آب آگره پسته بودید شکست - و آتش در و آتش خانه مایم بگه
و جندی ار (مکان) پاتران حسرت که در واجی وراشاه میرل - اند
سوخند - و این خبر بواب حان حانان و حواجه جهان رسید - اما
فصد دریغانه کردند - و درمیانه دروازه قلعه آگر که خراب - یا است
و او را دروازه آب می گوید حسرت که مایم بگه را پرسیده - راحت
فرمود بودید کوریش کردند - و اینها حسرت را پریشان نمودند - و حسرت
فرمودید که سوختن (مکان) پاتران سهل است - اما شما (ار) بگه پرسید
که اسباب وراشاهه او سیار سوخته است - و حسرت این - خانه را که
رحصت فرمودید خود بدولت متوجه ناع که آن طرف آب بوده و حلهها
آنجا بود و حسرت اراخان تشریف آورده بودند شدند - و حواجه جهان
و بواب حانانان مصلحت دیدند که جمعی کثیر که همراه ما اند

(۱) حک برورن سکر - مژس لفظ هندی است که اصلش حکر است و بی آن

نادرند و عارآگین است که از سمت مغرب وارد - فرهنگ اندراج جلد اول صفحه ۱۲۵ .

درین سلسله را (درین سلسله) از حالت آلت ورق کرده - این، دوش،
عالی‌شان این طور مردم را آن^(۱) نوع تربیت کرده‌اند - آخر الامر آن
نمک‌خرای را از دست دادند - و چون مدکان حضرت خود سعادت
متوجه مهمات سرکار خود شدند حالا مردم عالم ملاحظه نمایند که در
هر شهر و پرگات و قریات هندوستان حریه چه مقدار جمع شد -
و هر رور چه مقدار دیگر به سدهای درکا و آید و روید، مصرف می‌شود

و بعد از چند رور از بی‌پروائی و بی‌اطاعتی از باب - حال‌ها - حان
شیانی که سرکار اتاوه را در آن چند رور او تعیر داده - جهت بی‌حاکمیری
مخوپور پیش علیقلی که برادر مشار الیه بود متوجه شد - و چون
حان‌ها را عرض اشرف رسانید چنان صلاح یابد که بایرید بیات که
در حین حوردد سالی حان مشار الیه در بریر در محله آوا عمارتی
بوده‌اند - و در آن اوقات بایرید ملازم نواب حان‌ها بوده مشار الیه را به
برگردادن حان مذکور تعین نمودند - و بایرید مذکور در شادپور که یکی از
پرگات سرکار کالپی است حان مشار الیه رسید - و هر چه قدر صلاح بود -
گفت - چون ایشان بی‌رحمت از آگره برآمده بودند در برگشتن ملاحظه
نمودند - و ارکان دولت هم میل برگشتن او نداشتند - آن بود که جماعتی
نکردند که او را برگردانند - و چون مخوپور رسید حان رمان سرکار بنارس
را که ریاضی^۲ حاکم او بود از قیل پادشاهی به برادر داد

(۲۳۵)

و بدگان حضرت دران اوقات بحروس نگاه داشت و حگ
ابداحت میل تمام داشتند - و همچون حکم شده بود که هر کس بکورش
بیاید حروس همراه بیارد - یک روری شمس الدین اتکه که دران اوقات
حاکم سرکار پنجاب بود از لاهور برآمده بود و حکم موی سر گذاشت
باو در راه رسیده بود - و موی سر او بلند نشده بود - حضرت فرمودند
که ما حکم کرده ایم و شما هور موی سر نگذاشته اید - مشار الیه بطریق
ندیمی برص رساید که موی سر ازکی بلند شده بود - اما به متیره که
رسیدم بطریق مردم هدوان آخا تراشیدم - بدگان حضرت شگفتگی فرمودند -
و ارکان دولت ندیمی اتکه را پسیدیدند - و حکم شد که بعد ازین که
بکورش آید او بر دستور سایر دولتهواهان حروس همراه بیارد -
رور دیگر چون کورش کرد ظاهر شد که حروس آورده باشد -
حضرت فرمودند که آته چون حروس بیاوردی - ایجا غم ندیمی بخاطر
اتکه رسیده عرص کرد که حروس دارم - حضرت فرمود که کو - گفت که
ریر مفتوح در ته بعل نگاه داشته ام - اما وقتی بر می آرم که حروس ای
و حگی که حضرت دارند بمعرکه بیارند - آن زمان حواغم گذاشت که
حگ کند - حضرت بردیکان اشارت کردند که دست کید که حروس که
در ته بعل است راست میگوید - چون چندی از بریکان دست به
بعل اتکه رساییدند آوار مرع ظاهر شد - و حضرت فرمودند که
ولان حروس را بیارید - و اتکه برص رساید که حروس حگی که

درین سلسله را (درین سلسله) از حالت آلت فرقی نکرده - این پادشاه
عالیخان این طور مردم را اُن^(۱) نوع تربیت کرده‌اند - آخر الامر آنها
مملک حرامی را از دست نداده‌اند - و چون بدگانِ حضرت خود سعادت
متوجه مهماتِ سرکار خود شدند حالا مردم عالم ملاحظه نمایند که در
هر شهر و پرگات و قریاتِ هندوستان حریه چه مقدار جمع شده -
و هر روز چه مقدار دیگر به بدهای درگاه و آینده و روبره صرف می‌شود

و بعد از چند روز از بی‌پروائی و بی‌لطفی اربابِ دخل بهادر خان
شیانی که سرکار اتاوه را در آن چند روز از او تعیر داده - محبت بی‌حاجتی
مخوپور پیش علیقلی که برادر مشار الیه بود متوجه شد - و چون
خان حانان عرض اشرف رسانید چنان صلاح دید که بایرید بیات که
در حین حورده سالی بخان مشار الیه در تبریز در محله آوا شماری
نموده‌اند - و در آن اوقات بایرید ملازم نواب حانانان بوده مشار الیه را به
برگرداندن خان مذکور تعیین نمودند - و بایرید مذکور در شاه‌پور که یکی از
پرگاتِ سرکار کالپی است بخان مشار الیه رسید - و هرچه قدر نصایح بود
گفت - چون ایشان بی‌رحمت از آگره برآمده بودند در برگشتن ملاحظه
نمودند - و ارکان دولت هم میل برگشتن او نداشتند - آن بود که جماعه یقین
نکردند که او را برگردانند - و چون مخوپور رسید خان رمان سرکار سارس
را که ریادت^۲ حاکم او بود از قیل پادشاهی به برادر داد :

(۲۴۳)

سواری می فرمودند بدرواره رسیده ارو آب گرفته نوش حان
میرمودند - و او چون دیوان سقا داشت شعر سقا را می خواند -
و حضرت گوش می فرمودند - و بعد از مدتی یک روز در گستری
که در درون قلعه آگره واقع است هور چون عمارتی از برای حضرت
ترتیب داده بودند آن گست دیوانخانه ایشان بود - حاجانان و هادر
سلطان شیبانی و مرا عد الله محل داماد حاجانان و عد الله سلطان
قراق داماد قاسم رلاس که بعد از چند روز حضرت او را حاکم سرکار مدون
ساختند - و او در اندک رمای بمک حرامی کرده بعصب حضرت
گرفتار شد - و جمعی دیگر از حواین و سلاطین در ملازمت مام
بیگه بودند که حضرت را هژده روپه بجهت مهم ضروری درکار شده
بود - و حواجه سرای را فرستاده بودند - و حواجه حان در جواب
گفت که هژده^(۱) روپه را از حاجیر که بگیرم - و بیگه ارب مقدمه حاضر
شدند - توحه مادر دستم گفتند که برو از پیش داهان ترک من هژده
روپه گرفته باین حواجه سرا بده - و در همین مجلس عد الله سلطان قراق
بجهت مهمساری خود حرف می زدند - گفت آلت من هور شما معلوم نشده
است - مرا عد الله محل گفت بلای ر تو و بر آلت تو خورد - تو مدت های

(۱) در منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۲۵ مرقوم شده و الحق سامشای م که
صرف ناهد در ملک نداشتند و از تر بعضی حرجهای ضروری گاه گاهی معتل می ماندند
و حریه اصلا نبود - و نوکران پادشاهی همه جایگرهای دیون و ریشای احوال و وجه
کمال داشتند . . .

است - من رر ار که نگیرم - بایرید عرص کرد که من گرو می گیرم -
 حصرت فرمودد که معقول می گوید - چه گرو می گیری - بایرید
 عرص کرد که پوستی که ایشان پوشیده اند میگیرم - مقیم پوستین را
 بموجب حکم برآورده نه بایرید داد - و پوستین کش اره اطلس
 سر و گریبان کش - و نگریبان او هر رمان بایرید روی آفتاب میکرد -
 و بدگان حصرت شوق میفرمودد - و مقیم رنگریها می کرد - و هوا در
 کال رودت - و در میان دریا از نمار پیشین تا نمار شام که ناری
 برطرف شد مقیم بی پوستین بود - چه مقدار سرما حورده باشد :

از راه آب مرل بمزل بعد از چند رور ناآگره تشریف آوردند -
 و بدگان حصرت در قلعه آگره رول فرمودند - و نه بیگمان و محلبا
 که همراه بودند حویلیها تعین فرمودند - و حویلی "نواب بیرم خان را
 که در لب دریای آگره است نواب خاخانان عایت فرمودند - و ردیک
 حویلی "خان خانان حوهر نکاول بیرم خان حویلی داشت - مام بیگه را
 چون سابقاً و حال سبایرد عایتی بود گفت آن حویلی "نکاول که نما تعلق
 دارد تو دادیم - و بایرید چون آن حویلی را متصرف شد درویش
 سقام سقا برادر کلان مشار الیه بود گفت که در حویلی درخت یم است -
 در ته درخت سقاخانه راست کی - فرموده برادر در چند رور
 سقاخانه ناتمام رسید - و درویش نظر که یکی از مریدان سقا بود در
 دروازه قلعه آگره سقاخانه راست کرده بود - و بدگان حصرت هرگاه

(۲۴۱)

کشتیها لنگر کرده بودند - یک کشتی ماهتانی حاکمان داشت - بعد آن
کشتی کلاں که برای ایشان خرگاه برپا کرده بودند - حاکمان و حماة
نکشتی مهتانی در آمده در یک دوآنی از دریای حوَن نگاه داشتند -
و حاکمان گنجمه ناری مشغول شدند - و حریف گنجمه ایشان برین
تفصیل - پاینده محمد قرچه حان و فریدون تعائی نواب مرزا محمد حکیم
و نایرید بیات - و بعد از چند دست ناحن گنجمه سدگانِ حصرت
که سیر دریای فرمودند نکشتی حاکمان (تشریف) آوردند - و در سدِ
عد کردن گنجمه شدند - حصرت فرمودند که ما هم شیده ایم که این ناری
بعریست - نایرید تا ما هم به بییم - سدگانِ حصرت و مقیم قره پیر محمد عرب
و فریدون مذکور و نایرید طرح ناری را بیاد کردند - و سدگانِ حصرت
فرمودند که این ناری را حوَن می کند - حاکمان و حواین که حاضر بودند
متفق اللفظ عرص کردند که ما از نایرید یاد گرفته ایم - و حصرت نایرید
متوجه شده فرمودند که شروع کن - نایرید بعرض رسانید که نادرشاهه
می نایرید یا حریانه - و بعد از آن که چند دست ناری شد مقیم قره پیر محمد
نای داد - و نایرید برد - چون مقیم همراه در نداشت نایرید گنجمه را
بر زمین ماند - حصرت فرمودند که چرا نمی نایرید - عرص کرد که این
ناری ست کسی که برد و در بیافت برمی گردد - و حصرت مقیم
فرمودند که چرا در نمی دهی - او عرص کرد که شمال حان و مقول حان
درین کشتی در ملازمت شما آمده اند - و تمسیم ؟ من همراه بیامده

خواهد شد - و هوای سگاله چون محل ناحوش است سب نارفتن همین بود - و الا او و هادر برادر مشار الیه آن نوع امرای حصرت بودند که اگر اقبال سدگان حصرت قرین حال ایشان می بود سگاله چه - که هر حالت که توحه میکردند آسانترین و جبهی فتح آنجا میسر می شد - و آخر الامر این دو برادر از بی لطفی مردم دریغانه و همیشی مصاحبان بدارین درگاه عالی شان روگردان شدند - و در اندک زمانی این هر دو برادر بجهت دعائی که فلک بایشان ناحت باعی از دار الما بدار القما رحلت نمودند - و سدگان حصرت را کشتن ایشان ضرورت شد - و الا پادشاهان را باین نوع مردم امرای چرای لطفی باشد - اسباب دولت پادشاهان امرای خوب است - و هر محل که این نوع حواین و سلاطین (امرا؟) پیدا شوند پادشاهان در تربیت ایشان ملاحظه نمی (می) کنند .

همان زمان که حاجانان از مجلس حصرت برآمدند بدرویش اورنگ چیری نوشته سارید دادند - مشار الیه رفته حواجه مطهر علی را از آنجا برآورده در منزل حان مذکور بملازمت رسانید - و همان زمان ناسپ و سروپای لایق مشرف شد - و شی که که حصرت و جمیع بیگمان و محلمان نکشتیا در آمده ناگره که پای تحت سارید متوحه شدند - حواجه مطهر علی را سروپای دیگر داده دیوان سرکار حصار که محاکیر حاجانان بود ساخته رحست کردند - و این سیر دریا در آواحر سه ۹۶۸ (به صد و شصت و هشتاد) بود - و یک نمار دیگری

ارکان دولت در کمال کم رنگی درپیش خاندانان سابقاً و حال که داشتند -
و او خاطر همه را ملاحظه کرده بی مشورت ایشان سخن بعرض می رساند -
و حضرت پادشاه بعد از فوت حان مذکور در مجلس او را بخون یاد
می فرمودند - اریں رهگذر بود که او اندک مهم را بی حکم حضرت عمل
نمیکرد *

و در همین مجلس حان حانان و بیگه و حواجه حان متفق اللفظ
بعرض رسانیدند که مرا عرب ملارم حان رمان فیلی چند و از پارچهای
نصیس سگاله که تاج حان بمشار الیه فرستاده بودند آورده - مهمساری حان
مذکور باید کرد - حضرت فرمودند که چرا معطل اید - حان حانان شما پدر مائید
سوعیکه صلاح دولت داید مهمسازی او و سایر دولت نماید - اما این مقدار
داید که ما را نوکران - پادشاه نکرده اند - و مردم رورگار تصوف و تهو
این پادشاه عالی شان از سخنان ایشان معلوم کرده باشد یا خواهد کرد - و رور
دیگر لایق دولت که می دانستند مهمسازی حان دمان نموده ناسپ و سروپای
لایق و فرمان حاکم سرکار حوپور و سرکار نارس و سرکار
عاری پور و بعضی از پرگات سرکار اوده و سرکار مانکپور تال آب
سون بالفعل ناو حاکم کردند - و در فرمان حکم شده بود که اگر سگاله
را نگیری هم تو عایت حوام کرد سرافرار کردند - و او سگاله را ناسان
ترس وحی میگرفت بلکه او گرفته تاج حان داده بود - و درین مرتبه
در رفتن سگاله ملاحظه این داشت که این حاکمها نکسی دیگر عایت

حهاں گفتند - و حواحه حهاں فریاد برآورد که آن مرد چهل و شریر است -
 و ارو در نوکری بیرم حان به بدهای حدا صرر سیار رسیده - و اگر او
 خلاص شود بار به بدهای حدا صرر حواهد رساند - حاحاان گفتند
 بهر حال انای حس شما است - صرر او چه حواهد بود - شهاب حان چون
 دیدند که حاحاان بخلاصی او مقید است حواحه حهاں را تسکین دادند -
 و قرار یافت که به بندگانِ حصرت عرص کسد - و حاحاان گفت شما ند مددی
 نکید من محصرت عرص کرده گاه او را ظلم - به نایرد گفتند که هرگاه
 که بدریحانه روم تو بیاد من بیار - رور دیگر چون حان حاان بمزلِ بیگه
 تشریف بردند نایرد بیادِ حاحاان داد - بیگه حاضر شد و گفتند که چه
 کرامی کد که شما گاه او را طلید کس بحانه درویش اورنک فرستاده
 مطهر علی را از بدی حانه او برآرید - حاحاان گفتند که چون
 همچون باشد محصرت بادشاه عرص باید کرد - بیگه گفتند که من عرص کم -
 درین گفت و گو بودند که حصرت بادشاه بمزلِ بیگه تشریف آوردند -
 و سر سوری از توحته مادر دستم حان گرفتند - و حارهای که در حگل
 حصار در شکار در پای مارک ایشان در آمده بود میکشند - و درین
 اثنا بیگه گناه حواحه مطهر علی را بالتماس حاحاان عرص کردند -
 و حصرت التماس او را قبول کردند - و فرمودند که می گوید که نویسنده
 بعریست اگر شما را درکار باشد نگاه دارید - و کمال ادب و احتیاط
 حاحاان را اریحا قیاس باید کرد که آن رته - و حواحه حهاں و سایر

ختم شد کهر و کافری بر تو بَارَك اللهُ اَیْنَ می‌گذرد
 آن صم گفت نام من ار سَرِ دین هیچ کس ایچین می‌گذرد
 در حیی که حصرت دهلی در درواره قلعه سقا حانه داشتند
 که به سدهای خدا آب می‌دادند - و در پهلوی حانه ایشان دوکان نابیای بود -
 و نابیایا هیرم سیار در دوکان جمع کرده بود - آتش در هیرم نابیای افتاد -
 و آن تقریب حانه هم سوخت - و سقا این قطعه مناسب داسته گفت -
 * قطعه *

سقا که چو قاقوس عمری می‌پیچید بر آشیانه حس را
 آتشکده گشت حانه او ار سورِ درون چو رد بس را
 ار آتش دل سوخت حاش همسایه بد مصاد کس را
 و بعد از چند روز افضل حان سائید گفت که حواجه مطهر علی -
 ترقی است ما و او از یکجائیم - وقتی که بیرم حان به تهریده درآمده بود
 حواجه مشار الیه را بطریق ایلچی‌گری بدیال‌پور پیش درویش محمد خان
 اورنگ که سابقاً نوکرِ بیرم حان فرستاده بود - و مشار الیه را دولتخواهی
 محاطر رسیده - و حواجه مشار الیه را مقید ساخته - و تا آن روز در حانه
 مشار الیه در مد بود - بحان عرص کی که گناه او را از حصرت بادشاه
 طلبد - چون حواجه حهان و شهاب حان و اکثر ارباب دحلِ حصرت
 بادشاه در حانه مهدی حان که حاجانان تشریف داشتند جمع بودند - بایرد
 بحان مذکور عرصه داشت کرد - و حاجانان (۱) همان زمان در مجلس حواجه

(۱) در اصل سه دهمون زمان .

هر که شد با صوت تر تن همریان ^(۱) در وقت کار
 می‌رید پا راں هت در گسدِ دوار چرخ
 می‌رید ^(۲) بر دورِ نقطه رور و شب با ماه و مهر
 هر حال او من سرگشته چون پرکار چرخ
 ره ره چگِ حویش را امشب نقاوی سار کرد
 تا رید آن قمر در مجلسِ سیار چرخ
 کف ران و پای کویان دمدم در رمِ عیش
 می‌رم هر دم بیادِ آن قد و رفتار چرخ
 تا شدم چون نافه سودائی ر چینِ رلف ^(۳) یار
 می‌رم پیوسته راں رو بر سرِ نارار چرخ
 ذکر آن یکتا درین لگر ر عیرم فرد ساحت
 همچون سقا می‌رم هر سو قلندروار چرخ
 * رباعی *

سقا عم و درد و شادمانی همه هیچ اندیشه مرگ و زندگی همه هیچ
 بر حیر که در حهاں فانی همه هیچ حر عشقِ بگاری حاودان همه هیچ
 * وَ لَهُ اِیْضاً *

گفتم ای کهرتست ایامم ار تو سقا بدین میگذرد

(۱) در یک سحه خطی د تن همریان وقتِ سماع ، ،

(۲) در اصل سحه د رلف او ، ،

(۳) در یک سحه خطی د می‌رم ، ،

و مار سیار است رسید - حربۀ مجدد سقّای مدکور رسیده بمحل که آمد
 خود را نمیداست - نزدیک نیم شب بود که بیحدی سقا را بایرید گفتند -
 و مشار الیه دران بیحدی سقا را ملازمت کرده شعوری درو یافت -
 عیال و مریدان سقا هم در حرع و فرع بودند - و این بیحدی مشار الیه
 تا سه پاس کشید - بعد اران بحال آمد و صور ساخته دوگانه بخا آورد -
 و احوال گذشته آنچه پیش از بی اختیاری واقع شده بود به برادر
 تقریر کرد - بایرید چون از برادر خاطر جمع کرده رخصت گرفته بمحل
 آمده - صاحب احوال را بمنعم حان معرص رسانید - و اران رور بار درویش
 سقا در میان مردم بیشتر شهرت کرد - و درین مختصر در بالا گذشته
 که بموجب فرمودۀ شاه قاسم انوار در سمرقند در حواب سقا فرموده اند
 که شعر نگو - و دیوان ترکی و فارسی دارد - و دیوان فارسی او حاضر بود -
 چون وا کرده شد همین غزل آمد = لایق دید که یک غزل و یک رباعی
 و یک قطعه نوشته شود - اگرچه در دیوان ابیات به ارین دارد اما
 حسب الحال همین را آمد -

می رسم در خلوت اسرار با آن یار چرخ
 در حرّات معان چون رید دُردی^(۱) حواری چرخ

(۱) در دو سعه خطی دیوان مرام سقا که در سوانثی است «درد حواری»
 مرقوم است - در مرگ اندراج حد دوم صفحه ۳۹ نوشته که دُردی «انضم» یعنی دُرد که در حر
 رقت نه نشین شود و بخاراً یعنی شراب تیره - باید دانست که دُردی معنی غری است و دُرد - ملود
 بای تحلی فارسی *

و حاجی محمد حان سیستانی بحال مذکور بموجب حکم چند مرل همراه رفتند - و چون اردو در حصرت دهلی فرود آمد سدگان حصرت هم از حصار فیروزه تشریف آوردند - و چون معمم حان از کابل آمده در هند مرلی نداشتند مرل بیرم حان که در کنار دریای دهلی واقع شده بود و محالهای مهدی حان متصل بود ایشان عیایت فرمودند - و حویلی مام بیگه که مابین هر دو حویلی بود بیگه مذکور بایرید عیایت کردند *

و در همین چند روز عرس حصرت حواجه قطب الدین مختیار کاکی که مرار ایشان در دهلی کبه است واقع شد - معمم حان و حواجه حهان و ملا پیر محمد شیروانی و حمی دیگر از حواین و سلاطین و اشرف حان و افضل حان و لشکر حان عرس آستانه رفتند - و شیخان و مریدان آستانه سماعها و اسلوی که داشتند بخا آوردند - و از شیرینی و دستارهایی که قاعده بود بمجلس آوردند - دستارها را بر سر حواین بستند - و حواین هم به بدر آستانه آنچه داشتند بخادمان آستانه دادند - و درویش هرام سقا که برادر کلان بایرید بود و دران اوقات در چله خانه حصرت شیخ نظام الدین اولیاء که در کنار دریای دهلی* بود که مقبره پر فتوح حصرت حت آشیانی متصل بان واقع شده می باشد - و در همان روز عرس محبت آب بخش کردن مرار حصرت حواجه قطب الدین رفته بود - و در محل برگشت بدلی کبه آبخانی که مسجد چند

بالا گذشته در منزل بیگه پانوس سرورار شدند - و به بیرم خان بدگل
 حضرت نوعی آشنائی و خاطر خوشی فرمودند که گویا هرگز کلفتی واقع نشده *
 و در همین مجلس معم خان بعرض رسانید که من از خان مذکور قول
 کرده ام که او را رحمت طوافِ حرمین فرماید - حضرت فرمودند که
 ما میل این داشتیم که در ملازمت باشد - و چون بیرم خان التماس نموده
 حسب التماس مشار الیه قول کردیم - و تا دو پاسِ شب صحت داشتند -
 و مردمِ اردو آن شب خوابِ مراعت در چادرهای خود کردند
 و فتنه و فساد که سفاقِ بعضی مردم برپا شده بود تسکین یافت - و نار
 کوچ کرده مراجعت فرمودند از گداری که براری روپر بود - حضرت مع
 اردو گذشته کوچ بر کوچ در بواخی قصه سرهد رول فرمودند -
 و مهم ساری رفتن بیرم خان در میان آمد - و بعد از سه چار روز
 مشار الیه را رحمت مکه معظمه فرموده خود بدولت بخت شکار بحاکم
 حصار فیروزه تشریف بردند - و بایرید (با) خرچی و بعضی اسباب لایق که
 معم خان به بیرم خان فرستاده بودند تا یک منزل بحان مذکور همراه
 رفته - و اسباب را بوکلای ایشان سپرد - و بیرم خان خطی نوشته بایرید
 دادند که در هندستان از ملک و اسباب آنچه از بیرم بطر نعمت لعل که
 معم خان باشد در آید بطریق ملکیت بایشان گذراندم - و بایرید رحمت
 یافته این خط را بمعم خان رسانید - و روز دیگر کوچ کرده اردو بحاکم
 حضرت دهلی متوجه شده و بیرم خان سفر حرمین - و ترسون محمد خان

ردیک بدرواره ایستاده بودند - مررا عند الله معل و مهدی حان که مانماً
 امرای مررا عسکری بود و لشکر حان و غیره از بایرید بربیدند که آمدن
 بیرم حان چه شد - بایرید گفت که این بیآمدند^(۱) - گفتند که تو بین
 چون برآمدی - گفت که مرا فرستاده اند که آمدن بیرم حان به من رسانم -
 بعد از آن سرداران و جمیع لشکر حوشمال شدند - و دانستند که دروغ
 نباشان رسیده بود که این حماعه را - ر اندرون گرفتند - و بایرید تهجیل
 متوجه ملارمت حصرت شد - و حصرت - ر چار - ر مام بیگه تشریف
 داشتند - و از دور بایرید را شناختند - و خدمتکارانی که ردیک ایستاده
 بودند فریاد کردند که حیر هست - بایرید عرص کرد که حیر است -
 و دولت حصرت قوی است - بیرم حان می آید - و از شنیدن این خبر همه
 مسرور شدند - و حصرت از بایرید خبر دیدن بیرم حان و آمدن
 او می پرسیدند - و لشکر حان را که از قلعه برآمدند حواحه جهان
 فرستاد بود - او بیر متعاقب بایرید رسید - حصرت ناو متوجه شدند -
 مشار الیه عرص رسانید که بایرید درون قلعه کافران رفته بود خبر
 درون را او می داد - نار بدگان حصرت بایرید متوجه شده خبر درون
 پرسیدند - و بایرید را ناسپ و سروپا سرفراز گردانیدند - و مام بیگه
 و حواین که در ملارمت بودند همه بایرید التماس نمودند بوعده و وعید
 مسرور ساختند - میان شام و حقن بود که بیرم حان با جماعتی که در

توخته که ناح‌گاه بلخ است و^(۱) در بدحشان بوکر مرزا ابراهیم بوده مرزا را شاخته گرفته به بلخ پیش میر محمد حان که حاکم بلخ بود برده - این طور بادشاه‌رادهٔ بهمن مردانه را نکورک نام ملارم خود فرموده که کشت - و هر جا که خبر کشته شدن مرزا ابراهیم رسید پیر محمد حان را خبر کرد - و افسوس از برای آن شاه‌زاده خوردند - و تاریخ فوت او را کورک کشت یافتند - و این خبر باخوش در حیی که اردو در کنار ماچپی واره بود رسید *

و در همان چند روز حضرت از گذر روپر از آب گذشتند و اردو هم متعاقب از آب گذشت - و در همین مرل میر اصغر مشی را^(۲) بعد از آمدن مکهٔ معظمه خطاب اشرف حانی عایت فرمودند - و حواجه سلطان علی را خطاب افضل حانی درین همین تاریخ سرافرار گردانیده بودند - و در حیی که بیرم حان - تردی بیگ حان را کشته بود ایها بخت اشائی تردی بیگ (ار) حان مذکور فرار نموده مکه رفته بودند - و بدگانِ حضرت کوچ نکوچ ناں کوهی که بیرم حان راجها پناه برده بودند شدند - چون نزدیک آن کوه رسیده اردو فرود آمد - و روز دیگر حاعهٔ از امرا و یکهٔ حوانان بطریق سیر متوحه حدق و قلعه

(۱) در اصل سحه که ناح‌گاه بلخ است و این کورک که در بدحشان بوکر مرزا

ابراهیم بوده مرزا را شاخته الخ *

(۲) در اصل سحه داصر مشی را که بعد از آمدن *

بیرم حال در مدت وکالت بحمت روضه امام رضا علیه التَّحِيَّةُ وَ السَّلَام ترتیب داده بود - و در جنگ آن پیر بدست اتکه مذکور درآمده بود - چون از بطر اشرف گذراند بحریه عامره سپردند - و حصرت از سرحد بحمت دفع و رفع حال مذکور متوجه نآن کوه شدند - ردیک پرگنه رورو در لب آب ماچهی واره اردو فرود آمده - و بدگان حصرت بحمت سیر متوجه لاهور شدند - و چند رور سیر لاهور کرده بار بدولت و اقبال باردو تشریف آوردند - و سیر لاهور در سه ۹۶۷ (به صد و شصت و هفت) بود *

و در همین تاریخ مرزا اراهم ولد نواب مرزا سلیمان که بحمت تسبیہ اورنگان - پدر و پسر از بدحشان متوجه بلخ شده بودند - و چون مرزا سلیمان هفتاد و دو جنگ باورنگ کرده همه حا فایق آمده و درین مرتبه هم اورنگ را بطر در بیاوردند با سپاهیان گشتند - و هر لشکری که عیم خود را حوار گرفت البته شکست می یابد - مرزا اراهم از پدر جدا افتاد - و اورنگان باو علیه کرده مردم او پریشان شدند - و خود سه چهار کس معدودی نگوشه افتاده - و ^(۱) کل کافر نام که راهدار و تمناچی

(۱) در اکرامه جلد دوم صفحه ۱۲۵ مرقوم است که درس اثنا را در کل کافر میرزا را می شناسد و باتفاق مردم ده مقید ساحه پیش پیر محمد خان می رود ++ پیر محمد خان متوم شده در کشت اسمعالم می نماید - تاریخ ابن قصه کوراک کشت (۹۶۷) یافته اند - و کوراک نام حلائی بود - و میرزا سلیمان کوراک امید پدر (۹۶۷) تاریخ یافته بود - و پیشتر اربن قصیه بدو رور مرزا اراهم قصیده گفته که مطلعش این است *

رفتم محاک حسرت چون لاله داغ ردل آرم محشر بیرون با داغ دل سر از گل

مررای مدکور فرستادند - و در پتاره هم بیرم حان شکست حورده بحاس لاهور و کوه دامن متوحه شد - در بواجی* سلطان پور شمس الدین محمد اتکه و لشکر بادشاهی که پیش آمد حگ کرده شکست حورد - و حواجه مطهر علی دیوان خود را بدیال (پور) بطلب درویش اوریک که ملارم حان مدکور بود فرستادند - و درویش اوریک هم ار آعای خود روگردان شده - حواجه مدکور را مقید ساحت - نار حان مدکور براحای بواجی* لاهور که یک کدام ایشان کلان بود و تحتمل^(۱) نام داشت رجوع کرد - و در بواجی پرگنه حواره نکوه درآمد - و راحای کوه دامن همه ناو اتفاق کردند - و کوه مربوط تر خود را که نالای پرگنه حواره واقع شده حذق کنده و درواره راست کردند - و معم حان ار پای دولتجان کوچ بر کوچ متوحه ملارمت حصرت شد - و در بواجی ماچیبی واره بمررا شرف الدین حسین و ادهم حان و سایر ارکان دولت حصرت ملاقات نمودند - و رور دیگر بپانوس حصرت سرافرار گشتند *

و در همین مجلس شمس الدین اتکه - ولی بیگ^(۲) دوالقدر را مع اسماعیل قلی ولد مشار الیه دست سته سر دیوان آوردند - و علم که

(۱) در اکبرنامه جلد دوم صفحه ۱۱۶ نوشته چون بیقین پیوست که برام حان پش راحه گس در بلواره که در میان کوه سواک حائی مستحکم است پناه حسه دران حال متحصن است ناران حدو صورت و معی هیردم مهر ماه آلهی موافق سه شنبه دهم محرم سال ۹۶۸) همد و شصت و هشت هلالی قاید توفیق ایردی متوحه آن صوب شدند *

(۲) در اصل صحه «ولی بیگ ولی دولقدر» *

و ملا عبد الباقی صدر و ملا حورد زرگر و پاینده محمد و سوکون پسران
 قرحه خان و فریدون تعانی مرزا محمد حکیم و شاه هاشم برادر ابوالمعالی
 و محمد قاسم و محمد حسین حواهرادهای پهلوان دوست میرزا و ابوالفتح
 ولد فصایل بیگ برادر خان مذکور و میر محمد امین بشارپوری قراست
 مهر قریش که دران ولا از بخارا آمده بود مع ملک گدا علی و ملک
 امیر ولد میر سر علی کلکاری و غیره در آواخر ماه شوال سه مذکور
 در لاهور بطواف مرقده مور پر فتوح حضرت جنت آشیانی مشرف
 شدند - و بواب بیگه بیگم را که خدمت قری می کردید ملازمت نموده
 رحلت حاصل کرده در حویلی محنت خان قزوینی^(۱) که ابوسعید کروری
 حالا متصرف است منزلها ساخته - و الآن همشیره بواب مرحومی
 محمد حکیم مرزا تشریف دارند - و بعد از چند روز برآمده در پای
 دولت خان فرود آمده .

و مرزا عبد الله معل داماد ایشان بود و حاگیردار پتاره -
 و بیرم خان که از آگره برآمده بحاجت بیکایر و آنحدود رفته بود -
 و باز رای خان مذکور مقلب شده از بواجی بهتیر گذشته به تهریده که
 حاگیر شیر محمد دیوانه که ملازم بیرم خان بود آمده - اسباب ریاضتی
 خود را در قلعه گذاشته محمد را همراه گرفته به پتاره بر سر
 مرزا عبد الله آمده - و مع هم خان هم جماعه را از لاهور نکو ملک

(۱) در اصل سه دعربی .

به بیگم همراه ساختند که در ملازمت بوده در هر مرلی که فرود آید اسباب مہای که قاعده می باشد سرکار خاصۃ بیگم و متعلقان رساد - و از پل عورند که نگذرد رحمت گرفته کابل آید - ایرید بموجب حکم عمل نموده - و بعد از چند روز در کابل ملازمت و اب رسید - و از حسن خلق و مروت و غمت بیگم آنچه دیده و در مری رساید

و در عمون چند روز مرا شریف الدین حسین ولد حواجه معین سیرۃ حضرت حواجه حبان محمود از کاشغر کابل آمده - معنی اسباب - سوداگران - در ملازمت مرای مذکور آورده بودند - و حسابان خوب داشتند یک لک بار ایشان را واکزده آید و اب جان حبان را در کار بوده گرفته ما باقی را صاحبان برگزیند که در دستور کاشغر سه در ملازمت مرای مذکور متوجه شد شد

و معین خان تا سه ۹۶۷ (۱۰۷۷ و شصت و شصت) در حکومت کابل کرد - درین مدتی چند مرتبہ فرامین صلب تشار به صادر شد - آخر الامر شوق پادشاه بندگان حضرت گریبان گرفته مقید بمیوهای خوب و سیرایع شرآ و حکومت کابل شد - در آخر سه مذکور یزدخواست متوجه شد شد - و پادشاه سرر سپاهیان خوب همراه آوردند - و معینی سپاهیان را در کابل در ملازمت و اب محمد حکیم مرا و فرار خود عی یکت گشتند - و در ملازمت حضرت مثل حیدر محمد آخته بیگی و مقیم و بتو قوت ترستی بگ جان و حواجه عبدالعزیز

ردیک بدرواره دهلی است کرده بودند فرود آمدند - و محمد قلی حان در روح قاسم برلاس که می نشستند رفتند - و بعد از چند روز از معمر حان رحمت حاصل کرده متوجه هند شدند *

و در رومستان هم امسال حرم بیگم کوچِ نواب مرزا سلیمان از مرزا رحیمده نکابل آمد - و اباق دیوانه و علی محمد قلعه نوکران بیگم مذکور همراه بودند - و نواب حان حانان ایشان را در حویلی حواریه بیگم که ساح شهر آرا متصل است فرود آوردند - در انشای این نواب مرزا سلیمان خطی نواب حاجانان ارسال داشته بودند که اگر بیگم را بصایح برگردانید که به بدحشان آید ما از تو منت داریم - و نواب حان حانان هر روز رفته بیگم را بصایح میکردند که رفتن شما هند اصلا لایق نیست - اباق دیوانه و علی محمد راضی نمی شدند که بیگم به بدحشان مراجعت نماید - و آخر بیگم از مصاح و بصایح معمر حان مراجعت بدحشان راضی شده قرار یافت - و چون بمعموره که پای مبارک است بیگم آنجا رسیده بودند حاجانان را طلبیدند فرود آمده - و عهد و شرطیکه می باشد بحان حانان کردند و گفتند که ما ترا برادر گفتیم - دیگر نخواهیم گذاشت که مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم بر سر کابل بیایند - و اسبِ طرق خانه را مرزا سلیمان که او را اله پاپچه می گفتند بحاجانان داده رحمت فرمودند - و حان حانان بایرید را

تردی بیگ که آن رمان حاکم اتاوه بوده بشید - مشار الیه در بالای
دولچه خود راه نداده - و معم حان گفت که حر کشته شدن تردی
بیگ حان امروز از فرمان عالیشان و کثافت بیرم حان بمن رسید - برای
همین گریه می کردیم - و افعان حصر حیل که چهل روز پیش باشد که
در مدراول نتو گفته انواع تعجبها کردند - و بایرید بطریق کبابه عرص
کرد که حالا همد می توان رفت - گفتند که می رویم - تو برو نکابل - تا
محمد قلی حان توحیهی مردم کابل تکلیف نکند - و من بدرقه شده از کوتل
سیاه و ییلاب نگذرام - و برگشته در تمان یک هزار و مدراول کلوجی
توحیه کرده از رعایا تحصیل کنم - و بعد اراں نکابل آیم - بایرید عرص
کرد که دران مرتبه هشتاد روز بخت اوراق در کابل مانده بودم - انواع
کلفتها بمن رسیده - من بی شما نکابل می رویم - و حان مذکور فرمودند که
تو که می روی رعایای کابل جرم می کسند که من بر می گردم - محمد قلی حان
چیزی نمیدهد - بایرید التماس کرد پس بابا دوست بخشی را بمن همراه
کشد - حان التماس مشار الیه را قبول کرده - و صباح کوچ کرده در
هدال پور بر دیک اردوی بیگمان فرود آمدند - و آن شب بایرید و بابا دوست
هم در خدمت بوده - و صباح معه بیگمان کوچ کرده متوجه مرل باریک آب
شدند - و بایرید را فرمودند که تا آن مرل همراه بیا که محمد قلی حان
کثافت و مردم کابل پرواها نویسم - مشار الیه بموجب حکم عمل نموده تا آن
مرل همراه بود - کثافت و پرواها را گرفته - و از بیگمان هم رحصت

ایشان را ملازمت کرد - آنکه حان و مقیم حان و نالتو و نانا دوست بخشی و حواجه عبر باطر در ملازمت بودند - و قاصد هسودی از هند آمده فرامین و خطها آورده بود - همه در وقت خواندن رقتی می کردند - نه بایرید فرمودند که نقله رفته فرردان خود را دیده - مشار الیه گفتی - فرمودند که بخانه رفته ترکش خود را وا کرده و فرردان را دیده در بنار دیگر پیش من بیا که تو کار دارم - چون بنار دیگر بایرید آمد همین جماعتی که در بالا گذشت در ملازمت بودند - بنار شام را گذارده ایشان را رحمت کرد - و ایشان همدال پور که اردوی همه بیگان تا آن رور آخا بود رفتند - و حان بحرگاه درآمده - بعضی از ملازمانی که بایشان کگش می رسید طلبیده گشت که در وقت دولت اگر بیدولتی هم واقع شود همه شریک ایم - در رفتن هند چه می گوئید - بایرید عرص کرد که قل محمد اعولع که درین بردیکی از هند آمده و طرح و وضع در بخانه را می داند هرچه گوید عمل کنید - و ناو متوجه شدند و فرمودند که کیفیت هند را تقریر کن - مشار الیه از کلابهای نواب بیرم حان آن قدر گفت که درین تذکره نگنجد - و درین اثنا بایرید گفت که روری که من و اورو در مدراول فرود آمده بودیم - یکی از افعانان حصر حیل گفت که تردی بیگ حان را بیرم حان کشت - مشای کشتن چیرهای دیگر بوده باشد - اما مردم عالم گفته که در حی که سابقاً در هند بودند بیرم حان که بیرم بیگ بود و میر - عمایون نادرشاه - یک رور حواستند که نالای دولچه

پیمبر بود فرمودند - و مشار الیه متوجه آن حدود شد - و موضع شهری که از دیهای الکار بود و در حلکة حلمی واقع شده - و آن حلکه هم به الکار تعلق دارد - و پیش از رفتن هند حصرت بجاگیر سلطان محمد قراول مقرر داشته بودند - و مشار الیه درو درختهای ناع و طالاری راست کرده بود - و آن ناع قدری برگس و سمشه هم داشت - بایرید آخا فرود آمده تحصیل مشغول شد *

و روز دیگر قاصیان الکار بدیدن مشار الیه آمدند - پاره شراب و چند مرع پروار و انار و نُقل شراب آوردند - در تمان مدراول و یکهار قاعده ایست که هرگاه قاصیان بدیدن حکام یا تحصیلداران می آیند شراب و نُقل می آرند - و اگر در دیهی دعوای شرعی بیکدیگر دارند قاصی را آخا می طلبد - و بدار القضا رفتن رسم نمی باشد - و اگر کسی می میرد غسل داده در تابوت گذاشته و تابوت او را در راه قبر در زمین می گذارند - یا شراب یا سرسور که نوره ایست می خورند - و در گرد مرده رقص می کنند - و بعد از آن او را بحاک می سپارند - و بعد از چهل روز که تحصیل ناتمام رسیده بود و اسپان هم حوید حورده فره شده بود حطّ معم حان به بایرید رسید که از تحصیل هم چیری (اگر) باقی مانده باشد رود بیا که متوجه هند شدیم - روز دیگر مشار الیه متوجه ملارمت حان شده - و حان مذکور در بیرون قلعه حوشاهی در کنار آب پیش (حیمه) برپا کرده بودند -

بودند تشریف آوردند - و رکاب که از همه حوردها بود بطریق
 الش به نایرد و چنداولان عایت فرمودند - و چون تنگی گاؤ
 رسیدند مرا میرک که آنکه سلیعه سلطان بیگم بود از کابل آمده تفریر
 کرد که اسباب بیگم هور در کاروان سرا افتاده - چون راهها
 محاطره بود از کوتل تنگ گاؤ - که سابقاً کوتل کون می گفتند و یک
 وقتی در مجلسِ حِتِ حصرت آشیای این نام گذشته - ایشان فرمودند
 که این نام خوب نیست - بعد اریں کوتل تنگ گاؤ گوئید از آن جهت
 کوتل تنگ گاؤ می گوید - نایرد با جمعی برگشته نمار شام ناں
 اسباب رسیده بار کرده سحری در ناریک آب ناردو ملحق ساخت -
 و از آنجا کوچ کرده بمنزل دیری - و از منزل دیری بمدراول فرود
 آمدند - حط معم حان به نایرد رسید که مدتی است که تو در کابل ماده
 و حر قندهار و بلخ نما رسیده است - اوراق را ملا نظر که بخشی
 بیگی معم حان بود سپارد - تو خریده پیشتر بیا - نایرد از مدراول
 روانه شد - و از افعانانِ حصر حیل یکی سایرد گفت که تردی
 بیگ حان را بواب بیرم حان در هند کشت - و چون همون روز نایرد
 در قلعه حو شاهی ملارمت معم حان رسید - و هور حان مذکور آن
 قلعه راست کرده حلال آباد نام نکرده بودند - از نایرد حرهای
 بلخ و قندهار و هراحات و آشنائی محمد قلی حان مردم کابل پرسیدند -
 و بعد از آن تحصیل تمان الکاکار و قبیله هرا را میشی که در نواحی مهتر لام

شدند - و بمقیم حان مذکور نار آشنائی مصاحانه کرده بمدینه^(۱) نارس که آن طرف آب گنگ است - و علیقلی شیبانی بخت استحکام جنگ افعانان قلعه او را مرمت کرده رمایه نام کرده است - ناآخا رسیده بودند که فرمان طلب که گناهان او را بخشیده بودند رسید - نواب معم حان اسپ و سروپا بمشار الیه داده رحصت فرمودند - چون بیگمان و ساهی^۲ امرا و حواین همه اسباب همد تیار کرده مستطری بهمین جنگ هیمن بودند همه از آمدن سر هیمن خوش حال گشته - بعد بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم که بخت بعضی ضروریات مانده همه متوجه هند شدند - تا هشتاد رور دیگر ساهی^۳ معم حان در قلعه کابل بود - بعد اران معم حان بنایزد نوشت و جمعی را فرستاد که ساهی را گرفته بیا که متوجه هند می شویم - ساهی را گرفته در کاروان سرای مهتر دوست که در چلکه سیاه سگ واقع شده فرود آمد - دران چند رور بر پهای رور ناریده بود - و هوا در کمال برودت - درین اثنا حط معم حان رسید که بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم را بر همراه بیارید که اگر ناآخا نماید بدرقه علیحده باید فرستاد - و یک هفته دیگر در کاروان سرای مقام کرده - و ناآخا دوست بخشی هم همراه بود - بعد اران بیگمان از قلعه برآمده ملحق شدند - کوچ کرده بموضع تتحاک رفت - روری که از موضع تتحاک کوچ کرده متوجه ناریک آب شدند و آن رور نایرید بیات چنداول بود بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم که عقب مانده

(۱) در اصل نسخه «مدن نارس» ه

کرده ایم که کابل را قبول کرده - و تو حویلیه ایشان را حالی می ساری -
و این خطاب را ماه حکک حلیفه در میان ترخان بود - بایرید عرصه داشت
کرد که معمم حان همچون کسی بیست که من بی رحمت ایشان ساهی^۱ ایشان
را از حویلی توأم برآورد - دیگر تقصیری ندارم - شش ماه برگرد سر
شما و هر کس هم که در قلعه بود گشته ایم - و حالا این نتیجه داد که سخن
دروغ علامان قاسم بر لاس در سدد اعراض میشود - بده را چاره بیست -
اما از پادشاهان انصاف لایق است - و چون بی گاهی بایرید ظاهر شد
عیانها فرموده گفتند که چون ملازمت^۲ حضرت رسیم خدماتهای ترا بر عرص
خواهم رساند نتیجه خواهد داد ۵

و در تاریخ سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) حضرت - مقیم بیگ
را از قاسم علی حان بختی که در قلعه سورت معمم حان را در مجلس
حضرت لفظ بی ادبانه گفته بوده برای خاطر معمم حان او را چهار
فرستاده بودند که حان مذکور تسبیح نماید - چون همه وقت معمم حان
بمیرای چغتای مخصوص بعلامان حضرت شفقت و خدمتگاری می نمودند -
و این نوع بی ادبیها بخت دولتمخواهی حضرت از مردم می گذراندند -
از مقیم حان در این مرتبه این بی ادبی را گذراندند - و حضرت عرصه
داشت کردند پس گمان مشار الیه نموده - عرصه داشت را بقاسم علی حان
ببرده ریخت کینه - و ' قلعه چار برآمده بر سر افعانان متوجه

شهر حویلی خود در آید - بایرید گفت شب بعد از وداع محمد قلی حان که بیرون آمد در ماده حویلی می گفته بود - من معم حان رفته گفتم - ایشان فرمودند که حویلی "سلطان قلی دلال را به پنج هزار شهری خریده ام - و بنی ولد خود داده ام - و او حالا همراه من می رود - محمد قلی حان در آن حویلی نشیند - و چون من ادس می کنم شما نگهدارید که حلیت دارد - و چون کلوجی را گرفته ساهی را ظلم در آن صورت حویلی شما حالی شده متصرف خواهید شد - و چون علامان به بایرید مکرر ماله کردید کلیدهای دروازه را گرفته متوجه بالای حضار شد که در دیوانخانه مریم مکانی که محمد قلیح حان و حواجه حلال الدین محمود و باقی امرای کومک که همه حاضر بودند سپارد - کلیدها را حان مذکور گرفت و فرمود که ما در دیه افعانان باشیم - و تو در شهر - کلید پیش تو لایق است - و بایرید در جواب گفت که تا عایت محکم بواب معم حان کلیدها در پیش من بود - چون در میان معم حان و شما حدائی بیست حالا محکم شما نگهدارم - کابل را نگاه می باید داشت و الا کلیدها را نگاه داشتن سهل است - هر کس که خواهد نگاهدارد - از تقریر علامان برلاس که بجهت حویلی آمده بودند پیش^(۱) بایرید بواب مریم مکانی سخنان گفته فرستاده بودند - و بواب مذکور بایزید را بدر محل طلیده در سد عتاب و خطاب شدند - و فرمودند که ما بصد مستداری محمد قلی را راضی

(۱) در اصل نسخه دایمده بودند پیش از آن از بایرید بواب، ه

رفته بود - و معم حان سر را بایرید بیات که بجهت سی (ساهی) در کابل مانده بود فرستاد - و خط نوشت که هرگاه که سر رسد بر درِ دروازه آمی بیاویری - و فرمائی بقاره شادی رسد - و سه چهار گپژی از شب گذشته بود که سر به بایرید رسید - و موجب حکم معم حان عمل کرد - و از راه ناره قلعه به بالا حصار آمده سوچی فتح هیمون به بیگمان رسانید - آنکه حان و میر قالی و ملا مقصود بگالی و حواجه عبر باطر و اکثر حواجه سرای حرما جمع شدند و گفتند که بیگمان می فرماید که از کجا داریم که این سر هیمون ست - و فتح راست است - بایرید خط معم حان را فرستاد - و اکثر بیگمان خط حان مذکور را می شاختند - چون اطمینان خاطر ایشان شد همه به بایرید اسپ و سروپا وعده فرمودند - و صباح محمد قلی حان رلاس به بایرید گله کردند که نمازم حیر نایست کرد و بقاره فرمود - بایرید گفت که در خط حان بود که من شما حیر کم - تقصیر را معدور دارید ه

و قل اریں هم روری که معم حان از کابل برآمده متوجه یک‌سار شده در تپچاق فرود آمده بود به بایرید فرموده بود که بعضی اسباب ضروری را نار کرده فرستی - و کلیدهای دروازه که در پیش تست محمد قلی حان سپاری - در اسباب نار کردن بود که دو علام قاسم رلاس آمدند که این حویلی و رح تعلق به بیگم که دختر قاسم رلاس و کوچ محمد قلی رلاس است دارد - حالی کید که بیگم مذکور می‌خواهد که از دیه افغانان

بر سر هیمون سوار شدند - در باغ ست آن کافر رسیدند - چون دولت صاحب قران اعظم محصرت تحت آشیانی قرار یافته بود - و از ایشان محصرت حلال الدین محمد اکبر بادشاه منتقل شد - و حق سبحانه و تعالیٰ بدین سبب عهد مسلمانان آن کافر را در دل او محو گردانید - چون محک محصرت متوجه شد سلاطین و حواین پیش از آنکه بدگان محصرت برسند او را شبیه تیر گرفتند - و تیری از عیب در میان صندوق فیل چشم آن کافر رسید - و همان زمان او را دستگیر کرده - و این خبر را به بدگان محصرت شاه قلی محرم که در آن زمان ملازم نواب بیرم خان بود رسانید - و متعاقب آن کافر را به پای فیل محصرت رسانیدند - و بدگان محصرت فرمودند که اگر مسلمان می شوی از سر حوین تو می گذریم - و آن کافر حرام راده باسلام دریامد - آخر الامر بدگان محصرت شمشیری بر او زدند - و از آن تاریخ حلال الدین محمد اکبر بادشاه عاری می نویسد - و این فتح در اول سه ۹۶۳^(۱) (به صد و شصت و چهار) بود - و سر آن حرام راده را بکابل فرستادند - و در مقام قورق سالی مجمع خان رسید که به یک هزار

(۱) در اصل نسخه از سه و کاتب ده سه ۹۳۶، ارقام یافته در منتخب الواریج جلد دوم

صفحه ۱۵ مرقوم است که صاحب روز جمعه دهم ماه محرم الحرام سه اربع و ستین و تسعمانه (۹۶۳) که روز عاشورا باشد اغار قتال و حدال مابین امرای مقلای و افواج هیمون واقع شد ++ ناگاه تیر احل که هیچ سپری دافع آن نتواند بود بر چشم احوال او رسید چنانچه از کاسه سر تهی معر او گشت و فی شعور شد و جمعی که نزدیک او تردد می کردند این حال دیده متعرق گشتند و لشکریان اهل اسلام تعاقب ایشان نموده قتل عام کردند *

معهم حان برآمده متوجه لعلان شد - و محمد قلی برلاس و جماعه کومک کابل را قبول نموده ناشیدند *

و بخت حیرت انگیز که همور در هندوستان نشده بود بیگمان و ساهی* امرا تمام یراق آمدن هند مهیا ساخته بودند - اما معطل این بودند که حیر دیگر از هند بیاید - چون عدلی که قائم مقام اسکندر بود - ملک او را هم دعدعه سلطنت هند شده بود - در نواحی* بیاک که حصرت حلال الدین محمد اکبر بادشاه شهری طرح انداخته او را اله آباد نام کرده اند که در هند آب و هوا قریه ندارد عدلی مذکور از دارالعلماء داراللقا رفت - و هندوئی همور نام وریر او بود - ویل و لشکر سیار که از عدلی مانده بود گرفته متوجه دهلی شد - و بخدا عهد کرد که اگر معل را ریر کیم مسلمان شوم - چون دهلی رسید تردی بیگ حان ترکستانی و نه امرای که ناو کومک بودند حگ کرد - و تردی بیگ حان شکست خورده متوجه رکاب طهر قرین شد - چون بدگان حصرت دفع و رفع سکندر نی عاقبت که در قلعه مانکوٹ بود نموده با لشکر نصرت مآثر متوجه حصرت دهلی شدند - و تردی بیگ حان و علیقلی که در سرکار سسل بود مع امرای شکست یافته پاپوس حصرت سرفراز شدند - و چون نواب بیرم حان را نه تردی بیگ برای قدیم بود - شکست همور را مشأ ساخته مشار الیه را حانه خود طلبیده - و خود نه هانه طهارت حیست - و جمعی که قرار یافته بود فرمود که تردی بیگ حان را در دیوان حانه در بالای گلیمها کشتند - و بعد ازان

دیگر که کوتلها را روف می‌گیرد کار بریشان مشکل میشود - بالضرورت
 رور شسه مررا سلیمان و مررا ابراهیم مع لشکر بدحشان کوچ کرده ندیه
 معموره که پای مارناشد فرود آمدند - و یم رور همان رور معم حان درواره
 آهی را وا کرده ساع دیه افعانان خود می‌رفت که در راه حواحه
 میرکی دیوان نواب مریم مکانی که بیرون قلعه مانده بود و مررا سلیمان
 همراه شده بعضی دولتخواهی‌ها کرده بود درپیش حاتم پادشاهی درجورد -
 و معم حان نکسان خود حکم کرد که او را از اسب فرود آوردند -
 و از پس دوکان میوه فروشی او را از حلق کشیده - بعد از چند رور مردم
 کومک آمدند - در ادک رمان بخت بی سامانی در سخی در آمدند - معم حان
 گفت که علّه بیرون را محالمان تمام کرده اند - آنقدر تحمل کنید که علّه
 سال بو قلعه در آریم - بعد از آن شما را رحصت کنیم - ایشان گفتند تا آن
 رمایکه حاگیر نداشته باشیم چه نوع خواهیم گذراید - معم حان در جواب
 گفت ناموس چعتیه تمام بر من بیست - شما هم امرای حصرت اید - و حالا
 در هدوستان حایگیرها آنقدر دارید - و زر هد همراه آورده اید - اگر چند
 رور تحمل کنید تا من سامان قلعه کنم - بعد از آن بروید لایق می‌نماید - این
 شق را قبول نکردند - آخر الامر قرار یافت که کابل را محمد قلی حان
 و حاعه کومک - و عرنی را حواحه حلال الدس محمود متصرف شود -
 و معم حان لغمان و بیکهار رفته زر کلوجی بگیرد - و از آنجا متوحه
 هد شود - و توحیه مال اول را مردم لغمان و بیکهار کلوجی گویند -

مراد بیگ قرویی دیوان کابل بودید - و ار اشتر گردن تا لعلو ملارمان و حواحه سرایان نواب گلچهره بیگم و گللدن بیگم و مریم مکان و نواب بیکه بیگم و ماه حاک بیگم - و ار برج لعلو تا برج حریف بیگ قل محمد اعولق معم حان و بعضی ار ملارمان ایشان داشتند - و برج حریف بیگ را میر محمد تانوت و تردی محمد میدانی ملارمان حان مدکور داشتند - و ار آنجا تا بدرواره آهی تعلق معم حان داشت - و هر حا ملارمان خود را تعیین کرده بودند - و هر شب جماعه را ار ملارمان خود چوکی کرده بودند که بقاره و دف و دایره در مرچلها گشته مردم را در مرچل می گذاشتند که جواب کسد - بایرید هر شب طرح بود که ر جمیع پنج مرتبه رسد - و آن جماعه را نویسد و نگردد - شهای جمعه دم نوبت خاصه مشار الیه بود - و خدمت توپخانه قلعه بیر ناو تعلق داشت - و قسمت انبار غله هم مشار الیه تعلق داشت - و پیاده چند هم رسانده بود که ار بیرون قلعه اسباب معیشت می آورد - و مردم نی بصاعت قسمت می کرد - و چار چراعها بیر ترتیب داده ار هر رخی آویخته بود که اگر پیاده در ته مرچل و برج بیاید نمایان باشد - چند رور در قلعه بقدری عسرت محبت دحیره شده بود - هر بار لشکر دشمن رور می آوردند مردم قلعه نا آنکه اندکی بودید بریشان فایق می آمدند - بحساب رور چهار ماه - و بحساب ماه شش ماه ار ابتدا تا انتهای قلعه بدانی بود

چون دایسته بودید که هیچ وجه قلعه را نمی توانست گرفت - و چند رور

یارک آمد - معم حان به بایزید قرارداد داده بود که تا زمانی که از بنار
 فارغ بشویم دروازه را وا نکنی - بعد از فراغ بنار جمعه دروازه
 یارک رسیدند - امام و چندی دیگر که محبت حطه آمده بودند در عقب
 دروازه بودند - معم حان مذکور ایستاده دروازه را وا کرد - و آن جماعه
 را در قلعه درآوردند - و خود تا مدرسه مذکور رفته بنار دیگر بود که
 حطه بنام مرزا سلیمان خواندند - صباح روز ششم مرزاییان مع جمیع لشکر
 کوچ کرده متوجه بدحشان شدند - و مردم قلعه بعایت الهی و بدولت
 حصرت از عسرت خلاص شدند - و جمعه دیگر بنام بامی حصرت در رنگ
 جمعهای سابق حطه خواندند - بعد از ده دوازه رور حواین کومک که از
 هندوستان فرستاده بودند بکابل رسیدند - دروازه آهی مرچل معم حان
 بود - و رح بالای دوکان مسکراں مرچل تولک قوچی - و رح سر چاه
 مرچل مقیم بیگ ولد قره پیر محمد عرب بود - و مابین چاه و دروازه
 دهلی مرچل حواحه مح علی بود - و دروازه دهلی مرچل نابوس
 بیگ - و دو برج میانه دروازه دهلی و دروازه یارک یکی از
 شیخ هلول و دیگر مرچل قاصی حامد بود - و دروازه یارک مرچل
 محمد قاسم و محمد حسین حواهراده‌های پهلوان دوست میرر بود -
 مابین دروازه یارک و ارک مرچل بابا دوست بخشی - و مابین دروازه ارک
 و اشترگردن مرچل فریدون بود - و در رح اشترگردن میر قطب الدین
 محمد انکه و میر شاه محمد برادر شاه شمس الدین محمد انکه و حواحه

هر حال قرار یافت که حطه نام مرا سلیمان تا نحواسد کوچ نمیکند -
 در آخر قلعه سدانی بود که پیر محمد حان آنکه برادر شمس الدین آنکه
 (ار) سدگانِ حصرت و مرا حان هرازه که از کومک جدا شده پیش
 آمده بودند - و در خورد کابل مرا حان هرازه و ملا بیکسی و جمعی دیگر
 فرود آمده بودند - میر محمد حان العار کرده خود را بدرون قلعه رسانده
 بود که هرچه معمر حان قرار دهد مرا حاصر حان عمل نماید - معمر حان
 قرارداد داده بودند که چون مردم سیار همراه مرا حاصر حان بوده
 و مردم مررایان تنگ قل بموده اند - چه طور خواهد آمد - مناسب است
 که به حاص هرازه حات رفته مردم و اسباب را در حائی محکم
 گذاشته مردم هرازه را هم گرفته شحون بر لشکر مررایان بیارند *

چون حاسوسان مرا سلیمان پیشتر از میر محمد حان که قلعه آمده
 بود خبر رسانده اند که مرا حاصر حان با کاروان و زر و جمعیت
 بسیاری در خورد کابل فرود آمده - و ارا حان کوچ کرده متوجه
 لندرتسخت - مرا سلیمان با مردم سیاری العار کرده در لندر بر سر
 میرزا حسن خان رسیدند - مرا حاصر حان تاب نیاورده فرار نمود -
 میرزا سلیمان سیاه برزد و مردم حاصر حان را گرفته - مردم را سرا
 بستند - و تا یک صد تنگی بیور آن در قلعه را تنگ قل بمودند *

چون روز جمعه شد - در رسید در مسجد حطه نام نامی سدگان
 حصرت نحواسد - تا جمعه وقت نام مرا سلیمان در عقب دروازه

را که نالا کشید دهم مرا باشد - و این قصیه را نانا دوست بمعمر خان
 قرارداداده بودند - معمر خان و تولک قوچی و مقیم قره پیر محمد عرب
 و شیخ مهلول چولی و مرا قلی و قاضی حامد و نابوس که مرچلهای
 ایشان بر دیک بود و جمعی دیگر در بالای دروازه نارک پنهان شده مشاهده
 می نمودند - اول یک نکاول خود را مع ترکش و شمشیر و تیر مرا
 نالا فرستادند - چون او را نالا بر آوردند معمر خان گفت نگیرید - و مرا
 را تیر و تفنگ گرفتند - مرا نانا دوست را دشنام کرده ریه پایه را
 هم نتواستند برد گذاشته گریختند .

بعد از دو روز دیگر مرا سلیمان معمر خان خطی نوشتند که
 نابوس را فرستد که بعضی سخنان دارم - شما رفته بگوئید - معمر خان
 گفته فرستادند که شما مهر شاه را فرستید که در قلعه باشد
 تا نابوس پیش شما رفته بیاید - روز دیگر مهر شاه را فرستادند -
 و معمر خان نابوس را پیش مرا سلیمان فرستاد - مهر شاه را در
 دروازه نارک مهمانی کردند - و پشتهای گوسفند داشمندی و حرورها
 و انگورهای کشمش در مجلس در آوردند که مشار الیه قسم یاد کرد که
 در بدحشان که گوسفند داشمندی آنهاست اریس نوع ندیده ایم -
 و میوهائی که اینجا خوردیم درین چند وقت که در بیرونیم نخورده ایم -
 نار دیگر مرا سلیمان نابوس را اسپ و سروپا داده رحمت کردند -
 چون نابوس آمد مهر شاه را اسپ و سروپا داده رحمت کردند -

اگر من بیرون می‌رفتم همه را بمیرایان معلوم می‌کردم که قل
ماحصلی ندارد - باری مشار الیه را اسب و سروپا داده سوگند
و دلاسانی که می‌باشد ناو کردند - و خاطر مشار الیه جمع کرده رحصت
دادند که آنچه مرا سلیمان و مرا ابراهیم بخود قرار دهد نوشته فرستد *

چون رحصت یافت بعد از دو سه روز نوشته فرستاد که مرا سلیمان
می‌گوید که اورنگان در همسایگی من اند - من برخاسته بر سر کابل آمده‌ام -
تا مهمی بساریم و برگردم چون می‌شود - و اگر ایشان از رای گفت
و شنیدن نام من حظه بخواند تا من کوچ کرده بدحشان روم - چون
نوشته آمد معم حان امرای بادشاه و بعضی از ملارمان اعتمادی خود را
طلبیده کنگش طلبیدند که چه می‌گویند - این حماغه صلاح دیدند که سهل
است - یک روز نام ایشان بخواند مشار الیه کوچ کرده برود - بار نام
حصرت بخوایم - بخت عسرت - مردم قلعه صلاح دیدند و قرار یافت که روز
جمعه امام مرا سلیمان آمده در مدرسه ملا عبد الحالق که در میان قلعه است
حظه بخواند - مابین دروازه یارک و ارک مرچل نانا دوست بخشی بود -
مشار الیه قل ازین بخت باری دادن مرا ابراهیم کس فرستاده بود
که اگر شما بیائید من شما را از مرچل خود بالا می‌کشم که سپاهی
و رعیت قلعه تنگ آمده اند - و اکثری درین امر من متفق اند - یک شی
را که ناو قرارداده بودند همان شب مرا ریه پایه را گرفته همراه میر
رین العادین و جمعی پهای مرچل او آمدند - و قرار داد این بود که نه کس

او کمک (رسانده) میر طوفان مذکور را بریده قلعه آوردند - آن روز تا نهار دیگر تنگ جنگ از حاسین نوعی پیوسته بود که گاهی ایشان مردم را ردیک به ته قلعه می سارند - و گاهی ایها از بلندیها محاذهای که روبروی دروازه بود می گذرانند - و تاش بیگ و دوست محمد و چندی دیگر از ملارمان نواب معمم حان ترددهای مردانه کردند - و این حاشیه که از شهر بیرون رفته بودند چون از دروازه در آمدند حواصی محمد حسین میرر رحم بایرید را بمک ریخته نشست - و چون رمضان بود مشار الیه تردد بسیار کرده بودند - دران چهار ماه قلعه مدانی (بایرید) همان شب عاصه رفت - علی الصلاح نار ملارمت حان مذکور آمده - چون در حبیج شفقو دحل تمام داشت عمل می نمود - بعد از چند روز قاضی نظام را مررا سلیمان بایلیگری قلعه فرستادند - و بعضی ارادهای حام دور از کار نموده بود - نواب معمم حان قول نکرده مشار الیه را بایرید سپردند که روبر در مجلس آرد در شب در منزل او باشد - تا قریب بچل روز قاضی این نوع آشنائی نمودند - و از آش و میوها و شیر و شربت که در مجلس می آوردند - عرص این بود که قاضی نظام می نمودند که قلعه بدولت حسرت تنگی بست - و همه چیز داریم - و امروز یا فردا کمک از هندوستان می رسد - با از بیرون و سپاهیان قلعه از بیرون و یکدیگر که ملحق میوند - را به حال می شود - و از کوی مدو کوه به روح و حسد - خواهد گذشت - بعضی نظام جمع میباشند و همه را به ستم میگویند -

چون پیادهای مرا ابراهیم رور آوردند پیادهای قلعه را بچار دیواری
 حلال حوران در آوردند - و این مرتبه فرصت حگ تیر و سپر و شمشیر
 نشد - کلوح از دیوارها کده ر یکدیگر می‌زدند - و نار از
 حاب اردویی مرا پیاده سیار کومک رسیده آنها همراه شد - و این
 حماعت پیاده‌های چند دیگر از قلعه برآمدند - نار پیاده مرا ابراهیم را
 رعایت الهی برداشته از مرچل گذرانده - بایرید حماعه را گذاشت که این
 مرتبه مرچل را خوب هموار کردند - چون حمر مرا ابراهیم مدکور رسید
 با لشکر خود او بیچین شده ردیک مرچل رسید - از ترس رسورک و تفک
 قلعه بیش نتواست آمد - بایرید با پیادهای قلعه چون مرچل ایشان را ویران
 کرده و کاری نماده بود خود را (علیحده) کشید - مردم قلعه چون مرا
 ابراهیم را رار دیدند چندی از سپاهیان تیر دسته کرده از قلعه برآمدند -
 تاش یگ معل و دوست محمد (و) نانا دوست و شاه حسین دیه افغانی و فخر علی
 کولانی که نوکر قبر علی یگ بود - و در پیش ساهی* قبر علی مدکور
 خدمت میکرد - شهاب حواجه سرا و چندی دیگر حدلهای مردانه کردند - و یک
 رسورک بر اسپ محمد قلی شعالی که پهلوی مرا ابراهیم ایستاده بود رسید -
 و اسپ همان رمان سقط شد - و مرا خود را آن طرف کشیدند -
 و تاش یگ درین اثنا محمد قلی شعالی رورو شده یک تیر زد - اما از
 سواران مرا حماعه آمده به پیادها تاحتند - و پیر محمد علمدار معم حان
 بطوفان عسس قدور رورو شده حلوگیر کرد - و دیگر پیادهای قلعه

پیادهای قلعه را در تهِ برج که مرچلِ قاصی حامد بود و دران پائین چند حانه
 حاکروب که چپرها را رده بودند و چهار دیوارها مانده بود ناآخا آوردند -
 و بایرید و طالی و سلطان قلی و کرم نکدری و حمی ار ملارمان
 معم حان در دروازه یارک ایستاده بودند - بایرید را با آنکه حکم بود که
 ار قلعه بیرون رود و کلیدهای دروازه پیش او بود - چون دید که عسیم
 پیادهای قلعه را تهِ برج حانه حلال حوران در آورده اند - و بیرون
 کرده اند - باین جماعه که ایستاده بودند گفت که محل تعافل بیست - چندی
 اتفاق کردند - مشارالیه کمان و تیر و سپر از تیم گرفته - و اربن جماعه
 طالی و کرم و نکدری و قره مدی و شر علی و سلطان قلی قرابلی و سه
 چهار دیگر از سپاهیان قریب ده دوازه کس دویدند - و نظاره گران
 برج و ناره قلعه سورن انداختند - و چهار دیواری رسیده عسیم را
 برداشتند - مرچل مررا اراهم رسانیدند - و مرچل را ویران کردند -
 و در انشای این تیری در شکم بایرید رسیده - چون کوه رر در نعل
 داشت تیر نکره رر رسید - علتوس حورده پیکان تیر در شکم
 درآمد - و حواجه کلان ملارم معم حان که در بالای برج در خدمت
 حان مذکور ایستاده بود دیده که بایرید نشسته تکیه سر کرد - بحان گفت که
 بایرید رحم حورده - و حان مذکور - با دوست بخشی را فرستاده به بایرید
 اعتراض کردند که ما نمروده بودیم که تو از دروازه بیرون روی -
 و مررا اراهم با جمیع لشکر خود حیه پوشیده متوجه مرچل شده - با

عایت سیار ظاهر ساختند - و وعده‌های بی‌نهایت فرمودند - آن شب بار آن مرچل را راست کرد - بعد از چند روز دیگر یک شی تاش بیگ معل و دوست محمد نانا دوست را قریب سی کس همراه کرده بر سر آن مرچل فرستادند - از دروازه یارک برآمده راه نارار گوسفند از ته پل آب چکان گذشته - مردم مقدم در مرچل حیردار شدند - تاش بیگ و دوست محمد و حماة در آن شب حکمهای مردانه نموده بار نقله برگشتند *

بعد از چند روز دیگر معجم حان به رح مرچل قاصی حامد که پائین دروازه دهلی و یارک واقع شده آمده بودند - در بالای رح نشسته تماشای اردوی مرا ابراهیم و مرچل مشار الیه میکردند - بایرید دروازه یارک را وا کرده - حماة از پیاده‌ها بحث گرفتند کاه برآمده بودند - محمد قاسم و محمد حسین حواهر رادهای پهلوان دوست میرر که دروازه‌های یارک مرچل ایشان بود - در دروازه مذکور ایستاده بودند - از مرچل مرا ابراهیم حماة برآمده مردمی که از کول کاه میگرفتند دویدند - و مقیم قره پیر محمد که در هد محطاب شجاعت حان سرافرار شد بیرون دروازه ارک که سته بود در کول نشانه مانده تفنگ می‌انداخت - چند پیاده تیر و کمان دار که همراه کاه‌کشان رفته بودند آن حماة مقابل شدند - شهاب حواحه سرائی ماه کوچک بیگم داخل پیادهای قلعه بود خیلی حدل و مردانگی ارا حواحه سرا ظاهر شد که معجم حان حگ همه را میدیدند - چون حگ از حاسین تزارو پیوست مردم مرا ابراهیم روز آورده

معم حان بمرچل حواجه مح علی محشی که برادر حواجه امیا محشی حضرت
 حلال الدین اکبر نادر شاه بود که متصل بدروازه دهل بود (رفت-) حاسوسان
 بایریدار بیرون حیر آوردند که مقدم کوکه در باغ شهر آرا طالب علما صحت
 دارد نه بالاحاقه حریف بیگ پسر مولانا عبد الحاق آخوند مررا کامران
 که متصل بحاقه آخوند مذکور بود - و آن حویلی در ته ارک کابل است -
 و مرچل میر محمد تانوت آخته بیگی نواب معم حان و تردی محمد میدانی
 و سید محمد دلال تانو حلایان بوده - (بایرید) آمده چندی ار ملارمان
 خود را فرود آورد که روبروی مرچل مقدم بیگ بود - آن مرچل
 دویدد - و چند کسی دران مرچل که در حواب بودند سراسیمه گریختند -
 و تیر و شمشیر و سپر و تکیه عمد گرفتند - و ریه پایه که مقدم بیگ
 محبت قلعه گرفت آورده بود مع اسباب که ار ملارمان او گرفته بودند
 بایرید همه را بالا کشیده - و بیگان و مردم قلعه ار پسرهارا ار بالای ارک
 انداخته تماشا می کردند - مقدم بیگ حیر یافته بگه سوار تاخته آمد - دید که
 ار مرچل آثاری نمانده و خود را ار اسب انداخته در عقب کلوحها
 پنهان ساخت - تاقیه و دستار او می نمود - رهاں توپچی پسر مهتر سسل
 میر هراں مع سی مهر توپچی که در رار مرچل مقدم بیگ - بایرید تعیین
 نموده بود نه تصگ گرفتند - حدای تعالی نگاه داشت - و الا توپچیان تقصیر
 نکردند - بایرید ملارمت معم حان در مرچل حواجه مح علی مذکور رفته
 کوریش نمود - فرمودند که چه عوعا و سورن بود - کیفیت را بعرض رساند -

اعتراض نماد که چرا بی رحمت رفته بودید - همه را اسب داده و نوارشها نموده وعدها فرمودید - بعد ازان معمم حان کلیدهای دروارهای قلعه را سائرید سپرده فرمودید که از سوار و پیاده مرد و زن بی حکم و بیرون نگداری - و کلیدهای درواره تا آن روزی که محمد قلیح حان رلاس که نکوتمک آمده بود و کابل را از معمم حان قبول کرده و حان مذکور برآمده تمان یک بهار رفته و بایرید را بجهت خدمت سپاهی در قلعه گذاشته بودند - و بعد ازان کلیدهای دروارها را نواب محمد قلیح حان سپرده مردم را فرمودید که مرچلهای خود بروند .

روز دیگر مرا سلیان در دیه نو در حایهای حواجه شاه محمود که سابق دیوان حواجه کلان بوده و دران ولا نوکر کسی نبود فرود آمدند - و مرا اراهم در چلکۀ سیاه سگ متصل به پلِ مستان فرود آمد - و مقدم بیگ در بالای خانه میر رنگریر که سرکوب قلعه بود مرچل ساخت - شاه طاهر در محاس کاروان سرای تردی گاو مرچل ساخت - مردم قلعه از درواره یارک محاس کول برآمده کاه دروده^(۱) می آوردند - و بر سر کاه هر روز حگ پیاده می شد - و هر روز بدولتِ حصرت فتح و فیروزی از حاس مردم قلعه بود - بعد از چند روز مرا اراهم حواست که دیگر مردم قلعه بجهت کاه بیرون به آید - در بالای بخداهای که روروی درواره یرک بود مرچل ساخت - و مردم بسیار گذاشت - یک روز بیم روری بود که

(۱) در اصل نسخه «دروده» نوشته .

ملارمان حان بیر در حدل تقصیر نکردند - و هیچ کس بود که ار پنج و شش رحم شمشیر و گرز و کیستن نداشته باشد - و نور محمد حواجه حصری یکی از محالان روبرو شده - هر دو یک دیگر را در بالای اسپ بعل گرفتند - نور محمد از اسپ جدا شده - اسپ او بحال عیم رفت - و مشار الیه عیم خود را ربون ساخته اسپ او را سوار شده بیاران خود ملحق شد - چون عیم برگشته چهار دیوارهای کلکه در آمدند - و تاریک بود و مردم قلعه نیز برگشته در پای درخت بحال ایستاده بودند - چندی دیگر از محالان از راه حواجه حصر بحال در آمدند - اول آنها^(۱) نداستند که اینها مردم قلعه اند - چون حاضر شدند رو بگریز کردند - چندی ازین مردم آنها را پیش انداخته تا قبر پسر تردی گاو دنبال کردند - آن محالان همه رفته همراه شدند - بار اینها آمده بیاران خود ملحق شدند - چون بی رحمت معم حان آمده بودند مطارحه رفتن قلعه می کردند - تاریک شده بود - میر کمال برادر مشار الیه کمال حس در محل جدا شدن تا دانسته در میان مردم قلعه الحیش شده ایستاده بود - شاه حسین دیه افغانی او را شناخت که از محالان است - سپر او از گردن گرفته و دو سه دیگر از اطراف و جواب او چسپیده از اسپ فرود آوردند - و بدرواره دهلی که معم حان دران درواره بود آوردند - مشار الیه را رولانه کرده سپردند - چون این جوانان زخمها داشتند و مردانه رفته بودند دیگر معم حان را محل

بالا رفته - با پیادهای مدحشی که بالای قلعه بودند حدل کرد - پیادهای را پیش انداخته عمارهائی که حاص حواجه حصر است فرود آوردند - و حاهای که در نانا دشتی بود پناه خود ساخته بایشان حدل می کردند - و سواران قلعه - بانوس و مقیم و نانا دوست مدحشی و شیخ مهلول در ته رح اشتر گردن (گرام) که نارار گوسفند بود استادند - و تولک قوچی و تاش بیگ و دوست محمد (و) نانا دوست و سی نر ار ملارم نواب معم حان دوکاهای سر بحاس را پناه خود ساخته بچپی کردند - چون نمار شام نزدیک شد آنها داستند که ار قلعه کسی ندر بیاید - و پاره در سرای تردی گاو درآمدند - و پاره نحای خود ایستادند - و یارده نر ار سی نر ار ملارم معم حان مع تولک قوچی و تاش بیگ و دوست محمد (و) نانا دوست که جمیع چهارده نر شدند - حواجه کلان و بایرید و نانا دوست حواجه مسافری و اندال بلجی و نور محمد حواجه حصری و طالی برادر خادم بلحانی و شاه حسین دیه افغانی و ایم و صالح سلطان قراکولی و رستم علی بی بی ماه روی ملارم نواب معم حان عهد و شرط کردند و سوگند خوردند که تا بعیم دست رسانند برنگردند - بعایت آلهی و بدولت حصرت تکیه کرده تاحتند - و ار بالای قلعه سورن^(۱) انداختند - دو سه دفعه بعیم همراه شده چقلشهای مردانه نمودند - و کال مردانگی و سرداری را تولک قوچی بحا آورد - تاش بیگ و دوست محمد

(۱) در اصل سحر «سورن» ارام یافته °

دهلی از عالم رفتند از دو ماه بیشتر و کمتر بود - و این مصیبت در^(۱) پانزدهم ماه ربیع الاول سه ۹۶۳ (به صد و شصت و سه) واقع شد - و پادشاهی و سلطنت هررید ارجمند ایشان حصرت حلال الدین محمد اکبر مرزا پادشاه قرار یافت - و قل اریں بیرم خان را اتالع ایشان ساخته بر سر سکندر عاقبت که در قلعه مانکوٹ درآمد بود تعین فرموده بودند - و شاه ابوالعالی را ناحمی کثیر دیگر نکومک مررای مدکور نوشته بودند - درین اثنا این خبر حاسور را بالتوبیک تواجی بیگی ترکستانی^(۲) مع کوبه و اسباب پادشاهی بشاهراده عالمیان رسانید - و خبر یافتند که ابوالعالی خیال مخالفت کرده - در مجلس به تولک قورچی امر شد که او را گرفته مقید ساختند - و مشار الیه را به ولی بیگ دولقدر سپردند - و بعد ازان بدولت و اقبال چون در پرگه کلاهور تحت سلطنت خلوس فرمودند اول کسی را نوارش فرمودند معم بیگ بود -

(۱) در اصل نسخه در آخر سه ۹۹۲، از سهوکات ارقام یافته - بمید منتخب التواریخ از بدایونی جلد اول صفحه ۴۶۶ و اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۶۳ و تواریخ شاهی معروف به تاریخ سلاطین افغانه صفحه ۵۲۳۵

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۶۵ نوشته که تردی بیگ خان (که محبت سرانجام این بلاد در دهلی اقامت داشت) اسباب و ادارات سلطنت و دارائی مصحوب علام علی شش انگشت و حمی دیگر از مردم اعتمادی بدرگاه جهان پناه فرستاده اظهار اطاعت و عودیت کرد - و میرزا ابوالقاسم پسر میرزا کامران را نیز روانه ملازمت ساخت - و در منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۱۲ نوشته که مقارن واقعه پادشاه معصور و خلوس شامشاهی تردی بیگ خان حاکم دهلی میرزا ابوالقاسم ولد کامران میرزا را با کارهای شامشاهی و بیلان حیده مصحوب حواصه سلطان علی وریر خان و میر مشی اشرف خان ملازمت فرستاده بوده

واحشام هیچ یک بود که در جنگ سرهد کال تردد و مردانگیا بها
 یاوردد - مخصوص حصر حواحه سلطان و نواب بیرم خان و تردی
 بیگ اتاوه و علیقلی شیبانی و حصر خان هراوه - و اسکندر یک ماه
 بلک بیشتر کال سعی که در سپاه گری بود بها آورد - و چون صاحب
 دولت بود شکست بمشارالیه آمد - از فیلا و اسباب بادشاهی او بدست
 لشکریان نصرت مآثر درآمد - و او با معدودی چند محاسب قلعه مانکوٹ
 و دامن کوه لاهور رفت - و حصرت بدولت و اقبال کوچ بر کوچ
 متوحه حصرت دهلی شدید - و فتوح و فیروزی در تحت حصرت دهلی
 حلوس فرمودید - تردی بیگ اتاوه را با جمعی محاسب لاهور تعین فرمودید -
 و اسکندر سلطان قراق را با جمعی ناگره و علیقلی سلطان شیبانی را با جمعی
 محاسب سسل و آن حدود تعین فرمودید .

چون همگی همت ایشان بریں بود که خود را از دیای دوان
 نگدراشد بخدا شرط کرد بودند که ولایت هد که مورث ایشان بود
 که بخت محالفت برادران از دست رفته بود بدست آرند - و بعد ازان
 خود را از همه گدرانده سلطنت را محصرت شهراده عالمیان حلال الدین
 محمد اکبر مرزا سپارید - و خود بدرویشان و علما و فضلا صحت
 دارد - حق تعالی بخت پاکیرگی طیت ایشان بخواست که دیگر درین
 حاکدان تیره و چرخ نی وفا باشد - قص روح مطهر ایشان نموده که در
 هشت حلوه بنماید - و ازان تاریخ که در هد در آمدید و در حصرت

(۱۹۳)

حضرت درپیش قلعه سرحد رول فرمودند - و سکندر هم در برابر قلعه
راست کرده و حدق رده فرود آمد - چون چند مرتبه از حاسین جنگ
مردانه شد - و ترمقی حان قرات بیرم حان و باقی پرواچی
که سابقاً نوکر مرحومی مرزا همدال بود جنگهای مردانه نموده شهادت
رسیدند - حصر حواجه سلطان و نواب بیرم حان و تندی بیگ ترکستانی
و علیقلی شیبانی و حصر حان هراوه و اسکندر سلطان و عند الله سلطان
قراق و لعل بیگ بدحشی و حیدر محمد آخته بیگی و حلق ردی
و میرک کولان و میرم طوعای و برادران و محم قاقشال و نانا و مرزا بیگ
قراول و میرم طوعای و برادران و سلطان محمد کان لعل و سلطان محمد قراول ملقب
و محبت و برادران و سلطان محمد کان لعل و سلطان محمد قراول ملقب
به قق و حیقون حلایر و قمر علی سهاری و حلق ردی سهاری
و سهاری و سلطان حسین بیگ ولد سلطان بایرید و سلیم حان (و) الع مرزا
و کاکر علی (و) سید علی بیگ و تولک قوچی (و) عطا بیگ برادر مشارالیه
و محمد بیگ و شاه بیگ و مرزا محمد بیگ و حان محمد و سلیمان قلی
حلایران و التون قلیچ و میرم قلیچ و حان قلیچ و برادر آن حانه قربانی
و محمد امین دیوانه ولد حلق ردی و محمد قاسم کوهر و محمد حان ترکان
و ولی بیگ مع برادران و محمد قلی شیخ کان و حسین قلی افشار
و سید محمد پکبه و ساقی شیخ کان برادر مشارالیه و کلانتران ایمانات

نمایان شد - بیرم خان و سرداران دیگر از اطراف و حواص افعانان را در میان گرفته و شبیه تیر حمی را محاکدان دهر انداختند - اکثری دیگر را رحمی ساختند - و آوار مرا حصر خان هزاره را اکثر لشکریان می‌شیدند که فریاد کرده می‌گفت که هی سه برن که همه داهان دستارنداسد - در همون یک پاس اول شب سی هزار کس را بعایت آلهی و بدولتِ حصرت درهم شکستند - و فیل و اسباب سیار بدست لشکریانِ ظفر قرین درآمد - صاحب یک پاره فیل و سرها که بدست آورده بودند بمحت خان عربوی سپردند که در محل شکست - حصرت که از همد بدر رفته بودند - او در میان افعانان ماده بود - و از ایشان جدا شده بیرم خان را دیده - بملازمت حصرت فرستادند - و عرصه داشت نمودند که مناسب این است که حصرت هم از لاهور برآمده بر سر اسکندر متوجه شود - چون فیل و سر و عرصه داشت رسید و بمحت خان هم آنچه از افعانان می‌داشت بعرض رسانید و رور رور از صبح افق فتح و نصرت دیدن گرفت - حصرت مهتر سکهای را خطاب فرهاد حای داده در لاهور حاکم گذاشتند - و خود بدولت کوچ کرده متوجه حصرت دهلی شدند - و جمیع لشکرهای پیش و آنچه عقب ماده بود همه ناردو ملحق شدند - چون سرحد رسیدند اسکندر هم از آن جانب پیدا شد تا یک لکه افعان و فیل سیار - و جمیع لشکرِ بدگانِ حصرت از محل و رمین‌دار و لاهوری قریب نده هزار کس شده بودند بلکه کمتر هم - بدگان

تعیین فرمودید - چون لشکرِ طهرِ قرین آن جماعهٔ مردودِ الآخرت رسیدند
 باندک ترددی بدولتِ حصرت محالمان را درهم شکسته سر و فیل سیار
 بدرگاه فرستادید - و اسباب و ساهی^{*} ایشان بدست مردمِ لشکرِ طهرِ اثر
 افتاد - و لشکرِ مفتوح و فیروزی برگشته باردوی طهرِ قرین ملحق شد *

و خبر آمد که تاتارِ حان کاسی سی هزار کس از اسکندر سور
 که دران ولا پادشاهی هند باو قرار گرفته بود رحصت یافته متوحه
 حگِ حصرت شده - بدگانِ حصرت بوابِ بیرم حان و اسکندر حان
 قراق را و مرا حصر حان هزاره و لعل بیگ بدحشی و حیدر محمد
 آخته بیگی و میرک کولانی و خالق ردی و از ایماق و احشام که به
 اوقچی گری شهرت داشتند و حمی دیگر از امرا و یکهٔ خوانان مردانه را
 بحان مدکور بوشند - و از لاهور رحصت یافته متوحه عیم شدند -
 به آب ماچپی واره رسیدند - خبر یافتند که تاتارِ حان سی هزار کس
 آن طرف آب فرود آمده - پیش ازان که خبر بافعانان رسد بمار دیگر
 همان رور بود که بیرم حان با جمعیتی که همراه داشت از آب گذشته -
 افعانان حاضر شده کوچ کرده متوحه حان مدکور شدند - چون شام
 ردیک بود در لب آب دیهی بود و افعانان خود را در عقبِ دیه کشیده
 پناه خود ساختند - پیادهائی که بان دیه درآمده بودند بجهت گرفتن
 علهٔ و غیره یک کدام با داسه آتشی بر چیری رده اند - همان زمان باد تند
 شده همه چیرهای آن دیه آتشی درگرفت - از روشی آتش لشکرِ افعانان

و در همان چند روز حاکم سیادت مآب میر عبد اللطیف عربوی که قاضی حهاں وکیل شاه خود را قرات میر مدکور می گفتند همراهی فرزد خود که مرزا عیث الدین علی نام داشت - و ثانی الحال بدگل حضرت حلال الدین محمد اکبر مرزا پادشاه در هند بخطاب نقیب حانی سرافراز فرمودند نکابل تشریف آوردند - و چون معم بیگ خبر یافت تا بی ماه رو ایشان را استقبال نمود - و در بهترین منزلهای کابل فرود آوردند - و چند روزی بخت این که اسپان ایشان بیاساید میر مدکور اقامت نمودند - و چند مرتبه دیگر معم بیگ بخت ملاقات بمنزل میر رفتند - و میر هم چند مرتبه بحانه بیگ مدکور که در حانه برج قاسم رلاس می بودند تشریف آوردند - بعد ازان بحرچی مناسب که در سفر هند نکار آید و اسپان لایق میر و فرزد داده عذرخواهی بسیار فرمودند - و به بیگ محمد آخته بیگی که حمی از ترک و تاجیک کاروان عظیم جمع شده بود سفارش نموده روانه ملارمت حضرت نمودند - و حضرت بدولت و اقبال کوچ ر کوچ چون بدارالسلطنت لاهور رول فرمودند حمی از افعانان مثل شهار خان و بصیر خان و غیره قریب به بیست هزار کس حاکم پرگنه دیسالپور جمعیت نموده بودند - چون این خبر بحضرت رسید شاه ابوالمعالی و علیقلی سلطان شیبانی و عبد الله سلطان قراق داماد قاسم رلاس و حمی دیگر از امرا و یگه خوانان را بر سر افعانان مدکور

وقتی که سدگان حصرت در تحاک تشریف داشتند باردو آمده
 ملا الیاس و ملا نور الدین ترخان و ملا عد الباقی صدر و وسایر ارکان
 دولت که قبل ازین آشنا بود ملاقات نموده همه گفت که درین مرتبه
 چشم داشت تعظیم از حصرت دارم - اراده او در همین منزل به سدگان
 حصرت همه فرمودند که ملا ملازم ما بود هرگز ما را تکلیف تعظیم نکرده
 بود - و حالا بچه تقریب تعظیم می طلبد - و آهائی که از ملا شنیده بودند
 عرص کردند که میگوید که من سمرقند رفته تحصیل سیار کرده ام - و علم
 من بخائی رسیده که حالا حصرت من تعظیم می تواند کرد - حصرت
 فرمودند که هرگاه او در سمرقند علم تحصیل نموده باشد از کجا که ما هم
 در کابل سق نموده ایم و علم ما زیاده نشده - پس جماعه که ملا آشنا
 بودند صلاح همچنان دیدند که فردا که حصرت سوار می شود شما هم
 سواره بیایید - و در بالای اسپ دریایید - صاحب که حصرت سوار شدند
 ملا هم همین قرار داده سوار شده آمده بودند که دریایند - چون چشم
 مارک حصرت بر ملا افتاد فرمودند که ملا فرود آئید - و نما دریایید
 لایق است - چون حصرت نادرشاه عالیشان بودند دیگر ملا را محل چون
 و چرا نماد - ملا فی الحال از اسپ فرود آمدند - و علی دوست یساول
 که دران (وقت) ایشک آغا (بود) کتف ملا را گرفته بر یک برکاب
 حصرت رسانید - و حصرت از بالای اسپ دست مارک به پشت
 ملا نهادند - و حکم شد که مراجعت نموده بکابل روند - و مع یگ
 که حاکم کابل بود حکم شد مهم ساری ملا نموده متعاقب روانه سارده *

کسی سمر می‌رود - و سمعت لع که نواب بیرم خان باشد و کیفیت
 لع که علی قلی شیانی (باشد) و محواجه سلطان علی وعیره که حجت دارم
 کتاتها حوام نوش - تو برده گدرانده حواب حواهی فرستاد - و حالا
 ترکش وا کرده امروز در صحت ما باش - چون امرای کلان بود بایرید هم
 حواست که در ساعت یک متوحه شود بهرموده ایشان عمل کرد - و آن رور
 باشید - و رور دیگر که رحصت آمد فرمودید که اصل عرص ما این است
 که ترا نگاه داریم - از زمانی که تو بوکر حسین قلی سلطان مهردار بودی و تا
 امروز که درپیش حواجه حلال الدین محمود و کیفیت لع بودی حواها این
 بودیم که تو درپیش ما باشی - دروازه‌های قلعه را محافظت کرده که بایرید
 مدکور را نگهدارد - و علیقلی چون در تحاک فرود آمده بود و سراولان
 مشار الیه حجت بایرید پیش معم بیگ آمدند - میر مدکور گفت
 که میان (من) و کیفیت لع سست آن قدر هست که یک ملارم او ما را
 خوش آمده است رحصت می کنیم - سراولان گفتند که پس ناین مصمون
 ما را یک نوشته بدهید - میر مدکور نوشته داده - ناین تقریب بایرید را
 نگاهداشتند - و علیقلی چون داست که بایرید را بخواهد گذاشت رور
 دیگر مشار الیه متوحه هد شد - و در سه چار مرل ناردوی طهر قرین
 ملحق شد .

و ملا علاء الدین لاری که قل اریں ملارم حصرت ود و چد
 سال حجت تحصیل سمرقند رفته بود از سمرقند مراجعت نموده -

فریدون	ار	سادات	حواجه	عید	مکمل	بیگ
مشهد	بود	مولانا	صالح	مشرف	میر	حاجی لگ
یعقوب	همدان	اصطل	حیدر	گاومیش		

و حمی دیگر از ملارمان حصرت شاهزاده عالمیان و از نوکران نواب
 یرم خان هارلو قریب به پنجاهار کس در ملارمت حصرت بودند
 که متوجه هندوستان شدند *

و علی قلی شیشانی بخت گذراندن کاروان رحصت یافته
 به بگش رفته بود - و بایرید دران رمان ملارم حواجه حلال الدین
 محمود بود - بخت رنحشی که از برادر حواجه حلال الدین محمود
 داشت از حواجه نی رحصت به بگش پیش علی قلی شیشانی که
 در تبریز در حوریدیها همسایه بودند آن سست رفت - و چون بدرقانه
 کاروان را گرفته از محل محاطره گذرانده نکابل آمد - و تا آن رمان را
 ندگان حصرت تباں یک هار رسیده بودند - و سلطان مشارالیه در همون
 چند روز برآمده در تحاک منزل کرد - و سزاوالان سلطان مذکور
 در شهر اهتمام کرده مردم را از دنبال می فرستادند - چون خانه بایرید در
 درون قلعه در همسایگی رح قاسم برلاس واقع شده بود - و دران اوقات
 در رح مذکور معم بیگ حاکم کابل تشریف داشتند - و بایرید پرتل
 بار کرده و ترکش سته پیش میر مذکور آمده که رحصت حاصل کد - و آن
 روز چهارشسه سوری بود - میر مذکور فرمود که درین نوع روری

مولانا پیر محمد شیروان	حسین قلی بیگ ولد ولی	محمد وفا علام بیرم خان
ترسون محمد حواہر رادہ	بیگ دوالقدر	راحد علام خان مدکور
سیف الملوک کہ	اسمعیل قلی برادر ایضاً	جمال شرح ایضاً
مخطاب خان سرور	حاجی محمد سیستان آن پیر	حاجی قرہ آختہ بیگی
شدہ بود	مخطاب خان سرور	حاجی غارف
ولی بیگ دوالقدر	شد	نمریکہ
محمد بیگ قرات بیرم خان	محمد صادق ولد محمد	آقہ خان میر شکار
شاہ ردی بیگ قرات	حواہہ باقر میر سامان	اسکندر سلطان
ایضاً	بیرم خان	شاہ ردی بیگ قرات
حبیب علی	قراہ طاق علام ابراہیم	بیرم خان
سکندر بیگ ولد شادی	حواہہ مظفر علی دیوان	حبیب علی
بیگ ملارم حصرت	احمدی محمودی برادر	استاد یوسف تسورہ
شاہ	مشار الہ	میر قلی ولد ایضاً
حواہہ باقر ولد محمد	حواہہ طاہر محمد دیوان	عوعان گویندہ
صادق خان	مقصود علی	طاہر قصی حانہ راد
حسین بیگ ولد محمد علی	نکاول شاہی	اناع بیگ
رکیب دار فردوس	محمد قاسم ولد حواہہ	حاسق ردی
مکان	مح علی تمعاجی	محمد امین دیوانہ ولد
شاہ قلی محرم	حاجی حسین برادر مشار الہ	مشار الہ
بابای رسور برادر ایضاً	یار حاجی برادر ایضاً	میر قلندر

علی دیوانِ مرا	ابوالحسن دیوانه قرات	شاه علی ایشک آغا
کامران	قره حان	مقصود دمه که خطاط
محمد علی قوشچی رادر	میرک علی تسل برچی	سلطان سرفراز شده
محمد علی حان مدکور	خان محمد توعپای که	داروخته دار الصرب
قبول پرواچی برادر	سانقا قورچی مرا	شد
میرحشی مرزا کامران	هدال بوده	ملا نایرید آخوند
حواجه محمد سلطان	ملا قاسم کاهی	حلال الدین محمد اکبر
مستوفی که حضرت	میر قاسم دیوانه حواهراده	مرزا
نادشاه ناو خطاط	مشار الیه	ملا میر کلان آخوند
مصطفی حان داده	حالد س ناریگی طوعپای	ملا محمد امین رادر
بود	پاسای قاقشال	مشار الیه
دوست سهاری	مرزا بیگ قاقشال	سید حلال دوستدار
قبر علی سهاری	محمد قاقشال	مقصود سگالی
مهرت ارغون ولد عاشق	سماحین معل قرات	مهرت قالی
ارغون حاکم قلعه‌ست	حاجی محمد بابا قشقه	مصور افشانه تواچی

ملازمان نواب بیرم حان بهارلو که در رکاب

میمون بودند

بری حان قرات بیرم	بیگ رادر جهانگیر	مخصوص رادر ایضاً
حان	قلی بیگ	محمد قره سلطان
محمد سعید ولد یعقوب	عبد الرحیم رادر ایضاً	محمد قاسم یشاوری

محمد انکه را شهادت	میر شریف عربوی برادر	حواحه معین قرات حواحه
رساد حصرت پادشاه	ایضا	نظام الملک دیوان
اتکه (کوکه) را	شاه محمد عربوی برادر	مررا سلطان حسین
نقصاص رساد	ایضا مخاطاب حانی	بی قره
سیف کوکه مخاطاب حانی	مفتخر شد	حلیفه عارف ار اولاد
سرافرار شده در	فاصل محمد پسر محمد عربوی	حالد ولید
گجرات شهادت رسید	فرح محمد برادر ایضا	مہتر ثانی هروی
رین کوکه برادر سیف	نورنگ محمد ولد میر	رستم
کوکہ	قطب الدین محمد	حس علی ترکان آخته بیگی
سعادت یار کوکه در	عربوی	که حصرت بادشاه
ملارمت حصرت	نارہادر ولد میر شریف	ناو قلعه چار عایت
سلطان طواف حرمین	محمد	کرده بودند
مودہ	گوخر ولد قطب الدین	تردی محمد ولد بیگ
	محمد	محمد آخته بیگی
حیون کوکه در ایام	میر اراہیم بدحشی	فورچی بی
حوای حواری حق	میر عبد اللہ صدر فریکی	قتلو قدم کابلی خادم
پیوست	حواحه امیا بخشی بیگی	چار آستانی
قطب الدین محمد اتکه عربوی	هروی کہ مخاطاب	حلال الدین مسعود دیوان
برادر شمس الدین	حواحه حہاں سرررار	کال الدین حسین دیوان
محمد اتکہ	شد	ولد حواحه مقصود

ملا طاهر بخاری که	عیب الله چگیء حسرت	مولانا سپهری پسر سی
صدر بهادر سلطان	شاه	حواحه محب علی
شیان	مخلصی قصی	بختی
مستور بیگ نکاول	طوفان نئی (نائی)	مولانا برمی شاعر مصاحب
رحمان قلی خوش بیگی	عرب ی	ملا سپهری وده
ایرج ترسون رلاس	حافظ سلطان محمد آخته	مولانا میر حان پیودی
مایرید کرانی	حافظ کمال الدین حسین	جلایراں ملقب بصرب
محمد جان قانونی	حافظ مہری کہ بہ نکاولی	رں
حک غچکی	سرافرار شدہ بود	محمود کرکراق واد سلطان
قاسم چگی غلام خسرو	حافظ ناصر برادر ایضاً	محمد کرکراق
پادشاه	حالا در مکہ متوطن	ساقی درار
	است	ترسون علی قراول برادر
		مشار الیہ

ملازمان شاہزادۂ عالمیان جلال الدین محمد اکبر مرزا

کہ در رکابِ ظفر قرین بودند بدین تفصیل

میر شمش الدین محمد انکہ	محمد باقی کوکہ بحطاب	ادہم کوکہ برادر محمد باقی
عزوی	خان سرررار شدہ	کہ بحطاب حای
مولانا عبد القادر آخوند	یوسف محمد کوکہ بحطاب	سرررار شدہ کہ پسر
ہروی	خان سرررار شدہ	دیوان شمش الدین

سلیان الع مررا	مہتر ہریہ آندار	مرزا علی برادر مشار الیہ
محمد حان ترکان	نوح ولد مشار الیہ کہ	حان باقی اعولق حصر حان۔
لطیف سرھدی	الآن آندار خاصہ	حواحہ حان
سید محمد پکبہ	حلال الدین محمد اکبر	رستم علی کرہ کراع
باقی شیخ کان برادر	شاہ است	مہتر کشمش
ایضاً	مہتر رفیق توشکچی	مہتر حوھر آفتاوجی
محمد قلی شیخ کان افشار	قیا بیگ حوان قرات	مہتر کوچک فتح ہوادار
حسین قلی افشار	ماہم بیگہ	ولد کوچک کہ الآن
سید عارف طوشکچی	شیخ حمید سسلی	در ملارمت شہرادہ
مہتر وکیلہ	درویش محمد اورنگ	عالمیان شاہ سلیم است
مہتر واصل	قی تمش حلیل اللہ دولدی	و ار گویدہا
مہتر ایس حریہ دار	عماد الدین حسین برادر	و سازیدہا
مہتر سسل میر ہرار	قاسم	
مہتر ساکہ رکانداز	علی دوست تواجی برادر	بدین موحب
تیمور شرتی	حیدر بخشی	میر سید علی عچکی
مولانا کتانداز	یاری توشک بیگ مررا	نانا دوست نوبقطار
رستم علی کرہ کراع	کامران کہ در ہد	حان محمد ارلات
حس حان ولد مشار الیہ	تواجی ناشی کردد	یار محمد برادر مشار الیہ
محب سرمای	شاہ قلی (ملارم) مررا	مہرام عچکی
رفیق (نوکر) حورادہ بیگم	عسکری	طوفان ربانی
ملقب بچہار مصب	علم شاہ ولد میر پهلوان	

ناد بهار محمد ولد محمد قاسم	قرسان قراول قراول شاهی	حان محمد بیگ ولد شیخ
موچی	بیگ حان	علی بیگ حلایر
پایده محمد معل قرات	بخشی بخشی ؟ قرات	خوشحال و شاهین و حمشید
حاجی محمد حان قشقه	محمد بخشی* حضرت	و مقصود و قاسم
شادمان برادر ایضاً	فردوس مکانی	آب نارانی قورچیان
سلطان محمد حان کان لعل	میرم شقاول بیگی	حضرت
داروغة کان لعل	حان محمد هسودی	حاک علی انچلافوق؟
ساقی طوق بیگی	میر محمد موچی	حس خان ولد مشار الیه
محمد مومن خوش میر مرل	حسن علی موچی	حقیقون جلایر
میرک قارلغ	عزیر نکاول	خواجه عبد الله مروارید
علی محمد قسدوزی	سلطان حسین بیگ ولد	خواجه محمد صالح برادر
خواجه محمد سلطان تربتی	سلطان بایزید بیگ	ایضاً
برادر خواجه سلطان	(از) امرای فردوس	ابو سعید تربتی
علی دیوان	مکانی	
میر قطب الدین تربتی	کاگر علی بیگ ولد	سلیمان قلی بیگ برادر
صاحب توجیه	سید بیگ	ایضاً
حاک علی کلانتر ایماق	بیگ محمد جلایر ولد بابا	تولک قوچی
اولانحق	حلایر	عطاء الله بیگ برادر
میر طوقبای	شاهم بیگ ولد بابا بیگ	مشار الیه در جنگ
توقبایان	جلایر	هیمون شهادت رسید

مولانا اسد مشرف	ابوالقاسم ایشک آغا	حاج محمد کتانداد
مرزا قلی برادر حیدر	علیدوست ایشک آغا	قاسم محصل تری میر آش
محمد آخته بیگی	باقی علانی	مرزا کامران بود
محمود قافشال	ساقی برادر تردی بیگ	محمد حسین گنگ یکنه
مرزا قلی چولی	اتاوہ	فردوس مکانی نار
بابا دوست چولی که در	بابا پرواچی	بادشاه
راه عراق بخشی	عارف بیگ	محمد بیگ قنچاق ملارم
حصرت بود	امیر بیگ ولد حمیل بیگ	مرزا کامران حسر بابا
حالی ردی	وریر برادر مشار الیه	سعید قنچاق
شیخ یوسف چولی	شاه قلی قرات نارنجی	محمد علی رکاداد حصرت
محمد علی میر حاک	سلطان	فردوس مکانی - کابلی
لعل حاج ندحشی ار	باقی بیگ پرواچی، مرزا	حوجه سته
امراء مرزا سلیمان بود	هدال بود	کوچک ولد ایضا
قدر علی بیگ ولد سلطان	ساقی لگ برادر مشار الیه	میرکی حگگ که در
اویس کولانی	مرین کتانداد	هد دولت حصرت
حجر بیگ قرات تردی	بولک بی بی فاطمه اردو	بادشاه در سرکار هد
بیگ اتاوہ	بیگی	حاکم شده بود
حکیم ریل	میر حاوید ار کاتان	التون قلیح حانه قربانی
هاشم حبی برادر شاه	حاصه حصرت	میر قلیح برادر مشار الیه
ابوالعالی	صالح ولد ملا کتانداد	حانقلیح برادر ایضا

حواحه (۱) نور الدین محمد حسین باطر که شیخ نظر چولی ترکستانی
 محمد حسینی دیوان مدگان حصرت خطاب که بدولت حصرت
 مررا کامران لشکر حانی داده بعد از فتح هد
 حواحه قاسم بیوتات حواحه روح الله مستوی میر عدل شده بود
 دیوان مررا کامران حواحه عبد المجید مستوی حواحه محمد طاهر بخشی
 حواحه عاری شیرازی که مدگان حصرت که بدولت حصرت
 که حصرت شاه در خطاب آصف خان^۱ بادشاه متوطن مکه
 تحت سلیمان دیوان داده بودند شده بود
 حصرت ساخته بودند حواحه سلطان علی برادر میر عارف
 میر شریف سیستانی مشار الیه که بدولت میر هاشم برادر قراست
 بخشی و حوش بود حصرت حلال الدین شهاب حان
 میران می نوشت اکبر بادشاه مصب حواحه عطاء الله حسینی
 حس علی منشی حکیم دیوانی یافته مشرف باور چیحابه
 مررا برادر زاده میر سید محمد مشی حواحه عطاء الله یزدی
 مشار الیه است دار العداله دیوان خاک

(۱) ر حاشیه کتاب نوشته لکاته .

به پیش حواحه نور الله مشی • ستاده دلری سرتا با نور

اگر ریر خودش آذردهی عیش • اگر بالا کشد نور علی نور

و در آخر کتاب نام کاتب احمد دهلوی مرقوم است •

پهلوان دوست میر برکه	محمد طاهر ولد میر ردی	محمد قاسم موجی که در
مررا حصر جان هراره	بیگ ار امراء فردوس	راه کابل بخشی بیگی
قاصی توالسی قاصی اردو	مکانی نار بادشاه	حصرت بوده
عبدالرحمان ولد موید بیگ	مولانا نور الدین محمد	حواحه حس ملقب بحالدار
محمد قاسم کوه ر	ترحان	اولاد حواحه بنقشده
میر شهاب یساوری	میر محمود مشی	حواحه مح علی بخشی
میر سامان	محمد حسین سمطی	رادر حواحه امیا
قبر بیگ ناریگی قاشعری	حواحه حلال الدین	بخشی بیگی حصرت
مررا حلال الدین ولد	محمود اوبهی	حلال الدین اکبر مررا
مررا حس برکه	حیدر محمد آخته بیگی	حواحه عدی بخشی
شیرویه ولد شیر افگی	حاکم قورسد	حواحه مقصود علی
سیره قوح بیگ	حواحه سلطان علی دیوان	دیوان مررا کامران
اندحانی	که در هد حصرت	حواحه قاسم علی برادر
محمد مراد ولد امیر بیگ	بادشاه بخطاب افصل	مشار الیه
سیره بیگ میرک معل	حان سرافرار ساختند	حواحه ابوالقاسم مشهدی
محمد نویان برادر	حواحه مررا مروارید	دیوان مررا کامران
مشار الیه	علطان که دران مرتبه	که در کابل دیوان
میر محمد عربی برادر	در هد دیوان بدگان	حصرت هم بود
شمس الدین محمد اتکه	حصرت بوده	
بابا سعید قنچاق		

نواب بیرم خان سهارلو	مولانا فی کسی	ہادر سلطان مہردار برادر
حاکم قندھار	مولانا سید علی مصور	مشار الیہ
مرزا عبد اللہ معل داماد	مولانا عبد الصمد مصور	قودق سلطان برادر بیرم
معتم خان	مولانا دوست مصور	اعلیٰ
خواجہ محمد رکریا ولد	خواجہ عبد اللہ ولد	سودق اعلیٰ برادر ایضاً
خواجہ دوست خاوند	خواجہ محمد رکریا	قرہ ہادر مرزا قرات
شاہ ابوالعالی برادر کلان	حیدر بخشی مرزا کامران	میرزا حیدر کشمیری
ابوالعالی ملقب شاہ	عافل سلطان	محمد علی برلاس داماد
لودان	خواجہ ہجری حامی	قاسم برلاس
خواجہ عبد المعتم قراق	ملا درویش مایلی	مصاحب بیگ ولد خواجہ
ملقب بخواجہ پادشاہ	ہاشم جینی داروئے کتابخانہ	کلان بیگ اندھانی
خواجہ سلطان برادر	میر عبد اللہ بخشی برادر	محب علی بیگ ولد میر
مشار الیہ	میر عبد الحی	حلیفہ اندھانی وکیل
خواجہ شاہ شرح ایضاً	خواجہ حسین مروی	حضرت فردوس مکانی
میر عبد الحی	مولانا عبد الباقی صدر	نار بادشاہ
مولانا علاؤ الدین لاری	ترکستان	
بدولت حضرت بطواف	قاسم برلاس	اسمعیل بیگ احمد حانی
حرمین مشرف شدہ	تردی بیگ ترکستانی حاکم	دولدی
دریم فوت شدہ	اتاوہ	میر اصغر مشی
شیخ ابوالقاسم استرادی	قیای گنگ	محب علی
مولانا الیاس	علیق سلطان سمرچی ولد	نالتو بیگ تواچی ناشی
	حیدر سلطان شیشانی	

در یک ماه - یکی و اب محمد حکیم مرزا والده اش ماه چپک بیکم - و دیگری
 محمد فرح فال والده اش سانش ام دانست - و دختر حسن مرزا - خواهری
 بود - و محمد فرح فال مرزا در همون چند دور رحلت فرمود - و بنی الحجه
 هم امسال بدولت و امال برآمده - راع مر امیر منشی که متعل
 بچلکنه سیاه سک است و ریدک بکاروان سرای منتر دوست واند
 مهتر کپسه واقع شده ورود آمده - و آتش دوزخ در سال ۹۶۱ (۱۰۰۰)
 شصت و یک) دران باع داده - و معمر بیک را حاکم کمال ساحه
 بدولت متوجه هند شده ،

فصل چهارم در فتح هندوستان

فصل چهارم در آمدن هندوستان و فتح اکثر نالک -

و جامعه که در رکاب همایون و دد شاهزاده عالمیان - لال الدین محمد اکبر
 مرزا مع ملارمان و اب بیرم سان مع ملارمان و حواین و سلاطین
 و امراء و دیوانیان و محشیان و بیگها و بیکه حوایان و غیره بموجب
 تحصیل دبل مع ملارمان حصرت شاهزاده

شاهزاده عالمیان - لال الدین - حواجه معظم تغائی مرزا اسکندر سلطان قراق حاکم

محمد اکبر مرزا	حلال الدین محمد اکبر	بشور
مرزا ابوالقاسم ولد مرزا	محمد یار سلطان برادر ^(۱)	
کامران	حواجه حصر سلطان معل	مشار الیه

که اندالی را تارید - و بنار دیگر اسپان خود را دانه داده - رور دیگر پکپاس نقیله رسیدند - و نایرید هم دران لشکر بود - سپاهیان و افعانان حکمای مردانه کردند - آخر الامر چون دولتِ حصرت قوی بود و بهادر سلطان خود تاحته افعانان را برداشتند - و ارگوسفند و روانات آن مقدار گردِ قلات آورده بودند که اران حمله آنچه توانستند قندهار بردید - و ما بنی را رعیتِ قلات و هزاره که دران بواجی بودند بردید - و حان محمد و علی حان حواهرادهای حصر حان همراه بودند - ایلچی را ناها سپرده راه احورستان و مالستان رحصت کردند - و نایرید هم رحصت حان و بهادر سلطان متوحه ملارمت شد - و حان و بهادر سلطان بایلغار متوحه قندهار شدند - که شب دیگر پیش از بنار حصت قلعه قندهار درآید - که بعد از بنار حصت گفتند که ساعت بد می شود - و ایلچی و حواهرادهای حصر حان و نایرید آن شب در قلعه قلات بودند - و صباح اران حان متوحه احورستان شدند که حامای علیحان و حان محمد بودند - و صباح بچلکه حرمی صفائی رسیدند که دیگدهای نام داشت - و ایلچی را فرود آورده - هر دو هزاره بحامای خود رفتند - پاره اسپ و گوسفند و سگی چند بایلچی و نایرید هم اسابت کردند - و اران حان کوچ کرده متوحه مالستان شدند - و در مابین هر دو مرل بچشمه گرمی که گرگاه می گفتند رسیدند - چنانکه از گرمی صد محبت دست بر آب میکردند - و رور دیگر مالستان فرود آمدند

و حان فرمودند که چرا نمی آئی - بایرید عرص کرد که حطِ حصرت
 بادشاه و الش میوه میدارم - بیرم حان خود را از اسپ انداخت - و هادر
 سلطان و همه یسل از اسپ فرود آمدند - و حان مذکور به بایرید گفت
 که چون خبر به کردی که حطِ حصرت داشتی - و مشار الیه گفت که من
 شاه ردی بیگ گفته بودم - طاهر آ او خبر به کرده باشد - بعد از آن حط
 و الش را گرفته بحاب حصرت تسلیات بجا آورده سوار شد - چون
 اسپان بایرید مانده شده بود از آن جا نتوانست مراجعت نمود - و خان
 مذکور هم حواستند که مشار الیه را بقندهار برده رحصت فرماید - و آن
 شب در مابین هر دو کوه بخت ملاحظه شب حوین هرازه بیرون اردو
 ناشیده - و صباح از آنجا جماعه را چندان گداشته متوجه قندهار شدند *

چون نگند سروار رسیدند - الح بیگ ولد بلبل سلطان ایلچی*
 حصرت شاه رسید - و چند اسپ خوب و پاره اقمشه یزد و کاشان و غیره
 که شاه طهباس بخت حصرت فرستاده بودند همراه داشت - و اسپ
 و سروپا هم به بیرم حان مذکور فرستاده بودند - چون راه محاطره بود
 ایلچی را مع اسپ و سروپا برگردانیده در قلات در پیش قلعه چشمه
 که او را قهر قلات می گوید فرود آمدند - خبر یافتند که افعانان اندالی
 نزدیک نشسته اند - هادر سلطان را با شلع کرده حبیب علی و شاه قلی
 محرم و بابا رسور و حاجی قره و تیمور یکه و حسین قلی بیگ ولد
 ولی بیگ دوالقدر که در آن زمان ده یارده ساله بود رحصت کردند

در علم هیئات به بیرم خان حکم شده بود - و در محل رحمت
 مشار الیه فراموش شده - حضرت فرمودند بیار - مشار الیه شتر
 کتابخانه را در اردو یافته از صندوق گرفته آورد - و حضرت
 در بالای اسپ تا دوازده سطر در پشت آن حرو به بیرم خان خط
 نوشتند - و فرمودند که این میوه را هم به بیرم خان الش می فرستیم -
 به بایرید حکم فرمودند که حرو را و میوه را چون تو آورده به
 بیرم خان رسان - و باقی پرواچی که سابقاً پرواچی نواب مرحومی
 مرا هدال بود - در ملازمت ردیک ایستاده بود - فرمودند که همراه
 بایرید رفته مرا حصر خان هزاره و معم بیگ که چداول اند پروا
 رسان - که مردم اعتدای ماو همراه کسد - که به بیرم خان رسانیده
 بار بار دو رساند - و بایرید رحمت یافته - حصر خان و معم بیگ
 بموجب حکم عمل نموده - میر احمد نام اعلوچ مرا حصر خان
 را بخت بدرقه همراه کردند - و تعجیل از دبال بیرم خان روان شد -
 مار دیگر تنگ در کوی شادی و تازی چداولان خان مذکور
 رسید - و شاه ردی بیگ که چداول بود خبر کرده که کثات
 حضرت و الش میوه دارم - و اسپان من مانده شده - بخان مذکور خبر
 کید که نایستد یا سکی تر رود - و بایرید چون بخان رسید بحالت قدحار
 رفته - بعد ازان برگشته به یسل خان متوجه شد - و از اسپ فرود آمده -
 و خان مذکور همراهی بهادر سلطان سواره می آمدند - و بایرید ایستاده

داشتند در مجلسی که آش حضرت رسول (صلی الله علیه و سلم) میدادند آب بدست ایشان ریختند - و چند مرتبه سیرِ باغِ علیچک و نانا حسن ابدال تشریف بردند *

و تمام رومستان سه ۹۶۰^(۱) (به صد و شصت) را به رعایت و عیش گذراندند - و بیرم خان از اسب و اسباب آنچه لایق بود پیشکش گذراند - و قندهار را حضرت بمعمر بیگ ولد میرم بیگ که سابقاً میرم بیگ در حبیبی که آنکه مرا عسکری بوده داشته است - و محلی که همراه مرا بکابل می آمده هزارها مابین قندهار و عربی سر راه گرفته اند - و میرم^(۲) مذکور داشته که هر دو بیرون می توانست رفت - مرا گفته است که من بحدک می شوم شما بدر روید - مرا برآمده عربی آمده اند - و میرم^(۲) مذکور در همان حدک شهادت رسیده - عنایت فرمودند - و مشار الیه تسلیم کرده عرض رسانید که مردم گمان خواهند کرد که بیرم خان از قندهار بدر می آمده - آمدن حضرت محض از برای این بوده که دگری بخای او نصب کرده او را بکابل برید - چون قرار یافته است که در رومستان سه ۹۶۰^(۲) (به صد و شصت) بدولت متوجه هد شود و بیرم خان در ملازمت نباشد - وقتی که بجهت لشکر هد بکابل برسد

(۱) حسب روایت اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۳ سه ۹۶۱ به صد و شصت و یک

می شود *

(۲) در اصل نسخه «میر مذکور»

(۳) از اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۳ سه ۹۶۱ به صد و شصت و یک معبر می شود

چون دو سه گهزی رور گذشته بود امرای غزنی برآمده علها را
مویجا واکرده بقاره کوفته می آمدند - و هزارها از آوار بقاره خبر
یافتند که جمعی بر سر ایشان می آیند - و از خواجه جلال الدین محمود
و این مردم که در عقب کوه نخچی کرده بودند خبر برداشتند - بساهی
و روانات خود را بحساب سردیه و قره باغ و قلعه سگین فرستادند -
و حودها جریده متوجه لشکر غزین شدند - و خواجه جلال الدین محمود
از عقب هزارها متوجه شدند - و هزارها چون خبر یافتند که از هر دو
جانب لشکر پیدا شد خود را بحانب بساهی و روانات خود کشیدند -
و امرای غزین و خواجه مذکور بیکدیگر ملحق شده - با هزارها جنگ
پیوست - از پیادهای غزین آن مقدار آمده بودند که هرچند کس را یک
خرگاه رسید و اندک عله و پاره روانات لاغر ایشان که نتواستند برد
ماده بود - بدست انداز بردند - و تا نماز دیگر چند مرتبه هزارها ایشان را
رداشتند - و چند مرتبه دیگر سپاهیان هزاره را برداشتند - از جانبین
کس و اسب سیار زخمی شدند - و چون شب شد هزارها بر سر بساهی
خود رفتند - و سپاهیان بعضی در آمدند - و شاهزاده عالمیان در ارک
غزنی تشریف داشتند - و چون بندگان حضرت بیک منزل قندهار رسیدند
بیرم خان با لشکر قندهار آمده پایوس نموده - و حضرت در ارک قندهار
نزول فرمودند - و دران زمان مولانا زین الدین محمود کانتگر بداینی که غوث
زمان خود بود با حضرت ملاقات نمود - و حضرت جہتی که با درویشان

نمود عرصه داشت مردم عربی رسید که هراة چارپا سر برآورده بیاد
 متمردی کرده اند - و در ادای مال محاکمیدار اهمال می نماید - و حرگاههای
 ایشان مابین موضع تاسان و موضع قلعاچ است - و از قلعه عربی
 چهار پنج گروهی باشد - و کلابتران آن جماعت مستی و قوح بیگ و حتی
 بودند - و یک مرته که ناصر مررا غرنی را داشته این جماعت را تاحته
 بوده است - و بعد از آن باین جماعت کسی دست یافته - همه از پانصد خانه
 بیش بیستند - اما رور حگ و مردانگی بده هرا ر خانه که مررا مراد
 تعلق دارد رور و می شود بلکه بایشان عله می کسد - و حواحه حلال الدین
 محمود در حواب عرصه داشت مردم عربی و ارکان دولت مررا نوشتند
 که ما پیش از آفتاب عقب پشته که مابین تاسان و موضع رامک واقع
 شده آمده آنجا بچی حواهم شد - و شما از عربی مع لشکر درون
 و بیرون برآمده - بقاره و علمهای شهراده هم همراه بیارید - و حواحه
 مدکور اول شب از یونان که از مواضع گردیر است تا پشته قرار داده
 راه سیاریست متوجه شدید - و بیم شب بود که بموضع کلال کو که دران
 رمان ملک علی پدر ملک کوچک علی ملک گردیر و این دیه تعلق
 باو داشت رسیدند - و ملک کوچک علی و ملک بد علی هر دو برادر
 راه رفتند - صبح دمیده بود که در عقب آن پشته که در بالا گذشته
 در آمدند - از بالای کوه پیاده شده - حرگاه هرا را را قراولی می کردند -
 و انتظار لشکر عربی و علم و بقاره داشتند *

که به نانا پلاس ملاقات نماید و بعلی دوست ایشک آغا فرموده بودند که راهی سرکی که بر دیک منزل نانا باشد - مشار الیه از محله که دورتر از خانه نانا بود سرکرد - و مریدان مشار الیه حیردار شدند - نانا را برداشته بر دیک دروازه که قندهار می رود آورده گذاشتند - چون حصرت یک تیراندار به نانا مانده بود و کوچه راستی بود - چشم مبارک حصرت چون به نانا افتاد بدولت از اسب فرود آمدند - و عصا گرفته پیش نانا رفتند - مریدان - نانا را حیردار ساختند که حصرت تشریف آوردند - نانا گفتند که همایون خوش آمدی - آه چرا حاجی محمد را کشتی - معن^(۱) گفتند چون گناه کرده بود خوب کردی که کشتی - و حالا به قندهار می روی - حصرت گفتند بلی نانا - گفتند برو خدا مراد ترا دهد - و حصرت سیار مسرور شدند - و چند مشقالی بطریق بدر به نانا داده از دروازه برآمده بدولت سوار شده متوجه قندهار شدند - و حصرت شاهزاده عالمیان را مع حواجه حلال الدین محمود و مردم غری از یم کروهی میگردانند فرمودند - و آن روز بقدر برقی هم ناریده بود *

و در آن سال علیقلی اندرانی را حاکم کابل ساخته رخصت فرموده بودند - حواجه حلال الدین محمود که حاجیگردار گردید بود بجهت تحصیل مال سکش و نعر که سپاهیان حصرت مرا را رساند رخصت فرمودند - مشار الیه در اندک زمانی تحصیل آن دو محال را بی باقی کرده - چون بگردید مراجعت

(۱) لعل عری است و صحیح معاً باشد *

و حادمانِ روضهٔ سلطان محمود عاری و لشکر و ملکان و رؤساء همه در ملازمتِ شهرادهٔ عالمیان به پابوس سرقرار گشتند - و اراں حا بطواف مرارِ حواجه عثمان^(۱) مره نادی که صاحب کتاب کشف المحجوب است تشریف برد - و اردو مابین قلعه و مرار مذکور فرود آمدند - رور دیگر اراں حا کوچ کرده در میکر در حاهای رئیس خردالدین والد رئیس شمس الدین فرود آمدند - یک دو رور آنجا مقام فرموده رور سیم کوچ کرده متوجه قندهار شدند - و در حبیبی که بدگانِ حصرت میخواستند که از خانهٔ رئیس خردالدین بدولت سوار شوند رمائی مکت فرموده شاه ابوالعالی صحت داشتند - و شام ولد حیدر بیگ ساربان که یکی از قورچیان حصرت بود فرمودند که همچون وا ایست که اگر سخی نگردد نشوی - و از آنجا که مردم سر دیوان داند که تو بطریقِ خدمت ایستاده - درین اثنا سخی فرموده اند که شاه ابوالعالی عرض رساید که شام این سخی را شنید - و حصرت فرمودند که شام تو داستی که ما چه فرمودیم او در جواب گفت -

* ع *

کسی داد که اشتر می چراند

فهم شام اراں رور نار مردم بیشتر ظاهر شد - با آنکه میخواستند

(۱) اسم گرامی ایشان علی بن عثمان ابن علی الخلال المحوری است و در سه چهار صد و پنجاه و شش یا چهار صد و شصت و چهار هجری اربین عالم فانی روپوش شد بد رحمة الله علیه - بسید نفحات الانس صفحه ۳۸۳ و فهرست کتب خطی فارسی از ریو جلد اول صفحه ۳۳۲ - و کتاب کشف المحجوب در گنج میموریل - لندن و بیر در لاهور طبع شده .

و نواب بیرم خان و قندهار و سمرقند و بخارا و غیره خبر می پرسیدند -
 مشار الیه آنچه از هر محل معلوم کرده بود معرض میرساید - چون آخر
 شب بدولت در باغ فرود آمدند - فرمودند که حافی روی که خواب حواحه
 حلال الدین محمود را حواهم نوشت و بدولت بخوانگاه متوجه شدند -
 بیدار شده بمار نامداد را ادا نموده بمار خواب رفتند - و یک پاس
 روز از خواب بیدار شدند - و خواب عرصه داشت حواحه حلال الدین
 محمود را نوشته مع اسب و سروپا به بایرید علایت فرمودند -
 و تا بمار دیگر بایرید بخت کتاتهای ارکان دولت در اردو توقف
 نمود - و از همه خواب گرفته بمار شام متوجه کابل شد - پاردم
 شعبان اواخر سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) بود که هور
 چراغ شب رات مردم کابل روش نکرده بودند که بخدمت
 حواحه رسید - سپاهیان که همه ایلغار او را پسندیدند - و راههای
 مابین آدیه پور و کابل هم محاطره بود و او تنها آن راه را آمده
 بود - و نوعی که حضرت فرموده بودند اسباب طبع در ارته باغ برده
 از طعامها و کباب شش له و سیب کباب و غیره - چون بایرید میر سامان
 حواحه بود همه را مهیا کرد - چون شب در میان بمار پیشین بدولت
 حضرت در ارته باغ رول فرمودند - طعام مهیا شده بظر اشرف در
 آورده - حضرت مشار الیه فرمودند که دستر خان حاصه را بیدار -
 و کباب را جدا کن - یک قول قریعه برای حاصگی جدا کرده باقی را بخواحه

انداخته بودند باوجود گرمای حلال آناد در یح تاثیر نکرده بود - حصرت
 بدولت یک پارچه بدست مارک گرفته در آب فروبرده شستند
 و بوش حان فرمودند - و اظهار شوق می کردند - و یک پارچه را هم
 آنداران شکسته در کوره حاصه انداختند - و تا آن رمان بهادر سلطان
 ولد حیدر سلطان شیبانی و مرزا عبد الله معل داماد معمم بیگ و قهر علی
 ولد سلطان اویس کولانی رسیدند - و محمد حسین ماطر فرمودند که نامرا
 نگوی که می خواستیم که الش یح شما عایت کم - چون هوا گرم است
 امساک یح ضرورت است - در راه که یح آب بخوریم شما هم الش
 حواهم داد - و محمد حسین فرمودند که از داوچه و رواج و آب لیمو
 و قد بطریق الش بایشانان فرستند - و بایرید را فرمودند که سر صندوق
 را بسته و بر استر بار کرده همراه ناشی که خبر کابل و بلخ و غری
 و قندهار و بیرم حان و غیره از تو حواهم پرسید - و بدولت غسل
 مشغول شدند - بایرید خود را بصحت جماعه که در بالا ذکر کرده شد
 رسانید - چون همه باو التفاتی داشتند احکارات از وی می پرسیدند -
 و حصرت ما بین شام و حتم بدولت سوار شده متوجه آدیبه پور
 که موضع تومان یکهارست که حصرت فردوس مکانی ناز پادشاه
 ناعی طرح کرده او را ناع وفا نام فرموده بودند که الآن آن ناع یاد از
 روصه رضوان می دهد شدند - و بایرید را طلیده راست تا ناع مذکور
 که فرود آمدند از او از پیر محمد حان حاکم بلخ و مرزا حصر حان همراه

عسل راست کرده بودند - مح علی و ناصر علی که سابقاً از نوکران مرا هدال بودند در ملارمت حصرت بودند - و بایرید ملارم حواجه حلال الدین محمود مع عرص داشت حواجه مشار الیه از کابل رسید - و یک حروار استرکی یخ و یک حروار دیگر داوچه و رواج و آب لیمو و قد همراه داشت - که هر حا حصرت را ملارمت کد اسباب شربت مهیا باشد - و حصرت - مشار الیه را از دور شاختند و ناصر علی را فرمودند که نه بین چه چیر در استرها دارد - گفت که در یک استر یخ است - و حصرت آن مقید بشدند که استر دیگر چه دارد - اسپ نورکدا ارعوی که در حج قلعه بدانی مرءا کامران بدست آمده بود سوار بودند - پیش جهاندید و خوشحالی سیار فرمودند - و بایرید هم پانوس سرافرار شده عرصه داشت حواجه مدکور گذرانده - مصموں عرصه داشت آنکه چون نکابل تشریف می آرید طعامی برای ردیکان ضرورتست - در ارته باع یا ارک یا مرل نده هر حا که حکم شود مهیا سارد - حصرت فرمودند که حواجه حلال الدین محمود همچون علام ما ست که در مرل او فرود می توانیم آمد - اما چه وقت کابل است - بایرید بعرض رساید که گل پیاده باع شهر آرای یکه یکه وا شده است - حصرت فرمودند که پس درین صورت در ارته باع طعام ترتیب دهد - و تو همراه باش حواب عرصداشت نوشته می دهم - و فرمودند که استر یخ را حائی که عسل می کم بیار - بایرید و محمد حسین ناظر سر صدوق را وا کردند - چون صدوق را در مد گرفته و سوس

اعتراض سیار فرمودند - و چون بی‌رحمی او را دانستند فرمودند که اریح
تاریخ خلادی* اردو باو متعلق باشد - و این نوع بیرحمی که اریو واقع
شده بود بعد از مدتی درین نوع^(۱) هندی که دیده شد با ن حور دن و حامه
پوشیدن نمی‌یافت - و شره او هم فرنگی ماسد بود - چشمهای اریق و پروتهای
کود داشت - چون حصرت به پشور رسیدند که قلعه نکر ام گوید
به پهلوان دوست میر بر حکم شد که با مرا مرچل قسمت کند - و قلعه
را مرمت نماید - چند روز در گرد قلعه مذکور بودند - چون از مرچلها
بعضی مانده بود و هوا گرم شد تردی بیگ اتاوه و معم بیگ را
در ملازمت شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا بخت اتمام
قلعه گذاشتند - و به اسکندر خان قراق حاگیر کردند - تا آن زمان که قلعه
با تمام رسید دحیره هم درآمد - بعد از دو روز بدولت در قلعه خوشاهی
فرود آمدند که حالا او را حلال آباد گوید - معم بیگ راست کرده
که قاسم ارسلان تاریخ آن قلعه را با ن او معم خان یافته بود - چون خان
مذکور بعد از ده سال پل حوپور را راست کرده بود همین قاسم
ارسلان در آگره تاریخ پل را هم با ن این معم خان یافته بود - عی بیگ
ولد معم بیگ فراخور احوال مهبانی نمود - چون حاگیر پدر او بود
و نماز دیگر از قلعه برآمده بیم گروه بالای آب از برای ایشان حای

(۱) شاید مطلب عارت این باشد که بعد از مدتی درین نوع ای درین کار خلادی

در هند که دیده شد با ن حور دن و حامه پوشیدن نمی‌یافت و الله اعلم

حدا کرده ایم بیارید - و مشار الیه سپارید - اسباب را آوردند و بچمله
 کوکه سپردند - و مرا کوچ کرده متوحه مکنه معظمه^(۱) شدند - و حصرت
 متوحه کابل - و آن نی سعادت بیگ ملوک چند منزل که همراه مرا رفت
 نی رحصت حدا شده آمد - ندگان حصرت را بعایت ناحوش آمد -
 و اراں نی وفائی که بمرا نموده بود باوجود مقولی - مردودِ حاص
 و عام شد - و این بیت مناسب احوال نوشته شد -

بیوفائی شیوه محسوب میدایم ما

یست حوای را وفائی حوب میدایم ما

و در لب سیلاب^(۲) که بحال هند بوده دوارده پیاده - قراولان
 گرفته آوردند - حصرت فرمودند که آن طرف آب بیارید تا تحقیق نموده آزاد
 کنیم - ملا علی برادر مولانا عبد الباقی صدر ترکستانی سپردند - چون اردو
 از آب عبور کرده مشار الیه تنها و ایها دوارده بحر بودند - مشار الیه
 از ترس همه را گردن رده - و سرهای ایشان در تیره انداخته بدر بحانه
 آمد - و این معنی نه ندگان حصرت رسید - نه او و مولانا عبد الباقی

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۱ نوشته که «میرا از راه دریای سند به ننه

رفت - و اراں حا بمقصد ستافت و سه حج دریافت - و در نازدهم ماه دی الحجه در ما سال

(۹۶۳) همد و شصت و چهار لک گویان احاطت دعوت حق نموده بحمل عدم ست ، ه

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۱ نوشته «نهم صفر این سال (همد و شصت

و دو) دریای سند که به یلاب مشهور است مستقر رایان نصرت مد ، شاید این لفظ سلاب

که در اصل کتاب نوشته از سهولک است و بحاش سلاب باشد ه

ر حامی ار تو هرچه رسد حای مت است

گر ناوکِ حفا ست وگر ححرِ ستم

مررا ار یوسف پرسیدند که کیاں درین چادر اند - گفت میر تردی بیگ و منعم بیگ و نانوس بیگ و حواحه حسین مروی و میر عند الحی و میر عند الله و ححر بیگ و عارف بیگ - مررا بعد اران گفتند که همه گواه باشید که آنچه من رسید همه ار ندی و ند عهدهای من رسید - اگر مردم دانند که حصرت نظر من (بی) التفات فرموده اند من محل کردم - حصرت در اثنای گریه کردن فرمودند که فاتحه بخوایم - و بعد اران مررا سفارش فرردان و متعلقان خود نمودند - و حصرت فرمودند که ار همه خاطر جمع دارید که فرردان من اند - بعد اران فاتحه خوانده مررا را وداع فرمودند - و یوسف دست مررا گرفته همان حا که اول با استقبال آورده بود رساند - و بعد اران که حصرت بدولتخانه تشریف آوردند مررا بهای بهای گریه می کردند - چنانکه مردم در چادرها آوار گریه مررا می شنیدند - و رور دیگر چلمه کوکه که در ثانی الحال حصرت حلال الدین محمد اکبر پادشاه او را مخاطب حان عالمی سرورار فرمودند - و مشار الیه در حنگ دهرپور که نداؤد کردند سردارِ هراولِ حاکمانان معم حان بود شهادت رسید ایستاده بود - حصرت فرمودند که در ملازمت ما می باشی یا همراه مررا نمکه می روی - مشار الیه بعرض رسانید که همراه مررا می روم - حصرت فرمودند که رحمت بر تو - و فرمودند که اسانی که بخت سفر مررا به مکه

رسید آن روز همه روز حصرت قول می‌کردند که بعد از کور کردن او را باین حال چون رحصت دهیم - آخر معم بیگ و جماعه روز آورده حصرت را راضی ساختند که مررا را دیده رحصت فرمائید - اما باین شرط که در محلّ ملاقات مررا گریه نکند - مررا این معی قول کردید - و نصف شب بود که حصرت بیک فابوس و پنج شش از حصّار مجلس متوحه چادر مررا شدند - معم بیگ کس فرستاده مررا را خبر کرد که حصرت تشریف می‌آورد - یوسف محمد قرعنی که قورچی مررا بود دست مررا را گرفته تا طباب چادر آورد - و چون چشم حصرت بر رومال که مررا بر چشم خود بسته بود افتاد بی‌اختیار در گریه شدید - و مررا چون عهد کرده بود که حصرت را دیده گریه نکند سکوت ورزید - و حصرت بیچاره مررا درآمدید - و چون کفش را آگنده متصل بکفش‌گاه نشستند - به یوسف اشارت کردند که مررا را بالا برد و روبروی حصرت نشست - و چندی که همراه بودند بیچاره درآمده بودند همه اشارت کردند که نوعی که ایستاده‌اید بشیید و حصرت گریه می‌کردید - و مررا این بیت را خواندند -

✽ بیت ✽

کلاه گوشه درویش بر فلک فرسود^(۱) که سایه مثل تو شاهی فگند بر سر او
و بعد ازاں این بیت را فرمودند -

(۱) در اکبرنامه صفحه ۳۳ در فلک سایه، و در که سایه همچو تو شاهی، از نام یافته.

مهادد^(۱) - و گفتند سوعی که حکم شده است عمل در آرید^(۲) -
و آن مردم کمال تهوری که از مرزا دیده بودند بعرض رسانیدند - و همان
زمان مرزا چشمهای خود را رومال بسته معم بیگ کس فرستادند که
بیگ ملوک را رحصت گرفته فرستید که بدستور سابق خدمت من میکرده
باشد - و حصرت همان زمان بیگ ملوک را رحصت فرمودند - و از کمال
محتی که ممر را مشار الیه را بود همان زمان که رسیده دستهای او را
گرفته بر چشمهای خود^(۳) می مالیده اند - و این کیفیت هم بعرض رسیده -
و روز دیگر مرزا - معم بیگ را طلسم فرمودند که شمایان می داید که
من در کابل بیگ نوعی بوده ام و حالا مرا باین حال نکابل می رید - چون
می روم من کشتی بودم - چون از حون من گذشتند مرا رحصت مکه
کرده نکابل برید - و آلا در راه خود را خود خواهیم کشت -
دران صورت حونی* من خواهد شد - چون کیفیت بعرض حصرت

(۱) در اصل نسخه «نه سر خود ماند» ه

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۲۸ مرقوم است که این قصیه در اواخر (۹۶)

جسد و شصت بوقوع آمد - و حواحه محمد مومن و محمودی «تاریخ این قصیه را بیشتر یافته بود» ه

(۳) در اکرامه صفحه ۳۳۹ «میرزا کمال توحی که او (بیگ ملوک) داشت دستهای

او را گرفته بر چشم نابینای خود نهاد و این بیت خواند - ه شعر ه

هر چند که چشم رحمت پرده کشیده است

بیا ست بهیمنی که سی روی تو دیده است ه

چه باید کرد - علیقلی شیبانی وشت که ابن ووع کسی را پاره پاره
 باید کرد - و اکثر امرا حلق وشتند که میرا را باید کشت - و قاصی
 حامد که قاصی اردو و د او این ووع وشت -
 و متصراع
 من بر برام که همه حلق راند

چون تذکره اتمام رسد و شش حضرت رسد - حضرت
 فرمودند که هر حال برادر است ^(۱) کشتن همراه بنم - با سرور
 فرمودند که چشمهای مرا را بیشتر رسد - علی دوست اینک آغا
 و سید محمد بکه و علام علی شش اکشت و محمد قلی شیخ
 کان را فرمودند که روه یک چشم مرا را علی دوست
 بیشتر رسد - و چشم دیگر را سید محمد بکه - و دیگران دستهای
 مرا را بگیرد - و چون آنها حادر مرا درآمدند مرا خیال
 کردند که حکم ^(۲) کشتن شد - و موافق ^(۳) مثله مرا باها مشت
 کشیدند - علی دوست عرص کرد که مرا ام حکم کشتن چون بیست
 چرا همچون می کسد - مرا پرسیدند پس چه حکم شده است -
 قرار داد را مرا گفته اند - مرا نکیه طلبیدند در ته سر خود

(۱) در اصل سحه و ماکس ۵۰

(۲) در اصل سحه و محکم کشتن شده ۵۰۰

(۳) در اکبرنامه صفحه ۳۳۸ نوسه که مرا هور کرده که عهد کشتن می آید -

اردو آمد - و التماس نمود که اگر حصرت از اردو برآمده چند گام بحساب من آید باعث سرافراری می شود - و حصرت از اردو برآمده و پشته بود که قرار داده بودند که حصرت تا اینجا برسد مرا ملازمت نماید - و حصرت از حای قرارداد اندکی عقب فرود آمدند - معم بیگ بعرض رسانید که قرار داد بیشتر است - حصرت بمعم بیگ بقدری اعراض شدند و سوار شده فرمودند که روان شو - میراده هر جا که می روی می رویم - چون در حای قرارداد بمرا ملاقات واقع شده مرا (را) گرفته ناردو تشریف آوردند - معم بیگ بمحل خود رفت - و حصرت داستند که بیگ مدکور از آن سخن آزار یافته - محمد حسین باطر را که در ثا الحال حلال الدین محمد اکبر شاه بمخطاب لشکر حان سرافرار ساحتند - فرمودند که بمعم بیگ را طلب - چون محمد حسین بموجب حکم بطلب آمد بیگ مدکور بهانه درد دندان کرده رفت - حصرت فهمید که حیلی آزار یافته - و میداستند که حواجه سلطان علی دیوان را باو جهت تمام است نه او فرمودند که رفته بمعم بیگ را طلب - چون حواجه مشار الیه بحانه بیگ مدکور آمده باوجود جهت سیار رفتن در بحانه را قبول نکرد - رور دیگر حصرت بمحط مارک نوشتند که چون ربحانده ایم بیا آشتی کنم - میر مدکور همان خط نوسه کرده بر چشم بهاده روان شد .

و همان رور حصرت گناه سیاری بمرا کامران نوشتند - و سر دیوان فرستادند که کسی که این مقدار گناه کرده باشد او را

کوهها بود فرود آمده بودند - تاخت بر سر ایشان برد - و جمعی از آنها کشته شدند - و گوسفند و روانات ایشان در رومستان نکابل درآمد - و بعد از سه چار (رور) نکابل آمدند - و حصرت و مردم اردو مابین دیکوت و یلاب گذشته حیر یافتند که پرايه نام رهبر داری در یکی از کوههای هره - سکر کرده - بر سر او رفتند - و حگ شده و سکر را شکستند - و پرايه دران حگ کشته شد - و اریں حاب کسی نامی کشته بشد - و حیر تشریف آوردن حصرت - به سی هزار نفر افعالان که مابین قلعه رهناس و سیالکوٹ تهايه داشتند رسید - آنها را یارای تاحت اردوی طهر قرین بشد - و سلیم حان پیر حیر یافته بایلعار از آگره متوجه شد - چون حیر رسیدن سلیم حان محصرت رسید لایق بدیدند که درین مرتبه ناو حدل نماید - قلعه رهناس را سیر کرده از آب یلاب بحاب کابل عور فرمودند - در مابین ماره کوه و سوات فرود آمدند - کگش رفتن کشمیر در میان آمد - و همه امرا چون میل رفتن حصرت میداستند قرار دادند که از راه منیر نکشمیر درآیند - و چون صاحب کوچ شد قلقچی همه یکبار رو نکابل کردند - و حصرت را اعراض شد - و یساوالان و تواچیان (را) حکم شد که چندی را نکشد - معم بیگ بعرض رساید که پادشاهم کشتن مردم فایده نمی‌کند - باین نوع که من این مردم را دیده‌ام نکشمیر نخواهدرفت - و در همین زمان قربان قراول که از شاه بیگ حان مانده بود

رسید - مشار الیه خبر یافته گریخته - و اشیای او را سپاهیان عیمت گرفتند - چون این مردم خبر یافتند که سداگانِ حصرت در بوتگری که از دیهای پائینِ نگش باشد برول فرمودند تا روانات و اسانی که بدست آمده بود متوجه اردوی طهر قرین شدند - و معم بیگ ناان اسباب فتح شاه آمده بپانوس مشرف شد - از اسامهای لایق او آنچه بدست درآمده بود پیشکشِ حصرت و شاهزاده عالمیان حصرت حلال الدین محمد اکبر مرزا نمود *

و در همین مرل حواجه حلال الدین محمود را حاکم کابل ساخته علیقلی لعل که قاتل محمد علی تعائی که حاکم کابل و از قورچیان مرزا کامران بود سپردند که بد نماید - و حصرت بدولت مع شهزاده حلال الدین محمد اکبر مرزا و لشکرِ نصرت مآب متوجه هندوستان شدند - و حواجه حلال الدین محمود از اردو جدا شده و بمار دیگر در کوت متفرجی که سرحدِ دیهای نگش بالا بود فرود آمدند - و از آنجا کوچ کرده براه درّه اریاب در قلعه سمیدگاه که بگردیر تعلق دارد فرود آمدند - و از آنجا کوچ کرده در چشمه تره که ته کوتل گردیر است بحاکم کابل فرود آمدند - و از آنجا بایرید را رحصت دادند که خبر آمدن را سپاهی و رعیت کابل رساند - و رح قاسم برلاس را که حاکم نشین قلعه کابل است برای حواجه حالی سارد - و حواجه از آنجا بر سر هزاره لاغری که مابینِ ودق و میدانِ رستم

و همه خواهان این بودند که ناردوی طهر قرین چیری درآید - همه امرا
 محیی مشار الیه قول کردند مثل اسکندر سلطان قراق و اسمعیل بیگ
 دولدی و نابوس و ابو القاسم ایشک آغا و جمعی دیگر از یگه حوانان
 و معل حوانجیان^(۱) و قربان قراول و برادران - و جمعی دیگر را محشی
 در همان مجلس نوشت - و تواحیان حبر کردند - و نمار دیگر بود که اراں حا
 اسپان را دانه داده متوحه دره سمند شدند - و بنده درگاه بایرید
 هم دران لشکر بود - و سحری بپگاه به دره سمند رسیده - مردم موضع مذکور
 حبردار بشدند - و در دامن کوهی واقع شده که یک حاب او تیره است
 و یک حاب بگش - و حاب دیگر دور و سسله - و حاب دیگر دیکوت -
 از هر حاب آمده سورن انداختند - و آن حماعت علاج دیگر یافتند
 ساهمی خود را پیش انداخته - چون راه بود بر کوه برآمدند - و خود
 برگشته حگ کردند - چند کس از عیم کشته شدند - و سرها بریدند -
 و بعضی از ساهمی ایشان خود را از کوه برتافتند - و از کوه فرود
 آمده - مردم از روایات و اسباب و غیره آنچه بوده همه را تصرف خود
 درآوردند - و سه رور آخا بشستند - شاه ابوالمعالی و لشکر که
 عقب مانده بودند آمده ملحق شدند - و معیم بیگ که تمان یکهار به
 حاگیر مشار الیه بود راه تیره متوحه اردوی طهر قرین شده بود -
 چون به تیره بحاهای فتح شاه که مذهب چراع کشان داشت

شاه ابوالمعالی و علیقلی ولد حیدر سلطان شیبای و اسکندر خان قراق و عبد الله خان قراق داماد قاسم برلاس و اسمعیل بیگ دولدی و حواجه حلال الدین محمود و بابوس و حمی دیگر از امرا و یگه خوانان را پیش تعیین کردند - و این مردم از اردو جدا شده راه کوتل گردیر متوجه بحر شدند - و چون بحر رسیدند - حیرما یافتند که افعانان عبد الرحمان در دک و بوفیل و غیره که دران واحی می بودند همه سائیهای خود را گرفته جانب بلد حیل کشیده اند - در بحر فرود آمدن صلاح ندیدند - بلد حیل متوجه شده رسیدند - یک پاس روز بود که عبد الرحمان ساهمی خود را پیش انداخته خود با مردم کاری در کوتل که او را اتاوه می گوید که سرحد نگش و بحر و دور و مسله است ایستادند - چون علیقلی و یگها بیشتر بودند بده درگاه ایرید عم دران حماچه بود ناها تاختند - و افعانان را برداشتند - اندک رحم تعلیلی و کاکر علی رسید - و سعد بن شاه که یگه پادشاه بود به ابوالمعالی سپرده بودند رحمهای مکر حورد - و از افعانان حمی کشته شدند - اما مواشی و روانات و اسباب ایشان بدست بیفتاد - و حواجه حلال الدین ما را گفت که از پیش فرستادن مایان مقصود این بود که یک پاره گوسد و روانات ناردو درآید - و قرعولی هم جدا شود - دست حالی رفت ناردو و برگشتن لایق می نماید - دره سمند نام حائست که مردم آنجا حیر یافته اند - اگر حماچه را من همراه می کید رفته ایشان را می تاریم -

بعد از چند روز حضرت بر سر مرزا کامران و افعانان متوجه شدند - چون (نا) احشام بودند و مرزا هم چندان جمعیت نداشت - پادشاه کلان مقاومت نتوانستند کرد - و مرزا فرار را قرارداده رجوع سلیم خان ولد شیر خان که در آن عصر پادشاه هند بود کردند - و پیش از آنکه این قصیه دست دهد بحاجی محمد نانا قشقه گناه سیار نوشتند - مشار الیه را معه شاه محمد برادر او چون بادولتخواهی‌ها ابرو سرورده بود و درین لشکر هم بمرزا کامران اتفاق کرده بودند بحکم فرستادند - و بیرم خان در عربین او را دلایا داده همراه آورده بود و در محلی که گاهان ناو نوشته بودند نتوانست که او را حمایت کند - و خان مذکور را بیر در همان چند روز رخصت قندهار کردند - و افعانان تاراج یافته بدرها و قشلاقبای خود درآمدند - و حضرت مراجعت نموده بکابل تشریف آوردند - و تیرماه را بدولت در ارته باع گذرایند.

و در زمستان سه ۹۳۹^(۱) متوجه هندوستان شدند - چون در موضع پاقعاد شخمه از اعمال تمان اوکر بود برول فرمودند

(۱) در ترجمه حویش ارسکی صفحه ۳۵ سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) ترجمه کرده در طبقات اکبری جلد دوم صفحه ۸ مرقوم شده که در دی حجه سه احدى و ستن و تنباه آنحضرت پای سعادت در رکاب دولت آورده غارم تحیر هندوسان شدند - و بیر در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۴۰ تحریر شده که در اواسط دی الحجه (۹۶۱) همد و شصت و یک در ساعت بخار خان عربیت والا صوب صواب نالک هندوسان معلوف فرمودند .

همایون بادشاه داشتند و سخن او پیش سپاهی و رعیت معتبر بود
قول نموده شهزاده عالمیان را رحلتِ سیر نمودند - و این محصرت
رسیده بود - رور دیگر معمم بیگ بطریقِ عادت در ملازمتِ حصرت بود
شمس الدین محمد آنکه شاهزاده را نکوریشِ حصرت آوردند - و حصرت
فرمودند که دی رور بحاجی محمد سلطان فرموده بوده اید که ما را به آورد
گفته آراد کی - دیگر همچون نکسد - و بعد ازان که شاهزاده متوجه مکتب
شدند - حصرت فرمودند که معمم من شنیده ام که شما آراد کرده بوده اید -
من بجهت این نام حاجی محمد را بایشان ظاهر کردم که مرا هور حورد
هست - مادا در خاطر او نماید که معمم مرا آراد کرده آمده محصرت
هم گفته - و یک وقتی اگر من باشم مادا تو صرر رساند - پس حاجی محمد
بی ادست به او هر صرری که رساند قابل آن هست - و این حکایت را
در سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) در حوپور که نایرد بیات
را در سرکار سارس بجهت کنگش لشکر بنگاله که حصرت - قاسم علی حان
را بحوپور به پیش معمم حان حانمان که بخطاب حان ماناگی هم پیش
اراز سالها سرافراز شده بود گفته بودند - و درین تاریخ که این
محتصر بنامام رسید در خاطر نایرد مانده بود داخل کرد - بسبب آنکه
دستور را بعملِ حواین و ملازمانِ درگاه هر پادشاهی شود که در محل
ملازمتِ پادشاهزادها ملاحظه نماید که در خوردی هر نوع که آنها
آشنائی می کسد در خاطر شریف ایشان می ماند - و در ایامِ پادشاهی
فراخور آشنائی ایامِ مرآئی نتیجه می دهد *

کامران و افعایان دست یابد - حصرت را این سخن مقبول آمد و فرود آمدند -
 و بر دولتحاه تشریف بردند - و مرچلِ مررا همدال چون ردیک درواره
 بود افعایان را آنجا مرچلهای دیگر نتوانستند گذشت - برگشته نقیلهای خود
 رفتند - و رور دیگر عرفی و گردیر و آنچه حاگیر مررا همدال بود شاهزاده
 عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا عیایت فرمودند - و از نوکران مررا
 همدال - باقی پرواچی و مح علی و ناصر علی قوشچی را ملازم خود
 ساخته ما باقی را مررا عیایت فرمودند - و شهادت مررا همدال مذکور
 در سه ۹۵۸ (به صد پنجاه و هشت) واقع^(۱) شد - و تاریخ فوت -
 مررا مذکور هم ^{۹۵۸} شحون است »

در همین سال که شهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا در پیش
 ملازاده که پسر ملا حسام الدین بود که ملا حسام الدین در عصر خود
 مثل او در سمرقند دیگری نگذشته است در حرگاهی که در باغِ بواب مریم
 مکان می بودند می خواندند - و معم بیگ محبت شهراده عالمیان را دعا کسد
 نکورنش کرده رحصت حاصل کردید - نادم که کوکه مررا بود فرمودند
 که بمعم نگو که ما را امروز آزاد کسد - ایشان بموجب حکم ملازاده التماس
 نمودند - چون معم بیگ همه وقت بست وکالت در ملازمتِ حصرت

(۱) ولادت میرزا همدال در (۹۲۳) به صد و بیست و چهار بود - در اکبرنامه

جلد اول صفحه ۳۱۳ نوشته که تاوت میرزا را در حوی شاهی نامت سپرده شد از حدگاه
 نکال کردند و در پایان پای مردوس مکانی حصرت مار نادشاه مدیون ساختند انتهی
 مَلَحَصًا.

و افعانان اتفاق کرده شحون^(۱) بار دو آوردند - نواب مر را همدال و عد الوهاب یساول دران شحون شهادت رسیدند - وقتی که آن افعان حرام راده دست بریده شمشیر مر را انداخته - مر را دست چپ خود را بحای سپر بالا برداشته اند - شمشیر طاهراً برکی بوده است و تاره چرخ کرده بر انگشت شهادت چپ سوعی افتاده بود گویا که پرگار^(۲) ماند دو نصف راست کرده - دیگر بر دهن ایشان سوعی افتاده بود که اربین گوش تا آن گوش خدا افتاده شده بود - تیری بر دهن عد الوهاب حورده که از پس سرش برآمده بود - و عوعا و سورن افعانان امراتی شده بود که حصرت بی اختیار از دولتحاه برآمده بر اسب سوار شده - بلندی در میان اردو بود آمده ایستاده شده بودند - و معم بیگ در مرچل خود خبر یافته خود را برکاب طهر قرین رسانید - حصرت را در گریه دید - عرص کرد که سب گریه چیست - حصرت فرمودند که بشیده که مر را همدال شهادت رسید - معم بیگ عرص کرد که بالای شما گریه می کند یک دشمن کمتر - حصرت گریه را بر طرف کردند - و بعد ازان سب سواری را پرسید - فرمودند که محبت این عوعای مخالفان - معم بیگ عرص کرد که سواری شما را شیده منادا مردم مرچلها را گذاشته بر حیرد - و مر را

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۱۲، شب یکسه بیست و یکم دی القعد (۹۵۸)

هصد و پجاه و هشت رعی از شب گذشته بود که میرا کامران ما بسیاری از افعانان بر اردوی طهر قرین ریخت ، °

(۲) در اصل سحه ، پرگار مانده دو صف ، °

چون حیرِ مررا کامران رسید که در میانِ مہمند و حلیل نشسته و رور رور جمعیت ریاده می‌شود - حضرت را فرصت آن سست نشد که سر مررا کامران متوحه شوند - چون حضرت در سیاه آب گدُمک فرود آمده بودند حیدر محمد آحتہ بیگی و جمعی را ہراول تعین کردند و ایشان از سیاه آب گذشتہ فرود آمدہ بودند - مررا کامران ہمراہ مہمند و حلیل در کَہ سو بودند کہ دامۂ سفید کوه است کہ آن طرف نگش است و این طرف جلال آباد - چون حیرِ تشریف آوردن حضرت را شنیدند از لشکرِ مہمند و حلیل حماعۂ را بخود ہمراہ ساحتہ شحون خیال کردہ بر سرِ اُردوی حضرت آملہ - چون اُردوی آن طرف سیاہ آب بود و شب بود راہ یافتند - بر سرِ اُردوی حیدر محمد آحتہ بیگی کہ ہراول بود ریختہ - و مررا خود بر سر چادر مشار الیہ ایستادہ - شاہ بداع و بعضی یکہای دیگر در چادر در آمدہ شمشیر بر حیدر محمد انداختند - چنانکہ دست مشار الیہ چو لاق شد - چون حضرت بر دیک بودند مررا نتوانستند بکَہ سو رفت - ہمراہ افغانانِ مہمند و حلیل از حلال آباد و ہمدال پور گذشتہ در باریک آب در قسیلہ های افغانان فرود آمدند - و حضرت متعاقب متوحہ شدہ میانۂ چیریار و ہمدال پور فرود آمدند - و گردِ اردو را مرچل بخش کردہ حندق کدیدند - و حواحہ حلال الدین محمود را داروۂ کابل گذاشتہ بودند - و بندۂ درگاہ بایرید در ملارمت حواحۂ مذکور بود - بعد از چند رور مررا کامران

محمد کلاوتر قافستان که در درّه عورسد که ردیک بچار سوخته بود
 فرود آمدند - و آراخا بچار یک کار و آراخا معموره - و ار معموره در کابل
 بپانوس حصرت سرافرار شدند - و کیفیت بدحشان را بعرص رسانیده
 عرصه داشت مررا سلیمان و حرم بیگم را گذرایدند - مررا سلیمان
 نوشته که اختیار دختر مادر دارد - و مضمون عرصه داشت حرم بیگم آنکه
 مررا سلیمان علام شما ست و من داه شما - پسر من علام بچه و دختر من داه
 بچه شما است - چون در همسایگی اورنگ واقع شده ایم ما را ناموسیست -
 و شما پادشاه کلاید - اگر خواستگاری دختر من کنید امیدوارم که ار کوتل
 هدوکش بدولت نگذرید - و بیگم و امرای کابل همه در ملارمت
 باشد - و من برای هر یک اسپان خوب بدحشان و گوسفندان و قماشها
 بخت سروپا ترتیب دهیم - و دختر را نکاح کرده شما سپاریم تا باعث
 سرافراری همه ما شود - و دشمنان که ردیک بشسته اند دادند
 که شما این نوع عایت کردید - چون در اصل هدوکش است
 در سه ۹۹۴ (به صد و بود و چهار) بدگان حصرت حلال الدین
 محمد اکبر پادشاه او را هدو کوه نام فرمودند - و سب این نام این
 بود که بر ایشان ظاهر شد که این کوه ار حد سگاله تا سرحد تریر
 واقع است که در دامنه آن مراتع مردم تریر است داخل هدو
 کوه است - وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ - حصرت همه سخنان او را پسندیده فرمودند
 که اِنْشَاءَ اللّٰهِ همچین حوامم کرد *

وقت هم رسیده بحواحه دادند - و نه ننی فاطمه هم از اسپ و گوسفند و متاعهای دیگر اسبابت کردند - و آغا پیر علی از کولات آمده حواب چاکر علی حان آورد - چون دیگر معطل نماند شب دوازدهم رمضان بود که حواحه را طلبیده و روره وا کردند - حرره کولات و انگور و حرار و پالوده و فرنی از همه سیار بمجلس آوردند - پاکیزگی و حونی آنها چه نوع تعریف توان کرد - و بیگم همه را از پیش خود سامان نموده از حواحه سراهای پاکیزه فرستاده بودند - و حواحه اسباب خود را بخت بعضی ملاحظه از سوداگر و غیره که نکابل می آمده اند فرستاده بودند - چندان سامان نمانده چنانکه در سطل اسپ طعام می خوردند - و سیرک اسپ را در ته خود انداخته حواب می کردند - باین نوع کرده از ورطه گرفت خلاص شد - همان شب راست تا کلاوکان حواحه و ننی فاطمه آمدند - و آراخا بدره نمک آب که چپقون حلایر و حمائه حلایران می نشستند - و آراخا بحواحه بدکشا - و آراخا به نارس - و آراخا به یرم و ورداسوان آمدند - و آراخا بچار ناع علیقلی اندرانی - و علیقلی آن زمان حاکم اندراب بود - دو شب حواحه را بخت افطار نگاه داشتند - بعد از آن اسپ و حرجی بحواحه و ننی فاطمه دادند - و همان حا حواحه را پدرود^(۱) گفته - و آراخا بموضع حنجان که در آمدن دره کوتل بود است آمدند - و رور دیگر از کوتل گذشته در حانه مردی وطوی

(۱) در اصل سحه پدر گفته، ه

کرده می‌ری - دختر مرا هم اراں حمله خیال کرده - چرا از بیگمان
و آعاجها بیامدند - دختر من اگر نامی نداشته باشد نام حصرت پادشاه
کلاں است - مثل شما مردم چون^(۱) نحواستگاری آمده در نکاح می‌باشد -
ذنی فاطمه هم در جواب گفته که مرا رحصت کسید - از بیگمان هرکرا
طلید بیاید - و بعد از ساعتی که کیفیت^(۲) رش رسید نحواحه الوش
حرورۃ کولاب و انگور فرستادند - و ذنی فاطمه را دلداریها دادند
و فرمودند که آعه پیر علی که بیاید رحصت خواهیم کرد - و از بیسامان
رحصت ایشانان شدید - و حلقۃ انگشتی و سروپای قماش و قد
وعیره که محبت شریک نکاح فرستاده بودند همه را تصرف کردند -
و ذنی فاطمه را عذرخواهی‌ها کرده گفتند که چون خدمتگاری‌ها بسیار
کرده‌ام این سخنان بطریق گله بود - چیری بخاطر برسد که من داه
نادم - و کس بمحمد امین شیرازی فرستادند که اسپ سیاه نال که داری
گرفته بیا که نحواحه حلال الدین محمود از ما التماس کرده خریده بدهم -
بعد از سه چهار روز آن اسپ را محمد امین گرفته آورد - و نه پابند
گوسفند از مشار الیه خریدند - و پابند گوسفند دیگر معه بارۃ حوارب
و کاردهای راعی و پوستین شاه‌زده و تحفهای دیگر بدحشان آنچه دران

(۱) «حون، اینجا معنی چه طور است»

(۲) در اصل سحۃ، کیفیت رش بگم رسد، ای حشم بگم دور شد و طبعش کفیت

سلیمان متوحه قلعه طمر شده بودند و در سر پل کشم حواجه را رحصت
 داده فرمودند که هر مهمی که دارید به بیگم قرار یافته - شما را بیگم
 رحصت خواهد کرد - حواجه رور دیگر نکشم بدر حانه بیگم آمده رحصت
 طلبیدند و رمضان ردیک (نود) - بیگم گفتند که آغا پیر علی نام حواجه
 سرا را نکولات پیش چاکر خان فرستاده ایم اراں حا که حواب بیاید رحصت
 خواهیم کرد - تا آن زمان چند شب اینجا افطار کنید - بعد اراں
 حواهی رفت - چه اضطراب است - و بعد اراں حیدر علی و میرداد
 که ریش سفید درین حانه بود پیش حواجه فرستادند که این حلقه و انگشتری
 وعیره که شما آورده اید من می خواهم که بدولتِ حضرتِ پادشاه در حاحهای
 دختر خود به اریں حواهر بدورم - و پارچهای دوکاهای برّاری که بجهت
 سروپای من آورده اید من قابل ایهام - و من و مرا سلیمان و مرا
 اراهم خدمتها کرده ایم مخصوص در لشکر اشترگرام که بر سر مرا
 کامران می رفتیم - خود سوار شده سراولی کرده لشکر فرستاده ایم -
 اگر حضرت بیمچه خاصه خود را عایت می کردند به اریں سروپاها
 بود - اگر دختر مرا می خواستید بایستی حواجه دوست حاوند
 یا میر برکه را فرستاد - حواجه گفتند که من سست محرمیت بیشتر
 خیال کرده بودند - اگر آنها را می خواهید مرا رحصت کنید
 تا آنها آید - و بی فاطمه در اندرون پیش بیگم بود - ناو هم این نوع
 احترام فرمودند که ترا در کابل تعین کرده اند که دختران مردم را حوش

قاسم قاصی حوربوں را نگیرد - رور دیگر بود که حواحه ممر را نوشتند که شیده شد که آن مادلتهواه را گرفته اند و او یابویی دارد بولاق - و بولاق^(۱) می مناسب دارد عایت خواهد کرد - و این نوشته را هم بایرید ممر را برده بود در حویلیء محل حرم بیگم - قاسم حوربوں را طلبیدند - و حیدر علی آمده بر حاب دست راست او نشست - و میر رین العادین که یکی از امرای کلان ممر را بود بر دست چپ نشست - دست های او را گرفته کارد را از میان او گرفتند و مشار الیه را سپردند - و بایرید دران مجلس حاضر بود - و کس بحویلی و اسباب او تعین کردند - و برادرش حبر یافته اران ناعی که بود پیاده در میان ناعبا گریخت - چو خط حواحه حلال الدین محمود ممر را سلیمان رسید تولکه تواچی ناشی خود را طلبیدند و گفتند که بایرید را طویله قاسم حوربوں می بری و یابوی نور قرعری بولاق که داشته گرفته به او می سپاری - تولک همراه بایرید رفته - اسب را همان رمان به بایرید سپرد - و بعد از چند رور ممر را سلیمان خود قاسم حوربوں را گرفته از ملاحظه که داشت ثقله طمر متوحه شده که او را در حم لگان مقید سارید - و دولتهواها ممر را لایق ندیدند که این نوع مُقَتِّ در سد باشد - چون اسم قصا بر مشار الیه اطلاق کرده بودند پاکترین موحودات آب است سار آن آحر الامر در آب ککچه سر دادند - و در حیی که ممر را

(۱) در اصل سحه دارد بولاق و من بولاق می ماست دارد.

حواحه عرصه داشت مررا نوشتند که من شما در مجلس همایون نادرشاه خدمتها کرده بودم که اگر یک ناری به بدحشان بیایم بدولت شما فرائد کم - قریب بدوماه باشد که آمده ام - و هر روز من نعمه میرسد که ترا میگرد و به حم لکان که ارک قلعه طهر ست می فرستد - و یا در آب ککچه می اندارد - و این عرصه داشت را نایزد مررا سلیمان رساید - و مررا همان زمان حواحه را طلب داشتند و مکرر قسم یاد کردند که این سخن را تو مردم بعرض رسانده باشد - من علام حصرت ام این نوع امری را چون عمل می آرم - کلام الله هم در بعل گذاشته همراه برده بودند - بدولت حواهی مررا سلیمان سوگند خورد که خود را معاف بخوام داشت - مررا را چون اطمینان خاطر از حواحه بود و درین بیشتر شده حواحه بعرض رساید که هر محل احوال کامل را از آنجا عرصه داشت میکرده باشم - اگر اینجا یکی نادولت حواهی شده باشد یا ظاهر شود بعرض رسام یا نه - مررا گفتند که بطریق اولی بعرض رساید که پیش ازین چند روز چون قاصی حوربون آمده گفت که همچون که کله تاج همایون نادرشاه از هر جانب که پیدا شود اول کسی که مررا سلیمان را ویران کرده محصرت خواهد درآمد من - مررا گفتند که انشاء الله از من امری واقع خواهد شد که حصرت را به بدحشان احتیاج تشریف آوردن (شود) که او مرا ویران کرده محصرت درآید - چون عرض او ازین مقدمات که بشما گفته نفاق است این نوع مُقَدِّرات را مقید باید ساخت - قرار دادند که صاحب

و کتابتی که داشتند بررا گذراندند - و مررا فرمودند که تحمل کنید که بیگم ار قدور آمده باتفاق حواب داده رحصت کیم - در ناع حواحه معین ولد حواحه^(۱) محمود حان که در لب آب کشم بود حواحه را فرود آوردند - و مررا عسکری را در حانه میر نقاش که متصل ناع و حانه قراکور بیگم بود فرود آوردند - و بعد از چند روز بیگم قدور را بررا اراهم سپرده نکشم آمدند - این خبر چون نکابل رسید در عوض قدور و عری و گردیر و دیل آن و نواحی را بررا همدال دادند.

و چند دفعه کنگش کردند که حواحه مذکور را بگیرد - حواحه فهمیده مردم خود را متفرق ساخت - پاره را نکابل هر ماهه برگردانیده - پاره را نامرای بدحشان که سروپاها فرستاده بودند - سروپادای در یک سه چهار سپرده فرستاد و گفت که اراان حان نکابل روید - قریب به بیست کس از خورد و کلان ماندند - یک روز قاضی حوربون که (قراتدار) حاجی محمد حان (نه) سلسله مررا سلیمان بود بحواحه مذکور گفت که کله تاج همایون نادرشاه که از کوتل هندوکش نمایان شود اول کسیکه بملازمت ایشان می رود مم - باوجود این در شب کسان او آمده این طرف آب و آن طرف آب کشم حواحه را نگاه می داشتند - معلوم شد که از نگاه داشتن حواحه - مررا سلیمان را خبر بوده - و او اظهار دولتخواهی نموده بفاق می کرده - و تا یک ماه چل روز حواحه را بظلسیدند - بعد اراان

و شاهزاده حامد دختر مرزا سلیمان را هم حصرت خواستگاری کردید - و بنی فاطمه را از برای این مهم حیرت‌ناخواه مدکور همراه کرده حلقه و انگشترین و سروپا و قماش و قد و عیره آنچه اسباب نکاح درکار بود از خواسته مدکور فرستادید - چون از کابل برآمده کوچ نکوچ از کوتل پنجره راه اندراب و حوست لورسک نهرحار و از نهرحار چون نکلاوکان که ده گروهی کشم باشد رسیدید - مرزا ابراهیم و حرم بیگم و حیدر علی تعائی مرزا ابراهیم پسر سلطان اویس قیچاق قل از رسیدن ایشان در موضع مدکور فرود آمده بودند - خواسته مدکور مرزای مدکور را ملازمت نموده - و بنی فاطمه بیگم را معلوم شد که محمد طاهر میرک ملازم مرزا همدال از قتل مرزای مدکور در قندور بود - عرصه داشت کرده مرزا سلیمان قندور را پیشکش کرده بودند - مرزا ابراهیم و حرم بیگم می‌روند که در قندور درآیند - چون باندک کسی بودند - و خواسته هشتاد جوان خوب مکمل همراه داشت - بزرگان همه اتفاق کردند که مرزا را گرفته العار کرده نکابل می‌بریم - چون در میان ولایت بود و خواسته مردی تاحک بود این مهم در حوصله خواسته نگنجید - و از آن حا خواسته را پیش مرزا سلیمان رحصت کشم دادید - مرزا ابراهیم گفتند که بیگم که از قندور برگشته بیاید هر مهمی که داشته باشد همساری شما کرده رحصت خواهد کرد - یم شب بود که مرزا ابراهیم و حرم بیگم کوچ کرده متوجه قندور شدند - خواسته و بنی فاطمه نکشم آمدید - مرزا سلیمان را ملازمت نمودید - فرمان

به رکابداران فرموده که بما شرت بدهد - و چون مرا سب بهانی
 بیی* حواحه را بریده بوده اند - حواحه در جواب گفت که شما کی بمک
 داشتید - و اگر بمکی هم داشتند از بیی من برآوردید - و دیگر سخنان گفتند
 که لایق این تذکره بود - و این سخنان را میر عبد الله بخشی احسن عرص
 حصرت رسانید - حصرت حواحه را طلبیده فرمودند که آنچه مرا شما
 خطاب کرده و شما جواب گفته‌اید تقریر کنید - حواحه سخنان که
 بالا گذشت مکرر عرص رسانید - حصرت تسّم فرمودند - و مردم عاقل که
 در مجلس بودند حمل بر بی عقلی* مرا کردند - چون مردی را بیی بریده
 بودند و در مد او بودند - چه وقت گفتن این نوع سخنان بود - بعد
 اراں مدگان حصرت بحواحه حلال الدین محمود فرمودند که پیش مرا
 سلیمان به ایلچی‌گری که می‌روی مرا را همراه ببر - تا مرا سلیمان
 مرا را به بلخ پیش پیر محمد فرستد - و حواحه حلال الدین محمود به بایرید
 سپردند که تا کشم محافظت و حده‌نگاری مررای مذکور^(۱) می‌کرده

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۳۸ و مررا عسکری را باو سپردند که بمیرا سلیمان
 رساند - و بمیرا سلیمان حکم عالی شد که بمیرا عسکری را از راه پنج محل سر حصار بدد -
 بمیرا سلیمان مقدم فرساده را گرمی داشته در مراسم تعظیم دیبه فرو نگذاشت - و امثال
 امر عالی نموده مررا عسکری را بحاج بلخ روان ساخت - مررا از دماست و حالت بودن
 اس دیار محمود قرار نتوانست داد - و براد و راحله باسکاسانی قدم در مرحله این سفر
 دور دراز نهاد - و در سال (۹۶۵) هجری و شصت و پنج در میان سام و مکه بنامه عراو
 پُر شد - و مسافتِ رندگانش آنجا سپری شد، ه

مررا شکست یافته ماهی پروژاله فرار نمود - و قرجه حان دران حگ بدست ملارمان مررا همدال رده افتاد - و سر او را بطریقِ ترخان تسلیم کرده سم اسپ حضرت رسانیدند - و حکم شد که رده از درواره آهی بیاورند - و سه چهار روز قبل از حگ بهجت بشد - و سراولان قوبدک سلطان و بایزید در دیه نو در بواجی حانه میر شهاب پنهان شده بودند - همون سحری که سر قرجه حان را از درواره آهی آویختند از محبت پنهان شدن و گریختن خلاص شدند - و بایزید چون از خانه که پنهان شده بود برآمد - اول کسی که درحورد ابو الحس دیواره قرات قرجه حان که در محل ریر کساندن مررا از لب آب باران گریخته بود - و بایزید چون اسپ بداشت مشار الیه اسپ را باو گذاشته باین تقریب خلاص شد - دولتخواهان حضرت عمه حا مسرور - مخالفان مکوب شدند - و شکست قنچاق و فتح اشترگرام در سه ۹۵۷ (هصد و پجاه و همت) واقع شد - مدت هر دو حگ از شصت روز بیش و هفتاد روز کم بود - و بارندگان حضرت بدولت و اقبال در کابل برول احلال اردانی فرمودند - و این قطعه مررا پیر بداع ولد جهانشاه پادشاه حضرت مناسب احوال واقع شد

بار آمدم و سکه دولت نام ما ست

اقال یار گشت و سعادت علام ما ست

رفته نذرخواهی کن که وقت ارک است - و خواسته مذکور
 عریضه داشت کرد که خان مذکور را ابدال است - و حاجی
 خواهند رسانید - حضرت فرمودند که چون ما می فرستیم ملا حظه خود را -
 چون خواسته خان مذکور رفته نذرخواهی نمود حاجی - خان
 اسب سیا بله یال زراری که از کاروان گرفته بود - خواسته خان -
 و حاضر حوی نمود - و بعد از آن همیشه خصوصیت داشتند - و اسب
 را بعد از حک اشتراکیان^(۱) و فتح کامل - رید را که حضرت خواسته
 سپردند تشار الیه داد - و آن اسب حنفی بود - و آن
 دوا داشت که در کابل اسی - کر و همراه بود -

چون خبر توجه حضرت نمر را رسید انا کوچک و ملا سلطان
 را در کابل گذاشته لشکر را گرفته موجه آب از آن شد - و فرستاد
 خان را پدر گفته به سالار لشکر کرد - و ساهرا - ه سالیان جلای "لین
 محمد اکبر مر را در آن لشکر همراه - - و چون مر را لب
 آب نار از رسید از آن جانب هم مر را ابراهیم و مر را همدال و حاجی
 محمد کوکی و جمعی دیگر از هراولان حضرت و مر را سلیمان هم رسیدند
 و خیال حک داشتند - و نمار دیگر همون روز در لب آب
 نمر را حک پیوست - چون همه وقت دولت حضرت قوی بود -

(۱) در اکثر نامه صفحه ۳۱ و موضع اشترکرام، و اضا بسد صفحه ۱۳۳ سفر ۱۳

کوه عقابین است - و قاسم رلاس که حصرت کابل را باو سپرده بودند و شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا هم در قلعه بودند تا چند روز نگاه داشت قلعه کرد - آخر الامر بی دولتی رهمون شده قلعه را بعهده و شرط مررا داد - و شاهزاده عالمیان را مقید ساختند - و مررا از پی جمع کردن لشکر شد تا دو ماه سامان لشکر می نمود - و حصرت هم باندرا ب رسید - و مررایان این خبر ناحوش را شنیده هور بجاگیرهای خود رفته آمده بحصرت ملحق شدند - و امرائی که راههای هندو کوه بجهت محافظت فرستاده بودند همه در اندراب بپانوس مشرف شدند - و درین اثنا هزار اسپ از بلخ برآمده متوجه کابل شده بود - و کاروان میر سید علی سرواری بود - حواجه حلال الدین محمود و جماعه را فرستاده آن اسپها را آورده بها نموده سپاهیان بخشی کرده تمسک نوشته دادند که انشاء الله بعد از فتح کابل جواب گوید - قریب بدو ماه حصرت در اندراب مهم ساری لشکر فرمودند - آب اندراب را پل بستند - و علی دوست یساول را بر سر پل مانده بودند که کسی بیحکم از پل نگذرد - حواجه حلال الدین محمود رسیده دیده که حاجی محمد حان بابا قشقه از پل گذشته سیر می کرده - مشار الیه (و) علی دوست بقدر (ی) اعتراض کرده که هر کس ازین پل گذشت مثل است که حاجی حاجی را در مکه می بیند - و حاجی محمد حان ازین سخن برآشفته و رنجیده - و رنجش حان مذکور بحصرت رسید - حصرت حواجه حلال الدین محمود را طلبیده فرمودند که بحاجه حاجی محمد حان

رده بدست افتادند - هر دو را مرزا شهادت رسانید - و مردم شکست
 خورده سه راه رجوع کردند - و مرزا متعاقب پارهٔ از دنبالِ حصرت
 محاسب قورسید روان شدند - و جمعی راه کابل و جمعی دیگر بدره که موصع
 استالف می‌رفت - و نایب درین حماعه همراه بود که باستالف می‌رفتند -
 و از مردم اعیان دران حماعه سردار بیگ ولد قرحه و ابراهیم ایشک آغا
 و حواجه قاسم بیوتات و مست علی قورچی و امام قلی قورچی و جمعی
 دیگر (بودند) - و امام قلی و ابراهیم رحما داشتند - و هرارها هم سر راه
 گرفته - جمعی دیگر ازین مردم رحمی شده - اسپ و یراق را هرارها گرفتند -
 و رور دیگر چندی ازین حماعه پیاده باستالف رسیدند - و طاهر شد که امام
 قلی و ابراهیم بهمان رحما از دیا رفتند - و چون حو درو (حدری درو؟)
 بود از گرمی هوا نایبید برگهای چکری را حامه ساخته به حارهای صحرا دوخته
 پوشیده و خود را باستالف رساند - رئیس پیر محمد استالی نایبید را
 شاخته سروپا و کفش آورده پوشانیده - و رور دیگر هرا دی
 که حاگیر حسین قلی سلطان و تاحچی بیگ (بود) طاهر شد - و رور دیگر
 در کابل سرحیابان رسیده - و نانا دوست یساول مرزا سلیمان که
 دران ولا پیش مرزا کامران می‌بوده اسپ حسین قلی سلطان را
 سوار شده - و تاح مشار الیه را بر سر مانده و حجار او را بر میان بسته
 طاهر شد که حسین قلی سلطان را او فرود آورده پیش مرزا برده بوده -
 مرزا کامران در حای آستانهای دوست نقاش فرود آمده که در دامنه

کردند و اکثر اسپان و مردم یسل پادشاهی رحمی شدید - درین اثنا حصرت
 بمست علی قورچی فرمودند که تو حوان مردانه - درین وقت چوں ایستاده -
 آن بی سعادت در حواب گفت که ناآهائی که حیثه حوب داده اید نثارید -
 و قاسم حسین حان آن طرف آب با جمعیتی حوب ایستاده بود - و پیش
 او حای تاحت بود مهراولان مرا بتاحت کوتاهی کرد - دیگر از سرداران
 جمعیت همراه کسی بود که با مرا حدل تواند کرد - و مرا چوں ربونی
 لشکر حصرت را معایه می کرد از سرکوب سراسیب شده متوحه علمها شد -
 و علم داران تاب نتواستند آورد - علمها را برتافته فرار نمودند - و قاسم
 حسین حان همون جمعیت که ایستاده بود برگشت - و حصرت با مردم فرار
 نموده متوحه آن دره که اردو آمده بود شدید - و باا نام ملارم
 مقدم بیگ حرام راده از دبال حصرت رسیده شمشیر تاح ایشان انداخته
 چنانکه پس گوشِ مارک ایشان محروح شد - و شمشیر دیگر علم کرده بود
 که حصرت برگشته بعصب حطاب کردند که هی قلقچی قلتاق - از صلات
 پادشاهی نتواست مرتنه دیگر شمشیر انداخت - و مهتر سکایی^(۱) توشکچی
 حصرت هم درین اثنا درمیانه در آمد - آن حرام راده برگشت - و فرحه حان
 هم ناداسته شمشیری در حگ گاه بر سر او انداخته بود - چنانچه یکجا
 حراحت او را مرهم می بهادند - و حسین قلی سلطان مهردار و تاحچی بیگ

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۹۷ مهتر سکاهی (که مرحت حان مشهور است)

آمده آن بدولت را گزیراند ، ۰

و بالتویگ و تاحچی هم آمده ملحق شدند - و آثارِ هراولان مرا هم طاهر شده

چون سدگان یک تیر پرتاب بدرون دره درآمدند و یک تیر پرتاب دیگر کوهی در میان دره طاهر بود که هراولان مرا مثل آق سلطان و نانا سعید قچاق و حمی دیگر در عقب آن بیی بودند - و پیش بیی سگ لاسی داشت - حسین قلی سلطان مهرداد و قوندک سلطان برادر بیرم اعلی و مرا قلی چولی و پیر محمد آخته و فریدون تعائی بواب حکیم مرا و حمی دیگر هراولان مرا تاحند - چون رمین شح بود نتوانستند هراولان رساندن - آنها شیشه تیر گرفتند - تیری به پیر محمد حورده در حقه شهادت یافت - و اسپ مرا قلی سر رفته پای مشار الیه شکسته بود - امام قلی و پسر مشار الیه از حمله قورچیان حصرت بود - سر پدر خود تاحت که پدر خود را سوار کند او بر شهادت رسید - و تیری بر اسپ حسین قلی سلطان مهرداد رسید از اسپ علطید - بایرد ملارم مشار الیه اسپ کشیده او را سوار کرده به یسل حصرت ملحق ساخت - و حصرت بر بدولت بر سر کشته رسید - و درین اثنا میرا کامران بر بالای بیی برآمده سرکوب شده - و عورات و دختران مرا بر دستار بسته همراه مردم مرا طاهر شدند - توپچیان که در جلو بودند تمگهای خود را علوله نماده بودند - و اکثری از توپچیان مرا بودند که در کابل ملارم حصرت شده بودند - چون مرا سرکوب برآمده بود و دو سه مرتبه شیشه تیر

و تردی بیگ اتاوه را و جمعی دیگر را نکوتل پشهر تعیین نمودند - و قرحه
 حان و مصاحب بیگ و غیره که از قلعه تالیقان برآمده بودند و با آنکه
 لشکر بلخ کشیده هور مردود بوده در اردو بودند - میر اصغر مشی
 و بالتو بیگ و تاحچی بیگ کاشعری را بخت محافظت بدره قنچاق
 فرستاده بودند و خود بدولت و اقبال با جمعی نکوتل متوجه شدند -
 ردیک بچار سوخته فرود آمده بودند که مابین دره قنچاق و راه بو است -
 و قرحه حان حاسوسان برای مررا فرستاده بودند که هیچ راهی
 خلوت تر از دره قنچاق نیست - و خبر کم برفی نکوتل مذکور هم مررا
 رسیده بود از لب آب اندراب نکوتل قنچاق متوجه شده اند - و عرصه
 داشت میر مشی و جماعه که در دره قنچاق بودند رسید که مررایان
 باین دره و نکوتل که مابین ایمن متوجه شده اند - حصرت دران مرل
 توقف فرمودند - روز دیگر یکپاس بود که نوکر میر مشی تاخته بسس
 سوخته فریاد کرده میگفت که مررا رسید چنانکه مردم اردو خیلی برهم
 خوردند - و حصرت اعراض شده آن مرد را کردنی و کتک فرمودند - و همان
 رمان حیهای که در قورخانه بود به یگها قسمت فرمودند - بمست
 علی قورچی که از علامان شیخم حواجه حصری بود حیة ریون
 رسیده بود - مشار الیه پوشید - حصرت سوار شده متوجه شدند -
 و اردو از دنبال کوچ کرد - و میانه مرل و دره قنچاق یک گروه
 فاصله بیش بود - همان رمان بدره مذکور رسیدند - و میر مشی

آمده در نواحی آب ککچه فرود آمده بود که رور دیگر میر طاوول اورنگ که تاحس بدحشاں آمده بودند نادرسته در اردوی مررا ریخته‌اند - و مررا را آن قدر فرصت بشد که اورق را خود همراه برد - و حریده مع مررا عسکری و مررا عد الله با معدودی چند فرار نموده - و اورنگان ساهی و اردو را تمام تصرف کرد. بحاب بلخ متوحه شدند - و پیر محمد خان حاکم بلخ خبر یافته ساهی را از میر طاوول جدا نموده و رحصت کرده - و اسباب اردو را از میر طاوول چه نوع توان گرفت - العرص محالیتی که مررا بخند کرده بودند بالمور حرا یافتند - و این خبر مررا سلیمان و مررا ابراهیم که در سر دره‌ها بودند و مررا هندال که در قندور بود رسید - همه باتفاق بر سر مررا کامران که در تالیقان در آمده بود متوحه شدند - مررای مذکور از آمدن مررایان خبر یافت - مقاومت ستواست کرد - از تالیقان مع ساهی برآمده متوحه کوتل هندوکوه شد - که از راهی که رفت کمتر باشد گذشته خود را در میان هرازه رساند - و ازان حابه بکر رود - چون این احارات بحصرت رسید بدولت از کابل کوچ کرده بدره قوربد در آمدند - و مررایان از عقب مررا کامران در آمده - و حصرت - حاجی محمد خان کوکی و حواجه حلال الدین محمود که دران زمان سپاهی و جمعیت خوب داشت و جمعی دیگر را راههای صحاک و نامیان فرستادند - و مع یگ اتاوه - (۴) سارو اولگ بخت محافظت فرستادند -

احلال اورانی فرمودند - آن رَمستان همین سال را بدولت و 'قال در رک
کابل نصحت گذرانده - و اول بهار طریق عادت بارتبماع تشریف برد -
و بیگمان بزرگوار هر یک بمیرل خود در آمدند - و در ماه شوال همین سال حسین
قلی سلطان مهربان را خدا پسری داد - و او را و ترباب نام کردند -
و بایرید را بیست و هفتم همین شوال خدا پسری داد - و حسین علی
سلطان او را سعادت یار نام کردند - و سعادت یار بیگ مذکور در خانه
حریف بیگ ولد ملا عبد الحالی آخوند مرزا کامران که متصل خانه
آخوند مذکور است و خانه آخوند در ته ارک کابل است توفه کرد -

فصل سوم برآمدن مرزا کامران و مرزا عسکری

از کولاب و خبر یافتن حصرت - در آمدن

ارکابل و متوجه شدن دره قشچاق

بجهت دفع و رفع مرزا کامران

آنچه دانی بخوان - تا ما را جواب بُرد - عرص کرد که حکم شود که بایرید
 هم در گویندگی همرانی کند - بایرید بموجب حکم عمل نموده - چون حشرت
 اظهار گرسنگی نمودند بایرید در صدد این شد که طعام بهم رساند - سپری که
 دران حایه‌ای که از مردم جدا شدید آب کشیده اسپان را داده بود چون
 حراب شده بودند آخته قه فولادی داشت حوش کرده نگاه داشته بود - و از
 گوشت اسپ که در بالای کوتل قسمت شد بود و از پشت یخی که در درّه
 بدست آورده بود ازینها طعامی در قه سپر مهیا ساخت - چون بدولت بیدار
 شدید ازان طعام تناول فرمودید - و بارها در کابل می فرمودند که هرگز ان
 لذت طعام نخورده بودم - و آن شب پیر محمد آخته خیلی خدمتگاری نمود -
 و رفته از درّه‌ها هیمة خشک می آورد - و آتش می افروخت که هرگز سرما
 نخوردید - و در ته دیگر طعام هم آتش می کرد - و بنامداد سوار شده
 متوجه کوتل شدید - و حیدر محمد آخته بیگی را رحمت ایمان تولکچی که
 در بواجی قوربد بود و قوربد دران وقت بجاگیر مشار الیه بود
 فرمودند - و بنام دیگر بدولت در قلعه قوربد برول فرمودند -
 و از آنجا شب در میان در حواحه سیاران برول فرمودند - و ازان جا
 بقره‌باج - و از آنجا معموره برول نمودند - و از آنجا که بدولت سوار شدید
 اول رمضان سه ۹۵۹^(۱) (نه صد و پنجاه و نه) بود که در قلعه کابل برول

(۱) ازسکی در ترجمه خود صفحه ۲۸ بعد سه ۹۵۹ (نه صد و پنجاه و نه)

۹۵۷ (نه صد و پنجاه و هفت) بحریر کرده - و از اکرامانه حلد اول صفحه ۲۹۳

سه ۹۵۷ (نه صد و پنجاه و هفت) نیز معلوم می شود

کرد که تقریباً آن سخنان را تولک قوچی می‌داند عرص رسا شد -
 تولک بر حاش دیگر حضرت می‌رفت - حضرت متوجه شده
 از تولک پرسیدند - تولک کیفیت سر چاه و دلو را نوعی که گذشته
 بود عرص رسا شد - حضرت از روی شگفت و مرحمت عدد
 حواشی حسین قلی سلطان نموده فرمودند که درین نوع وقتها هر حاجی
 نگوش می‌رسد چنان محاط می‌رسد که کایهٔ نما می‌گوید - اراں مرل تا
 نکال حسین قلی سلطان دیگر محضرت ردیک نگشت نا آنکه حضرت
 مکرراً او را یاد کردند - چون حضرت نما پیشین میان درهٔ که مرد رسیدند
 ایماقات که آنجا قشلاق نموده بودند آر آمدن حضرت اندیشه نمودند
 و متفرق شدند - و بعضی علیهای ایشان درحایها بود بدست سپاهیان
 افتاد - و بندهٔ درگاه بایرید اندک بادبختی و کروهی بدست آورده بود -
 رین استر که دران مرل رده بودند شاخته از برادر شاه ولی آنکه گرفت -
 و رین کبه که از برادر رلو حان گرفته بودند بعد از هرا ر مت ناو داد -
 در ته کوتل سه پنج که از کوتلهای هندو کوه است فرود آمدند - حضرت
 فرمودند که چند دور شد که حواب مکرده ایم - هادر^(۱) سلطان ولد حیدر
 سلطان شیانی را سر مارک خود را راوی او مهاند و فرمودند که

(۱) باید عارت این طور باشد : راوی هادر سلطان رح حیدر سلطان سنی
 سر مارک خود را مهاند و فرمودند ، و ارکس هم در ترجمه خود صفحه ۲۲ - خط ۳۰ - در
 ترجمه همین طور کرده - و در اصل سعه ، مادر سلطان ، اما در صفحه ۳۰ - خط ۳۰ -
 ولد حیدر سلطان شانی نوشته .

که مرتبای چیست - چون قوطی را وا کردند مرابای آلوالو ظاهر شد -
 حصرت قوطی را تمام گرفتند .

و در همین مرل محمد قلی شیخ کاک که از راه راست می‌رفت
 خبر حصرت را شنیده آمده ملحق شد - و تقریر کرد که میر اصغر
 مشی و علی محمد قندوری که در آن وقت کلانتر سپاهیان قندور
 بودند می‌رسند - و بیرم اعلی و حمی دیگر اورنگان که از عقب
 اردو آمده بودند از ما گذشتند - و قرار داد ایشان این است که تا دوشین
 و کلکی بروند - و همان رمان اسپ محمد قلی شیخ کاک مراتب سقط شدن
 رسید - حصرت فرمودند که حلال کرده گوشت او را مردم قسمت نماید -
 و محمد حسین باطر تقسیم گوشت آن اسپ را نمود - و آراجمله یک گرد
 استخوان را از بمصاحب بیگ و حسین قلی سلطان مهربار رسید - و آن
 مقدار همه هم رسید که کاب توان کرد - از حارهای که در رنگ حار
 پشته از رمین برآید و انگشت ندارد و در ولایت عراق آرا کوبد
 گوید - بایرید اراان همه آتشی رافروحت - و بمجرد رسیدن گوشت
 بر آتش حاگستر می‌شد - و گوشت همان طریق حام می‌ماند - و چون
 سه رور بود که آب و نان هم برسیده بود مصاحب بیگ گوشت حام را
 هرچند بندگان می‌گند دفعِ حوع او می‌شد - حسین قلی سلطان چون دید که
 هرچند سعی می‌کند که چیری هم رسد فایده نمی‌کند - آخر سر خود را
 هاده بخواب رفت تا وقت کوچ - بایرید بعد ازین خدمت اسپ حسین

و چاه دیگر بچ شش گر ريسان ميخورد رسيدند - چون چاهي كه پياده در آمده آب مي كشيدند چرگين شده بود حسين قلي سلطان مهر دار و تولك قوحي بر سر چاهي كه طاب مي خورد رسيدند - سيد البتوام يكي از ملارمان حضرت اراكان چاه آب مي كشيد - حسين قلي سلطان گفت كه تعجيل باش كه ما هم آب ميخوريم - مشار اليه از روي اعتراض سلطان مذكور جواب داد كه هر كس سپاهگري مي كند پا ثاتش بايد كرد - حسين قلي سلطان گفت من نميديم كه چه گفت - تولك قوحي گفت يعني شما را بير ققه بايد نگاه داشت كه درين نوع روري بكار آيد - سلطان مذكور ازين سخن بسيار متالم شد و گفت چه داستم كه بعد از چند سال كه عمر گذرايده باشم و بكارل آمده نوكر همايون پادشاه باشم - و ايشان به بلخ آمده شكست خواهد خورد مرا كرامات بود كه از براي امروز دلو با خود نگاه بايد داشت - سلطان مذكور در حضور تولك قوحي قسم ياد كرد كه تا زماني كه آب روان برسم و بمشت خود آب ميخورم از كسي آب نطلبم - بايريد دران روز هر چند بايشان آب آورد ميخوردند - و دران اثنا حضرت فرمودند كه هيچكس پارچه ناني ندارد كه مي خواهم افيون ميخورم - بايريد روز شكست قوطي مرنا و حليته كليحه كه از ركب حواحه قاسم بيوتات گرفته بود هر دو را بطر حضرت در آورد - حضرت از حليته كليحه و رشتها را چيده گرفتند - و ريرها را مع حليته به بايريد عنايت كردند - فرمودند كه در قوطي چيست - عرص كرد كه مرنا است - اما مي داند

شدند حصرت حیدر محمد آخته بیگی را طلب فرمودند که شاه نانا تولکچی
نگو که راهری پیدا کند که از بیراهه نکابل توان رفت - چون شاه نانا
ملازمت رسید حدا بخشی لولخی نام که از ایماق ایلا بحق ود و یک چشم
او کور بود آورد که این راه ها را خوب می داند - و شاه نانا دولیحه و طروق
عیایت کردند - و رهبر هم وعدهای پادشاهانه فرمودد - و نمار حست
گذشته بود که شده^(۱) بر بیره بسته بدست بایرید دادند که از دبال رهبر رود -
و حصرت بیره را دیده از عقب روان شدند - و اریں هصد هشتصد
کس پناه شخص حبر یافته همراه حصرت شدند - و دیگران^(۲) بر سر چاهها
ماندند - دو سه گروه آمده بودند که درّه پیدا شد که مارپیچ (بود) - ناید
فرود آمد - و مارپیچ بالا رفت - چون اریں درّه گذشتند تا یکپاس شب
در همواری می رفتند که رهبر گفت که ده ایک بر دیک است - دهن
اسپان را بستند که مادا مردم ایک حردار شوند - و رور دیگر آب
یافته بودند - رور سیم نمار عصر بود که سر کوتل چار چشمه رسیدند
که دو چاه بود که در ثیلاق و ایماق سایه عیچه است و بعد از سه رور
از شکست نآن مرل رول فرمودند - و دو چاه بدستور چاههای که در بالا
گذشته دران مرل بود - یک چاه حای فرود آمدن پیاده بود -

(۱) در فرهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۵۳۷ سده سلکهای مافوت ولآل که ر دور

گزیان و خاک سیه آورید ه

(۲) در اصل سحه و دیگران و دیگران بر سر حاهما ه

ار حصرت دورتر ایستاد بود فرمودند که کروتی* ما را پُر آب
ساخته باقی را بقاسم حسین حان بده - هریا نام آنداز کروتی در دست او
بود پُر کرده بمشار الیه سپرد - درین فرصت مردمی که پراگنده شده بودند
محصرت ملحق شدند - حصرت بدولت متوجه راه شدید *

و درین ولا اسپ آلّه حانه راد مر را سلیمان که برادر اسپ قراطاق
که حصر حواجه سلطان داده بود و سلطان به بایرید مرحمت فرموده
بودند مانده شد - و حصرت به بایرید فرمودند که مردابه باش
که تو اسپ پیدا خواهد شد - بعد از ساعتی سپاهی* - استر رکیب حسین
قلی سلطان را سوار شده که در لب آب علامِ رکاب دار را مع حرحین
انداخته گرفته بوده پیدا شد - بایرید حسین قلی سلطان گفت که استر رکیب
حسین قلی حان را یک سپاهی سوار شده می آید - حصرت شنید و فرمودند
که بگیر - چون آن سوار ناداسته ردیک آمد بایرید او را از استر فرود آورده
گرفت - و آن شخص چون مصایقه می کرد بدگان حصرت قهچی حواله آن
سپاهی کردند که او استرخود را می گیرد تو چرا مصایقه می کنی - چون
بدولت حصرت استر بدست آمد اسپ مانده شده را همان جا گذاشته -
تا دروازه کابل احتیاج ناسپ دیگر بشد - ردیک شام بود که بر سر
چاه - چند دیگر مثل این رسیدند - و قریب هصد هشتصد کس محصرت
ملحق شده بود - حصرت لایق دیدند که این جمعیت همراه باشد - فرمودند
که امشب درین منزل حوالم بود - چون مردم آب دادن اسپ مشغول

تصدقِ حضرت شد - حیدر محمد آخته بیگی اسپِ طرُقی^(۱) داشت آورده
 محصرت گذراید - و محصرت همان اسپ سوار شده از بیراهه جانب درّه
 صوف متوحه شدند - و دوبر گذشته که بدره درآمد - و قریب یک
 گروه رفته بودند که از پیش - راه بدر رفتن بود مراجعت فرمودند -
 و بعضی جوانان که دعدۀ مردانگی داشتند رفته سر درّه را گرفتند که مبادا
 اورنگان سرِ راه را گرفته باشد

چون بدگان محصرت ازین درّه آمده جانب درّه دیگر که گمان
 راه داشتند متوحه شدند - و سر چاهی رسیدند که تخراشیان مواشی
 خود را آب می دادند - دو کس از سپاهیان ققّه^(۲) داشتند آب می کشیدند -
 محصرت از ایشان آب طلبیدند - محصرت را بشاخصد به آب دادند
 و به جواب - بایرید ملارم حسین قلی سلطان دران وقت سر چاه رسید
 محصرت فرمودند که من اریها آب طلبیدم بدادند - تو آب گرفته
 بیار - چون یافتیم که محصرت آب بدادند صاحب ققّه را گردنی زد
 ققّه را گرفته پُر آب کرده ملارمت محصرت آورد - محصرت آب را
 نوش جان فرموده تحسین فرمودند - و قاسم حسین جان^(۳) گرگ انداز

(۱) در فرهنگ اندراج جلد اول صفحه ۶۷ بوسه که رکی مسوب است ترک

و اسپ معروف - شاید از لفظ طرُقی در اصل رکی بوده

(۲) قق در ترکی کدو را گویند و ساند ققعه معنی دلوی ناسد که از کدو سارند

و الله اعلم

(۳) در اصل سحده قاسم حسین جان یک کر انداز از محصرت دورتر اساده بوده

که در رفتن مری پیشکش کرده بود و در لاطین نام داشت - چون دولت عور فرمودند چندی که همراه بود و حگ کرده راه را از اوزک گرفتند که حصرت دولت گذاشتند - چون ادک راهی رفتند حسین قلی سلطان را حکم کردند که مردم را جمع ساخته برگردانیده بیاور که با اوردگان حگ کند - مشار ایبه عرص کرد که این حماءه پیش می رود همه حصرت را می بیند و بر نمی گردد - درین وقت هیچ کس سخن من عمل بخواند کرد - حصرت فرمود - الحال تو حکم نمی شوی - عرص نمود که پادشاه عالم مرا بخل کید و روان شد - و بایرید ملارم خود را گفت که تو همراه بیا - این و کران دیگر در ملارمت حصرت باشد - چون عقب مردم رسید مثل حصر حواءه سلطان و مصاحب بیگ و محمد قاسم موجی و شاعری بیگ حلایر و غیره هر کس میرسد می گفت که حصرت دولت ایستاده حگ میکند - هر چند مالعه می نمود هیچ کس را یاری نگذاشت بود - دران وقت هر کس را دوری بوده اسپ یکدیگر کشیده سوار می شدند - حسین قلی سلطان مهربان او نیز ملاحظه نموده از راه خود را کنار گرفت - نزدیک بدو پیر رسیده بود که حصرت بر بالای بلندی ظاهر شدند - چون تلازمت حصرت رسید کمال کلفت و رقت ظاهر ساخته - حضرت انواع دل داریها میدادند که عالم سپاه گریست عیبی ندارد - آن اسپ حصرت که رحم خورده بود در همین مقام

تَمار نامداد بود که اردو شکستهای لب آب گر رسید - اورنگ همان رمان
 ار عقب رسیدند - و چداول ناورنگان اندک حذل نموده تاب یاوردند -
 و هر یک نگوشتۀ رفتند - و اورنگان مردم اردو دست انداز نمودند -
 و حضرت دران طرف آب نا چندی از خدمتگاران ایستاده بودند - و خبر
 رسید که مرا همدال ناورنگ ردیک بوده - و این چنین عرص رسید که
 بلکه مرا را دستگیر کرده باشد - حضرت اریں خبر متالم شدید - حسین
 قلی سلطان عرص کرد که مرا همدال حورد یست حواں کلا یست
 هر حاب که قابو یابد متوحه خواهد شد - حضرت شاه قلی نارنجی را که
 نزدیک ایستاده بود حکم فرمودید که رفته از مرا خبر تحقیق بیارد -
 حضرت بدولت متوحه گذشتن آب شدید که جمعی اورنگان از کنار آب
 سرکوب^(۱) بود بحاب حضرت تیر می انداختند - و سده درگاه بایرید سپر را
 بحاب حضرت پناه کرده بود که یک تیره آمده سیئه اسپ حضرت
 رسید - اسپ^(۲) قله بود که شرف الدین محمد حان او علی لله سلطان محمد مرا

(۱) سرکوب برورن مرکوب بلدی را گوید که ر فلعه و حابها مشرف باشد از
 فرهنگ ناصری - در هار غم بوشه که سرکوب و سرکوبه معنی گزر است و عمارتی بلند که
 مشرف بر عمارتی دیگر باشد و لهذا شه را که مقابل فلعه سازید برای گرفتن فلعه آن را بر
 سرکوب گوید و دهمه بر همان است - فرهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۴۸۰

(۲) قله - ناصم و تشدید ثانی نوعی از رنگهای اسپ - فرهنگ اندراج جلد دوم
 صفحه ۹۸۸ - و در اکبرنامه جلد اول صفحه ۱۹ ددران بیشه شران برد رحش حبان گرد
 درین نام (که سر الناظرین نام داشت - و آن را محمد حان حاکم هرات بشکس کرده بود
 و آنحضرت بران سوار بودند) رحم تر افشاده، ۵

که محاجی محمد سلطان پروانه حانی برسان - مشار الیه بموجب حکم مشافه پروانه رساید - و مخاطب حانی سرافرار شد و تسلیات محاج آورد - و بنام شام بود که نکسار حویارهای بلخ که از بلخ بیم گروه باشد رسیدند - دران حویار فالیر هدوانه رسیده بود - لشکریان تمام از خوردن هدوانه محطوط شدند - و بنام حقت بود که امرا را جمع ساخته کنگش طلیدند - امرای که میل جنگ اورنگ نداشتند شهرت دادند که تا عایت که مرزا کامران ملازمت یامد بر سر کابل رفته خواهد بود - و این را بر عرض رسایدند اگر رفته باشد هم خواهد رفت - چون حقیقت باین نوع سمع اشرف رسید چنانکه کنگش نمودند که هرگاه ناورنگ محک پیش آئیم مادام که مدعا حاصل بشود مراجعت نمودن مناسب نیست - اولی آست که بدولت متوجه کابل شوند که بعد ازان که مرزا کامران کابل را بگیرد مشکل می شود - و لایق دیدند که درین شب کوچ کرده نکابل متوجه شوند - وقتی که پیر محمد میخواست از آب عمو نگردد عرصه داشت عد العریر حان که از محاربا برآمده نکومک می آمد رسید - و این که پیر محمد حان از آب عمو نگذشت سب این بود که دوپهر شب که امرا از ملازمت حصرت بحیمهای خود آمدند کوچ کرده از راه دره گر^(۱) متوجه کابل شدند - و نواب مرزا سلیمان و حسین قلی سلطان مهرداد را چنداول گذاشته - بایرید ملارم حسین قلی سلطان هم دران چنداولان همراه بود -

(۱) در اصل سح دره گر، .

تو بسیار می‌مرونی کردی که شمشیر انداختی - آخر حصرت آمد و را
 محمد جان عایت کرد - و به پیر محمد آهه فرمودند که کی از
 ردیگان رود - اونکی را چهار سو - پیر و رحیم او را بدور -
 و محافظت احوال او می‌کرده باش - و اونکی از یاق کیو که کبر
 داشت و بر دست و پا دست بند و راو بند و زرین توئی داشت -
 و آن شب بدولت دران مرل وید

رور دنگر کوچ (کرده) از حاکم دامن کوه و زرین سوق متوجه بلخ
 شدند - چند روری که در راه مکث می‌فرمودند جهت آمدن میرا کاهان
 بود - و درین مرل چنان مظاهر شد که میرای مذکور نمی‌آید - و از سامدن
 مررا لشکر را عدته محافظت رسید که مازدا میرا بر سر کابل رود - و توغتم
 از مررا بیشتر شد که از اورنگان - همان رور تار غصه بود که در
 سر تخت بلخ با پیر محمد جان جنگ شد - چنانکه حصرت را و بجای شدند -
 خبر رسید که مررا سلطان و مررا عدال و حاجی محمد سلطان کوکی
 و جمعی دیگر که هراول بودند اورنگ را در کرده از تخت بلخ
 بلخ گذرایدند - دران وقت عد الله سلطان و خسرو سلطان پسران
 اسکندر سلطان هراول پیر محمد جان بودند - و عد الله را گفتند که
 بیست و پنج ساله است - و ازان تاریخ که جنگ شد چهل و سه سال است -
 حاجی محمد سلطان برگشته ملامت سرافرار گشت - چون حصرت
 ملاحظه تردد حاجی محمد فرموده بودند محسن قلی سلطان مهردار فرمودند

حگ شد - کابلی مدکور در حگ کشته شد - و سرِ مشار الیه را بریده به بلخ بردید - و اوتکی^(۱) بهادر از نوکران شاه محمد سلطان را گرفته بملازمت حصرت آوردید - رحم شمشیری ر بالای سیاش بود - و وقتی که اوتکی بملازمت حصرت آوردید بایرید ملازم حسین قلی سلطان مهربان دران معرکه حاضر بود - حصرت از اوتکی پرسیدند که چه کس بود که تاحت بر اردو آورده بود - اوتکی بعرض رسانید که شاه محمد سلطان پسر بروندق سلطان حصارى بود - حصرت فرمودند که دیوانه شده بود - عرض کرد که حواں است و بخود معرور و از حصار که برآمد - هور پیر محمد خان را بدیده خواست که دست برد نموده به بلخ رود - و در فرود آوردن اوتکی - محمد^(۲) خان ترکان و سید محمد پکنه ماقشه داشتند - حصرت از اوتکی پرسیدند که ترا که فرود آورده - محمد خان را نمود که این من اول شمشیر انداخت - من ملاحظه نمودم که شمشیر او من برسد - از باد^(۳) شمشیر مشار الیه از اسپ افتادم - برخواست در پیش اسپ خود ایستاده بودم که این حواں دیگر آمده شمشیری بروی من انداخت - و رحمی که دارم از شمشیر اوست - حصرت سید محمد خطاب کردند و فرمودند که هرگاه باد شمشیر محمد خان افتاده باشد و پیاده شده ایستاده باشد

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۸۸ «اویکی اعلان» .

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۸۸ «میان محمد خان ترکان و سید محمد پکنه

ماقشه شد - هرکدام سست این دستبرد بخود می کرد» .

(۳) در اکرامه صفحه ۲۸۸ «از هول شمشیر این مرد از اسپ جدا شدم» .

و نوروزی قومی و خان مرزا و ملوللی مرزا و الی مرزا و - سلطان
 محمد میر آب و قدش اوغلان و وری دیوان بیگی و این - شاه که - در
 قلعه ایک بدست افتاده بودند و آسمانی ایشان در بالا ذکر کرده شده
 نکال فرساده - و اناطیه را در اردو نگاه داشتند - و حو - بدوات کوچ
 کرد از راه حله موحه ناح شده - و از موضع - حله گذشته در مقام امام شادو
 برول فرمود - و آن شب میانی حله^۱ ووش و اسباب کج و دند -
 چون قراولان ساهی اورک دیده و - اردو را حکم فرود آمدن شد -
 و صاحب قراولان خبر رسانید که اگر چه پیر محمد خان از ناح برآمده
 اما هور از تحت بل گذشته - بدکان حضرت باساره شاه اولیا فرود -
 زیارت شدند و تا یکپاس روز در آستانه بودند - و عادمان آستانه در که
 داشتند گدرایده موحه اردو شدند - و هور مارگاه نوعی که توان شست
 برپا شده بود در عمل حله درآمده بعمل مشغول شدند - و اردو
 و نارار در کنار حوی و فایر آستانه فرود آمد - و - مردم اردو از عیم
 غافل بودند که آوار عوغای از جانب اردو و نارار برخواست - و - آستانه از
 سپاهیان سوار شدند - معلوم شد که شاه محمد سلطان ولد و بندق سلطان
 حصاری با چند سر بر اردوی نارار ریخته - کابلی برادر محمد قاسم موحی
 و سید محمد پکسه و محمد خان ترکان با جمعی با سلطان مشار الیه روبرو شده

(۱) در بار عیم نوسه که حله مالمح در ترکی رده را گویند - مرکه ادراج

رور دیگر اماں طلبد همه به پانوس سرافرار گشتند - و رحست یافته
پهلوی چادر قرحه حان ورود آمدند ۵

رور دیگر ایشان را ما جمعی دیگر از امرای خود طلبد کنگش
پرسیدند که بلخ را چه نوع میگیریم - حواحه^(۱) باع اتالع عرصه کرد
که ما یاعی ایم از ما چون کنگش می طلبد - حصرت فرمودند که
اوربکان مردم راس اند و ما ترا درمیان اوربکان شیده ام از همه
راس تری - و درین کنگش می آرمائیم - او برحاسته عرص رساید
که اگر میل گرفتن بلخ دارید مایان را گردن رید - و حصرت
بدولت العار کسد که بلخ از ایشانست - حصرت فرمودند که شما مسلمانید
این قدر مسلمان را چون نکشم - بعد ازان اتالع عرص کرد
که هرگاه این معی را قبول فرمودند شق دیگر هست - اگر فرمائید
عرص کم - پیر محمد حان از سخی من بیرون یست - از حلم این جانب را
شما پیشکش کند و حطه و سکه نام نامی^{*} حصرت در سمرقند و بخارا
و بلخ خوانده شود - و هرا ر بهر چیده از لشکر سمرقند و بخارا و بلخ
وقتی که هندوستان روان شود در ملارمت باشد - این التماس را هم قبول
فرمودند - اح کوچک بی درمن و محمد قلی بی و عرب بی و حیدر قلی بی

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۸۷ و حصرت جهانانی حش حروانه ترتیب داده

از اتالیق در باب تسخیر ماوراء النهر کنگش طلبدند - اتالیق بموقف عرص رساید که امثال
این امور از ما پرسید چه گنجایش دارد، ۵

پلنگی رده آورده بود - اورنگان بر رابورده عرصه کردند که ما را باین لشکر رفتن مناسب نیست و لشکر را بر طرف کردند - حصرت فرمودند که ایشان دشمن اند و هر چه که بر ایشان بد است بما یک است - دیگر کسی را محال دم دادن نماید^(۱) - و چادر قرحه حان ظاهر شد که برپا شده - حصرت برآشفند - دو سه گروه گذشته فرود آمدند - رور دیگر بدولت متوجه ایک شدید - چون هراولان سردیک ایک رسیدند حواحه ناع اتالع که اتالع پیر محمد حان و ایل مررا و طوطی مررا و سلطان محمد میر آب و بوری دیوان بیگی و بورور نی^(۲) و حدا بردی اعلی و آح کوچک نی درمن و محمد قلی و عرب نی و حیدر قلی نی و حان مررا و جمعی دیگر ار اوعلانان و امرای پیر محمد حان در قلعه ایک در آمده بودند - و هم چنان معلوم می شود که حیر نداشته اند که حصرت باین تعجیل متوجه بلخ شده اند - هراولان قلعه را در میان گرفته کس محصرت فرستادند که این حماعه در قلعه اند - ایشان را دیگر محل ار قلعه برآمدن نشد - رمان حصرت رسیده قلعه را تنگ قل کرده - چون در قلعه آب و دحیره بود و این هم دایسته بودند که پیر محمد حان می رسد و کومک هم می تواند فرستاد -

(۱) ترجمه اکبرنامه از بیورج حلد اول صفحه ۴۵۵ (نوت ۵ - ۳ - ۳) رای

تحقیقات این اسماء ای بیرم اعلی کتن قره حککتو بسید ه

(۲) بیورج در ترجمه اکبرنامه حلد اول صفحه ۴۶۶ نوت (۱) نوشته که دنی،

و «حان» یک معنی دارد، ه

کامران و مرزا عسکری از کولات و مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم از کشم
و مرزا همدال از قندور متوجه موضع نارس شده باردوی طفر قرین ملحق
شوند - چون حصرت بدولت نارس برول فرمودند مرزا سلیمان و مرزا
همدال و مرزا ابراهیم شرف ملارمت مشرف شدند - و مرزا سلیمان
عرض رسانید که مرزا ابراهیم را رحصت شود که بجهت بعضی خدمات
ضروری بدحشان در کشم باشد - و هراولی بیر نماید - حصرت رحصت
فرمودند - و اراں حا متوجه بلخ شدند - حواحه ^(۱) دوست حاوید را که قل
ارین بطلب مرزا کامران و مرزا عسکری نکولات فرستاده بودند - در همین
مرل عرصه داشت مشار الیه رشید که مرزایان ساحتگی لشکر خود نموده
درین رودی ملارمت می رسند - چون این عرصه داشت رسید دیگر حصرت
هیچ یک مقید نشده بدولت کوچ بر کوچ متوجه بلخ شدند - چون بدهه
حرم و سار ناع رسیدند حصرت بجهت تحدید وصو از راه نکسار فرود
آمده بودند - شیر محمد پکه یکی از تواحیان حصرت بود - پلنگی را به تیر
رده بود آورد - حسین قلی سلطان مهر دار نعرص رسانید که وقتی که مرا بیرم
اعلی ^(۲) مقید ساحتیه پیش کست قره سلطان حاکم بلخ آورده بودند و او در
حچکتو و میعه ^(۳) بود و میخواست که بر سر حراسان رود - شخصی همین نوع

(۱) در اکرامه صفحه ۲۸۵ ، بالوبیگ را پش میرزا کامران فرستاده پیام دادند

که بموجب قرار داد نعرص بلخ متوجه شدم .

(۲) در اکرامه صفحه ۲۸۷ ، بیرم اعلی .

(۳) در اکرامه صفحه ۲۸۷ ، پیش کیست مرا حاکم بلخ آورد و حچکتو میعه استعداد

اران حا روان شدند - و نامداد نکوتل اشتراگرام که رسیدند راه
گم شد - او علیدوست و عد الوهاب یساوولان که پیش بودند تردد
سیار نمودند راه نتواستند یافت - بعد از ساعتی پیاده بطر درآمد -
حسرت فرمودند که چه کسی - آنکس در جواب گفت که بنده
حدا - حسرت فرمودند همه کس بنده حداید - نام خود را
نگو - آن شخص گفت که حاکی - حسرت فرمودند نام خود را
نگو - حاکی چه معنی دارد - بعد ازان شخص گفت هرچه خواهد - چون راه
گم شده بود و حسرت بقدر اعراضی^(۱) شده بودند فرمودند که گیدی یا کوه
دلال - کدام یکی حوام - و بایرد بیات تا آن تاریخ پنج شش سال بود
که در گرد حسرت خدمت میکرد - و بدگان حسرت بآن اعراض هرگز
بدیده بود - بعد ازان پیاده رهبری نموده ایشان را بموضع اشتراگرام
رسانید - و بر لب آب پبحر رول فرمودند - و ازان حا کوچ
کرده بقره باع و رور دیگر نکابل تشریف بردند - و آن سال تیره ماه
سه ۹۵۵ بود *

ایام رمستان را بدولت در کابل گذرانده سامان لشکر بلخ نموده
اوایل بهار^(۲) متوجه بلخ شدند - و فرامین ممرایان صادر شد که مرا

(۱) اعراض عالاً ایضا بمعنی حشماک است - گدی - کسی را که رجولت و غیرت
و حمت نباشد گدی گویند - بسید برای مرید تحقیق تاریخ شاهی مصصه احمد یادگار مطبوعه
رایل ایبائنگ سوسانی صفحه ۲۸۵ *

(۲) در اکثرنامه جلد اول صفحه ۲۸۵ در اوایل سال (۹۵۶) همد و سناه و شش
که هوا رو باعدال آورده بود ++ بریمت بلخ متوجه شدیم *

کابل شدند - و مررا سلیمان متوجه کشم - و مررا همدال متوجه قندور شدند - بدگانِ حصرت چون در سرآب که یکی از دیهای اندراست رول فرمودند محاطر شریف ایشان رسید که سیر قلعهٔ پریان کسد - وقتی که حصرت صاحب قرانی با کافران کتور جنگ کرده بودند در سرحد به درهٔ پبحر آن قلعه را ساخته بودند نه بیسد - رور دیگر چون نقله رسیدند چند حانه بدستور سموحها که صحرا نشینان بخت روانات خود در کوهها ترتیب می دهد ظاهر شد - و سوادِ قلعه فی الحمله سطر درآمد - رور دیگر در قلعه رول فرمودند - چون آب سیار دران جاری بود و هوای خوش داشت بدگان حصرت را محاطر رسید که آن قلعه را مرمت نماید - و بدستور صاحب قرانی حاگردار و حاکم گذارند - پهلوان دوست میرر و معماران و گیلکاران و بیلداران را جمع ساخته حکم فرمودند که نامرا قسمت نمایند - و در ده رور ناتمام رسید - و بدهٔ درگاه ما یرید هم دران قلعه کار کرده - بیگ میرک را حاگردار و حاکم آن قلعه ساخته حمی دیگر کومک به مشار الیه گذاشتند - و دحیره از دیهای حوست و اندراب و پبحر تعیین فرمودند - در رور یاردهم بدولت کوچ کرده متوجه کانِ نقره شدند - از قلعه دوسه گروه بحاب دست راست راه کابل بود - چون مکان رسیدند آعما پهلوان دوست را طلبیده حکم فرمودند که پارهٔ بیلداران آورند که کار کسد - حمانه که از حاصلِ کان اطلاع داشتند بعرض رسانیدند که حاصلِ کان محرچ وفا نمیکند - بدولت بیک پاس شب بود که

رور دیگر بیم رور بود که حسین قلی سلطان مذکور و میر
 اصغر مشی و بالتویگ محبت مارک‌نادی، کولاب باردوی مرا
 کامران رفتند - مرا نماز پیشین را ادا کرده بیرون آمدند -
 و این جماعه مرا را ملازمت نموده پروانه کولاب رسانیدند -
 مرا در جواب گفتند که من صاحب کابل و ندحشان بودم - کولاب
 یکی از پرگنات ندحشان است ناین حاگیر نوکری چون قبول می‌کم -
 حسین قلی سلطان عرص کرد که شما را پادشاه‌ناده عقل شیده بودم - و میدام
 این تقصیرات که از شما واقع شده و هراع خاطر سیر می‌کشد - عجب است
 که باوجود آن حاگیر میدهد و شما مصایقه میکشد - مرا کامران را این
 سخن بسیار اثر کرد و دانست که آنچه می‌گوید بیان واقع است - رحاسته
 بحالت حصرت تسلیم کردند - و رور دیگر در محل کوچ مرا ملازمت
 حصرت آمده ناسپ و سروپا و ولایت کولاب سرفراز گردیدند - و مرا
 عسکری و چاکر خان را مرا همراه نموده نکولاب تعین فرمودند -

توئی و کهسه رباطی فتاده بر سر راه

ر هر که حواه ستان و هر که حواهی ده

و اکثر نوکران چاکر (علی) خان درین منزل از مشار الیه جدا شده
 و مرا کامران همراه شدند - و مرا بخوشی و خوش‌حالی تمام رحصت یافته
 متوجه کولاب شدند - باوجود این همه تقصیرات در ثانی الحال نوارشها
 و حاگیرها یافتند - و حصرت بدولت و اقبال باردوی طغر قرین متوجه

رحصت طلیدن نمکه فرستادند - حسین قلی مهرداد عرص کرد که اگر درین خدمت حصرت بی شریک همراه نمیکشد من بخت مررا حاگیر پیدا کرده ام - حصرت فرمودند که شما را دایم بی شریک خدمت فرموده ایم و می فرمائیم - اما نوعی باید که مررا تسلی شده از اردوی ما بیرون رود - و به بایرید هم در حیی که حصرت حلال الدین محمد اکبر پادشاه او را نکاول بیگی و ایشک آعای حرم می ساختند - و حکیم ابوالفتح پروانه می رساند مشار الیه هم التماس کرده بود که هر خدمتی که حصرت بی شریک می فرماید چاره ندارم - و حکیم التماس مشار الیه را بعرض رسانیده بود - و در سه ۹۹۹ روریکه (به) برکس حصرت بود بایرید را منصب و سروپا و عصا عایت کردند و فرمودند که هر خدمتی که تو فرمائیم بی شریک خواهی بود - حسین قلی سلطان عرص کرد که میر اصغر مشی و بالتویگ را بی همراه کسید که هرچه مررا بگویم و مررا جواب فرماید و من شما عرص کم ایها گواه باشد - حصرت التماس او را قبول فرمودند - حسین قلی سلطان عرص نمود که حاگیر چاکر (علی) حاکم کولاب را مررا عایت کسید که به نوکر حصرت است و به نوکر مررا سلیمان - صلاح دولت درین است - و چاکر علی مدکور همراه مررا نماید تا نوکر خود سارد - یا هرچه محاطر مررا رسد عمل نماید - و آسپ و گوسفند و آدمی دران ولایت بی هایت و بی شمار است - حصرت تحویر فرمودند - در مرل نارن مررا کامران از اردو بیم گروه دورتر فرود آمده بودند .

یک لشکر دیگر نکرده - و ما بواسطهٔ مهم مر را کامران آمد.
 بودیم - چون آن بمیصل رسید صلاح دولت آست که نکابل مراجعت کنیم -
 و سراجام لشکر خود کرده سال دیگر بر سر باج متوجه شویم - سخا
 سلطان مدکور را پسیدیدند و تصدیق نمودند - حضرت حکم کردند که
 چون باران برسم بار کنگش دیگر حواصیم کرد هرچه صلاح باشد - بار
 موصی است از ولایت بدخشان که از آنجا یک راه به باج می‌رود
 و یک راه کابل ،

و ماوای خود رفتند - بعد ازان حضرت حکم فرمودند که چون مدتیست که از مرزا حدائیم حیمه جهت رهایش^(۱) مرزا آورده در ردیک درگاه برپا کسد که ردیک یکدیگر باشیم - و اردوی مرزا را حکم شد که هر حا که مرزا فرماید فرود آید - و سه روز در همین منزل مقام شد - روز چهارم کنگش رفتن بلخ در میان آمد - مرزا سلیمان گفتند که رمین بلخ قابو ست - مرزا همدال فرمودند قابو حواله در - یعنی قابو خوب است - و حسین قلی سلطان مهرداد که در دنگل نشسته بود عرض کرد که حضرت سلامت باشد - معیء سخی مرزایان را نفهمیدم - حضرت فرمودند که از مرزایان ناید پرسید - مرزایان در جواب گفتند که درین مدت برادران یکجا جمع نشده بودیم الحال چون یکجا جمع شدیم اریں سب قابو می نماید - حسین قلی سلطان عرض کرد که اریں که ما یکجا جمع باشیم این قابو نمی تواند بود اگر همان اورنگ است که من دیده ام - و پدر من که در گرد هری ما بیرم اعلی حگ کرد و شکست خورده کشته شده بود - و من بدست قوچور بهادر افتاده بودم - و مرا در میمه و چککو پیش کستی قره سلطان آورده بودند - من جمعیت اورنگ و لشکر بلخ را دیده بودم و تا عایت لشکر بیگانه بر سر ایشان یامده - و روز روز جمعیت ایشان ریاده شده - و تا عایت هیچ پادشاهی در

(۱) در اصل نسخه حیمه جهت یانش سانه مرزا آورده و در اکرامه حلد اول

صفحه ۲۸۲، چون میرزا سرعت آمده بود حیمه و خرگاه و مارگاه رای مرزا از سرکار پادشاهی ردیک دولتحاه ایستاده شد، ه

بودید ارادهٔ نشستن کرد - چون حصرت متوجه بودید حس علی ایشک
 آغا را حکم کردید که مررا را بطلد - حسب الحکم روان شد - علی دوست
 و عند الوهاب یساوالان دور ایستاده بودید - ار روان شدن حس علی
 فهمیدید که مررا را طلیده اند - ایها روان شدند - چون مررا رسیدید
 مررا یک کفش موره را برآورده بودید نار پوشیده متوجه ملازمت
 حصرت شدند - و مررایان و امرایان که قرارداده بودید حا بحا
 تعظیم نموده - در ته شامیاهای خود بودید - چون ردیک فرش رسیدید
 کورنش کردید - حصرت ترکی فرمودید کیلشک - یعنی بیا - مررا سه تسلیم
 کرده آمد - در پای تختی که حصرت نشسته بودید رانو ته کرده
 خواستند که پای حصرت بگیرد - حصرت ایشان را ار روی شفقت
 در بل گرفته بالای تخت کشیده گریه سیار کردید - چنانکه حصار مجلس
 و ارکان دولت تمامتر در گریه در آمدید - بعد اراں مررا برگشته کفش
 خود را پوشیدید - رفته بخائی که اول سه تسلیم کرده بودید ایستادید و سه
 تسلیم دیگر کردید - و حصرت فرمودید که کیل اولتر یعنی بیائید و بشیید -
 و مررا تسلیم کرده - حصرت محاب حراعار حکم نشستن فرمودید - مررا
 چون نشستند^(۱) حصرت فرمودید نا اوقراق یعنی ردیک تر - ندگان حصرت
 سه مرتبه تکرار کردید - و هر نار مررا تسلیم کرده ردیک تر نشستند -
 مررایان و امرا را حکم شد که بمجلس طلبد - اول مررا سلیمان آمدید

سلطان مهرداد را طلب فرموده در باب ملاقات مررا مشورت فرمودند -
 مشار الیه بعرض رسایید که مطلوب بود احتیاج توقف یست * مصراع *
 در کار حیر حاحت هیچ استعاره یست

همان رمان بقلم مبارک نوشته فرستادید که هرگاه شما را اطمینان خاطر
 شده باشد ملازمت آمدن هیچ مانع یست - و قرار داد شد که اگر مررا
 بیاید چه کسان باستقبال خواهند رفت - سه دفعه مردم نوشتند - دفعه اول
 میر اصغر^(۱) مشی و حسین قلی سلطان مهرداد و تردی بیگ اتاوه و معم
 بیگ ولد میرم بیگ اندحانی و نالتو بیگ تواجی ناشی (و) تاقچی بیگ^(۱)
 کاشعری - دفعه دوم قاسم حسین سلطان شیبانی و حصر حواجه سلطان
 و اسکندر سلطان و علیقلی و هادر فرربدان حیدر سلطان شیبانی -
دفعه سیم مررا سلیمان و مررا عسکری و مررا همدال هر سه حماعه
 مررا را استقبال نموده ملازمت کردند - مررا آمده باردو درآمد -
 و بخت آمدن مررا شامیایها را بر در دولتخانه برپا کرده بودند -
 و در سر دیوان برای مررایان دیگر و امرا شامیایها برپا کرده بودند -
 و هر یک در ته شامیایهای خود قرار گرفته بودند - و حضرت
 بدولت و اقبال در ته چتر و اوتاق شاهی در بالای چارپائی
 تشریف داشتند که مررا را بخت یاری و دولت همراهی کرد -
 ناپنج شش کس آمده در ته آن شامیانه که بخت او ایستاده کرده

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۸۱ «میر محمد مشی» و «تاجچی بیگ».

و محمد قلی شیخ کاک و لطفی سرهدی و چندی دیگر از تواچیان تعین نمودند که در دروازهٔ تالیقان ایستاده شوند - و حماة که دریاعی گری اتفاق کرده ملارمت حصرت بیاوردند - و بعد اراان مررا نگدارد که ممکه روید - و مررا مع یساهی از قلعه که حکم شده بود برآمده متوحه آب نگي ^(۱) شد - و در اثنای این یک اسپ نوکر مررا ابراهیم یکی از خدمت گاران مررا سوار شده بیرون می رفت - آنکس مررا ابراهیم گفت که فلاں اسپ مرا یکی از دایان ^(۲) مررا سوار ست - مررا ابراهیم فرمود که بگیرد - آن اسپ را گرفتند - و این خبر محصرت رسید ایشان اریں سخن برآشتند و فرمودند که مررا کامران هرچه قدر دشمن ما باشد اما رادر ما ست - یک اسپ چه باشد که شما خدمتگار او را پیاده کرده اید - و مررا ابراهیم چون این کار از نادانی کرده بود از شرمندگی نی رحصت متوحه کتم شده - آن روز مررا کامران مع سی خود در اب آب نگي مرل کردند - و دو پاس شب بود که عرصه داشت مررا کامران آمد - مصمون آنکه آنچه نهایت عایت بود بست ناحوال من بخا آوردید - الحال اراده و مطلوب آست که شرف ملارمت مشرف گردم - و حصرت چون بخای پدر اند از ایشان بحلی حاصل کرده متوحه مکه شوم - حصرت بهمان ساعت حسین قلی

(۱) مشرفی - نی - سکبه در ترجمه حوش که در آلهاماد یوبورسئی استند -

جلد چهارم حصه اول - سه ۱۹۳ع طبع شده در صفحه ۱۹ ، آب نگي ، بوشه اند - اما ارسکی در ترجمه حوش در صفحه ۱۹ سطر ۶ ، آب نگي ارقام فرموده ،

(۲) در اصل سبه ، داهان ،

شمشیر آوردند - و حصرت ارگناه او بیر گذشته در پائین دست قرحه
 حان حا نمودند - و بعد ازان سردار بیگ ولد قرحه حان را با ترکش
 و شمشیر آوردند - و چون پای مشعل که قرار داده بود رسید حصرت
 فرمودند که گاهی که کرده اند کلانان کرده اند - حردان را چه گاه -
 و ارگناه او گذشته ترکش و شمشیر از گردن او برداشته - پانوس
 سرافراز شد - ردیک مصاحب بیگ حا فرمودند - و بعد ازان حیدر بیگ
 محل قانچی و چندی دیگر که همراه قرحه حان بودند همه را با ترکش
 و شمشیر غلامت آوردند - و حصرت همه را بخشیدند - و بعد ازان حسین
 قلی سلطان مهردار این بیت را خواند

چراغی را که ایرد بر فرورد هراں کو تف ریدریشش سورد
 و قرحه حان چون ریش دراز داشت این بیت محل واقع شد -
 و حصرت اریں سخی کمال خوشحالی نمودند - و حماة که حراحواری
 نموده بودند اریں مضمون بغایت درهم شدند - و بعد ازان قربان
 قراول به پانوس حصرت مشرف شد - بدگان حصرت از قراول پرسیدند
 که چرا چنین کردید - گفت که پادشاهم حماة را که خدا تعالی روی ایشان
 سیاه کرده باشد اریشان ایها را پرسیدن چه - یعنی سوال و جواب عبارت
 ترکی گذشت - حصرت تسم فرمودند و بدیوایان عظام حکم شد که اگر
 حاگیر او تعبیر شده باشد باو مرحمت فرمودیم *

بعد ازان بدولت اقبال در منزل میر تولک که در همین باع بود
 متوجه شدند - روز دیگر علی دوست یساول و عبد الوهاب و سید محمد پکه

و نابوس دیوس - فرمودند که دیوس در اردوی ما باشد - رور دیگر قرحه و مصاح و غیره که یاعی شده بودند بعد نابوس همه را مررا مردم سپرده و از قلعه بیرون فرستادند - پنج گهری شب گذشته بود که حصرت بدولت از دولتحانه برآمدند و بر کرسی که در پیش حانه که در باغ میر تولک برپا کرده فرش بیاداحته بودند^(۱) نشستند - و نه بخشیاں و میر عرص قرار داده بودند که ایشان را بچه نوع آورده نابوس نماید - و قرحه حان را شمشیر در گردن کرده آوردند - چون مشعل که ردیک دربار بود رسید حکم کردند که چون مرد ریش سفید است و پدر هم گفته ایم شمشیر از گردن او بردارید - برداشته آوردند - و نابوس مشرف شد - و گناه او را بخشیده فرمودند که عالم سپاه گریست - و این عارت را ترکی بیان فرمودند - و در مجلس^(۲) پائین دست تردی بیگ اطاوله^(۳) حکم ایستادن کردند - و بعد از آن مصاح بیگ را آوردند و چون همان حای که شمشیر قرحه حان را برداشته بودند رسیدند ترکش را از گردن او وا کرده

(۱) این واقعه حسب روایت اکبرنامه خالد اول صفحه ۲۷۹ رور جمعه دوازدهم ربیع

سال (۹۵۵) هجری و پنج و پنج واقع شد .

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۸۰ در پائین دست چپ ردی بیگ حان حکم شد که

بماند و بعد از آن مصاح بیگ را ترکش و شمشیر گردن سه آوردند - چون بر دیک مشعل رسید حکم فرود آوردن ترکش و شمشیر فرمودند .

(۳) در بعضی مقام درین کتاب لفظ اطاوله، نای فرشت ای داناوه، بیر

سرافراز گشت - و بمشار الیه فراحور حالت او مرچل دادند -
و چون مرچلها باتمام رسید مررا از عایت حصرت مایوس گشته
به پیر محمد خان حاکم بلخ کس فرستاد و کومک طلبید - و او اورنگان پیر
را طلبید که در باب کومک بایشان مصلحت کرده فرستد - اورنگان بعرض
رسایدند که ایها پسران حصرت نابر پادشاه اند و هر چهار دشمن مایند -
از ما کومک فرستادن چه نست دارد - ایشان هرچند راع کسد فایده
ما ست - چون مررا از کومک اورنگان ناامید شد التحا بدرگاه جم‌حاه
آورده از روی تصرع و راری بعرض رساید که قلم عمو در تقصیرات
من کشد و مرا رحمت مکة معطمه فرماید - و حصرت چون همه وقت
شفقت و مهربانی به برادران کرده بود حصوصاً بمرا کامران - التماسات
مررای مذکور را قبول فرمودید و حکم کردید که قرحه حان و حماعة که
در یاعی‌گری اتفاق کرده بودند مررا پیش ما فرستد - و بعد ازان ایشان
را رخصت مکة کنیم - ازان حماعة مایوس را مررا التماس نمودند که من
شفقت کسید که در راه مکة همراه باشد و خدمت کند - چون در اول
تربیت کرده من است و پسران او را در کابل کشته‌ایم بجلی حاصل کم -
حصرت التماس مررای مذکور را تحویر فرمودید - و قل اریں حصرت این
سه کس را بخط مارک نوشته بودند که قراحه بدیخت^(۱) و مصاحب مافق

(۱) در اصل سعه این لفظ روحه کرم خوردی کاعد مشکوک است - ارکی در ترجمه

پادشاه بزرگوار را تاراج نمودند - و بر سر اسباب الحه گفت و گو شد -
 حضرت فرمودند که هورل^(۱) باشد - در آن میان جمع بودند که دو هزار
 روپیه اریشان رفته بود یک روپیه یافتند - و مردمی که ده روپیه بداشتند
 صاحب ده هزار روپیه شدند - و علی قلی ولد حیدر سلطان شیبانی اندک
 رحمی رسید - دیگر از لشکریان هیچ کس آسیب نرسیده بود - و آن
 روز در بالای^(۲) حلق باق فرود آمدند - و روز دیگر قلعه تالیقان را تنگ
 قل کرده مورچل قسمت کردند - و یک روز از مورچل دروازه که معم
 بیگ و حیدر قلی برلاس و حسین قلی سلطان مهربار تعلق داشت
 و تنگ قلعه می انداختند مارر بیگ ولد حواحه کلان بیگ را در
 بالای قلعه تنگ رسید - و او از آن مردم بود که بقرحه حان اتفاق
 کرده بودند بدار بقا رحلت نمود - و حضرت از کشته شدن او تأسف
 حورددند و فرمودند که کاش مصاحب بیگ بخای او کشته می شد ه

بعد از چند روز مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم از سر درهای
 بدحشان آمده حضرت را ملامت کردند - و نایشانان بزرگ در گرد قلعه
 مورچل دادند - و بعد از چند روز دیگر چاکر حان ولد سلطان
 اویس قنچاق با مردم و سپاهیان کاری از کولاب آمده به پانوس

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۷۷، آنحضرت حکم فرمودند یعنی آمده

هر کس را بدست افتد ابرو باشد و دیگری طمع در آن نباید ه

(۲) در اصل سحره بالان، از برخه ارکس صفحه ۱۸ سطر (۱) اصلاح کرده شده

ناعی شده بود او را بیر دستگیر کرده بودند و بپایه سریر اعلی رسانیدند -
 و حضرت بترکی فرمودند که ای دیوانه قلتاق ما تو چه ند کرده بودیم -
 او در جواب گفت که از روری که از کابل متوجه بدخشان شدم دیگر نکابل
 روی به ندی نه کردم - حصرت را اریں جواب حده دست داد -
 درین اثنا معم بیگ عرضه رسانید که پادشاهم امرای کلان شماست -
 هرگاه خاطر مارک حواهد بقصاص می توان رسانید - حصرت گاه
 او را معم بیگ بخشیدند و حکم نگاه داشتن شد - و بعد ازان متوجه
 بالای خلق باق شدند - فتح الله بیگ برادر روش کوکه هراول حرو بود -
 و بنده درگاه بایرید دران هراولان داخل بود قریب به پجاه کس بودند -
 هراولان چون بر بالای خلق باق برآمدند مررا کامران با علم خود
 و شصت هفتاد کس ظاهر شدند - چون دیدند که از عقب ایشان جمعی
 ظاهر شد روی علم خود را گردانیده متوجه این حماه شدند - و جمعی از
 مردم مررا جدا شده باین مردم تاحند - یک مرتبه هر دو هراول به
 یکدیگر شمشیر انداختند - و فتح الله کوکه سردار هراول حصرت بود از
 اسب افتاد - و حماه بآن مشغول شدند که او را سوار کسد علمهای
 حصرت ظاهر شد - چون چشم مررا بر علمهای حضرت اوفتاد تاب
 مقاومت نتواستند کرد - قرار بر فرار نموده متوجه قلعه تالیقان شدند -
 و بهمان طریق که مردم ایشان مردم پادشاه را تالان^(۱) کرده بودند مردم

در همین منزل رحلت فرمودند و عمر را سلیمان فرمان صادر شد که لشکر و اویماق بدحشان را جمع ساخته مستعد باشد - چون حصرت ردیک تالیقان رسید ایشان بپیر آمده باردو ملحق شوند - و حصرت بدولت منزل منزل از راه کوتل پیچهر گذشته در اندرآب برول فرمودند - و نواب مرا همدال و لشکر قدور بپانوس سرافرار گشتند - و بیچد منزل دیگر اردوی طفر قرین در بواجی تالیقان فرود^(۱) آمدند - و رور دیگر مرا همدال و حاجی محمد کوکی را و حمی دیگر از امرا و یکه خوانان را به هراول ساخته متوجه قلعه تالیقان شدند - چون صبح هراول از آب تالیقان گذشته اردو بپیر نداشتند از دبال هراولان گذشت - و حصرت ببار نامداد فرود آمده بودند - مرا کامران و قرحه جان و حماعه که از کابل فرار نموده در کشم بودند و همین سحر محلق باقی که حلکه ایست در لب آب تالیقان رسیدند - و مرا عبد الله معل که حاکم تالیقان بود بالشکریان عمر را ملحق شده - و مرا همدال و حاجی محمد سلطان رو برو شده - مرا همدال و حاجی محمد سلطان را برداشته از بالای حلق باقی لب آب فرود آوردند - و اردوی حصرت را مردم مرا کامران دست انداز نموده هر کس فراحور حال خود الحقه کرده متوجه تالیقان شدند - و حصرت با مردمی که درین طرف آب ببار مشغول بودند آن صحت را مشاهده می نمودند - بعد ازان

(۱) از اکرامه جلد اول صفحه ۲۷۶ معلوم می شود که اب واهمه در اواسط

حمادی الاخری همد و پجاه و بیج واقع شده

قوربد می‌گدشته پل را ویران کردید - هراولان حصرت مراجعت نموده در
 قرة ناع بشرف ملازمت مشرف شدند - و قرار یافت که نکابل مراجعت
 نمایند - و یک ماه مهمساری سپاهی نموده متوجه بدحشان شوند - و رور
 دیگر بار در اورته ناع بدولت رول فرمودید - و مهمساری لشکر مشغول
 شدند - و قرحه حان و حماعه راه پبحر متوجه بدحشان شدند -
 تمر قلی شعالی که آعولق مشار الیه بود در پبحر گداشته که رور رور
 کیفیت کابل را می‌نوشته باشد - و حودها در کشم ملازمت مررا کامران
 مشرف شدند - و بدگان حصرت بدولت یکماه در کابل مهمساری لشکر
 نموده متوجه بدحشان شدند *

چون در حلکه قرة ناع بدولت رول فرمودید نواب مررا
 ولد مررا سلیمان که از حاب سر دره‌ها حوست راه قلعه پریان
 که در سرحد پبحر واقع شده در رمانی که حصرت صاحب قرانی
 نکفارکتور حگ کرده بوده اند راست کرده حاکم گداشته بودند -
 اراں حا گدشته بموضع تاوه که تمر علی شعالی بوده رسیده خبر یافته
 بر سر تمر علی ریخته - آن ناعی را نقتل رسانده سر او را جدا کرده
 تحفه ملازمت آورده مع ملک محمد پاپوس حصرت سرافرار گشته -
 و اول ملازمت مررا ابراهیم همین بود - و سر تمر علی را در گرد اردو
 گردایدند - و مررا را حصرت هرریدی قبول نموده بدامادی قبول نموده
 سرافرار گردایده با ملک محمد اتکه به اسپ و سروپا سرافرار ساخته -

پیش انداخته متوجه بدحشاں شدید - چون این خبر در اورتہ ناع حضرت رسید - ساعت بخت سواری یک بود - چهار پنج گھڑی در سواری توقف افتاد - استرلاب در دست مارک ایشان بود تا ساعت یک شدن - حسین قلی سلطان مہردار بعرض رسانید کہ پادشاهم آن حرام حواریان دور رفتند - حضرت فرمودند کہ حسین قلی حان ایہا مرا پادشاہ نکرده اند می رفته باشد - و این نوع سخن را بدو درگاہ بایرید بیات قریب سی سال قل اریں بدگان حضرت حلال الدین محمد اکبر پادشاہ در حضرت دہلی در مرل ماہم بیگہ کہ آغہ انکہ ایشان بود شیدہ در محلی کہ حامخانان معہم حان و حواحہ حہاں بعرض رسانیدند کہ مہم حان رمان در میان است - ہر نوعی کہ حکم فرمائید مہم ساری کنیم - حضرت فرمودند کہ شما پدر مانید ہر نوعی کہ لایق داید مہم ساری نکید - اما این قدر داید کہ حان رمان و دیگری ما را بادشاہ نکرده است - حان حانان و حواحہ حہاں چون این سخن از حضرت شنیدند مناسب دولت قاهرہ مہم ساری حان رمان نمودہ - فرمان عالی شان صادر فرمودہ - مرا عرب زرگر را کہ ایلچی ایشان بود رحصت فرمودند - و قریب بدو پاس و یک گھڑی کہ ساعت یک شد بدگان حضرت بدولت و اقبال سوار شدند - و امرائی کہ باہا اتفاق داشتند مثل تردی بیگ اطاوہ و معہم بیگ ولد میرم بیگ اندخان و محمد قلی برلاس و عد اللہ سلطان داماد قاسم برلاس و حسین قلی سلطان مہردار و بالتو بیگ تواچی بیگی و تاحچی بیگ قاشعری

بدحشاں رسایدید - و آنچه قلعه و دیر (ده) در همواری بدحشاں بود
تمام تصرف مررا کامران درآمد .

چون در همین سال قرحه حان و حمی ار امرا دولتحواهی‌ها
کرده بودند و معرور بر خدمت خود بودند و قرحه حان را پدر
گفته بودند و چون قد درار را عقلی باشد و مشار الیه ریش
درار هم داشت و برداشت کلانی بداشت محصرت عرصه داشت نمود
که حواحه عاری که شما مُشرف دیوان ساخته اید من نهرستید که نکشم -
و حواحه قاسم بیوتات را دیوان سارید - حصرت فرمودند که اگر گاهی
نحواحه عاری ثابت شود ما نکشیم - و حواحه قاسم هرگاه دولتحواهی نکند
دیوان حواهم ساخت - چون اراده قرحه حان بدرحه قول بافتاد نابوس
گفت غلط کردی و حکایت فی صره گفتمی نتو ضرر حواهد رسید -
گفت چه باید کرد - مصاحب یگ و اسمعیل یگ دولدی و نابوس
و حیدر دوست چعلقاچی و حمی دیگر که اتفاق داشتند قرار
دادند که بر سر نادرشاهی می‌رویم - نابوس گفت که نادرشاه بررگیست -
و مردم بسیار در اطراف و حواص همیشه حاصر اند - این قرار
داد خوب نیست - یاران و دولت حواهان مشار الیه صلاح دیدند
که گله حصرت که در حلقه حواحه ریواس است رانده بدحشاں
برده مررا کامران پیشکش کنیم - و مشار الیه را گرفته بر سر کابل بیائیم -
یکپاس رور بود که قرحه با حمی که قرار داد شده بود رفته گله را

عرض کردند و حکم شد که برار قلعه این حماعه را گردن رسد -
 در پیش مررا پسر تردی گاو این حماعه را بقصاص رساییدند - و صری
 اعوانق نابوس در میان این حماعه بود - حکم شد که نابوس وایستد تا این
 حماعه را گردن رسد - این نوع شکست مررا کامران روی داد - و بعد ازان
 که از هیچ حاسب کومک مررا کامران برسید بظلم و تعدی دست برآورد
 بلکه باین نوع مردم بیرون را بقلعه درآورد - چنانکه دو پسر
 نابوس را که در سی ده دوارده بودند بقتل رساییدند - و مادر
 ایشان را بمردم نامناسب سپرد - و زن محمد قاسم موحی را در
 درواره آهی از پستان^(۱) آویخت - و مردم حصرت آنچه دران
 قلعه بودند همه مشالقت رسایید - و بعد از چند روز بواب الع مررا
 که حاکم رمین داور بود و بواب قاسم حسین خان شیبانی که حاکم
 قلات بود و حواجه عاری که در اردوی حصرت شاه مانده بود
 بخت بعضی مهمات و شاه قلی سلطان قراست بیرم خان که در قندهار بود
 بمحلّ این حماعه قریب هراز نفر سپاهی آمده در باغ داس درّه که متصل
 بدامنه حواجه شمو و تحت شاه است فرود آمدند - همه حصرت را در
 بالای کوه عقابین پابوس نمودند - روز دیگر حصرت بدولت از کوه فرود
 آمدند - و حاسب درواره نارک مابین درواره دهلی و بحاس که قبل ازیں
 شده بود باین حماعه مرچل قسمت کردند - و پهلوان دوست میرر جمیع

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۶۵ « زن محمد قاسم خان موحی را پستان بسته آویخت »

برآمد او را حلوگیر کردند و ملارمت حصرت در کوه رسایده مشار الیه را مقید ساختند - و اسپ کرنگی سوار بود که مررا یادگار ناصر از قندهار آورده بود بعد از کشتن مررا یادگار ناصر از کسان مررا مدکور حریده بود نکوچک علمدار حواجه کلان بیگ که دران ولا نوکر قرحه حان بود عایت کردند - و رور دیگر شیر علی که سابقاً نوکر مررا یادگار ناصر بود از قلعه برآمده - حگ سیار شد - چنانکه تا مررا با ناسمو مردم پادشاهی را رانده آوردند - و تاش بکرک که پسر یوسف تعائی مررا یادگار ناصر بود و دران میان یکهای حصرت بود درمیان گورستانها حدل سیار کرد و آخر شهادت رسید - و سر او را حدا کرده نقله بردند *

و رور دیگر حر مررا کامران رسید که مواری پاهد اسپ از بلخ آمده در چاریک کار فرود آمده اند - شیر علی را با صد نفر حوب تعین نمودند که رفته اسپان سوداگران نقله درآرد - این حر بحصرت رسید - مصاحب بیگ پسر حواجه کلان بیگ و اسمعیل بیگ دولدی را با جمعی دیگر از سرداران و یکه حوانان از عقب شیر علی تعین کردند - چون حر بمشار الیه رسید بچاریک کار نتواست رفت و نقله هم نتواست درآمد - اراخا متوحه عربین شد - مصاحب بیگ با جماعه در کوتل سخاوند ناو رسیده و حگ شد - آخر شیر علی فرار نموده بحاب حانه مررا حصر حان هرازه رفت و قریب سی کس از نهران مررا دستگیر شدند - بعد از دو رور بدیان را ملارمت حصرت آورده

ار پیام او کشیده تاحت و او را در میان گرفتند - و همان زمان حمایت
 آلهی مشار الیه را دستگیر کرده بملازمت آوردند - و قریحه جان خون
 ناو ناحوش بود توقف در حیات او لاق میدید و حصرت میدیدم که
 در رکاب همایون بود حکم فرمودند که برسد - در ساعت آن بمکحرام
 را بان دیا فرستادند - و در دستگیر کردن او ملانہ شاء مر را برادر الع میرا
 و حمیل بیگ برادر خورد باوس بحث شد - آخر از گوامی سپاهیان
 جلدوی حمیل بیگ قرار یافت :

حصرت از راه حیایان متوجه قلعه کامل شدند - و هراولان
 حصرت با مردم مر را جدل کردند - از دروازه حیایان رسید
 درآمدند - و رده رده از دروازه آهی نقله - ر آوردند - و مر را
 حصر جان هرازه و بعضی از امرای ارغون که از کر همراه مر را آمده
 بودند از راه دریا از عقب باغ شهر آرا بحالت هرازمات متوجه شدند -
 و حالا مر را مذکور را خبر شد که حصرت از مدحشان تشریف
 آورده اند و شیر افگی هم کشته شد - و بدگان حصرت بدولت و اقبال
 بکوه عقابین برآمده برول فرمودند - و گرد قلعه را بعد دروازه باز
 سپاهیان مرچل قسمت کردند - و دروازه آهین بحسین قلی سلطان مبردار
 و حمیل بیگ رسید - در حین مرچل راست کردن حمیل بیگ
 سر خود را از مرچل برآورده فریاد رد و نام خود را می گفت
 که از بالای قلعه تنگ آمده بر پیشانی حمیل خورد که همان ساعت

کوتل شیرتو^(۱) - در اول بهار از کوتل ریکک^(۲) که بالای چاریک کار واقع شده ورود آمدند^(۳) - و در حواحه سیاران برول فرمودند - و دور دیگر اراں حا بالعار بگرد قلعه کابل رسیدند - و در پشتۀ سیاه سگ آن شب تشریف داشتند - و علی الصاح از جانب پوستین دوران گشته از بن ماهرو گذشته بده افعانان که مرازیست که او را مانا شیر گوید رسیدند - شیر افگی نمک محرام که دران ولا بکه مرد که حاگیر مشار الیه بود و از قلعه طهر رحصت حاگیر یافته رفته بود - حانی بیگ اورنگ که با او حبت داشت مشار الیه را وسوسه نموده - و مرا کامران هم از کابل مشار الیه فرمان فرستاده و وعده وعید سیار کرده بود شیطان گریان گرفته بکابل آورده بود - و تمن و توقع و بقاره مرا کامران او را فریفته ساخته در حمام تردی گاو مست بود - حر آمدن حصرت را از بدحشان ششیده همون زمان از حمام برآمد - و مرا کامران حر ناکرده متوجه حگ حصرت شد - به نارار مانا لولی رسیده بود که از بیدولتی که داشت علم او بچوب نارار حورده شکست - چون بر دیک مانا شش پر بهراولان حصرت رسید - سید علی نام قورچی داشت - شمشر را

(۱) در ترجمه ارسکی صفحه ۱۳ «شیرتو» .

(۲) ارسکی در ترجمه «ریکک» یا «ریکک» هر دو ذکر کرده .

(۳) در اصل نسخه «فرورآمدند» و در هر جا در این کتاب «فرود» «اردام

او را شهادت رسانیدند - و پهلوان علام تونقطار ملتب با شتر که دروارة آهی باو سپرده بودند دروارة وا کرد - مررا را بدرون قلعه درآورد - و آمدن مررا کامران از بکر و گرفتن کابل در اواخر سه ۹۵۳ (هصد و پنجاه و چهار) واقع شد - مررای مذکور چون بارک رسیدند شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا و معظم سلطان تغائی مررا مذکور که قاتل حواحه رشیدی بود مقید ساختند - و فصایل بیگ و مهتر و کله و مهتر و اصل را چشمهای ایشان بیشتر رده کور کردند - و محمد قاسم موحی را که کومک گذاشته بودند او بطرف حاله فرار نمود - چون این خبر از مصموں عرصه داشت مررا و بیگمان و امرا که در کابل بودند بصحت پیوست حضرت همان زمان میر اصغر مشی را طلب فرموده فرمان مررا سلیمان نوشتند که بعیر " قدور که حاگیر مررا هندال واقع است جمیع ولایت بدحشان را تو اررانی فرمودیم - و حالا شما را چون ححانی شده هر محل خاطر اطمینان شود در کابل ملازمت حواهی نمود - و صاحب بدولت و اقبال از قلعه طغر برآمده متوجه کابل شدند - و چند روری در تالیقان بجهت برف و بارندگی توقف فرمودند - و از آنجا متوجه قدور شدند - چند رور در قدور بواسطه مهبانی* مررا هندال در باع میر خسرو شاه توقف نمودند - و عید قربانی آنجا گذرایده متوجه کابل شدند از راه

(۱) در اصل نسخه دند مدور، و در هر مقام دند، بمعنی سیر درون کاب

قلی سلطان مذکور بمشار الیه میل تمام پیدا کردند - و اربین مرل شکار بهم که عارت ار شکار توسقاوول^(۱) است و بران بدحشان بهم می گوید شدید - حسین قلی سلطان مهر دار این شکار را سر کرده حضرت را از بالای آب ککچه گذرایدند - و بم شب بود که آن کوه که توسقاوول بود رسیدند - صبح بود که نوعی آهو ریر کرد هیچ یک را فرصت تیر انداختن نشد - چنانکه مردم دست درار کرده آهو را از پا می گرفتند - و تسدی^۲ کوه ممرته^۳ بود که شرح نتوان کرد - و مده^۴ درگاه بایرد هم یک آهو همین نوع گرفته بود - و یکپاس رور ار شکار فارغ شده متوجه قلعه طغر شدند - رور دیگر ار طرف کابل حیر رساییدند که مرا کامران ار بکر العار کرده عربین رسیده - و عد الرحمن قصاب و قصابان دیگر ار درون قلعه اتفاق نموده مررای مذکور (را) نقله بالا کشیدند - راهد بیگ که حاکم عربین بود در همون شب ار ارک فرود آورده مقید ساخته در کابل آورده نشانه تفنگ ساختند - و یک روایت آنکه در عربین شهادت رساییدند - چون صبح سارار طاقیه دوران می رسد حیر می یابد که محمد علی تعائی که حاکم کابل بود در حمام تردی گاو است - علیقلی لعلی^(۲) که یکی ار قورچیان مرا بود بدرون حمام درآمده میر مذکور را مع لگی بیرون آورده - و مرا

(۱) سیید ترجمه اکرامه جلد اول صفحه ۳۹۶ نوٹ (۳) ۰

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۵۸ علی قلی اوعلی درون حمام درآمده محمد علی را

برهه ار حمام درآورده ۰

اسب سلطان مذکور سیر بر رفته بود - و استحق سلطان سارو در مسک
 درآمده بوده - و پیادهای قلعه چار طرف او را گرفته بودند - من باستم
 که تا کرمک بمشار الیه برسد خلاص می شود - من هم ایان گداز که اسل
 گذشته بودند خود را به پیادهای قلعه رسانیدم - و ملازمین سلطان است
 کشیده او را سوار کردند - من بمشار الیه را گرفته رکشم - حضرت
 فرمودند که بر پدر و رحمت - عجب کارهای کرده - و مسو - حضرت
 اریس مقدمات آن بود که سامیر خون او را می آید - دست
 کرم بین و لطف خداوندگار که به سارو کرده است او سر سار
 عایت و مرحمت و مروت آنحضرت اریس فایز اندک -

و بعد ازان سخاک و امان و کاه میرود که اولنگ و من احسان
 که دران بواجی بود - خاکگیر او - رحمت فرمود - و امدوار صاحب
 که چون نکابل حوائج آمد فرستد را که جای پدر و ویران و عیال
 حوائج فرمود - و اسب و سروا راه رحمت فرمود - و در ع
 میرل مهتر و کیله و سمندر فرمودند که بایرید که - ران اوقات که ملازم
 سلطان قلی حسین مهرداد بود بگوید که چرا - در خدمت ما می بایستی - بایرید
 عرصه داشت که من در رکان در اردوی حضرت شاه بای حضرت را
 گرفتم - و تا عایت در رکاب طبر فریرام - و خدمت میر حضرت من کم -
 و این که حضرت حالا مرا تکلیف خدمت می فرماید ما امدی تمام دست
 داده - و حضرت جواب او را پسندید و تحسینا فرمود - و حسین

بدر رفتند - و از پیشکشهای شاه طهباس چتر و اوتاق را که در تحت
 سلیمان همراه اسباب دیگر گدراونده بودند از قلعه بیرون آورده از پل
 ککچه گدرایده روی بروی حم لکان که ارک قلعه طهر است باعی بود آنجا
 رها کردند - و حصرت بدولت و اقبال عید رمضان را در همان مرل
 میمون گدرایدند - و یک روری در همین مرل شیر افگی پسر قوچ بیگ
 مست بدریجانه آمده - و حصرت از عقب چیق او را دیدند - و از مستی
 او حاصر شدند - مهتر و کیله را فرستادند که شراب حوری ترا داسته ام
 لارم بیست که مست بدریجانه آئی - چون پسر قوچ بیگ از امرای
 کلان معیرتی بود اریں سخی درهم شده دولچه (ریلوچه) خود را برداشته متوجه
 مرل خود شد - و تا چند رور بدریجانه یامد - حسین قلی سلطان
 مهرداد که باو حجت تمام داشت مرل او رفته بصاحب سیار نموده همراه
 خود بدریجانه آورد - و چون بدگان حصرت از عقب چیق ملاحظه
 نمودند که او بدریجانه آمد اُلش حجت او مرحمت نمودند - و حکم فرمودند
 که باشد که می خواهیم که حگی که در قلعه بدانی قلعه طهر که مررا کامران
 بر سر مررا سلیمان آمده بوده حگ کرده عرص ما رسیده است حقیقت
 آرا حوالم پرسید - حصرت بنار عصر برآمدند و آنجا که حگ کرده بودند
 روبروی آن مرل بود فرمودند که تقریر کی که بچه عنوان بوده -
 مشار الیه عرص کرد که اسحاق سلطان قراست حصر حواحه سلطان با جمعی کثیر
 از بالای آب ککچه گذشته بودند - و در پیش ابن سگ حذل نموده -

کرده بحواحه مشار الیه فرمودند که اسباب طبع بیار تا بعرا پرد - حواحه
مدکور اسباب را مهیا ساخته حاضر کردند - میر عبد الحی و حواحه حسین
مروی و حواحه ایوب (و) ابوالبرکه و میر عبد الله بخشی احس و حجر بیگ
و عارف بیگ این حمایه که اهل شست بودند مصالح بعرا پاک می کردند -
و حواحه ایوب نافتح داشت و بخود پاک می کرد - ارو سخی پرسیده
متوجه بودند - و جواب میداد - و در انشای حکایت کردن گاهی دست
بفتح خود می رساند - حصرت از راکتی که داشتند بحواحه حلال الدین
محمود فرمودند که این بخود را از پیش حواحه بردارید و بخود دیگر
سارید - و خود بدولت محل تشریف بردید و حکم فرمودند که حصه
خاصه را بدرون فرستند و ما باقی را نامرا تقسیم کنید - بموجب حکم
عمل نمودند - و شب رمضان همین سال بود که حواحه معطم و کرچه
حسین ولد مردان بیگ خلودار ناشی شاه اسمعیل حسین که میر آخور ناشی
سام مررا بود - و از رمانی که نکومک قدهار تعین کرده بودند تا عایت
در ملارمت بود - و برادر کلان او که حمزه بیگ نام داشت بطریق
مصاحبت همراه حسین قلی سلطان حان مهرداد بود - و میر محمد قره کور
بحواحه مدکور اتفاق نموده بحاؤه حواحه رشیدی در آمده و در سر طعام
مشار الیه را بصر شمشیر بآن دیا فرستادند - و درین مجلس حواحه اسیا
و حواحه قاسم بیوتات و حواحه ابوالقاسم مشهدی و اسد مشرف و حمی
دیگر حاضر بودند - و در همان شب این حمایه فرار نمودند - بحالت کامل

شهرت کرد - و مرا همدال که در رستاح که پیش لشکر بودند
 راحت نموده سر پل یسر که حندق قلعه طهر است رسیده بودند که
 رفتند - نابوس که قلعه تالیقان را داشت و بعضی امرای که پرگات بدحشان
 مرا بایشان سپرده بودند انداخته باندراپ جمع شده بودند و امرای
 خبر صحت بدگان حضرت همه رسید نار هر جانب فرار نمودند -
 و نابوس و آن جماعه که جمع شده بودند بدرگاه آمدند - و قرچه حان
 و حسین قلی سلطان مهردار درین ورطه کمال دولتخواهی تقدم
 رسانیدند - مرا عسکری را در بد نگاه داشته بودند - و از همین مرل
 فصایل بیگ برادر معم بیگ را نکومک کابل تعیین نمودند - و ملا بایرید
 طیب که معلم مرا حلال الدین محمد اکبر بود در لشکر بدحشان
 همراه بود - و درین بیماری حضرت خدمتگاری سیار بجا آورد - و بنی
 فاطمه که اردو بیگنی محل بود او نیز در خدمتگاری تقصیر نمود - چون
 حضرت را بقدر قوتی شد در محقه درآمد - متوجه قلعه طهر شده رول
 فرمودند - و مراح مارک ایشان صحت تمام یافت *

در عین رستان بخت صحت داشت حضرت - حلال الدین محمود
 اوسه که میر بیوتات بود حانه کانی^(۱) ترتیب داده - و حضرت ساعت خوش

(۱) برای معنی بسید ترجمه اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۳۹۶ نوت (۲) *

داشتند - و خسرو^(۱) پادشاه که قاسم چنگی علام او بود و از شاه طهماسب گریخته آمده بود - طاهرا که در مجلسی حضرت شاه را باسرا گفته بوده - و قریب بده دوارده قورچی بود که در ملارمت حضرت شاه دعوی شمشیر کرده بودند - و حضرت شاه ایشان را ملارمت حضرت فرستاده بودند که در ملارمت ایشان که تردد نماید - حقیقت را ایشان حضرت شاه بویسد - و اراک حمله حعفر بیگ و حسین بیگ و توغان بیگ این سه کس در بازار کشم خسرو مدکور را در ته شمشیر کشتند - و چند روری آن سه کس را حضرت بد کردند - و بعد از چند رور حسین قلی سلطان مهر دار گاه ایشان را التماس نمود - و حضرت جهت ملاحظه خاطر حضرت شاه از گاه ایشان درگذشتند - و نور چنگی که تولک قورچی از قاسم چنگی بوده است خسرو پادشاه بود .

و بعد اراک کگش چین شد که بدولت و اقال قشلاق در قلعه طهر کسد - حکم شد که سپاهیان را آنچه از غله و غیره درکار باشد سامان نماید و مرلها ترتیب دهد - و بعد از چند رور دیگر بدگان حضرت بدولت متوجه قلعه طهر شدند - پائین قلعه طهر و کشم شاح دان نام موضع است چون آنجا رسیدند مراج مبارک حضرت را تعیری شد - و اریس سب دران مرل دو ماه توقف نمودند - و یکجا را بیاری گذراندند - چنانکه از تکسر ایشان مقدمات دیگر

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۵۳ خسرو نامی از ملارمان شاه طهماسب .

بدره حوست درآمدند - و چند روز درپیش ناهای حوست صحت
 داشتند - و شکار مرغانی و کک و ماهی آن سر درها کرده متوجه
 ورسک شدند - چون ورسک رسیدند شکار کجشک دام نمودند - و شکار
 کجشک دام ناین نوع است درمیان دره دیواری کرده اند و در پهلوهای
 کوه که در برابر دیوار است دو کس دوتا بدست گرفته ایستاده می باشد -
 یکی درین کوه و یکی دران کوه - و دران طرف دیوار که کجشک می آید
 حای قرار داد ست - چون کجشک ناآخا می رسد دو کس که در کوه
 ایستاده اند دوپته (ته) می گردانند و آن چند کس که درین طرف دیوار مطرب
 گرفته نشسته اند - چون دوپته (ته) گردانند ایشان را دیدند بیک مرتبه
 بر سر دیوار مطرب میاندازند و از حیل یک هزار و دو هزار باشد
 اندکی در می رود - و دیگر کجشکها بمطرب در می آید - و بایرید بیات
 دران زمان ملارم حسین قلی سلطان حان مهرداد بود - و حصرت طلب
 طعام فرمودند - دیگقرون و رکیب پیش رفته بود - و راه کنار دریا که
 اردو می رفت نوعی تگ بود که تواچیان دیگقرون و رکیب را نتوانستند
 آورد - و بایرید بعرض رساید که کتاب کک و بوده و مرغای در رکیب
 سلطان طیار است - حصرت فرمودند که بیار - بعد از تناول نمودن سر و پای
 هم بایرید عنایت فرمودند - و بعد از آن متوجه فرحار شده رول فرمودند -
 و از میوه های آنجا تناول فرموده - روز دیگر در کلاوکان رول فرمودند -
 و روز دیگر نکشم تشریف بردند - و سه چهار ماه در کشم تشریف

و مرزا سلیمان^(۱) قریب به بیست هزار کس از سپاهی و ایماق و غیره جمع ساخته به تیرگران که از موضعهای اندراست فرود آمده صف راست کرد - و لشکر حصرت پیر قریب به پنج شش هزار کس بود صف آراستند - هور حصرت بدولت سوار نشده بودند که حاجی محمد سلطان نانا قشقه و بعضی دیگر از سلاطین و امرا و یکه خوانان که سردار هراول بودند متوجه یسلِ مرزا گشته - در اندک زمانی لشکر مرزا را درهم شکستند - و مرزا با معدودی چند از راه نارب^(۲) و اشکمش و تالیقان متوجه سر درهای بدحشاں شدند - و مرزا سیگ برلاس که حاکم عوری بود و چند دیگر مثل ماوس^(۳) سلطان از سلاطین قراق و از امرای مرزا سلیمان و محمد قلی برلاس هم درین منزل حصرت را ملارمت نموده بعایات پادشاهانه سرافراز گشتند - لشکریان ایماق را اسپ و یراق گرفته تصدقِ حصرت گذاشته - هیچ یک را نکشتند - و نایرید بیات یک قطار اشتر مایه مع اسباب الحیه کرده نکابل فرستاد - و از ملارمان حصرت میرک حکیه را تیری رسید از دارالصا بدارالقا شتافت - و بعد از دو روز حصرت از کوتل مشاشان

(۱) بسید اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۵۱ رای واقعات این جنگ ۵

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۵۲ «میرزا سلیمان را پای ثبات رحا بماند - و از

راه ناری و اشکمش متوجه بگی حوست شد» ۵

(۳) در اکبرنامه «اوس سلطان که از بژاد سلاطین مولسان بود» ۵

سواران می‌دهند - و در میان میدان چوب قق - و در یک رخ
 حوب تالاری ساخته - و در درون تالار دو صورت دیگر دران
 حاب حوص در پیش منقلی دارند - یکی مرع کاب می‌کند - و در عقب
 تالار چهار صورت ایستاده و دو صورت نشسته - و در بالای محارحه -
 در دور نام طره مداحی - و در درون حوص نارنجی - و در یک
 حشاحص سواری کشیده - و دیگر از هرمدان نادر مولانا خضر صفای
 است که حشاحص را بست و پنج سوراخ کرده - و نادره کار بی‌دل
 استاد ویس زرکش - سیم و طلا را نوعی ساخته که بیست
 و پنج سیم را ملا خضر در سوراخهای خشخاش کشیده - این چند
 چیز از هرهای این حمله فرستاده شد - و یکسر پنج؟ صفحه از
 کارهای رنگیاست فرستاده شد - و یک صفحه تصویر قلم سیاهی از کار
 فصایل مآب نادر العصر مولانا دوست مصور که بست قدم ملازمت
 دارد - و در تصویر مانی رمان - و در تذهیب نادره دوران - و در
 خط بری و تحریر نیشه و بطیر است فرستاده شد - و یک صفحه
 از کارهای میر سید علی مذکور - و یک صفحه از کارهای مولانا
 عبد الصمد که روز نورور ساخته - و یک صفحه تصویر کار
 مولانا درویش محمد - و یک صفحه کار مولانا یوسف فرستاده شد -
 انشاء الله تعالی بعد ازین هزار کارهای هرمدان و هرهای بیدلان
 فرستاده خواهد شد .

مصّف این مختصر است دادند - و کاتب آن مسوده را بحس درین مختصر
 نقل کرده برین موحن جمعی از بی بدلان و هرمندان دوران که در
 عراق و حراسان خدمت رسیده بودند و بالطف بیکران سرافراری یافته
 در شهر شوال سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) ملارمت آمدند -
 و اکنون بانواع نوارشها سرافرار شدند و دایم الاوقات بمر محالست
 از اقران و امثال امتیاز تمام دارند - ارا حمله سیادت مآب فصیلت
 ایاب نادر العصری میر سید علی مصّور است و در تصویر بطیر ندارد -
 و در یک میدان خوگان باری ساخته و دو سوار برو ایستاده و در
 یکسر یک سوار حولان کرده می آید و بر یک سر سوار دیگر ایستاده
 و پیاده خوگانی بدست او میدهد - و بر هر سر رخ دو میل خوگان^(۱)
 باری و بر هر گوشه رخ این بیت را نوشته -
 درون دانه صد حرم آمد حبابی در دل یک ارر آمد
 و در پایان العد سید علی فی شهر رحب سه ۹۵۹

دیگر فصایل مآب فرید الدهر مولانا عد الصمد مصّور شیرین
 قلم است که گوی سقت از اقران برده - در یک برخی
 میدان وسیعی ساخته که جمعی خوگان باری می کسد - دو میل در
 یک طرف و دو میل دیگر در یک طرف - و هفت سوار خوگان
 باری می کسد - و سر پیاده در حلو سواران که خوگان بدست

(۱) در اصل سحه دو بر سر هر رخ دو میل خوگان،

و سق بخواند - و آخر بمشار الیه بموجب قرار داد عمل فرمودند -
و حکیم مشار الیه در سلک سپاهیان درآمده در هد بخاگیر حوب
سرورار گشت - و پیش از لشکر بلخ میر عبد الکریم حفری که از صعت
کیما هم وقوفی داشت و ملا روح علی که او هم از محوم صاحب وقوف (بود)
تکامل آمده در لشکر بلخ در رکاب بودند - و چون در مجلس در باب
فتح ماوراءالنهر بعضی سخنان بلند گفته بودند و در ثانی الحال برعکس
ظاهر شد - بعد از مراجعت بلخ ملا روح علی ظاهر نشد که نکاح رفت - میر
عبد الکریم در بدحشان چند وقتی در ملازمت حرم بیگم حرم
مرزا سلیمان بود - و آن حا هم بعضی سخنان خلاف گفته بوده و آخر
ظاهر شد که حرم بیگم - مشار الیه را سته در آب ککچه انداخته - چون
خود را سید می گفت و این حا و آن حا دروغ گفته بود و دروغ گو
دشمن خداست حرم بیگم بر مصمون این بیت عمل نموده -

تو نکونی کن و در آب انداز

و میر سید علی و ملا عبد الصمد شیرین قلم و خرم محله کاری و صنعتی
که دران ایام کرده بودند بطر کیما اثر در آوردند - و حصرت چون
غایبانه سواب رشید حان پادشاه قاشعر خصوصیت داشتند لایق دیدند
که آنچه آجماعت بطر اشرف درآورده بودند رشید حان مذکور فرسند -
و کتابتی که بحان مذکور نوشته مع اسباب از کابل فرستاده بودند - ملا
عبد الصمد شیرین قلم در لاهور در تاریخ به صد و بود و به به نایرید که

جماعت را نکابل بیارد - و بعد آن ملا محمود شیروانی که آمدن او را نکابل اقبال نکردند سب آنکه از علم ریاضی که حصرت را درکار بود او را وقوف چندان بود - و در قدهار ماده نوکر بیرم حان شد - و میر سید علی و ملا عد الصمد و ملا خر مخلص بعد از مراجعت لشکر بلخ چهل روز گذشته بود که مع حواحه حلال الدین محمود نکابل آمده بپایوس سرافرار شدید و بانواع عیایات همگان ممتاز گشتند - و آن زمان در میان مصوران سرآمده ملا دوست بود که بجهت شراب که شاه توبه کرد خود را نتواست گذراند - بی رحصت ملا رمت مررا کامران آمده بود - و آهائی که درکار وقوف داشتند ملا دوست را قرار داده بودند که کوه و درخت به از (۱) مانی کشید - وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ - و ملا خر مخلص بعد صفت صحافی که خوب میداست بریحی را صورت سواری کده بود طبل ناری در پیش رین و جانوری در دست سوار و حشاش را بیست و پنج سوراخ کرده بود و از همه سیم (۱) گذرانده بود که مردم در محل تماشا سیمها را مشخص می شمردند - و در هم امسال فرمان عالی شان باسم شیخ ابو القاسم استرآبادی که علم ریاضی را خوب می داست صادر شده بود - ملا عد الصمد و این جماعه بچند روز مع برادر خود که او از حکمت وقوف داشت بپایوس سرافرار شد - و حصرت تعظیم شیخ ابو القاسم هم بجا آوردند بجهت این که قرار داده بودند که شاگرد او شوند -

(۱) در اصل سحه کرم حورده است .

شمشیر برید - هرچه ایشان بویسد شمشیر هر یک شما را سفارش ایشان معلوم خواهد شد - و قورچیان یک روز پیشتر از آن که حاجی محمد کوکی هراولان مرا سلیمان در اندراب حگ کند - سرکرده این قورچیان حواجه معظم تعالی میرزا حلال الدین محمد اکبر بود - هراولان میرزا سلیمان چند مرتبه جنگهای مردانه کردند - و بعضیها رنجی شدند - بعد از گرفتن بدحشان قورچیان را در قلعه طهر حصرت - محصرت شاه سفارش نموده رحصت فرمودند و ولد بیگ را از مواضع استالاف که در بالا گذشته مشارالیه بعد از آن که اسپ بدو سپرد باعامات پادشاهانه سرافرار شده رحصت یافت *

در حین رحصت دو فرمان مشارالیه سپردند - یکی میر سید علی و ملا عبد الصمد مصور را طلب فرموده بودند - و یکی دیگر باسم ملا قطب الدین پدر قاضی علی بخشی صادر شده بود - مشارالیه بجهت ضروریات که داشته نتوانست که احرام ملا رمت بدد - و میر سید علی و ملا عبد الصمد چون بر مصموں فرمان سرافرار شدند در روز بلکه در ساعت متوحه پانوس گشتند - و ملا محمد شیروانی و ملا خر محمّد پیر نایشان همراه شد - و چون قندهار رسید عرصه داشت ایشان در کابل بنایه سریر اعلی رسید - و حواجه حلال الدین محمود اوهمی که او را در آن وقت از میر سامانی برآورده تربیت نموده بخشی بیگی ساخته بودند - و جمعیت خوب داشت - و راه قندهار محاطره بود باران مشارالیه را تعیین فرمودند که این

رستم و مستی فراق را به پیش دولتحاه آوردند - و بخت این گناه
 و تقصیرات که در همد کرده بودند حصرت از پیش حانه برآمده تیری
 شاه رستم انداختند و فرمودند که هر که مرا دوست می دارد برید -
 حواجه معظم و حسین قلی سلطان مهرداد که ردیک بودند در ته
 شمشیر گرفتند - و مستی فراق را حکم شد که در ته پای فیل
 مرا یادگار براندارد - او فریاد کرد که در بعل من کلام الله است
 بگیرد - حصرت فرمود که به بید که راست می گوید - چون دست
 در بعل او کردند کلام الله ظاهر شد و به برکت کلام الله او از کشتن
 خلاص شد - و بعد از فتح همد قصر دیوانه مشار الیه را در بداؤن
 کشت - و بعد از آن حصرت از حواجه ریواس کوچ کرده در قرا ناع
 فرود آمدند - و از آن جا کنار آب قورند فرود آمده - صیادان آب ماران
 جمع شده شکار ماهی فرمودند - و از آنجا کوچ کرده از کوتل همدو کوه
 از راه بو در اندراب چار ناع علیقلی اندرانی رول فرمودند - و در
 محل گذشتن کوتل بقدری رسوس شد اما بحیر گذشت - و در هم امسال
 ولد بیگ قورچی تکلوا اسپ و سراپا از برای حصرت از پیش حصرت شاه
 آورده بود - و سراپا را در ناع مواضع استالف که یکی از دیهای کوه دامن
 از کابل است حصرت بدولت پوشیدند - و دلو قاسم برادر ولد بیگ
 مذکور با چند قورچی مثل جعفر بیگ و حسن بیگ و توغان بیگ و غیره
 در پیش حصرت شاه دعوی شمشیر کرده بودند - و حصرت شاه آنها را
 بولد بیگ سپرد و فرموده بودند که بروید پیش برادر من همایون نادشاه

حواحه کلان بیگ و حسین قلی سلطان مهردار و خوجه ایوب و ناتو بیگ بودند - نیم شب گذشته بود که بدگان حصرت بخت طهارت رحاستند - و پای مارک ایشان درهم پیچید و پشت بایوان داده ساعتی ایستادند - و حواحه حلال الدین محمود میر سامان بود عرصه داشت کرد که حیف باشد که مثل شما پادشاهی لطیف چیری بخورد که در رنگ اطفال پای درهم پیچد - حصرت فرمودند که رحمت باد - دیگر بخواهم خورد - دیگر در مجلس به شستند - و صاحب عملا عند الباقی و میر برکه اعتراض ورستادند که این سخن که حلال الدین محمود بما عرص کرد از شما لایق بود - و اراں تاریخ چندانکه حیات بود مکینی که نشه داشت هرگز بخوردند - و حلق و انصاف بدگان حصرت را از بصیحت حواحه حلال الدین می توان فهمید که تا چه مرتبه بوده است - آخر الامر چون معلوم شد که مرا سلیمان هیچ وجه بپایوس حصرت بخواهد آمد بدگان حصرت در حورای^(۱) همین سال متوجه بدحشان شدند - از کابل برآمده در حواحه ریواس رول فرمودند - رور دیگر حصرت حواحه حان محمود در همین مرل تشریف آوردند و فاتحه خواندند - حصرت را رحمت بدحشان کردند - و شاه رستم لگ و شاه بداع و مستی فراق که رفت بدحشان اتفاق کرده بودند - شاه بداع را یکتا پنهان ساختند - و شاه

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۵ : حصرت جامانی اوایل (۹۵۳) هجری و پناه

و سه عانِ عرمت هوب بدحشان معطف فرمودند ، و

بطور پادشاهی می آید و در آن کلاه و کلاه و در کلاه و در کلاه
 شاه حسین شما گشته و رساند که اگر شما حمت کرده و در کلاه
 بروید و ایشان را بگویند من بگویم شما مدغم و در کلاه و در کلاه
 عقلی این معنی را قبول کردید و ما حمت آن شمع که در کلاه و در کلاه
 عراق رفته است بیکان کشنده کرمک و در کلاه و در کلاه
 امثال این گاهان و شده و در کلاه و در کلاه و در کلاه
 وجه نمی توان گذاشت و در کلاه و در کلاه و در کلاه
 میرا را نکشد و محمد علی گشت و در کلاه و در کلاه
 مرا یادگار ناصر را چون می کشد و در کلاه و در کلاه
 قاسم^(۱) موحی سرآمد و مسار آنه چون و میوه و در کلاه و در کلاه
 مرا را کشت و در کلاه و در کلاه و در کلاه
 مرا را در خاک کرد و در کلاه و در کلاه و در کلاه
 نگورخانه ناصر مرا بردد و

یک شبی بدگان حضرت با همی در ایوان ارجمند و در کلاه و در کلاه
 فرمودند و در کلاه و در کلاه و در کلاه
 عد الباقي صدر و فرجه خان و مصاحب بیک و منار و بیک سران

(۱) ارک در رجه انگلی و موحی و و سه

(۲) در اصل سعه و در کلاه و در کلاه و در کلاه

(۳) در اصل سعه و موحی و و سه

* بیت *

سلطان چعتی بود گلِ گلش حوی
 ناگه احش سوی حان راه بمون شد
 در موسم گل عرم سهر کرد ارین ناع
 دل عچه صمت در عم او عرقه بخون شد
 تاریخ وی ار بلبل ماتم رده حستم
 در ناله شد و گفت گل ار ناع برون شد

چون چند مرتبه بواب مرزا سلیمان که در بدحشان بود فرامین فرستادند که آمده حصرت را در کابل ملارمت کند - و او هر بار بوعده و وعید میگدرانده ملارمت یامده بود نکشش شاه قاسم تعائی خود و مطهر کوکه مرزا عسکری - که هر دو فرار نموده بودند و بمرای مذکور گفته بودند که بمجرد رفتن بکابل تعیر بدحشان خواهد داد و شما را مقید خواهد کرد *

فصل دوم

در آخر سه نه صد و پنجاه و سه بود که بدگان حصرت قریب سی گاه بمرزا یادگار ناصر نوشتند - ار حمله گاهان یکی این بود که در فتح قلعه چمپایر بحریه درآمده بودیم و حکم کرده بودیم که کسی بیحکم بدرین حانه بیاید و شما بی حکم آمده ار نکاولی که بما آش حاصه آورده کوریش فرستادند - ما ار هر حس حریه در خوانی گذاشته شما آش فرستادیم - و شما همت نموده یک مطهری ار آنجا برداشتید و خوان را تمام به نکاول دادید - و این نظر

و اقبال در ایوان ارته باع برول فرمودید - و بعد اراں حکم شد که
 امرا چار باع را آئین بندید - و بیگماں و عوراتِ امرا ارته باع را
 تا چهل رور آئین بدمی برداشت - و در همین آئین بدمی حضرت مریم مکانی
 مع اورق و مررا یادگار ناصر ار قدهار تشریف آوردید - سب این
 آئین بدمی محص ار رای حته^(۱) سوری شاهراده عالمیان حلال الدین
 محمد اکبر مررا بود - و دران ولا مررای مدکور چهار ساله بودند و پنج
 ساله نشده بودند - و بعد ار چند رور متوحه سیر حواحه ریگ روان
 شدید - و در بالا دو کس دو کس را کشتی می انداختند و حود
 بدولت نامام قلی قورچی کشتی گرفتند - و مررا همدال و مررا یادگار ناصر
 هم یکدیگر کشتی گرفتند - و امرا و سلاطین همه دو کس دو کس کشتی
 گرفتند - و اراں حا بدولت سیر ارعوان رار بحواحه سیاران رفتند -
 و آئین بدمی در اوایل نه صد و پنجاه و سه بود که چغتای سلطان که
 یکی ار سلاطین معل بود و در کمال حس و لطافت - و حضرت را
 باو تعلق خاطر بود - و مررا همدال و مررا یادگار ناصر اظهار رقابت
 می نمودند - و ار کمال لطافتی که داشت همه کس را توحه قلی بمشارالیه
 بود - در فصل گل ار دارالصاء بدارالقواء رحلت نمود - و مررایان
 و جمیع امرا در تکسین و تابوت او حاضر بودند - و میر امانی معیجه
 جهت او تاریخ گفته - این است -

حضرت بدولت و اقبال در درون قلعه کابل برول فرمودند - و بعد ازان
 شهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا را انکها ملارمت آن حضرت
 رساییدند - و همشیرها و بیگمان و هرکس ازان جماعت که سست بدگی
 آنحضرت داشت بپانوس سرافرار شدند - رور دیگر در حرگاه دیوانخانه
 مررا کامران که در ارک برپا کرده بودند قرار گرفتند - امرای مررا که
 دی رور ملارمت سرافرار گشته بودند و حواین که در رکاب همایون
 بودند و حمی دیگر از امرای مررا کامران که ملارمت مشرف شده بودند
 امروز آمده بپانوس حضرت سرافرار شدند - و بانواع التفات و عیایات
 پادشاهانه بمتار گشتند - باقی رستان را در ارک بصحت گذراییدند - و بعد
 از فتح کابل ده رور بلکه یکم هفته شده بود که موید بیگ دولدی در
 حویلی رح قاسم برلاس از دارالصاء بدارالنقاء رحلت نمود - و جمیع
 سپاهی و رعیت متفق اللفظ گفتند که بفاق تمام از دربخانه همایون
 بادشاه بر طرف شد - و حالا هد برودی مسخر حواهد شد - و هد که از
 دست رفته بفاق مشار الیه رفته و بفاق مررایان - و در حی که خود را
 از قلعه قدهار انداخته بپانوس مشرف شدم ده هزار ترکان که نکومک
 آمده بودند همه متفق اللفظ گفتند که شیطانی که در میان مردم عالم
 می گوید موید بیگ بوده است - امید که مکیر و نکیر بخلاف
 سخنان مردم عالم - آشنائی کرده باشد ۛ

و اول بهار اسباب کارهاها نارته ناع فرستادند - و اهل
 حرم بر بدین ترتیب متوجه ناعهای خود شدند - و حضرت بدولت

و التماسات که مررا کامران کرده بود معرض رساییدند - هیچ یک بدرجۀ قبول یفتاد - و حواحبها برگشته بملازمت مررا کامران رفتند - و لشکرها از هردو طرف معطل بود که شاید صلح شود - و حصرت بدولت نشسته بودند و انتظار حواب حواحبها می بردند - باز دیگر که حواحبها بملازمت حصرت مشرف شدند و حکم که حصرت بمرا کرده بودند بخود قرار بداده و التماس که مجدداً مررا کامران بموده حصرت قبول نموده بودند - و قرار یافت که این مرتبه حواحبها بروند اگر مررا حکم قبول نکند دیگر بیاید - آخر الامر چون محصرت رسید که آنچه حصرت بحواحبها فرموده بودند مررا قبول نکردند - حصرت بدولت سوار شده متوجه لشکر مررا شدند - چون لشکر مررا از صلح مایوس گشتند همان رمان فوج فوج متوجه پابوس حصرت شدند - از بمار عصر تا بمار شام - غیر از لیل آفتابوچی ازین پبهرار کس که مررا داشتند هیچکس همراهی نکرد - و چون شام شد مررا فرار را عیست ستمرده نازک کابل درآمده مررا ابراهیم ولد خود را همراه گرفته از راه بیی حصار متوجه عربین شد - و اراں حانه بکر رفتند - چون بحر محصرت رسید بانوس را طلبیده حکم فرمودند که تو در شهر برو و مادی کن که سپاهی وعیره دست انداز نکند - و این فتح در دهم رمصان آخر سه^(۱) ۹۳۲ واقع شد - و بمار حقت بود که

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۴۳ ارطام نامه که در شب سیزدهم آذر ماه حلالی

موافق شب چهار شه دوازدهم شهر رمصان (۹۵۲) هجری و سحاه و دو باید آسمان فتح کابل

(که مقدمه فتوحات ن اداره است) روی داد، ه

عقب قراولان رسیده - نابوس فریاد کرد که چه مردم آید و کجا میروید -
 حواب دادند که مردم حصرت همایون بادشاهیم و بر سر میر را می رویم -
 نابوس در حواب گفت رحصت می شود که من ملارمت حصرت مشرف
 شوم - ایشان گفتند چرا نه - از آمدن نابوس همه را یقین شد که گرفتن
 کابل میسر شد - و نابوس همان رمان در تنگی حواحه سته پناوس حصرت
 مشرف شد و سرافرار گشت - دلداری یافت - مرا همدال را
 ملارمت نمود *

چون حصرت نمار اشراق را نا تمام رسانیدند نابوس بموقف
 عرص رسانید که وقت توقف بیست بدولت سوار باید شد - حصرت
 اسپ طلیده سوار شدند و اردو را حکم کوچ شد - چون حیدر سلطان
 شیبانی در یورت شیخ علی فوت شده بود علیقلی و بهادر پسران
 مشار الیه هور از تعزیت ریامده بودند - و علیقلی دران وقت سرچی
 بود و بهادر پرواچی - حصرت در محل سوار شدن ایشان را طلیده
 عنایت پادشاهانه فرموده از تعزیت بر آوردند - و لشکر بعد از قراول
 و هراول در یسل درآمده متوجه کابل شدند - و در لشکر حصرت تب سیک
 (تب سیک) بسیار بود و اکثری بر شتر سوار بودند - چون ردیک بموضع
 قرعه رسیدند فاصله میان لشکر حصرت و مرا کامران به نیم گروه بیش
 بود که حصرت حان محمود و حواحه عند الحق و حواحه دوست حاوید
 و جمیع حواحه ها که دران وقت در کابل بودند ملارمت حصرت آمده

از امرای چند بیاید از حیون او گذشتم اما از مال او خواهر گذشت -
 و حیل مذکور التماس گناه فاسد سلس میر آتش بر آورده - و او من ممان
 آمیز صادر شد - و سید عباس از ولایت حصار شاهان دور - و دران ولایت
 میر عرص میرا کامران بود - و از امرای معرب میرا بود - و میر فزول
 عایت آمیز صادر شده بود - این سه فرمانده اند و جمعی آورده بود -
 که در بالا ذکر کرده شده - و نکاس شب بود که شاه بی سات که
 به ماوس جهت تمام داشت مسار اله را ملک آورده (۱) فرمان که عند اله
 آورده بود - سید عباس و فاسد سلس در حصار حیون بگ حاصر
 شدند - و مقصود فرامین که اسم اشان مسار شده بود - مقصد
 و بخود قرار داد و اتفاق بود که - حرمت حضرت مبرور - حیون
 صاحب قراولی بیت ماوس بگ بود - و حضرت از سگی حواحه سه
 در بواجی از قندی فرود آمده بودند - و ماوس علی نصاح با حمت
 خود و شاه ردی بیات و بدف - نگاه میبرد - دران حمت همراه بود -
 چون بموضع دوری که دران ولایت حاکم فرمایان فراول بود - رسیدند وقت
 طلوع آفتاب بود که قراولان حضرت بدنا شدند - و جمعی بگر هراولان
 لشکر حضرت مثل الع و مرا و شیر افک ولد قوج بگ و حاجی
 محمد سلطان بابا قشقه و فصائل بگ برادر و اب مهم بگ ولد
 میرم بگ اندحای و سید برکه و جمعی دیگر از حواین و سلاطین از

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۳۳ و سگی حواحه سه .

بهرام سقا نام هاده - صاحب دیوان است - و آن دیوان مقول خاص و عام است - و دیوان فارسی شاه قاسم انوار و دیوان ترکی شاه سیمی را تتبع نموده متوجه ترکستان شد - آنصوبه را ارو گرفته مررا حصر حان هرا ره داده بودند که محافظت راه قندهار و عربی نماید - بمشار الیه عورید و صحاک و نامیان که آن هم ولایت کابل است عوص داده بودند - چون در حلکه دوری ملازمت مررا کامران مشرف شد فرمودند که در رفتن قورید آن مقدار توقف نمائید که تا مهم لشکر صورت یابد بعد ازان خواهی رفت - و سده درگاه دران وقت ملازم کسی بود - در ملازمت برادر سقا می بود - درین لشکر همراه بود - و رور دیگر عند الله نام حانه راد حیل بیگ آمده بیر فرمان حصرت که از یورت شیخ علی نوشته بودند همراه داشت .

در حیی که خبر حصرت شهرت کرد که از قندهار بدولت متوجه کابل شده اند حس دوله سلطان ملقب باق سلطان قرات حصر حواجه سلطان که داماد حصرت فردوس مکانی بود و مررا کامران داماد خود ساخته ولایت عربین را ناو عایت فرموده بودند و حیل بیگ برادر ناوس را اتالیق مشار الیه ساخته - چون بحیل بیگ خبر تشریف آوردن حصرت در یورت شیخ علی رسیده - از عربین فرار نموده خود را ملازمت حصرت رسانید - و گناه ناوس را التماس نمود - حصرت فرمودند که اگر پیش از امرای مررا بیاید حون و مال او را بخشیدم - و اگر بعد

حس علی ایشک آعه محصرت سمارش مهتر رفیق طوسکمی
 سلطان محمد قراول ملقب کرده بودند و یکی دیوان شلقدار
 بقیق ار خدمتگاران ردیک مهتر هریه آندار
 سلطان محمد کان لعل شاه بود بایرید کوبانی
 مهر محمد قراکور سمدر ایرج
 ملا اسد مشرف شاه ولی نکاول ترسون برلاس
 مهتر واصل حواجه عبدالمجید مشرف شاه قلی مرزا عسکری
 مهتر وکیله باورچیجابه که در بیگ محمد آحجی تحویلدار
 سید عارف توشکچی هندوستان محمد قلی آحجی
 مهتر سکهای که بخطاب آصف حانی سرورار علام علی شش انگشت
 فرهاد حانی سرورار گشت سسل میر هارار که
 شد کومش بخطاب صفدر حانی
 مهتر ایس حریه دار کوچک سرورار شد
 مهتر ساکه رکادار اشرف ملقچی؟ مهتر آتش
 مهتر چولی فراش که محب سرتاهی پهلوان محب حب عسس
 در رنگان در مجلس مهتر بابا حان فراش قددهار
 اول حصرت شاه مهتر جوهر آفتاویچی حواجه عبر
 حمی دیگر ار بیگجهها و یکه حوانان قریب بدو هارار کس در ملارمت
 بودند

چند رور نقدهار رسیدد - و امرای مررا کگش دادد که قندهار را		
ار بیرم خان بگیرد - مررای مدکور باین راصی شد - و مررایان و امرای		
که در محل روان شدنِ کامل در ملازمت بودند بموجب تفصیل دیل -		
مررا همدال	شاه قلی بیگ قرات	محمد علی میر حاکا که
مررا الع	نارنجی سلطان	بخشی بود
مررا عسکری	حیدر محمد آخته بیگی	ساقی طوق بیگی
حواحه معطم	مقصود بیگ آخته بیگی	شیخ سهلول چولی
قاسم حسین سلطان شیبانی	ولدرین الدین سلطان	نظر شیخ چولی
شیر افگی ولد قوج بیگ	شاملو	مررا قلی چولی
موید بیگ دولدی	ملا عبد الباقی صدر	شاهم بیگ ولد نانا بیگ
فصایل بیگ	ترکستانی	حلایر
اسمعیل بیگ	میر نور الدین محمد ترخان	سلیمان قلی ولد شیخ علی
میر سید برکه	قاصی حامد قاصی اردو	حلایر
عاقل سلطان	حواحه حلال محمود اوپی	تولک قوچی
حیدر سلطان شیبانی	چعتائی؟ اورنگ	عطا بیگ برادر مشارالیه
علیقلی و هادر فرزدان	اراهیم ایشک آغا	درویش محمد حلح حاکم
مشارالیه	محمد قاسم موحی میر بخشی	قلعه بست
حسین قلی سلطان برادر	حواحه رشیدی دیوان	علی دوست یساول ولد
احمد سلطان شاملو	نانا دوست بخشی	حس علی گُرد

خواهد بود - و عهد و شرط و خصوصیت هماغست که در محل ملاقات قرار یافته - و بعد ازان همدال مررا و الع مررا و جمیع حواین و سلاطین جمعیت نموده بدر قلعه قندهار رفتند - و امرای قزلش چون کومک بودند و حکم داشتند که بمردم حصرت راع کسد از طرف دیگر از قلعه برآمده رفتند و متوجه اردوی شاه شدند - و از امرای کومک چندی که برصای خود بطریق ملازمت بپاپوس سرورار گشتند حسین قلی مررا شاملو برادر احمد سلطان حاکم سیستان بود که در همان مجلس حصرت - مشار الیه را مهرداد ساختند - و شاه قلی نارنجی و مقصود مررا آخته بیگی شاملو پسر رین الدین سلطان - و بدگان حصرت بدولت و اقبال در ارک قندهار برول فرمودند - و این فتح در سه ۹۴۱^(۱) بود - و بعد از چند روز قندهار را بواب بیرم خان بهارلو عایت فرمودند - و قلات و بواجی را بواب قاسم حسین خان شیبانی عایت کردند - و رهین داور و آن حدود را قل اریں مررا الع که از مررا کامران از کابل گریخته آمده بود عایت فرموده بودند - و اوراق و سپهی را بحصرت مریم مکانی سیرده در قندهار گذاشتند - و خود بدولت و اقبال با جمیع لشکر نصرت مآثر متوجه کابل شد - و معم بیگ در بدخشان بود مررا یادگار ناصر همراه شد - بعد از

(۱) در اصل سده در همدسه سه ۹۴۱ داده اما این صحیح نیست در سه همد و پنجاه و دو

قندهار فتح شد و بعد قندهار تشریف بکابل برد و در دوازدهم ماه رمضان همد و پنجاه و دو فتح کابل روی داد - بسید اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۴۳ و ایضا تاریخ شاهی برای واقعات

چند روری آسوده شود و از سپاهی بر نمی نگرناو همرا شود
چند روری توقف نمودند - و مررا همدال هیچ چیزی متید نأشد، کوچ
بر کوچ متوحه قدهار شدند - چون مررا الع و آن حماة از راه گردیر متوحه
قدهار شده بودند - در اندک زمان ملارمت مشرف گردیدند و عايات
و التغات حسروانه سرفرار گشتند - و ولایت رمین داور را مررا الع
عايت فرمودند - و مررا همدال هم از راه تیری پناوس سرافرار
گشت - و جمعیت حصرت رور برور افروں می شد - و مردم قلعه را
برعکس از - تحت روی می داد - و نواب حوراده بیگم که بالچی گزی
رفته بود مررا عسکری را صاحب سیار نموده - قرار بر صلح شد که
قلعه را سپارد - و قلعه قدهار را به پسر شاه و امرای نرکان سپردند -
بعد از اندک فرصتی مررا مراد ولد حصرت شاه از عالم رفتند -
و دولتخواهان حصرت چنین صلاح دیدند که امرای حصرت شاه را رحصت
داده قدهار را بگیرند - و اورق^(۱) را گذاشته نکابل بروند - و شاه
چیزی نوبسند که چون هور عربی و کابل میسر بشد و جای دیگر که
کوچ و اورق خود را توان گذاشت بود ناران قدهار را چند روری
بطریق عاريت نما گذارند - و امرائی که بعیر رصا ملارمت آمده اند اگر آنچه
حلاف آن مقدمات که در ملارمات قرار یافته بعرض رسانند مسموع

(۱) ارق - اوروق - اوراق بمعنی حرگاه - ولس - لککو رسکو لثم حلد اول

لایق بدید و حرم بیگم کوچ مررا مشار الیه را مع مررا ابراهیم رحصت فرمودند - و بعد از چند روز دیگر الع مررا شیر افگی بیگ و فصایل بیگ سپرده بودند که هر هفته یک کدام نگاه میداشتند بیکدیگر اتفاق نموده مررای مذکور را برداشته راه گردیر قندهار گریختند - از نار ناگشت مررا سلیان و رفت شیر افگی و غیره بطرف قندهار هراس سیار پدید آمد - و در فکر رفع کردن این کلفت بود که بعد از چند روز دیگر مررا یادگار ناصر بطریق سیر بطرف پای ماره رفته - نمار حقت خبر رسید که مرزای مذکور متوجه بدحشان شد که از بواجی دیهای قور - و راه گریو و رمین داور بحاس قندهار پاپوس حصرت مشرف گردد - مرزا کامران از استماع این خبر کلفت سیار کشیده در صدد این شد که جماعه فرستد که در مابین کابل و بدحشان مررا رسیده برگرداند - یا مررا راشکست دهد که بحمیت بحاس قندهار بتواند رفت - آخر بواب مررا همدال را تعیین نمودند که از دنبال مشار الیه رفته برگرداند - و مررای مذکور هم از کوتل مار گذشت - خبر مررا کامران رسید که مررا همدال هم مثل مررا یادگار ناصر متوجه قندهار شدند - مررا کامران را چون بخت ^(۱) بمخالفت حصرت بخت آشیانی برگشته بود هر کار که می کردند موافق نمی آمد - چون تیره شود مرد را روزگار همه آن کد کش بیاید نکار چون مررا یادگار ناصر به بدحشان رسیدند و حواستند که اسپان لشکریان

(۱) اصل سحه ، بخت مخالفت حصرت بخت برگشته ، مرقوم است .

شدید - چون مرا کامران رحصت فرموده بودند که بیرم حان
 مررایان ملاقات نماید مرا سلیمان را اندرون قلعه در حانه قاسم محصل
 نگاه میداشتند بیرون آورده ساع حلال الدین بیگ که در پهلوی ناع
 شهر آراست بردید - بواب مذکور آنجا ملازمت نموده فرمان و سروپای
 حصرت و کتات حصرت شاه را گذرایده قصیه اسپ بوری حیق را بعرص
 رساید - و رحصت حاصل کرده رور دیگر به حلکه^(۱) سیاه سنگ رفته -
 مرا یادگار ناصر که از بکر آمده بود رفته ملازمت کردند - و تا سه پاس
 شب در ملازمت مرا بودند - و سب بیشتر بودن در ملازمت این
 بود که در هد بیکدیگر خصوصیت داشتند - و بعد از چند رور
 حواب فرمان حصرت شاه و کتات نوشته بواب بیرم حان حواله
 کردند - و بواب حوابرا ده بیگم را از قیل خود بطریق ایلچی گری
 همراه بیرم حان نموده بقدهار ملازمت حصرت فرستادند -
 و بده درگاه نایب دران اوقات در خدمت برادر درویش بهرام سقا
 در گردیر بود - چون بحر قیل قدهار و جمعیت حصرت و رور کومک
 قزلش در کابل شهرت تمام یافته سپاهی و رعیت را ددعه ملازمت
 حصرت شد - تدبیر^(۲) در لشکر مررای مذکور پیدا شد - مرا کامران از
 امرای خود کنگش طلبیدند که مرا سلیمان و مرا همدال و مرا الع را که

(۱) حلکه بالضم و سکون لام و کاف فارسی مرعار - فرهنگ اندراج جلد اول

صفحه ۸۳۱ و حلکه ساه رنگ مرعار است در مشرق کابل - بیورج - جلد اول صفحه ۳۶۲

نوٹ (۳) °

(۲) در اصل سحه و مرید ° °

انکه^(۱) نواب ایشان بود و حیجی انکه که کوچ میر شمس الدین محمد عربوی که انکه مررا مدکور بود مررا را از حرم بیگم مدکور برآوردند - و بیرم خان و حمی که همراه بودند کورش کردند - همه حصرت مررا را ملارمت نموده - حصرت مررا همه را دلداری دادند - و انکه مدکور باعث این سخنان بود - بعد از تسلیات خان مدکور را بشستن حکم شد - و شاهزاده عالمیان را کار گرفتند - و مردم که همراه خان مدکور بودند تسلیات بخای آورده پاپوس سرافرار گشتند - و بده درگاه دران حماعت بود - تا یکپاس در ملارمت حصرت مررا بودند و اسپ و سروپا و فرمان که آورده بودند گدرایدند - نواب بیرم خان پرسیدند که مررا ام چند ساله شدند - ما هم بیگه عرص کرد که شب^(۲) دوشه ششم بهصد و چهل و شش در عمرکوٹ حصرت تولد کردند تا این تاریخ سه ساله و شش ماهه شده‌اند - و این تاریخ محط حصرت حت آشیانی هم نوشته بودند که در کابل نظر درآمده - بعد از آن رحصت یافته متوجه مرل

(۱) انکه بمعنی دانه برای مرید محقق بسند رحمه انگلیسی آبن اکری از لاجر

صفحه ۳۳۱

(۲) در اکبرنامه صفحه ۱۸۳ شب یکسه پنجم رحب (۹۴۹) بهصد و نه تاریخ ولادت داده و بر در همان نام مصفه گلدن صفحه ۵۹ نوسه که تاریخ چهارم شهر رحب بهصد و چهل و نه وقت سحر روز یکشه اکبر مولد شد - برای مرید محقق بسند رحل ایشانک سوسانی اف نگال سه ۱۸۸۶ صفحات ۸۸-۸ و هینوریکل اسدیران^۱ مل بومسمنک مصفه هودنوالا و رحمه طقات اکری جلد دوم صفحه ۸۹ نوٹ ۵۳

می‌گذشت کس دیگر بران مطلع بود - و در سر دیوان قراچه حان و مصاحب بیگ که دران ولا برادر گفته ناو پوستین داعو داده بودند و مارز بیگ که برادر مشار الیه و سید عاس و نابوس و حمیل^(۱) و خالق ردی و حیدر^(۲) دوست مقل قاجی و کلی وعیره ار امرا و دیوایان و بیگه خوانان همه در سر دیوان نشسته بودند - سه چار گهری بلکه یکپاس بصحت گذشت - و بیرم حان بعرض رساید که بجهت مررایان اسپ و سروپا و فرمان آورده ام چه حکم می شود - و نابوس را طلب نموده فرمودد که فردا بیرم خان ندیدن مررایان می‌رود تو همراه باش - رور دیگر نابوس ساعی که بواب بیرم حان فرود آمده بودند آمده همراه شد - ملازمت بواب مرا همدال که در حویلی دلدار آعچه که در بواجی حواحه عند الصمد کابلی تشریف داشتند ملازمت نمودند - و فرمان و اسپ و سروپا که همراه داشتند ار حصرت گذرایدند - تسلیات بحای آورد - و دران اوقات مرا مدکور را بچشم بد نگاه میداشتند - رور دیگر باتفاق نابوس مدکور متوجه ملازمت شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا که مرل شریف ایشان در باع مکتب در حانه حوززاده بیگم همشیره حصرت فردوس مکانی آخا می‌بودند متوجه شدند - میان شام و حفتن بود که ماهم بیگه که آعا

(۱) در اصل سحه و حمیل ، بحای حطی مرقوم است .

(۲) در اصل سحه و حیدر دوست مقل مقل قاجی و کلی وعیره ، مرقوم است .

و سایر خادمان ایشان را ملازمت نموده سه رور در روصه توقف نمودند - و ار آنجا کوچ کرده در موضع شیر فرود آمدند - و ار آنجا کوچ نموده بموضع میدان آمدند - رور دیگر اران حا متوحه کابل شدند - چون بواجی موضع اورنگ کلتکی رسیده بودند نابوس بیگ با ملا مقبول که دران وقت بخشی بیگی بواب مرا کامران بود و رمی هرا ره که یساول مرا بود و لطفی سرهدی که ار یتکهای مرا بود آمده بواب بیرم حان را ملازمت نمودند - و راه سر کرده ایشان را در سر حیاناں در باع کلی سلطان فرود آوردند که یک حاب باع باع حواحه دوست حاوند متصل است و حاب دیگر باع چعتای سلطان و حاب دیگر باع حواحه معین و حاب دیگر بدریا - و این حواءه بعد نابوس در باع چادر رده بودند که ار امرای مرا کامران کسی به بیرم حان آشنایی نکند - و بعد ار سه رور که ار کوفت راه برآمدند مررای مدکور و حان مدکور را بچهار باع طلب نموده و جمعی که در خدمت بواب بیرم حان بودند همه تاح پوش بهان وضعی که در میان قرلانش بودند بچهار باع درآمدند - و در حرگاه که دیوان حانه مرا بود ملازمت کرده مصحف پیشکش نموده - و چون مرا بخت کلام الله تعظیم کردند در انشای این فرامین و کتاتهای که ار حصرت شاه و حصرت داشتند بیرم حان بایشان داد - و ایشان بنشسته مطالعه می فرمودند - و جواب و سوال که میان بواب مرا و بیرم حان

حاجا آوردند - و چندی از هزارها قتل رسیدند - و حسین آقا ایلچی
 سحاو سلطان را رحم تیری رویش رسید - و محمدی مررا اسپ که
 بوری حقی نام داشت و رنگ اسپ گهر^(۱) بود و شاه طهماسب مررا سلیان
 فرستاده بودند و محمدی مررا آن روز سوار بود - و آن هزاره که حسین
 آقا را تیر رده بود جمعی دیگر را رحمی کرده بیره خود را حواله او نموده
 تاحت - چون بر دیک او رسید حری^(۲) پیش آمده است - آن حر را آزاد
 حست - و اراں طرف حر - محمدی مررا هزاره را بیره محاکدان دهر
 اداحت - چون بواب مذکور آن حر را پیمودد هژده عرح^(۳) بود تعحبا
 نمودد - و هزاره آن تیر که در کجاں داشت کشاده داد - رسیه آن اسپ
 رسیده بود با وجود آن رحم ده میل راه آمده اسپ افتاد - روز دیگر
 مار عصر بموضع مکیر که از دیهای عربین است رسیدند - و دران
 وقت رئیس خرالدين والد رئیس شمس الدین آخا بود - مهبان لایق
 نموده کیفیت تشریف آوردن ایشان را مررا کامران عرصه داشت
 نمود - همان روز آخا مقام کردد - روز سیوم از آخا کوچ
 نموده بروصه حضرت سلطان محمود فرود آمدند - و شیخ شاهی

(۱) در اصل سحه کهر اما صحیح گهر درون سفر - رنگی باشد مر اسپان را که عربی
 کت گویند - فرهگ اسدراج حلد دوم صفحه ۱۱۵۷

(۲) حر مفتاح اول و سکون ثانی فارسی - شکاف عموماً و زمین سگافه خصوصاً -
 فرهگ اسدراج حلد اول صفحه ۸۱۱

(۳) عرح شاید از لفظ آرش است معنای آن آتش است و آن را سر انگشت دست باشد
 تا مرفق که ندگاه ساعد و مارو است - فرهگ اسدراج حلد اول صفحه ۱۳۲

چون این جماعت رسیدند و حگ واقع شد و بده درگا نایرید هم دران لشکر بود - رفیع کوکه مذکور بدست افتاد و اسباب و اشیای که بود تمام و کمال تصرف این جماعت درآمد - و بعد از دو روز دیگر بار باردوی ظمر قرین ملحق شدند - گوسفند بیشمار و غله بیحد باردو درآمد - یک روز احمد سلطان شاملو حاکم سیستان و حیدر سلطان شیبانی و علیقلی و بهادر فریدان مشار الیه و مقصود بیگ آخته بیگی شاملو پسر ریس الدین سلطان و دوست نانا قوریگی و حیدر محمد آخته بیگی و مهتر یوسف حریه دار و میرک مارستانی و حیدر تیریری ملارمان حیدر سلطان شیبانی همه مکمل و مصلح شده انگیز^(۱) حگ قلعه قندهار بموده چند مرتبه چپقلشهای^(۲) مردانه به پیادهای قلعه کردند - خیلی از پیادهای قلعه صایع شدند - به علیقلی ولد حیدر سلطان شیبانی و میرک مارستانی رحم تیر رسید - و نانا دوست قوریگی و مهتر یوسف شهادت رسیدند - و هر در چند روز پیادهای قلعه برآمده و سوارهای اردو چپقلش می کردند - و بعد از چند روز نواب بیرم خان بچوب نادام تلح که از روضه حصرت امام آورده بود حربه خود ساخته تاحت - و محمدی مرا و سید محمد پکه و جمعی که در خدمت نواب مذکور بودند فراحور مردانگی خدمت

(۱) انگیز برای محمه معنی برانگیجه - و در معنی فرهنگ معنی اراده بوشه فرهنگ

اسدراج جلد اول صفحه ۲۱۳ =

(۲) در اصل سحه حلتش اما لفظ صحیح چپقلش است معنی حگ و در عیانت بوشه که

معنی حگ شمشیر است =

بحال دیگر که در نواحی قلعه بود فرود آمدند - و این در آخر سه ۹۳۰^(۱) بود - و بعد از پنج روز حصرت با اردوی و نانی لشکر تشریف آوردند - و قلعه را تنگ قبل نموده مرچل قسمت کردند - و در همان چند روز موید بیگ و اسمعیل بیگ دولتی خود را از قلعه انداخته بپایوس مشرف شدند - بعد از چند روز دیگر که قبل بود در اردوی طهر قرین بقدری عسرت واقع شد - خبر رسید که رفیع کوکه مرا کامران در حاب رمین داور در کوهی که در لب آب ارجنداب از قندهار واقع شده مع حمی از هراوه و بکدري سکر^(۲) نموده اند - نواب بیرم خان را و نواب محمدی مرا که سیره جهان شاه پادشاه باشد که نواب بیرم خان بهارلو خود را ازان سلسله می گوید - و حیدر سلطان شیانی مع فریدان علیقلی و بهادر و مقصود مررای آخته بیگی پسر رین الدین سلطان شاملو و شاه قلی بیگ نارنجی و سید محمد پکه و حمی کثیر را بر سر سکر رفیع کوکه فرستادند -

(۱) این سه ۹۳۰ غالباً ۹۳۰ که در کتاب نوشته صحیح است زیرا که در روز شش هفتم محرم الحرام سه بهد و پنجاه و دو محمد همایون پادشاه در قندهار برول نمودند - بسید مآثر رحیمی حلد اول صفحه ۵۹۶ - پس اعلی که در آخر سه بهد و پنجاه و یک در ماه دی الحجه این واقعه پیش آمد ه

(۲) سکر بروون لسگر - چیرست که برگرد لشکر یا خانه ها از حار و سگ بوب خانه و غیره ساخته میبای جنگ باشد از عالم مورچال - فرهنگ اسدراخ حلد دوم صفحه ۳۶۳ در اصل سجه و لب آب از قندهار واقع ، و در مآثر رحیمی حلد اول صفحه ۵۹۶ نوشته درین حال خبر رسید که رفیع کوکه مرا کامران در رمین داور در پس کوهی در پشت ارجنداب با حمی از هراوه و بکدري جمع شده نشسته اند ، و در اکثر نامه حلد اول صفحه ۲۲۹ ارقام یافته رفیع کوکه میرا کامران محاب رمین داور پس کوهی (که در لب آب ارجنداب واقع شده) با حمی از هراوه و بکدري مجتمع شده نشسته ه

قول کردند - رور دیگر^(۱) قلعه را بامان گرفتند و کیفیت را بحضرت شاه عرصه داشت کردند - و فرمان جهان مطاع صادر شد که ولد مشار الیه را که تانغان^(۲) به بررگی بخای پدر او قول نموده اند همان طریق حاگیر باو اررانی داشتیم - و بعد از دو رور از فتح قلعه بدگان حضرت در بواجی قلعه برول فرمودند - و در سلک بدگان آستان ملایک آشیان درآمده بدعای دوام دولت اشتعال می نمود - و در همین مهل جمعی از حواین و سلاطین را بطریق یلغار قریب پبحرار کس بر سر قلعه قندهار فرستادند - و فاصله میانه قندهار و قلعه بیست قریب به بیست میل باشد - و رور سیم این جماعت بدرواره ماشور رسیدند - و قبل از آن چون قراولان خبر کرده بودند جمعی برآمده حگ کردند - و جماعتی از حاسین کشته و رحمی شدند - اما از حاسین کسی بای که درین تذکره توان نوشت کشته نشد - آخر مردم کومکی پادشاهی رور آورده آن مردم فرار نموده بقلعه آمدند - و مرا عسکری خود بر بالای درواره نشسته تماشا می کرد - چون توپ و تفگ سیار شد تاب مقاومت بیاورده مردم کومکی بر برگشته در باع کامرانی و بعضی

(۱) در اکثر نامه صفحه ۲۲۷ درفته رفته چون کار بر اهل قلعه بگ شد و مدد از جانب برسد محصان قلعه فریاد الامان برآورده در صرع و راری کشودند و مقتضای عواطف حسروانی امان یافته قلعه را سردند ، ه

(۲) در اصل نسخه « تاپان به بررگی » مرقوم است ، ه

و یک شی حصرت در آستانه مقدسه موره در طواف بودند که محاطر شریف ایشان رسید که من هم در آستانه درمیان حادمان خدمتی کرده باشم - میر عد العظیم را که دران اوقات حادم باشی بود طلب داشته - مقرّاصی که در دست میر مذکور بود حصرت گرفتند - و میر مشار الیه کاسه آب بدست خود گرفته در ملازمت حصرت میگشت - و حصرت سر شمعهای که در روضه و دارالحفاظ و دارالسیار و گسید میر علیشر وعیره بود همه را گرفته در کاسه^(۱) آب که میر عد العظیم داشت می انداختند - بعد از چند روز حصرت بدولت و اقبال متوجه اردوی طهر قرین محاسب قندهار شدند - چون بلب آب هلمند رسیدند علی سلطان باشی بیوک را که پابصد بحر همراه داشت و جمعی دیگر از یگها ناو همراه کرده بر سر قلعه بیست^(۲) فرستادند - بده درگاه بایرید دران لشکر بود - ملازم بواب مررا عسکری - درویش محمد حاج حاکم دار و شقدار آن قلعه بود - و چون این جماعه مذکور بواجی قلعه مذکور رسیدند قلعه مذکور را محاصره کردند - و درویش محمد مذکور آماده حگ شد - در اثنا ی حگ تصگی بعلی سلطان مذکور رسید و همان زمان بدار عقی رحلت نمود - و پسر او که دوازده ساله بود بجای پدرش - بوکران بکلانی

(۱) در اصل نسخه «کاسه» ه

(۲) در اکبرنامه حلد اول صفحه ۲۲۷، قلعه بست که داخل ولایت گرم سیر و معلق

قندهار است نوشته - رای مرید تحقیق بسند ترجمه دیورج حلد اول صفحه ۲۵۷ بوب (۱) .

بود که حصرت حمی را نگواهی پیش سادات و قاصی فرستادید که ماه را در کوتل دقی دیده بودند - چون گواهی دادید علمهای آستانه را برآورده متوجه عیدگاه شدید - و کمیته بایرید در عیدگاه بود در ملارمت - و چند روری سدگان حصرت در باغ پائین پا تشریف داشتند - و بعضی اسباب و مردم و اردو از راه طرق و مشهد همراه شدند - و حمی از بردیکان چند روری که در مشهد بودند در ملارمت تشریف داشتند - حکم شده بود که در بیتناپور لشکر ریادت نکار هلمد بردد - و سلطان مراد پسر حصرت شاه و حواین کومک در همان مرل جمع شدند - درین چند رور سادات و مردم اعیان که قابل محالسه هشت آئین بودند صحت داشتند - و ملا^(۱) حیرتی یک روری این عزل را در ملارمت ایشان میگدارد که مطلعش ایست

که دل از عشقِ تان گه حگرم می سورد

عشق هر لحظه بداعِ دگرم می سورد

همچون پروانه شمع می سروکار است مرا

که اگر پیش روم نال و پرم می سورد

سدگان حصرت این دحل فرمودند که چنین بهتر باشد

« میروم پیش اگر نال و پرم می سورد »

(۱) ملا حیرتی در کاسان در سه ده صد و شصت و یک هجری داعی اجل را لک گفت -

رای مرید احوال بسید فهرست کتب فارسی ملی از داکور ریو جلد دوم صفحه ۸۷۴

شده بود بار بعمل آرید از گرگ دوانی^(۱) و ارمی مسلمان و چوگان^(۲) باحتی و عیره - و بدگانِ حصرت - حصرت شاه را وداع کرده متوحه سیر تبریر شدند - و ندۀ درگاه بایرید در ملارمت سید محمد عرب که امام شاه بود که آن سال در بدر آستانۀ حصرت امام رضا را باو سپرده بودند که آورده بان مردم رساند همراه شده ملارمت پدر در آستانه مشرف شده - و بدگانِ حصرت سیر تبریر نموده از آنجا متوحه کابل و قندهار شدند - و ده هزار کس کومک متعاقب ایشان بلب آب هلمند باردوی طغر قرین آمده ملحق شدند - و در شب عید رمضان سه ۹۴۰^(۳) بدولت و اقبال از راه کوتل دتی بمشهد مقدسه رفتند - و این ندۀ درگاه بطلب علمی مشغول بود و بالاحاقه^(۴) که در پشت گسند حصرت امام واقع است برول فرمودند - چون در مشهد باران و برف شده بود و هوا از داشت ماه را ندیده بودند - یک پاس رور

(۱) منیر بیروج در ترجمۀ اکبرنامه جلد اول صفحه ۴۴۳ بابت ۷ معنی گرگ دوانی

و ارمی مسلمان داده - اما معنی ارمی مسلمان تشییع نیست °

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۹ نوشته که «لوارم مهبانی تقدیم رسانید و گرگ

دوانی و چوگان بازمی پیاده که در تبریر مشهور و معروف بود و در آن وقت از اندیشۀ شورش مجموع شده بود بجهت مرید اساطیر خاطر اندس نامر شاهی تاریکی در گرد آمد، °

(۳) در اصل سحۀ عید رمضان سه ۹۴ در عدد ارقام یافه اما این صحیح نیست زیرا که

حسب روایت اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۶ در حمادی الاولی (۹۵۱) هجری و پنجاه و یک ساه طهماسب خود استقال فرموده ملاقات حصرت حجت آشیانی محمد همايون پادشاه فرمودند -

پس ۹۴ از سهو کاتب ارقام یافه - هجری و پنجاه و یک بخوانید بخای هجری و حیل °

(۴) در اصل سحۀ «بالاحاقه او در پشت گسند، ارقام یافته °

حسین قلی سلطان شاملو حیدر سلطان شیبانی محمدی مررا سیره جهان
 برادر احمد سلطان علی قلی و سہادر پسران شاه بادشاہ
 حاکم سیستان مشار الیہ سلطان حس روملو
 آدم (ادم) مررا ولد دیو مقصود مررا آختہ بیگی و دیگر^(۱) بیگچہا و یکہ
 سلطان تہمت مررا برادر دیو ولد ریں سلطان شاملو حوانان
 سلطان

و بعد از مہمانی دو سہ روز توقف نمود نار طرح شکار
 انداختند کہ در آق‌ریارت کہ آخر مہرل ییلاق سلق^(۲) است قرعہ
 را آخا جمع سارید - و بدولت متوحہ شدہ شکار سیم ناتمام رسید -
 و بدو درگاہ بایرید در شکارها و طوئیی تحت سلیمان در ملازمت
 بود - و حلیقۃ الخلعای^(۳) حصرت شاہ را تیری از عیب رسیدہ عالم
 عقی شتافت - و از ہمان حا حصرت را رحصت سیر تہریر فرمودید -
 و مردم تہریر حکم شد کہ از کارہائی کہ سابق می شدہ کہ مرور ایام مع

(۱) در اکرامنامہ صفحہ ۲۱۸ و در مآثر رحیمی جلد اول صفحہ ۵۹۲ بمصل اساسی
 سرداران یر ذکر کردہ اما در بعضی اسماء احلاف است رای مرید تحقق ترجمہ انگلیسی اکرامنامہ
 از سورج جلد اول صفحہ ۴۴۱ بنید .

(۲) در اکرامنامہ «یلان سلق» بوشہ بنید ایضا ترجمہ بیورج صفحہ ۴۴۲ .

(۳) در اکرامنامہ صفحہ ۲۱۸ «درب اثنا ہرام مررا کہ ما اوالقاسم خلعا بد بود درمیان
 سکار گاہ داسہ بری رو رد و او رحت ہتی رست و بملاحظہ خاطر میررا کسی اس بنی
 را شاہ نگفت .»

فرمودید - و در همین روز طومار ده^(۱) هرا را کس سوار مع مررا مراد
 ولد شاه که محصرت - کومک^(۲) نوشته بودند مع طومار اسباب پادشاهی که
 از هر کارخانه که لایق دیده جدا کرده بودند نوکلای محصرت سپرده
 اشیا را بنظر محصرت گذرایدند - و یعقوب مررا را که بنفائی
 سلطان محمد جدا شده ولد محصرت شاه بود مهرداد محصرت کرده
 و حواحه رشیدی را دیوان و این هر دو کس داخل سرداران ده هرا
 کس کومک اند و نام^(۳) سرداران ده هرا کس بموجب تفصیل دیل -

مررا مراد ولد شاه	محمد حلیفه	حاکم	قرانه محمد حان شرف
داع حان قح ^(۴) لله	سیستان		الدین اوغلی تکلو
مررای مدکور	سحاو سلطان افشار	حاکم هری	
شاه قلی سلطان افشار	حاکم فرح ^(۵)	ایقوب (یعقوب) حواحه	
علی سلطان تکلو کدول	علی سلطان ناسی بیوک	رشیدی مررا بنفائی	
اوغلی	تکلو	سلطان محمد جدا شده	
احمد سلطان شاملو ولد	علی سلطان قورچی ناشی	ولد شاه طهماس	

(۱) در اکرامه صفحه ۲۱۸ ، دوازه هرا سوار ، ۰

(۲) در اکرامه ، میررا مراد نکک نامرد شده بودند ، ۰

(۳) در اصل سحه ، ده هرا کس کومک اند و نام ده هرا کس بموجب تفصیل دیل ،

ارقام نامه در اکرامه صفحه ۲۱۸ نوشته ، اسامی احله که درین کک عالی معرو سدید بدس
 بعصل است ، لهذا در متن کات از اکرامه اصلاح کرده شد .

(۴) در اکرامه ، داعحان فاحار لله (معلم) مررای مدکور ، ۰

(۵) در اکرامه صفحه ۲۱۸ ، سحاب سلطان افشار حاکم مره ، ۰

سیاست فرمودید - چون قمره هم - ت راد حضرت و حضرت شاه
و اباب سام میرا و هرام میرا و (از امرای شاهی) امثال عدانه خان
استحلو که داماد حضرت شاه اسماعیل بود و - و ادک - افغان بود
شاهی افشار و بدر خان استحلو و شاه علی سلطان میرزا و از ملازمان
حضرت مثل خواجه معظم و بیرم بیگ و حاجی - - کوکه و رونس که که
و حسن کوکه - از حواین حضرت و حضرت شاه موسی - که - در - نه
برآمد - و از هر حسن سکار که خوش می آمد - رحم بر - سکا که از
هر می ادا حد - چون از سکار - رع شد - در - هم - میرا - و
فرو - آمدند - و بخت حسن - حضرت - در - میرا و هم - فرمود -
فریب ده دوازده روز - در - یک - حوت و تحت سلطان محمد
فق - بر پا کردند - و روز - بگر - بطریق سیر متوجه - ران و متوجه
حضرت سلطان شدند - بعد از سه روز که - در - میرا شریف - باشند
بچوگان باری و فق ادا احت مشغول شد - و در عثمان روز فق
ادا احت بیرم بیگ را حفاظ حاجی و حاجی محمد کوکی را سلطان ارانی

(۱) در اکبرنامه جلد ۱۱ صفحه ۲۱۶ مردم است که حضرت سلطان در - و حسن
مالی الماس گران بها که خراج ملکیها - افشا - در - - - - شاه اول بدست - با امای شاهی
با رمان برآمد - هر اسم و رسمی (که از سیکار خاصه - مسال - شاهی خرج شده و) راده
اران با جمع - مضاعف - نادان شد - پسند ایضا - رحمه اکبرنامه از - در - صفحه ۳۳ و ۳۴

(۲) فن - در ترک کدو را که در رمانه و دم رکان کدوی از - در - اوجده مسانه
می ردد و حالا بخای کدو طب را می ردد - پسند دوی جلد دوم صفحه ۳۳ و ۳۴ و اما - و
همانوی مطلوبه را مل اسانک سوسانی صفحه ۸۷

ار وحش چدانی که بقلم در بیاید جمع ساخته قرعه نموده شکار متوجه
 شدند - یکپشته دران مرل بودند تا علف آن مرل و گوشت شکاری
 بکار رفته و اراں حاطرح شکار دیگر انداخته که لشکر را ده روره
 رحصت دادند که شکار را رانده در تحت^(۱) سلیمان قرعه شود - چون
 قرعه باتمام رسید شکار مشغولی نمودند - و ار وحش و طیور آن مقدار
 بهم رسیده بود که عدد آن درین مختصر نمی گنجد - و پاره آهو سرخه
 که ار قرعه بیرون آمده در رودخانه که عقب قرعه بود ریختند -
 و قورچیان و قلقچیان لشکری آنها را به تیر و شمشیر کشتند چایچه
 یکی حان بیرون برد - با وجود این حال اراں طرف که شکار بیرون
 رفته بود و چل^(۲) حماة که بود عصب نموده چندی از مردم اعیان را

شدند - سورج در ترجمه اکبرنامه حلد اول صفحه ۳۳۹ و ت مر ۵ نوشته که شاید سورج نلاق
 صحیح باشد سورج معنی سرد و نلاق معنی چشمه است و بلاق و بلیق معنی باغ است .

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۱۱ حوص سلیمان ، و در منتخب التواریخ حلد دوم
 صفحه ۹۲ بدانوی در خصوص معنی شکار قرعه می نویسند : و هندیان ایام در پنج کربوبی ++ شکار
 قرعه انداختند تا مقدار چل کروه راه از هر جانب بحیر سخرای را در دایره کشند و آن را
 رور رور چون دایره دغان حیوان تنگتر ساختند - و پاره هراں حایور تحما از هر سه
 تیران صیدگاه شمار آمد و حاصل و غام را تدریج حکم شکار فرمودند ، انهی و در وقت
 اندراج حلد دوم صفحه ۹۹ - قرعه - هتج اول و هم ثانی و سکون ثالث و فتح رابع معجمه -
 ترکی - شکارگاه که امرا و سلاطین در املاحة کلان آهو و گور و غیره می گذارند - و لر - در لغت
 خود حلد دوم صفحه ۳۳۵ هتج ثانی و سه و قرعه و قریقه و قیره این هر سه نمادیک معنی دایره

(۲) چل - قری - سدی که از خوب و بیکاه و سنگ و علف در بش و سده

و جوی به سده - و هک استراج حلد اول صفحه ۱۰۴ -

استانۀ امام عمده^(۱) رول احلال ارانی فرمودند - و بعد از چند روز به بیشاپور تشریف بردند و اران جا سروار و حاکم سروار شمس الدین علی سلطان سرواری بود و حاکمینار مشاور شاه قلی سلطان حاکم مشهد بود و از سروار مددمان و از مددمان سمنان و از سمنان تقرویس و پیش اران چند روز که حضرت قمریوس تشریف آرند حضرت شاه برآمدند متوجه بیلایق سلق شدند مانند که بخت تماشای حضرت طرح شکار اندارد - چون سواجی دربان رسید از خبر رسید که اباب بیرم بگ را پیش حضرت شاه فرستاده اند - و شرف ملازمت مشرف گردیدند و کسالت حضرت را کدرانده - در همان منزل خواب یافته مراحت نموده - بعد از چند روز حضرت و حضرت شاه در همان منزل با یکدیگر ملاقات نمودند - و اتفاق متوجه شکارگاه شدند - چون پیش از آمدن حضرت فارانی^(۲) نظام را حکم کرده بودند که شکار را از ده روزه راه رانده بیارند - در چمستانیکه او را ساوق یلاق^(۳) گویند که اول منزل بیلایق سلق است

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۵ و ۱۰۱۰ درم حرم (۹۵۱) بعد و بعد و ک مشهد مقدس رسیده زیارت روضه رسولیه فرستاده اند.

(۲) در اصل نسخه فارابی مرقوم است ساند از لفظ فار حران باشد - آنکه سلاها را حراند - فرهنگ استدرج جلد اول صفحه ۹۳۱.

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۸ و ۱۰۱۰ ده روز راه لشکر سامی حایران صحرائ را رانده در حشمه (که او را ساوق یلاق گویند که اول منزل بیلایق سلق است) شکار مجمع

پیشکش نماید - و حاکم غوریان و بوسج^(۱) و کوسو در ولایت خود مهبانی
 نماید - و حاکم حاف و ترمشیر و راهو و محولات در سرای حام فرهاد
 خسرو که پنج فرسجی مشهد اقدس باشد مهبانی نماید - در تاریخ سه ۹۹۰
 نقل - در تاریخ سه الف نقل گرفته شده ۰

و چند روری که میل بودن هری داشتند^(۲) توقف فرمودند -
 و ار اهل نعمه و غیره جمعی در رکاب طفر قرین متوجه مشهد مقدس شدند -
 و احمد سلطان را چون مدتی در خدمت بود رحلت سیستان فرموده
 متوجه اردو شدند - چون نزدیک مشهد مقدس رسیدند شاه قلی سلطان ولد
 قارق بهادر استخلو که در آن وقت حاکم مشهد بود معه سادات و اهالی
 و موالی و علما استقبال نموده ملازمت (عمود) و حصرت زیارت

(۱) در اکبرنامه و مآثر رحیمی و حاکم غوریان و فوشج و کرشو در ولایت خود ۰

(۲) در مآثر رحیمی جلد اول صفحه ۵۸۷ در خصوص سال ورود حصرت جهانانی
 بهرات می‌نویسد ، که در روز نوروز عرقه دی قنده همد و پنجاه در مانع جهان ارای هرات
 برول احلال فرمودند ، و در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۳ نوشته که در مجلس اول صار قاق
 که در خواندگی یگانة حراسان و عراق بود عزل امیر شاهی را خواند که ارکان وجود اهل
 وحد در حال در ترلزل آمد و مطلعش این است —

سازگ مریل گان سانه را ماهی حیی باشد همانون کشوری گان عرصه را ساهی حیی باشد
 و حون بابین بیت رسید که

ر رخ و راحت گیتی مرغمان دل مشو حرم که آئین جهان گاهی حان گاهی حیس باشد

حصرت جهانانی را وقت شد و نهایت مآثر شدند - و انعامها در دام امید او رخسند ۰

ار بد و یک که در مجلس هشت آئین آن الطفِ حواقین نگردد بقلم گرفته مهر آن شوکت دستگاه رسد - و بدست مردمانِ رورگار دیده و صاحب وقوف روانه درگاه معلی گرداند که ر جمیع اوصاعِ بوابِ همایون ما را اطلاع حاصل شود - و همه رور آن حکایات متصور و معمول باشد ❖

مهبانی آن ایالت پناه بدین دستور باشد که طعام و حلاوه و مربا و میوه سه هزار طوق کشیده شود و یراق مدکور بدین دستور سر راه نماید - اول پنجاه چادر و بیست سائنا و چادر بررگی که جهت خاصه ما ترتیب نموده عرص کرده بود نا دوارده روح قالی^۱ دوارده درعی و ده درعی و هفت درعی و هفت روح قالی^۲ پنج درعی و نه قطار مایه و بود قطار فرشته کردار و دویست و پنجاه طوق چپی بررگ و کوچک و بیست و یک اطلاق مدکور و دیگر تمامی سرپوش قلعی کرده پاکیره داشته باشد و قطار شتر دو^(۱) تقور در مهبانی خود آن ایالت پناه پیشکش نماید - و امرای مدکور که امر شده بود که مهبانی نماید بدین طریق طعام و حلاوه و پالوده یکهرار و پاهصد طوق نکشد - و سه اسپ پیشکش نماید - و یک قطار شتر و یک قطار استر که اول آن ایالت پناه دیده و پسندیده باشد

(۱) در اصل سحه و قطار شتر دو دو فر، بوسه در اکبرنامه صفحه ۲۱۳ و مآثر رحمی

صفحه ۵۸۷ پاکیره داشته باشد و قطار استر دو تقور در مهبانی خود، ارقام نامه ۵

ما دران بلدۀ طَبِیه جهت بودن و حواندن و مشق کردن تعمیر یافته بود
و الحال مشهور است ساعچۀ شاهی ایشان را دران مرل برول فرماید -
و حمام چهار باغ و دیگر حمامات را سفید و پاکیزه سازند - و نگلاب
و گل خشک^(۱) و هر خوشوی سازند که هرگاه میل فرماید آسوده خاطر
شوند - رور اول فرزند مذکور ایشان را بطعام لطیف لَدید و اثر مهبانی
نماید - و شب چون ایشان بمراعت متوجّه حواب شود^(۲) آن ایالت پناه
امرای عظام را محصور خود طلبیده مقرر دارد که هر یک ایشان
یک رور آن پادشاه لطف آله را در یکی از باغات مهبانی فکر کند -
و دو رور دیگر فرزند مذکور مهبانی کند - بعد ازان ایالت پناه
خود بدین دستور مهبانی کند که مذکور خواهد شد - چون ایشان شهر
درآید همان رور عرصه داشت نماید و روانۀ درگاه معلّی کند -
مقرر شد که معز الدین حسین مکال کلانتر دارالسلطۀ هرات شخصی خوش
نویس صاحب وقوف تعیین نماید که از روری که آن پانصد نفر استقلال
نمایند تا آن روری که ایشان در دارالسلطۀ هرات باشد رورنامچۀ
مقّح نوشته^(۳) به ثبت مهر آن ایالت پناه رساند - و جمیع حکایات و روایات

(۱) در مآثر رحیمی جلد اول صفحه ۵۸۶ و در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۲ « پاکیزه

سازند - و نگلاب و مشک خوشو کنند - که هرگاه میل فرماید محلّ آسایش بدی باشد ، »

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۱۲ « متوجه حواب شود - آن ایالت پناه خود بدین دستور

مهبانی کند که مذکور خواهد شد ، »

(۳) در اصل نسخه « رورنامه مقّح نوشته شهبان امان ایالت پناه رساند ، و در متن

از اکبرنامه و مآثر رحیمی اصلاح کرده شد . »

چارطاق و حیاناں شہر وصفا دادن چار باع فراعِ خاطر روی نموده باشد
 حاحاں^(۱) و مادی گران را در شہر و محلات و حدود و مواضع ردیک
 شہر مقرر دارند کہ چار نماید کہ تمامی رن و مرد رور چہارم
 در سر حیاناں حاصر گردند - و چون ہر کس دکان و بازار کہ آئیں ستہ
 ہرش قالی و پلاس ضرور ست راس سارند ہمہ حا عورات بشیید^(۲)
 چنانکہ قاعدہ آن شہر است - و در محلہ و کوچہ نی گان صاحب نعمہ
 بیرون می آید کہ در بلادِ معظّم عالم مثل او باشد - تمام آن مردم را
 استقال نماید - بعد اراں آن پادشاہ عالم پناہ را ہرت و ادب گوید کہ
 پای دولت در رکاب سعادت در آورد - فرزند مذکور در پہلوی آنحضرت
 چنانکہ یکسر اسپ و گردن اسپ ایشان پیش باشد براہ روید - و آن ایالت
 پناہ خود از عقبِ ایشان ردیک ردیک آید - از عمارات و مارل
 و باغات ہرچہ پرسد حواب داستہ و سجیدہ عرص نماید - و چون
 سعادت شہر در آید و چہار باع را سور دات پاک مارکات خود
 بہتر از روصہ حلد سارند - و در ناعچہ کہ در ہگام سکنِ نواب ہمایون

(۱) در مآثر رحمی حلد اول صفحہ ۵۸۵ و در اکرامنامہ حلد اول صفحہ ۲۱۱ بحای

و حاحاں، ارقام یافتہ و خارجاں، ۵

(۲) در مآثر رحمی حلد اول صفحہ ۵۸۶ و عورات بیگما ششیید - و حان کہ قاعدہ

آن سہر است عورت نآیدہ و رویدہ در مقام شیریں کاری و شیریں گوئی در می آمدہ باشد -
 از ہر محلہ و کوچہ صاحبان نعمہ بیرون می آمدہ باشد کہ در بلاد عالم مل آن باشد - تمامی
 آن مردم را باستقال عرماند - بعد اراں پادشاہ را، ۵

دارد - که بوقت حاجت طلب ایشان باید فرستاد - هر نوع باشد اوقات فرحده ساعات ایشان را خوش دارد - و سه روز در سر حیااناعات و کاریگاه ایشان را سیر میفرموده باشد - و درین سه روز از درِ باغ چهار باغ شهر که مرل لطیف نادرشاهانه است تا سر حیاان که در باغ عیدگاه است بفرماید که محترمه اصاف چهارطاق بدی نائین شیرین سته هر صف یکی از امرا را شریک سازد - تا تعصب یکدیگر هر صفت و شیرین کاری که مقدور باشد و داند بعمل آورد که اسب آست که چون آن پادشاه حم‌حاه آن مرر و نوم را بقدم فرحده لروم مشرف ساخته اند اول شهری که ^(۱) آن نور چشم عالمیان بوحود شریف خود رشک هشت برین خواهد فرمود آن نلده معموره خواهد بود - می‌باید که بظر کیمیا اثر آن قدوه سلاطین و ارشد حواقین سیاری از مشاهیر که از مردم با فرحام ^(۲) واقع خواهد بود هر نوع همزمانی و ملائمت رفع ملال خاطر آن پادشاه حم‌حاه نماید - روز سیم که از این

(۱) در اکبرنامه «اول شهری (که آن نور چشم عالمیان است) بوحود شریف خود مشرف خواهد ساخت بظر کیمیا اثر ایشان از مردم خوش طبع و شیرین گوی (که در شهر هستند) در آورد که باعث سرور باشد - روز سوم» - و در صحایف شراف مولفه محمد عسکری حسی بلگرامی (سحه خطی سوسانی عمر ۱۲۳۵ III) در صفحه ۱۸ نوشته که «چون پادشاه آن مرر نوم را از قدم میست لروم مشرف سازد و آن مکان از عار سمد آن پادشاه رشک فردوس گردد از مردمان خوش طبع و لطیفه‌گو که در شهر هستند تمامی را در بظر کیمیا اثر در آورد که باعث سرور باشد - روز سوم» .

(۲) در اصل سحه «با فرحام» مرسوم است شاید «با فرحام» باشد .

و ملارمان^(۱) ایشان را تمام حلقتهای اریشم لطیف از هر حس بدهد
 با نالاپوش درحور آن کس - چون بمرل خود روید ایشان را
 بظر فرحده اثر فرید ارحمد در آورد - و آن فرید مُحَلِّقِ عَظِیم
 که میراث آنا و احداد اوست با ایشان معاش نموده هر یک از ایشان
 اسپ و سروپا و زر درحور هر کس بدهد - انعام کم^(۲) از سه تومان
 باشد - و دوارده قسم^(۳) در فر پارچه اریشم از بمل و اطلس و کما رنگی
 و رنگی و یردی و تافته شامی و غیره که بغایت العایت لطیف باشد و سیصد
 تومان زر نقد^(۴) در سی کیسه مقالی مساوی کودا قاش مذکور نکشد -
 و لشکر ایشان در هری سه تومان^(۵) که سی صد شاهی باشد بدهد - و در
 مجلس ایشان همه وقت از اهل سار و نعمه و آوار که موجب سرور
 و حلای صمیر میر ایشان باشد و از صایع و بدایع ایشان استعاش
 طبعی آنحضرت را بهم رسد جمعی که باشد همه را دایم حاضر

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۱ و ملارمان ایشان را تمام حلقتهای اریشمی
 از هر حس و هر رنگ علّحده علّحده فراخور آن کس از الوان بمل و حارا و کمه کلاسیون
 و طلا ناف بپوشاند .

(۲) در اکبرنامه انعام ریاده از سه تومان باشد .

(۳) در اکبرنامه دوارده بقور پارچه اریشمی از بمل - و کما محف کما است
 ای حاب کم دارد و حاب ممی آست که آن را هندی رُویا گوید یعنی پشم ناریک - رای
 مرید تحقیق لعل کما و اطلس بسد قانون همایونی مصعّه خواند امیر مطوعه سوسانی
 صفحه ۵۹ .

(۴) در اکبرنامه زر نقد در سی کسه با قاش مذکور نکشد .

(۵) در اکبرنامه سه تومان بربری که ششصد شاهی باشد بدهد .

نماید فی الحال^(۱) سیصد طق طعام الوان بطریق ماحصر مجلس^(۲) آن مذکور شاهوار سلطنت آورد - و بین الصلوتین یکبار و دوست طق طعام لطیف الوان بر طبقهای لنگری که مشهور است بطق محمدحانی و دیگر اطاق چپی و طلا و نقره و سربوهای طلا و نقره بر بالای آنها نهاده بمجلس آورد - و مریات خوش و لطیف لدید و ثمرات آنچه ممکن باشد و حلاوه و پالوده نکشد - و بیست^(۳) و هفت راس اسپ لایق از طوایل آن فرزد ارحمد آن ایالت پناه خدا نموده حُلّهای محمل و اطلس بر ستوران مذکوران پوشانیده تنگِ قصب ناف و اریشم که بر حُلِ محملِ منقش و تنگ سفید بر حُلِ محملِ سرح و تنگ سیاه بر حُلِ محملِ سر نکشد و بدین عنوان رعایتِ مناسبِ رنگ نموده پیشکش نماید - و حافظ صار قاق و مولانا قاسم قانونی و استاد شاه محمد و دیگر گوینده و سارده مشهور که در دارالسلطه مذکور باشد همه وقت حاضر باشد - که هرگاه آن پادشاه عالیجاه خواهد فی الحال نعمه و ترم آنحضرت را مسرور و خوشحال سارند - و شقار و بار و چرع و شاه و شاهین و بحری و آنچه در سرکار فرزد مذکور و آن ایالت پناه و اولاد عظام او باشد پیشکش نماید -

(۱) در اکرامه «سه صد طق» .

(۲) در اکرامه «مجلس هشت آئین آورد» .

(۳) در اکرامه «پس ازان هفت راس اسپ» و در اصل سعه «بیست هفت» .

التماس نماید که آن گوهرِ معدنِ سلطنت و اقبال از اسپ ریز بیاید -
 اگر قبول کسد قَهّا - در ساعت نار گردد - و فرزند^(۱) مذکور را از
 اسپ پیاده ساخته تعجیل روانه خدمت ساخته فرزند مذکور را
 و رکاب آن پادشاه را بنوسد - و قواعد خدمت و عرت آنچه ممکن باشد
 بطهور^(۲) آورد - و الا که نواب کامیاب قول بفرماید و پیاده بشود^(۳)
 اول فرزند مذکور را از اسپ ریز آورد و بخدمت آنحضرت برد که
 دست آن عالیجناب را بنوسیده بعد از سوار شدن آن حضرت سوار
 شود - و بدستور متوجه اردوی حود و مرل مقرر شود - و آن
 ایالت پناه حود ردیک ردیک فرزند^(۴) مذکور در خدمت نور موفور السرور
 دیوان دولت و عرت توحه نماید که اگر آن پادشاه - حلاق و ممالک
 پناه - سخی و حکایتی از فرزند مذکور استفسار نماید و آن فرزند
 بواسطه صعرس حوانی آن چنانکه باید نتواند داد یا بی وقوف باشد آن
 لیالت پناه حواب لایق و موافق عرصه نماید - و در مرل مذکور آن
 فرزند پادشاه عالم پناه را مهبانی نماید باین دستور که چون چاشت گاه رول

(۱) در اصل سحه د فرزند مذکور آن و رکاب ، ه

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۱ د بطهور آورد و اگر نواب کامیاب ، ه

(۳) در اصل سحه د پیاده بشود ، ه

(۴) در اکبرنامه د ردیک ردیک فرزند مذکور در خدمت پادشاه باشد - که (اگر پادشاه

سخی و حکایتی از فرزند ارشد استفسار نماید و آن فرزند بواسطه حجاب حواب آن چنانکه
 ماند نتواند داد) آن ایالت پناه حواب لایق عرص نماید ، ه

ار مرل مدکور که فردا نواب شهر خواهد آمد رحصت طلیده متوحه ملازمت فرید مومی' الیه گردد - و صباح آن روز فرید اعرّ ارشد ارحمد برحوردار سعادت یار را سرعت تمام باستقال آن صاحب دولت و حلال ار مرل بیرون آورد - و سروپای مکمل که در نورور^(۱) پارسال جهت آن فرید ارسال داشته بود پوشائیده و یکی ار سفید ریشاں اویماق تکلو که پسدیده و معتمد آن ایالت پناه باشد در دارالسلطه مدکور گذاشته فرید مدکور را سوار کند - در وقت توحه مدارالسلطه مدکوره ایالت پناه قرا^(۲) سلطان را در خدمت نواب دارد - و چادر و شتر و اسب را گذارد که چون فردا نواب کامیاب سوار شود اردو بیر کوچ کند - و ایالت پناه و مشار الیه نواب را هادی باشد - و چون فرید مدکور ار شهر بیرون آید قدعی نماید که جمیع لشکریان سان مقرر شده متوحه استقال^(۳) شود - و چون نزدیک آن پادشاه عظمت دستگاه رسد چنانچه میدان میانه ایشان یک تیر^(۴) پرتاب باشد آن آایالت پناه پیش رفته

(۱) در اصل سحه و سروپای مکمل که در موراء و ارسال جهت آن فرید ارسال داشه بود درو پوشائیده و یکی ار سفید ریشاں ، مرقوم است ار اکرامه جلد اول صفحه ۲۱ اصلاح کرده شد .

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۱ و قراق سلطان ، مرقوم گشته .

(۳) در اصل سحه و امال ، .

(۴) در اصل سحه و یک سر پرتاب ، .

ار هدایای آلهی مهان ما و ایشان شده - گلیست رنگین و شریف ار گلستان
سلطنت و لطافت - قر صورت فرشته حاصیت - در ملارمت و خدمت
آچه هایت تردد باشد نحای آورید - و تقصیر نمائید - که هر نوع
حاسباری و خدمتگاری که سست آن مهال چمن عرت و اقبال بحا آورید
نهایت پسندیده و مستحسن خواهد بود - و موجب قدر آن ایالت پناه
خواهد گردید - و چون فردا شهر خواهد رسید مقرر دارند که امروز
در درون باغ عیدگاه سر حیابان^(۱) چادرهای درون اطلس قرمری و میان
کراس طوسی و بالا مقالی^(۲) اصفهان که درین ایام اتمام داده عرص نموده
بود ترتیب دهد - و ملاحظه نماید که هر حا خاطر خاطر فیص مآثر
آنحضرت مسرور گردیده باشد بجهت آب و هوا - در خدمت آن حضرت
دست ادب ملارم وار بر روی سیه نهاده پیش رود - ار ریان نواب همایون
عرص نماید که آن اردو و لشکر و اسباب تمام پیشکش نواب کامیاب
است - چون در سر راه و کوچ بدین نوع کسان همربانی کرد
لایق و خوشها است تقصیر نکند - و دمدم خاطر خاطر آن
بلند قدر فلک عرت و حلالیت را ارین نوع همربانها که در
کمال استحکام باشد آسوده و مسرور سارند - و خاطر دریا مقاطر آن
حضرت و ملارمان را ارین حکایات مسرور سارند - و خود

(۱) در اصل سحره عیدگاه سر حیابان چادرهای ، ه

(۲) در اکبرنامه بالا مقالی اصفهان ، ه

پردی و دارائی^(۱) مشهدی و حافی باشد مخلف ساربد - مجموع را بالا پوش^(۲) محل که حوش رنگ باشد بدهد - هر یک از لشکریان و ملارمان ایشان دو تومان تبریری جهت يوم الجمع^(۳) بدهد - و طعامهای الوان لطیف بدستوری که مقرر شده سرراه نموده مجلس ملوکانه نگذارند که ربابها بتحسین آن گویا شود - و آفرین نگوش^(۴) هوش رساند - و تفصیل لشکر ایشان داده روانه درگاه عرش اشتاه نماید - و مبلغ دوهزار پانصد تومان تبریری از تحویلات سرکار حاصه شریقه دار السلطنت مذکوره و ولایات که احساس آنها جهت ملاحظه دار السلطنت مذکوره می باشد نار یافت نماید - و صرف ضروریات کند - و آنچه بهایت مدگی و خدمت باشد محال منت داشته بطهور آورد - از منزل مذکور تا شهر بچار رور آید - و هر رور مهابانی و طعام بدستور رور اول که مذکور شده نماید - می باید که در هر مهابانی اولاد عظام آن ایالت پناه عالی مقام ماسد چاکران و خدمتگاران کمر خدمتگاری بر میان حان بسته آداب ملارمت بعمل آورند - و شکری بجا آورند که این نوع بادشاهی که هدیه ایست

(۱) دارائی - نام قاشی ارشتمین که الوان باشد - فرهنگ اسدراج جلد دوم صفحه ۷۰

(۲) بالا پوش - پوششی که در وقت درار کشیدن بر سر کشد عرق آن را لحاف

و عارسی شادبچه برودن نارچه و حامه حواب و رربوش و بالا کش گوید - فرهنگ اسدراج

جلد اول صفحه ۳۷۳

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۹ «يوم المخرج» مرقوم است و یک تومان

تبریری قریب سی و سه روپیه هدی می باشد سید ترجمه اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۲۳ نوت ۸۰

(۴) در اکبرنامه صفحه ۲۵ «و آفرینها نگوش عالمیان رسد»

آن ایالت پناه یکی از اویماق^(۱) خود را که مردِ کاردان و صاحبِ وقوف
 باشد در خدمت فرید ارجمند ارشد سعادت‌یار گدارد که هر خدمت
 آن فرید حیدر باشد - باقی لشکر طمراثر از شهر و ولایت و سرحدات
 از هزاره و بکدری و غیره تا ^(۲) سی هزار سوار که شماره صحیح ملارم آن
 ایالت دستگاه شوکت پناه است همراه برداشته استقال نماید - و چادر
 و سایبان و اسباب ضروری و قطار شتر و استر همراه برند - چنان
 اردوی آراسته بظر کیما اثر آن پادشاه سیاره سپاه در آورد که موجب
 سرور گردد - چون ملارمت آن حصرت سرافرار گردد پیش از
 جمیع حکایات از حابِ نواب کامیاب همایون ما دعای سیار سیار عرص
 نماید - و در همان روز که ملارمت ممتاز گردد و از دو^(۳) حای رول
 نماید و توروک و قاعده لشکر و اردو رول نماید - و خدمت ایستاده
 رحصت مهمانی طلیده سه روز در آن مرل که حای باشد خوش هوا
 مقام کند - روز اول جمیع لشکریان ایشان را خلعت فاحره که کمحای^(۴)

(۱) اویماق معنی قوم و قبیله - فرهنگ اسدراج جلد اول صفحه ۳۲۵ °

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۹ «تا سی هزار کس (که شمار صحیح رسد) از ملارمان
 کومکی آن ایالت پناه همراه برداشته استقال نماید» °

(۳) در اکبرنامه «مبار گردد بزرگ و قاعده لشکر، ارطام یافه و عارت و - از
 در حای رول نماید، که در کتاب ارطام یافه در اکبرنامه مرفوم است و ساید بحای لفظ «دو»
 دور باشد °

(۴) کما - محض کماست در رشیدی نوشه که نالکسر صحیح است چرا که حاکم
 دارد و حاب معنی آنست که آن را هندی رُونُوا گویند هم معنی بشم مارک و در عربی کماحو
 گویند - سید فایون همایون مطبوعه ایشیانک سوسائنی صفحه ۵۱ °

دستور که مقدور باشد ملارمانِ رکابِ طغر انتساب آن نارگاهِ فلک
 اشتاه را مسرور دارد - و آنچه هایت عمحواری و یاری باشد ایشان
 بطهور آورید - و خاطر آن^(۱) جمیع را که از گردشِ رورگارِ باهموار بقدر
 عاری دارد بدلداری و عمحواری که درین نوع اوقات لایق
 و خوشها است مسرور و پرحصور گرداند - و آن دستور همه
 وقت مطور باشد تا نواب همایون بما رسد - بعد ازاں آنچه لایق باشد
 از حاب ما معمول خواهد گشت - بعد از طعامِ متفرقات حلوا و پالوده
 که از شکر سفید لطیف و باهای صفای سفید طح نموده باشد و مرباهای
 لطیف داشته رشته^(۲) حطائی حاصه که نگلاب و مشک و غیر اشپ
 خوشوی و لدید شده باشد بمجلس برید - و حاکم ولایت بعد از مهمانی
 و خدمات مذکوره خاطر از ولایت و قلعه آخا جمع نموده تا دارالسلطه
 هرات هرکه رفیق خدمت و ملارمت بُود دقیقهً از دقائق خدمت و ملارمت
 بامرعی نگذارد - و چون بدواریه فرستی دارالسلطه مذکور رسد

(۱) در اکبرنامه «خاطر آن جماعت را،»

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۹ رشته حطائی حاصه، در اصل نسخه حطائی حاصه،

رشته حطائی از اهل رمان تحقیق پیوسته از باب ماهیچه است و آن را در قالب می ریزند
 روی آتش و پرنایک باشد مثل بخ آریشم و از آرد رخ می سارند و با مرغ نادام و مستق
 و نبات و عرق بیدمشک و گلاب می جویند - فرهنگ اسدراج جلد دوم صفحه ۱۹۸ -
 ماهیچه آنست که خمیر را ساریکی ریسان مالند و پرند - فرهنگ اسدراج جلد سوم صفحه
 ۱۳۸ - برای مرید تحقیق سید ترجمه بیروح جلد اول صفحه ۳۳۳ و وُلُرس در لغت خود
 که مستی است به لکسیکو پرسیکو لیثیم در جلد دوم صفحه ۳۹ عبارت مرقومه بالا را نقل کرده

سوی که در خدمتِ بادشاهِ خود کسی خدمت نماید خدمت نماید - و آنچه نهایت ملاحظه باشد منظور داشته بعمل آورد - و هر ولایتی که رسد همین فرمان را بوالی آن ولایت نموده مقرر دارد که آن بزرگوار خدمت نماید - و مهابانی بدین دستور بطهور آورد که مجموع طعام و حلاوه و اشربه کمتر از یکپهار و پانصد طاق باشد - و خدمت و ملازمت آن گوهر سلطنت تا مشهد مقدس اقدس معلی مرتعی تعلق بآن ایالت پناه دارد - و چون امرای مدکور بملازمت رسد هر روز یکپهار و دویست طاق طعام الوان لطیف که لایق پادشاهان است در مجلس بامی آن پادشاه گرامی کشیده شود - و هر یک از امرای مدکور در روز مهابانی خود به راس اسب پیشکش نماید^(۱) که سه اسب اعلی لایق محاصه آن گلبرگ بوستان عدالت و شهریاری گردد - و یکی بامیر معظم محمد بیرم خان مهارلو شود - و پنج دیگر بامرای مخصوص آن درگاه فلک اشتباه هر که لایق باشد بدهد - و به اسب را تمامی از نظر حسته اثر آن گوهر دریای سلطنت و کامرانی گذرانیده دگر نماید که کدام کدام اسب از بواب کامیاست - و هر یک که قل از این قرار یافته باشد که از فلان فلان امیر باشد بگوید که آن حکایت هر چند طوری^(۲) نماید لایق خواهد بود و بد بخواهد بود - و هر

(۱) در اصل سحه پیشکش نماید که سواری اسب اعلی لایق محاصه، و در متن

از اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۸ نقل کرده شده

(۲) در اکبرنامه «هر چند بدنام است لایق»

سه رور لشکریان و امیرانِ مذکور را یک یک نظر در آورده -
 اسپهای توپچاق و تازی^(۱) مقرر دارد که ملارمان خود بدهد که هیچ
 ریت و ررق سپاهی را از اسپ خوب بهتر نیست - و سروپای
 آن هزار کس را بر پاکیره و رنگین ساخته باشد که همراه
 هر یک از امراء هزار کس باشد - و چنین قرار دهد که چون
 امرای مذکور با لشکر مصور ملارمت آنحضرت رسید - رمین
 خدمت و عرت را بلب ادب بوسیده یک یک خدمت نماید -
 و قدع نماید که در سر سواری و غیره ناگاه میان ملارمانِ اُمرا
 و ملارمانِ آن پادشاه حمّاه گفت و گوئی واقع شود^(۲) - و هیچ وجه
 من الوجوه آراری نوکرانِ پادشاه برسد - و در وقت سواری
 و کوچِ لشکر امرا از دور دور در فوج خود خدمت کند -
 و بوقت کَشک^(۳) هر یک از امرای مذکور که باشد در ردیکترهای محلی که
 قرار یافته باشد خدمت نماید - و کُتنگ^(۴) خدمت در دست گرفته

(۱) در اصل نسخه «اسان توپچاق تازی بدوی نصف که سده رسد مقرر دارد»
 در متن از اکرامنامه جلد اول صفحه ۲۸ نقل کرده شد .

(۲) در اصل نسخه «واقع بشود و هیچ وجه من الوجوه آراری خاکزان رسد»
 «مال شان داخل بشود» - در متن از اکرامنامه نقل کرده شد

(۳) کشک - کسر اول و ثانی در ترکیب معنی اسان - فرهنگ استدراج - در نام

صفحه ۱۸۲

(۴) کشک - هم اول و هیچ آن خودست فلندر - را گفته شده و -
 کومک هم درست است - فرهنگ استدراج جلد دوم صفحه ۱۰۰ - در اصل کشک
 مرهم است

کردن آن در نان لطیف و نافع است مکمل نموده جهت آنحضرت
 میفرستاده باشد - و جهت مقربان آن پادشاه عالیشان - و ملازمان
 درگاه حهان پناه فرداً فرداً ارسال می نموده باشد - و آنچه قرار دهد
 که فردا در مرل و مقامی که رول فرماید امروز چادرهای مصفای
 لطیف سفید و منقش و سایه‌های محمل و اطلس و رکاب حانه و مطمح
 و جمیع کارهای ضروری ایشان را مهیا ساخته باشد - چون ایشان
 آنجا رول نمایند شربت گلاب و آب لیمو خوش طعم ساخته بپوش
 و یخ سرد نموده بکشند - و بعد از شربت مرباهای سیب مشکان
 مشهدی و هندوانه و انگور و غیره با ناهای سفید میده بدستوری که
 مقرر نموده و مذکور شده بکشند - و سعی نمایند که اشره تمامی از نظر
 آن ایالت پناه بگذرد - و گلاب و غیر اشته داخل نمایند که لذت
 و خوشبوی باشد - و هر روز پانصد طبق طعام الوان پاکیزه و لطیف
 مقرر دارند که مهیا ساخته می کشیده باشد - و ایالت پناه قرا^(۱) سلطان
 و امارت دستگاه تاتار سلطان و ایالت انتباه حعفر سلطان فرزدان
 و اقوام خود را بپیر^(۲) بعد از سه روز که آن پانصد کس رفته باشد
 باستقبال آن دُر دریای عظمت و احلال فرستد - و دران

(۱) در اکبرنامه صفحه ۷۲ ایالت شاه قراق سلطان و امارت مال حعفر سلطان

و فرزدان، *

(۲) در اکبرنامه صفحه ۷۲ قوم خود را با هزار کس بعد از سه روز که آن

پانصد کس رفته باشد باستقبال فرستد، *

آن ایالت پناه بیر ار طوایل خود شش راس اسپ ندو افروده
 پر رور خوش رنگ قوی حُسه که لایق سواری آن شہسوار معرکہ
 سلطست و کامگاری باشد انتحاب نموده ریبای لاجوردی مقش مصور
 با عاھای رباف و رردور که لایق اسپان مذکور و سواری آن پادشاہ
 حمجہ باشد بر بالای اسپان مذکور ہادہ ہر اسپ را ندو ہر ار
 ملارمان خود دادہ روانہ گرداند - و کمرِ حجرِ حاصہ شریفہ کہ
 ار نواب کامیاب معھوری مرحومی حت آشای شاہ بانام نواب ہمایون
 ما رسیدہ و جوہرِ نفیس لطیف مکمل است مع شمشیرِ طلای^(۱) مرصع
 حت فتح و نصرت و شگونِ آن پادشاہ سکندر سپاہ فرستادہ شد -
 و مواری چہار صد ثوب حامۂ محمل و اطلسِ فرنگی و یردی فرستادہ
 شد کہ یکصد و بیست حامہ حت حاصۂ آنحضرت است - تتمہ حت
 ملارمانِ رکابِ طہر انتساب آن عالیجاہ کامیاب - و قالیجۂ محمل دو حامۂ
 طلا ناف و ہمد تکیہ گرگی استرِ اطلس و ہ^(۲) روح قالی دواردہ ررعی
 گوشکای خوش رنگ خوش قماش و دواردہ چادر قرمری و سر
 و سہید بیر فرستادہ شد - سرعت بدیشان رساید - و رور رور
 حلاوہ و اشرۂ لدید و لطیف سربراہ نمودہ با ناہای سہید کہ با روع
 و شیر حمیر کردہ باشد و راریاہ و حشحاتش و تحمہای کہ داخل

(۱) در اکرامہ صفحہ ۷۲ مع شمشیر طلا و کمر مرصع ۰۰

(۲) در اکرامہ صفحہ ۲۰۷ و ۲۰۸ روح قالی ۰۰

باشد آن رور که در یرم وصالش یکدم

ششیم مراد دل خود همدم دوست

اقدام بی ملام - و توجه آن بادشاه عالی مقام - رابر فرشته احترام را
عیمت دادسته بداد که بمشتاق^(۱) آن بحر ححسته اثر ولایت سروار
را ار اندای حمل^(۲) توسقایل^(۳) بدان ایالت پناه علایت فرمودیم - داروء
و وریر خود را دران جا فرستد - و مال واحی و وحرقات دیوان
آخا را ار اندای سه مذکور تصرف نماید - و مواجب لشکر نیز اثر
و ضروریات خود صرف نماید - و دستوری که درین نشان مذکور
گردیده فصل بفصل و رور برور عمل نموده ار مضمون مامور اخترااف
نوررد - و در روری که بر مضمون پرواچه مطلع و فرمان قضا حراان
اطلاع حاصل نماید پانصد کس ار مردم عاقل رورکار دیده که اسپ
کوتل داشته رکاب و یراق درحور آن داشته باشد تعیین نماید که
باستقال آن بادشاه صاحب دولت و اقال توجه نموده سه^(۴) راس
اسپ که ار درگاه معلیٰ معه رین طلاحت آن حصرت فرستاده شد -

(۱) در اصل سحه ده که مشعل آن ولایت سروار، و در من ار اکراماه حلد اول
صفحه ۲۶ نقل کرده شد - مُشَلَّق در فرهنگ ترکی معنی سکرانه و ار اهل ران سحقی
پنوسه که معنی مردگانی است - فرهنگ اندراج حلد دوم صفحه ۳۳۳ .

(۲) در اکراماه صفحه ۲۶ ، دشان ابل ، .

(۳) برای تحقیق این لغت بسید ترجمه اکراماه ار سورح حلد اول صفحه ۲۲ یوت ۲ .

(۴) در اکراماه صفحه ۷۲ ، ده که باسقال آن بادشاه صاحب اقال رومه با صد راس

اسپ بدو که ار درگاه معلیٰ رین طلاحت آنحصرت فرستاده شد ، .

تَوْجِه تَوَابِ کامیاب - سَپَرِ رِکاب - حورِشید تاب - فَلکِ حاب - دُرِ
 دریایِ سلطنت و کامگاری - سَہالِ چمنِ آرایِ دولت و جہان‌داری - بَورِ
 پُرِ سرورِ بَوسَن^(۱) سلطنت و حلال - سَروِ سَرافِزارِ حویسارِ عَر و اقبال -
 گِلرِگِ رنگینِ گلشنِ سلطنت و شوکت و عظمت - ثَمَرِ لَدیدِ محلِ خلافت
 و صفت و اہت - پادشاہِ التَّریں و الحَرین - آفتابِ عالَمِ فَلَکِ کامرانی -
 بَدْرِ بِلدِ قَدَرِ آسَمانِ خلافت و جہان‌بانی - صَاحِبِ دِیوانِ عالیشانِ دولت
 و سلطنت - مَہتر و مَہترِ حَواقینِ صَاحِبِ تَمکین - گَوہرِ عالی سَب - سُلطانِ
 تَحْتِ سروری - پادشاہِ ایوانِ عَدلِ گِستری - صَاحِبِ دِیو و پَری -
 حَاقانِ سَکندرِ بَشاں - حَمّاحِ عالیشان - کَوکَبِ رَفیعِ قَدَرِ آسَمانِ حِلالت
 و خلافت - گَوہرِ شَاہوارِ مَحَرِ سلطنت و صفت - سَلیمانِ تَحْتِ بَشین -
 پادشاہِ صَاحِبِ اَعزاز و تَمکین - جہان‌بانِ صَاحِبِ دِیوان و تَحْت - پادشاہِ
 مَمالِکِ عَالَم و تَحْت - بَیْرِ اَعظَم - صَاحِبِ قِرانِ مَعظَم - بَورِ چَشمِ سَلاطینِ
 رَورگار - تاجِ سَریحِ حَوائِجِ بامدار - المَؤیدِ مَن عَدِ اللہِ تَعَالٰی نَصیرِ الدینِ
 مُحَمَّدِ ہَمایونِ یادشاهِ حَلَدَ اللہِ تَعَالٰی عِمرَہِ اِلٰی یَومِ الآمالِ بَوشته بودند -
 چہ گوید چہ مقدارِ سرور و حَصورِ رَویِ مَمودہ ،

مژده ای پیکِ صا ار حیرِ مقدمِ دوست
 حیرتِ راست بود ای همه حاکمِ دوست

فرمان شاه طهماسب محاکم حراسان

فرمان همایون شرفِ صدور یافت آنکه ایالت پناه شوکت دستک
شمس الایاله و الافقال محمد حاکم شرف الدین^(۱) اوعلیٰ نکلوی الله فرید
ارحم^(۲) ارشد حاکم دارالسلطنت هرات میر دیوان میر^(۳) عنایت بیاییت
شاهی و شرفِ مراحم و شغقت پادشاهی امتیاز یافته انواع اعطاف
و الطاف سرافراز گشته بداد که مصموم واحد العریض او که در
ولا مصحوب کمال الدین شاه قلی بیگ^(۴) حاجی طغایلو برادر امارت پناه
قرا سلطان شاملو روانه درگاه جهان پناه بود. بود - در تاریخ

دوازدهم شهر دی الحجه سه ۹۴۹ هـ صد و چهل و نه (رسید) و مصامین
فرحده آئین من اوله^(۵) الی آخره واضح و لایح گردید - و آنچه که در باب

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۶ و تحائف سراف منتهی بدر المسور . ه
محمد عسکری بلگرامی (نسخه خطی سوسانی نمبر ۱۲۳۵ III) صفحه ۱۳۱ فرمان نقل شده -
ارک در تاریخ هندوستان که در زبان انگلیسی است در جلد دوم صفحه ۲۴۴ و میجر اسوراب
در میموایرس اوف همایون صفحه ۴۴ در ذکر آن کرده .

(۲) از مرزید ارجمند مراد سلطان محمد میرزا سر برک شاه طهماسب است - اسان
نام نامی محمد خدا بنده بر تحت سلطنت بسد و از سه به صد و هشتاد و پنج ماه
به صد و بود و شش (۹۹۶-۹۸۵) سلطنت کردند .

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۶ اس فرمان ارغام نامه - و دیوان کتاب
نوشه «میر دیوان انواع اعطاف» الطاف ساهی سرافراز گشته بداد، و محسن بعضی
اختلافات لغوی یافته می شود .

(۴) در اصل نسخه «شاه قلی بیگ حاجی طغایلو» اما در اکبرنامه صفحه ۲۶
«شاه قلی بیگ برادر امارت پناه» .

(۵) در اصل نسخه «من اوله و الی آخر» .

و راه قلعه اوک متوحه هرات شدند - چون سواحی قلعه مذکور برول فرمودد علی سلطان قورچی‌باشی تکلو که از حویشانِ ردیکِ محمد حان شرف الدین اوعلی و د از هری با جمعی از امراء سلطان جدا شده باستقبال حصرت فرستاده بودند در همین مرل شرف ملازمت مشرف گردیدند - و باتفاق احمد سلطان متوحه هرات شدند - چون خبر آمدن حصرت سلطان محمد جدا شده رسید خود با محمد حان شرف الدین اوعلی^(۱) که در آن وقت لله مررا بود مع فرزدان لله مذکور و امرا متوحه ملاقات حصرت شدند - و همه پانوس سرافرار گشتند - و ندگان حصرت بدولت و اقال در شهر هری برول فرمودند - و از پیشکشهای خسروانه آنچه لایق بود بطر درآوردند - و چون احمد سلطان از سیستان بخدمت حصرت شاه عرصه داشت کرده و محمد حان شرف الدین اوعلی از هرات - در حواب مشار الیهما فرمان صادر شد - در تاریخ ستم شهر رحب المرحب سه الف نقل فرمان درپیش میر مراد حویبی داروعه دفاتر حصرت ظاهر شد - همان نقل را بحس درین مختصر نوشته شد ه

(۱) شرف الدین اوعلی حاکم هرات بود و بعد از وفات او پسرش قراق حان لله میررا حاکم حراسان گردیده - و در سه عهد و معتاد و دو (۹۷۲) هجری وفات کرد جعفر حان پسر قراق حان از حراسان بخدمت شهشاه اکر آمد و مورد عایت و رسات گشت و در سه یک هزار و یک هجری وفات کرد - سیید مآثر الامرا جلد اول صفحه ۷۵ و منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۱۶۱ و ترجمه آیین اکبری از بلاخ مطبوعه ۱۹۳۵ صفحه ۷۷ - لله معنی الملق و معلم اس سیید اساس گیس صفحه ۱۱۲۸ و شاید ان لفظ بحقیق لالا باشد - اسناد گیس صفحه ۱۱۱۲ د

و ملت از مشار الیه پرسیدند - عرص رساید که پنج سال است که در
 مَسْجِدِ مَقْدَسِه بطال علمی مشغول شده و فقه حقی و فقه شیعه را مطالعه
 نموده - چنانکه در مذهب شیعه این است که اگر کسی اصحاب را تَعُوذُ بِاللّهِ
 لعن کند صواب می‌برد - و حقی گوید که اگر لعن کند کافر می‌شود -
 و مررای مذکور گفت که بواسطه گمان صواب کافر نمی‌توان شد -
 بدگانِ حضرت را این حکایت پسندیده افتاد و عایات بسیار فرمودند -
 و تکلیفِ ملازمت نمودند - مشار الیه عرص رساید که اِنْشَاءَ اللّهِ زیارت
 حائهُ مَترکه نموده از راه دریا در همد یا کابل سدگی مشرف خواهد شد -
 بدگانِ حضرت را چون بودن آن ولایت خوش آمده بود چند روری
 اقامت فرمودند - و بعد از آن^(۱) به احمد سلطان در باب ملاقاتِ حضرت شاه
 مشورت نمودند - مشار الیه عرص رساید که لایق آنست که فقیر
 در ملازمت شما بوده از راه تسکینِ ملاقاتِ حضرت شاه رسام -
 حضرت فرمودند که چون بر عمر اعتماد بیست و تعریف هری بسیار
 شنیده شده سیر هری نموده متوجه اردو شویم - چون احمد سلطان مذکور
 همگی رای خود را بر صای آن حضرت داده بود درین باب مبالغه نمود -

(۱) از اکبرنامه جلد اول صفحات ۲۵ - ۲۰۳ معلوم می‌شود که حاجی محمد بابا و شقه
 و حسن کوکه - تحت آشیان همایون پادشاه را صلاح دادند که عن توحه صوب رمین داور و ولعه
 ست معتطف سارند - اما چون احمد سلطان معلوم کرد که او شان از سفر عراق مانع می‌آیند
 بخدمت اندلس شاهشاهی عرص کرد که این هر دو بفرار عذر و حدیث عرصی ندارند -
 پس احمد سلطان قبول کردند و متوجه عراق گشتند .

اران جمعی که در ملارمت حصرت بودند می ماند - و بعد اراان بدولت و اقبال بقصه سیستان تشریف شریف اراانی فرمودند - و احمد سلطان والده و عورات خود را ملارمت حصرت مریم مکانی فرستاد - و جمیع اموال خود را با ولایت خود پیشکش بدگان حصرت نمود - و بدگان حصرت بعضی اسباب ضروری و شاگرد پیشه که درکار بودند قبول فرمودند - تنه را بمشار الیه بخشیدند *

در همین منزل حواجه حلال الدین محمود اوبهی که دران اوقات ملارم مرا عسکری بود و در قلعه نانا حاجی که در لب آب هلمند واقع است تحصیل میکرد حر یافته با ملارمان خود بعتنه بوسی بدگان حصرت مشرف شد - و یک قطار استر^(۱) که اسباب نفیس بار داشت پیشکش نمود - مشار الیه را در همان منزل میر سامان نموده عایت و شفقت سیار فرمودند - و در همان منزل حاجی کوکی که از امرای میرا عسکری بود از قندهار فرار نموده خود را بعتنه بوسی رساند - و حسین قلی مرزا برادر احمد سلطان از مشهد دیدن والده و برادران آمده بود که رخصت مکه معطمه حاصل نماید - بدگان حصرت را ملارمت کرد - کتاب چندی که داشت پیشکش نمود - از کتابها آنچه خوش آمد گرفتند - و تنه را باو بخشیدند - و در آخر صحت از وادی مذهب

(۱) آستر متج اول و ثالث و سکون رای مهمله نام حیوانی که از حقی حر ر

و اسب ماده پیدا می شود و هندی چتر گویند - فرهنگ اسدراج جلد اول صفحه ۱۷۹ *

ار امراء مررا عسکری بود تاحته رسیده خبر کرد که مررا عسکری رسید - ایشان را فرصت آن نشد که بواب شهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا را بخود همراه سارید - و حصرت مریم مکانی که والده مررا باشد و حواحه معطم رادر مریم مکانی مذکور و میر قالی و مقصود سگالی و حواحه عمر و بعضی دیگر از خدمتگاران گرفته محصرت ملحق شدند - و لحظه دیگر مررا عسکری رسیده شاهراه عالمیان را گرفته متوجه قندهار شدند - و حصرت متوجه حراسان و عراق گشتند - در اندک زمانی از آب هلمند^(۱) عبور فرموده در ولایت سیستان در لب کول که دریای هلمند دران حا در می آید اما معلوم نیست که از کجا بیرون می رود برول نمودند - و دران مرل چند رور مقام فرمودند - و احمد سلطان شاملو که حاکم سیستان بود با توابع خود آمده ملازمت نمود - چند رور بخت شکار قشقلداع^(۲) سوار شده که به ترکر شکار میکشد توقف فرمودند - و رورق را ربان سیستان طوطی گوید - و احمد سلطان هر رور چند رنگ طعام لایق مهیا نمود - با شیر و شربت و میوه های گوناگون آورده می کشیدند که زیاده

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۰۳ «آب هیرمند» رای مرید تحقیق بسید ترجمه

اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۳۱۵ و بوٹ (۱) ۵

(۲) در اصل کتاب «وشعله داع» نوشته و وشقلداع بمعنی مرغانی است - بسید اکبرنامه

صفحه ۲۳ و ترجمه اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۳۱۵ بوٹ (۲) و ترکر بمعنی

بیره است ۵

مهر و کیله کوش فوق‌قطار مهر قالی
 مهر کوچک فتح مقصود سگالی^(۱) عاقل سلطان
 دیگر از بیگجه‌ها و یکه^(۲) حوایان »

چون حضرت همایون پادشاه از ولایت نکر رآ آمده متوجه قندهار
 شدند - در نواحی شال^(۳) و مستون حر رسید که مرا عسکری
 با جمعی بموجب حکم میرزا کامران قصد گرفت حضرت بموده از قندهار
 رآ آمده متوجه شده - در مرل دیگر که رسیدید چای^(۴) اربک که یکی

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ نوشته - دیگر درویش مقصود سگالی است
 او از زیارتگاه هرات است - مردی ساده صبر درست جوهر بود - او را در سگاله همراه
 حاکم قلی یک گذاشته بودند (و حاکم قلی ما شیر خان در هرات جنگ کرد و کشته شد) و از
 تمام آن مردم او تنها سلامت رآ آمده ادراک سعادت ملازمت نمود - حضرت همانانی حت
 آشیای ماو عایت خاص داشتند و بعد از آن عمرید انتفاع حضرت شاهنشاهی (اکبر پادشاه)
 امتیاز یافت و عری دراز در طبقه دعاگویان می‌ریخت انتهی »

(۲) در اکبرنامه هرات ملازمان رکاب همایونی طویل است - سیید جلد اول صفحات

۲۲۱-۲۲۲

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۱۹۰ « چون موکب عالی محدود شال (که از قندهار
 قریب سه فرساح است) برول فرمود، - و در طبقات اکبری جلد دوم صفحه ۷۵ « ردیک قصه
 سال رمضان رسیدند، - در مستحب التواریخ جلد اول صفحه ۴۴۲ « در هنگامی که قصه شال
 مشانک مرل او بود، - و در تاریخ شاهی صفحه ۱۶۸ « ردیک قصه سال رمضان رسیدند، - و در
 تاریخ مرشته جلد اول صفحه ۴۱۱ « سال و هسان، و برای مرید تحقیق رسید ترجمه مستحب
 التواریخ از روی جلد اول صفحه ۷۶ بوک ۹ »

(۴) در اکبرنامه صفحه ۱۹۱ « حی هادر، و در مستحب التواریخ صفحه ۴۴۲ « حولی

هادر اربک، ارقام یافته - ارسکی در تاریخ هندوستان که در زبان انگلیسی است در جلد دوم
 صفحه ۲۶۹ در حاشیه (بوک) چسی هادر اربک نوشته »

حواحه حلال الدین محمود	شیخ نظر ترکستانی	حسن علی ایشک آعه ^(۳)
اوبهی ^(۱)	اراهیم ایشک آعه	شاه ولی نکاول
شیخ یوسف حولی ^(۲)	سامی طوق بیگی	علی دوست یساول
محمد علی المحتسب	بابا دوست قور بیگی	علی محمد قدوری
بابا دوست بخشی ^(۲)	میر یوسف حریره دار	مہتر واصل ^(۵)

عراق مالترام رکاب سلطان مشغول عاطفت والا بود - در سه صد و هشتاد و سه (۹۸۳) هجری سفر گریں ملک بستی شد - در اکبرنامه صفحه ۲۲۳ نوسه که از خدمتگاران بدم اس درگاه وده (۱) حواحه حلال الدین محمود اوبهی در ابتدا یوکر میرا عسکری وده و حسب طلب همایون پادشاه ملازمت آمد - تحت آسانی میر سامانی سرکار خود و بموص وده - در سال سوم جلوس اکبرشاهی حواحه را با برادر خود او حلال الدین مسعود بنگاه محکم معن حاج کشتند - عرش آشیانی از اسباع اس قصه حروس باطنی محمود حون هور رده فی احاری برداسه بود مکافات آن را بمسجم حقیقی حواله وده - مآثر الامرا جلد اول صفحات ۶۱۸-۶۱۵ و (۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۳ مرقوم است - و دیگر سیج یوسف حولی است که خود را از اولاد سیح احمد یسوی می گفت - مردی وارسته سدیدہ اخلاق بود و سیح احمد یسوی صاحب آفات و کرامات حلقه و معامات رفیعہ بوده اند وفات ایشان در سال پانصد و شصت و دو (۵۶۲) هجری در یسی بوده رحمه الله علہ و یسی سہریت مشہور از بلاد ترکمان - سعه الاولیا مطبوع آگرہ سہ ۱۸۵۳ع صفحه ۱۲۸ و حریرہ الاصفا جلد اول صفحه ۵۳۱ و (۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ نوشه - بابا دوست بخشی بطنی بطنی ساق بمار و بحس کفایت موصوف بود - و پیوسه ماسمعال مہبات دنوائ صوف کاردانی طہور می آورد و (۴) حسن علی ایشک آفا در شجاعت و جلالت امارت داشت و خدمات سدیدہ کردہ بود - در عراق ماند حون کابل مسعر سرر سلطنت سد آسان بوسی فارگشت - ملخصا از اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۳ - ایضا بسد رحمه اکبرنامه از سورج جلد اول صفحه ۴۴۹ بوٹ سوم و

(۵) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۳ نوشه - و از بندگان خدمتگار و علامان و فادار مہتر و کله حراسی و مہتر واصل بودند و

کوکة حس (۱) محمد قاسم موحی بخشی بیگی (۲) محمد حیدر آخته بیگی (۳)

(۱) حس بیگ رادر محرم کوکة است - ما آنکه او کوکلاش کامران میرا بود بدوام ملازمت حضرت جهانانی (محمد همایون پادشاه) قیام داشت - کریم طبع و خوش خلق بود - و محرم - در گذر چوسا عریق رحمت شد - اکرامه حلد اول صفحه ۲۲۲ - و واقعه گذر چوسا که بر ساحل کنار آب گنگ است در هم صر سه مصد و چهل و شش (۹۳۶) از نمکی تعدیر پرده کشا گشت - بسیاری از امرا و افاضل عریق بحر ما گشتند - بسپید اکرامه حلد اول صفحه ۱۵۹ حس بیگ یا کوکة حس در مصد و چهل و شش در گذر چوسا وفات کرد پس درین سفر که در سه مصد و چهل نه واقع شد نام ایشان که در اکرامه نوشته است سهو کاتب است ه

(۲) محمد قاسم موحی در بدحشان خدمت حضرت جهانانی تحت آشیانی قیام می نمود - خویش میر محمد حالمان بود - در بدحشان خدمت حالمانی داشت - و در هندوستان در ایام دولت اند قریب حضرت شاهنشاهی میر بحر شد - و بر کنار آب حون مرلی دلگشا داشت - و همایا سبعة عمر ساحل ما رساید - اکرامه حلد اول صفحه ۲۲۳ - از متبحر التوازیج مصعفة بدآونی حلد سوم صفحه ۳۲۳ معلوم می شود که موحی تخلص محمد قاسم بدحشی است - بدآونی نوشته که از امرای بانی پادشاه عمران پناه بود - مهن شعر را خوب می دامت و می گفت - مشوی در تنوع یوسف رایجا دارد مشتمل بر شش هزار بیت - آخر عمر ترک سپاهیگری کرد و استعفا نموده گوشه عزلت گردید - وفات او در آگره در سه مصد و هفتاد و نه (۹۷۹) بود - و ایضا بسپید مآثر الامرا حلد سوم صفحات ۲۳-۲۲ - برای میر محمد حالمان بسپید ترجمه نامنامه در زبان انگلیسی مصعفة مسرر بیورج صفحه ۸۷ - حاله در فرهنگ اسدراج حلد اول صفحه ۷۹۳ نوشته که چونی چند بیکدیگر مدید و مشکي چند پُر ناد کرده بریر آن تمسبه کسد و ران دشسته از دریا عور کسد ه

(۳) در متن نسخه محمد حیدر آخته بیگی - اما ارسک در ترجمه انگلیسی کتاب هدا که در برتش میوریم (عمر ۱ - ۲۶۶۱۰ - بسپید فهرست کتب فارسی از داکتور دیو حلد سوم صفحه XXX) موجود است و رثوگراف آن در سوسانی آمده دران حا حیدر محمد آخته بیگی تحریر کرده - و در مآثر الامرا حلد اول صفحه ۵۵۳ نام ایشان حیدر محمد خان آخته سگی نوشته و بر ارقام یافته که از قدیمان همایون پادشاه است - در سفر

و کابل را در سه ۹۳۲ از مرزا کامران گرفته بار تحت حلوس نمودید -
اسامی ملارمانی که در رکاب طهر قرین باردوی حضرت شاه رفته بود
بدین تفصیل

حواحه معظم^(۱) نفاهی بیرم بیگ^(۲) حاجی محمد کوکه^(۳)
نواب حلال الدین روش کوکه^(۲)
محمد اکبر میرزا

می‌نویسد که میرزا کامران مارک کابل تخصّص حست و ار آخا شاشب برین گریخت
و این فتح در دم ماه رمضان المارک سال هصد و پنجاه و دو (۹۵۲) روی نمود و این
مصرع تاریخ یافتند -
ع °

نی حکم گرفت ملک کابل از وی

پس هر دو تاریخ که در همدسه در کتاب مذکور است از سهو کاتب باشد و الله اعلم °

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۱ نوشته دیگر حواحه معظم است که نست احوّت
احیای حضرت مریم مکانی داشت - در مآثر الامرا جلد اول صفحات ۶۱۸-۶۲۲ احوالش
طوالت ذکر کرده - در سه به صد و هفصد و یک هجری (۹۷۱) از حکم عرش آشیانی
همایون نادرشاه در قصاص خون زن بیگناه خود قتل رسید °

(۲) محمد بیرم خان در روز جمعه چهاردهم حمادی الاول سه هصد و شصت و هشت
(۹۶۸) هجری ارین عالم در گذشت و سعادت شهادت یابر گردید - مآثر الامرا جلد اول
صفحات ۳۸۳-۳۷۱ و مآثر رحیمی جلد دوم °

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ مرقوم است دیگر روش کوکه است که
کوکلاش حضرت جهانانی حت آشیانی بود - درین راه راه مار حوهر سپرده بودند - دران و ددعت
چون حیاتی ظاهر کرد لاحرم چند روز در بند بود و وسیله عفو خلاصی یافت °

(۴) حاجی محمد کوکه از امرای عظام حضرت گیتی ستانی فردوس مکانی بود
و حاجی محمد در مردانگی تفرّد داشت شاه مکرر می‌گفت که پادشاهان را این طور خدمتگاری
نابد - در روز قیّی اندازی او قتل شد و وار شاه جلد و گرفت - اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ °

متوجه خراسان و عراق و ملاقات شاه طهماسب^(۱) ولد شاه اسمعیل شده -
و طوائف روضه مقدسه سلطان علی موسی^(۲) رضا نموده و در رنگارنگ^(۳)
که مابین سلطانیه و تبریز است ملاقات حضرت شاه دست داد - و شاه
مدکور سلطان مراد نام ولد خود را با ده هزار سوار قزلباش حایک بردار
مردانه که اسامی سرداران در دیل تفصیل یافته و از اسباب سلطنت از
هر کارخانه که لایق این پادشاه عالی شان داشته بطریق تحفه و هدایا گدرایده -
و سیر تبریز که پای تحت آذربایجان است و هرات کرده - و از آنجا
مراجعت نموده قندهار را در اوائل^(۴) سه ۹۴۰ از میرزا عسکری -

(۱) شاه طهماسب صفوی از سه به صد و سی (۹۳) ماه صد و هشتاد و چهار (۹۴۰)
هجری سلطنت کرد - خامدن داسر از این بول صفحه ۲۵۹

(۲) الامام ابوالمحسن علی الرضا بن موسی تکامل رمی الله عنهما در سه (۹۲۲)
در صد و دو هجری و قولی همی در سه (۹۲۳) دو صد و سه هجری در طوس از دارال
مالم ما شریف برد - رای مرید احوال ایشا سید از خلکان مطبوعه وسیعیه حله اول
بر ۳۳۳

(۳) در اکبرنامه حله اول صفحه ۲۱۶ مرقوم است که از آنجا توجه سلطانیه واقع شد -
نعم ساهی میان اهر و سلطانیه بوده و در مذاق حله اول صفحه ۳۳۳ و در ملاقات سوری
مر دو پادشاه با هم عمارت تعلیم و احلال ملاقات بودند و در طغاب اکدی حله دوم
صفحه ۶۰ تا در ملاقات سورت حضرت حبیب آسای و شاه طهماسب را هم مرقوم واقع شد -
اها بسند ترجمه اکبرنامه از مورخ حله اول صفحه ۳۳۳ و ۳۰

(۴) از اکبرنامه حله اول صفحه ۲۳۵ مرقوم می شود که تاریخ و حله دوم
و حله اول الاخرین سال مسطور (۹۴۰) شده و دو) هزارا سکی از راه
و رفته از قلعه قندهار میروند آمد - هم حله دوم حله اول
را سحر در گردان انداخته ملازم آورد - و در این در حله اول صفحه ۲۵۹

به بایرید بیاتِ بی‌صاعت رساید - در ایامی که نکول‌یگی^(۱) بود
 مشار الیه میگفت و کاتبِ شیخ مذکور می‌نوشت - و خدمت ناورچیجان به
 عم بمیصل می‌رسید - تا آنکه بایرید را خطی و سواد^(۲)ی^(۳) بود و مسوده
 عم داشت - و سخنان سه ۹۳۹ (نه صد و چهل و نه) که در رنکان در
 اردوی حضرت شاه واقع شده در سه ۹۹۹ (نه صد و نود و نه)
 در رند^(۴) مشهور نوشته است - و چون ایام خوانی گذشته و ایام پیری
 در آمده بود و حافظه را قوت جدای نمانده - اگر سهوی و سیاه
 واقع شده باشند مطالعه کسدها قلم عمو بر حرمه کشد - و این مختصر
 منتهی بر چهار فصل شده وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ =

فصل اول از تاریخ سه ۹۳۹ (نه صد و چهل و نه) که حضرت
 عمیر بدیده سبب بی‌مردان و بیوفائی لشکریان از بکر^(۵) برآمده

بسم الله الرحمن الرحيم
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

چون حم‌جاه حلال‌الدین محمد اکبر نادرشاه فرموده بودند (۱) که
از سده‌های درگاه هر یک را که سلیقه تاریخ باشد نویسد - بلکه
از ایام سلطنت (۲) حضرت حت آشیانی همایون نادرشاه اگر کسی را در
حاضر چیری مانده باشد درج نماید - و نام نامی ما تمام سارند -
و این پروانه را تواب شیخ المشایخ شیخ ابوالفضل (۳) ولد شیخ مبارک

(۱) در همایون نامه تصیف گلدن بیگم بت نادرشاه در صفحه ۱ در خصوص حکم
حلال‌الدین محمد اکبر شاه رای جمع نمودن حالات محمد همایون نادرشاه می‌نویسد که «حکم شده
بود که آنچه از واقعه فردوس مکانی (محمد نادرشاه) - حضرت حت آشیانی (محمد همایون نادرشاه)
میدانسته باشید بنویسید - وقتی که حضرت فردوس مکانی از دارالفا مدارالفا حرامید - این حقیر
هشت ساله بود و بیان واقع شاید کمتر بخاطر مانده بود - نادر حکم نادرشاهی آنچه شنیده
و بخاطر بود نوشته می‌شود» - در اکبرنامه جلد اول صفحه ۹ نیز مرقوم است و اطراف
مالک مشایخ عالی شرف صدور یافت که نقل مسودات و یاد داشته‌های خود را بازگاه
حضور فرستادند»

(۲) همایون نادرشاه از سه به صد و سی و هفت هجری (۹۳۷هـ) تا سه به صد و شصت
و سه هجری (۹۶۳هـ) سلطنت کرد - بسید حامدن داستیر از این پول صفحه ۳۲۸
(۳) ابوالفضل علّامی در سه به صد و پنجاه و هشت هجری (۹۵۸هـ) ولادت یافت
و در سه به یک‌هزار و یازده هجری (۱۱۱۵هـ) وفات کرد - برای احوال او شان بسید
صفحات XXIV-LIX در ترجمه انگلیسی آئین اکبری از نلاحس که تصحیح کرنل فلات
در سه ۱۹۳۹ شایع شده

- ۲۹۲ ملاقات حواحه جهان و حاحانان
- ۲۹۸ توحه نمودن علی قلی بطرف سگاله
- تاریخ صفه که بایرید مرمت کرده عمارت بیر راست
کرده بود ۳۰۳
- کثات اسکندر حان محاحانان برای آمدن بدرگاه
اکبر بادشاه ۳۰۴
- تشریف بردن حاحانان قلعه حوپور ۳۰۹
- حر یافتن لودی از آمدن حاحانان بکاری پور . ۳۲۴
- فتح قلعه سورت در سه ۸۷۹ هجری بوده ۳۳۲
- فتح پتسه و فرار نمودن داؤد ۳۳۹
- توحه نمودن حاحانان بحاب ادیسه ۳۴۱
- حالات بایرید و رفتن ایشان برای حج ۳۵۳
- بار آمدن بایرید از حج و سرفراز شدن ایشان در فتح پور
- پایوسی حصرت حم حاهی ۳۶۳
- بعد استماع حر وفات نواب محمد حکیم مررا بدگان
- حصرت نکابل تشریف بردد ۳۶۴
- تاریخ فوت میر فتح الله و دیگر حالات بایرید ۳۷۱
- فهرست اسماء الرجال ۳۷۹
- فهرست الاماکی ۴۲۶
- علطنامه ۴۴۷

(ح)

- ۲۰۰ ذکر محاصره کردن و تصرف نمودن مرزا سلیان با ولد خود مرزا ابراهیم حصار کابل را و برگشتن ایشان بصلح رسیدن خبر فتنه انگیزی هیمو و بهشت موکب اقبال حضرت پادشاه جهان و حبابان در محاربه با هیمو و دستگیر شدن و بیاسا رسیدن او
- ۲۱۲ متوجه شدن معمم حان ار کابل بطرف بیک نهار و دیگر سوانچی که روی نمود
- ۲۱۳ رفتن بیرم حان بقلعه کافران و توحه نمودن حضرت جهابانی و معمم حان و دیگر سرداران با سو و واقعات دیگر که روی نمود
- ۲۲۸ حالات درویش هرام سقا
- ۲۳۳ وریدن نادتند در آگره و آتش افتادن در فراش حانه مامم بیگه
- ۲۵۳ متوجه شدن بایرید ار حکم حاکمان بر سر توحه فرمودن حاکمان بطرف کابل و دیگر واقعات
- ۲۵۵ فتنه انگیزی شاه ابوالمعالی با دیگر و بیاسا رسیدن او
- ۲۷۷ توحه نمودن بایرید بطرف حوپور ملاقات حان رمان با حاکمان و سوگند خوردن حان رمان برای دولت خواهی پادشاه حلال الدین محمد اکبر
- ۲۹۰

فصل سوم درآمد مرزا کامران و مرزا عسکری

از کولات و حیر یافتن همایون پادشاه از معاونت ایشان
و متوجه شدن دره قنچاق بخت دفع و رفع مرزا کامران
و دیگر سوانح

۱۲۵

آمدن مرزا کامران بملازمت همایون پادشاه و دیگر

وامانات

۱۵۳

توجه موکب مقدس همایونی تقدیمات و مراجعت

دولت و امان

۱۶۵

فصل چهارم در فتح هندوستان

۱۷۶

اسماء ملازمان که در رکاب طهر پیکر همایون پادشاه

۱۷۶

بودند

اسماء ملازمان شاهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر که

۱۸۳

در رکاب طهر قرین بودند

اسماء ملازمان نواب بیرم خان بهارلو که در رکاب

۱۸۵

میسون بودند

یورش حضرت همایون پادشاه تسخیر هندوستان و فتح آن

۱۹۰

بازد ایزد متعال ...

وفات همایون پادشاه در سنه ۹۶۳ و انتقال سلطنت

به پسرش پادشاه جهان و جہانیاں حلال الدین

۱۹۵

محمد اکبر پادشاه ...

مندرجات الكتاب

فصل اول در سفر همایون پادشاه از نکر (بهکر)

بطرف حراسان و عراق و طواف روضه مقدسه سیدنا امام
ابوالحسن علی الرضا بن موسی الکاظم علیهما السلام و آنچه
درین سفر روی نمود

۲

دگر اسامی ملارمانی که در رکاب طهر قرین باردوی
حسرت همایون پادشاه رفته بودند

۳

فرمان شاه طهماسب بحاکم حراسان

۱۲

مراحتت حسرت همایون پادشاه از عراق و آمدن ایشان
از قندهار بکابل و دگر اسامی مررایان و امر که در محل روان
شدن کابل در ملارمت بودند

۵۱

فصل دویم در بیان واقعاتی که در سه ۹۵۳

ظهور آمد

۶۱

آمدن میر سید علی و ملا عبد الصمد شیرین قلم و دیگر
صاحبان کمال بدربار همایون پادشاه

۶۵

ورود مرزا کامران ملارمت همایون پادشاه

۹۶

هفت موک مقدس همایون پادشاه از کابل سلج و رجوع
عالی از نی اتفاق مرزا کامران

۱۰۶

تذکرہ ہمایون و اکبر

تالیف

بایزید بیات

سی و تصحیح اختر عاد

محمد ہدایت حسین عما اللہ عہ

رای وایل ایشیاٹک سوسائٹی آف بنگال
در مطبع نئب مشن - کلکتہ طبع رسد
سہ ۱۳۶ ہجری قدسی مطابق سہ ۱۹۴۱ مسی

Single issues may be bought separately, but three years after the completion of a work no complete sets are broken for the sale of loose component parts

Each issue bears, besides its issue number, a fascicle number indicating its place in the work and volume to which it belongs

With the issue of this Notice all previous prices and price-lists are cancelled

CALCUTTA,

1st January, 1941

The publications or information about them are obtainable from the Royal Asiatic Society of Bengal, No 1, Park Street, Calcutta, or from the Society's Agents —

MESSRS LUZAC & Co , 46, Great Russell Street, London, W C

M PAUL GEUTHNER, 13, Rue Jacob, Paris, VI°

, BUCHHANDLUNG OTTO HARRASSOWITZ, 14, Querstrasse, Leipzig

MESSRS THACKER, SPINK & Co , LD , 3, Esplanade, East, Calcutta

MESSRS THE MOORE COTTERELL SUBSCRIPTION AGENCIES, New York.

Residents of Europe should order from the Agents

When ordering direct from the Society the following rules should be observed —

Orders should be addressed to the Royal Asiatic Society of Bengal and not to any Official by name or title

All Cheques, Money Orders, etc , should be made payable to the "Treasurer, Royal Asiatic Society of Bengal"

Orders for books should be accompanied by a full name and address, legibly written, and should be sent on a separate sheet of paper containing no other communication

In India, books are supplied by V P P